

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

І. М. Вахович, Г. В. Недопад

**БЮДЖЕТНА
ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕРИТОРІЇ:
МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ**

Монографія

Луцьк 2021

У монографії наведене теоретичне узагальнення та подано нове вирішення наукового завдання з розробки механізмів забезпечення бюджетної ефективності територій в умовах децентралізації. Обґрунтовано концептуальні засади бюджетної ефективності території за теоретичним, методологічним та інструментально-організаційним концептом; систематизовано фактори впливу децентралізації на бюджетну ефективність територій, що дозволило визначити ризики бюджетної децентралізації; запропоновано методичний підхід до діагностики бюджетної ефективності територій, що базується на економічних, фіскальних, соціальних та інвестиційних параметрах такої оцінки, кожен з яких передбачає діагностику за сукупністю показників ефективності формування, розподілу та використання бюджетних коштів; розроблено інструментарій підвищення бюджетної ефективності розвитку територій за блоками доходів, видатків та міжбюджетних відносин з обґрунтуванням критеріїв оцінки ефективності виконання бюджетних програм та критеріїв оцінки конкурсних проєктів формування громадських бюджетів за коефіцієнтом капіталомісткості проєктів.

Рецензенти:

Забарна Елеонора Миколаївна, доктор економічних наук, професор завідувач кафедри економічних систем і управління інноваційним розвитком Національного університету «Одеська Політехніка»

Вавдіюк Наталія Степанівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Луцького національного технічного університету

Буднікевич Ірина Михайлівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу, інновацій та регіонального розвитку Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

*Рекомендовано до друку вченою радою
Луцького національного технічного університету.
Протокол № 10 від 27.04.2021 р.*

ВСТУП

Україна завершує реформу децентралізації, що передбачає передачу повноважень та відповідальності на місцеві органи влади. Серед численних напрямів такої передачі вирізняється один із основних – фінансовий, що містить багатоаспектність питань наповнення бюджетних коштів, їх раціональний розподіл та використання. При цьому найбільшій важливості та актуальності набуває питання бюджетної ефективності витрачання коштів, від якої залежать стратегічні та поточні можливості забезпечувати розвиток громад та територій.

Бюджетна ефективність є визначальним фактором за різних сценаріїв наповнення бюджетів, адже ефективне використання ресурсів при значних чи не значних їх обсягах є метою функціонування всякої соціально-економічної системи і передбачає отримання максимального ефекту на одиницю вкладених ресурсів.

На переконання автора, саме бюджетна ефективність є основою виваженої фінансової політики, у якій закладено підвалини потужного внутрішнього резерву забезпечення сталого розвитку територій. При цьому ефективність слід розглядати комплексно, що передбачає ефективність не лише витрачання, а, в першу чергу, спрямування коштів. У цьому аспекті важливим є акцент на розподілі коштів, адже для розвитку території вкрай важливим є не так звітність про освоєння коштів, як факт освоєння на потрібному та важливому для розвитку території об'єкті.

Тому питання бюджетної ефективності набуває особливої актуальності в умовах децентралізаційних процесів.

Дослідження бюджетної ефективності території, формування підходів до раціонального розподілу її фінансових ресурсів, діа-

гностика бюджетного потенціалу, прозорість бюджетного процесу та оцінка бюджетної результативності є предметом наукових праць вітчизняних та закордонних вчених, зокрема: Афанасьєва Р., Барановського О., Бескида Й., Вавдіюк Н., Вахович І., Васи́лика О., Васютинської Л., Возняк Г., Гейця В., Голованової Н., Гурські А., Дем'янишина В., Загороднього А., Єрмошенка М., Іщук Л., Камінської І., Карліна М., Качули С., Козоріз М., Кузьмак О., Кольчіхіної В., Кузнецової А.Я., Махсуна М., Луніної І., Опаріна В., Павлюк К., Паркітної А., Радіонова І., Сорокіної Т., Спасів Н., Сторонянської І., Тарангул Л., Федченка Є., Хакета Р., Чугунова І., Чумаченка М., Юрія С. та багатьох інших.

Більшість дослідників поділяють думку, що недосконалість наявних форм і методів оцінки бюджетної ефективності територій та механізмів її нарощення, спричиняє низку викликів та стримують регіональний розвиток. Поглиблення наукових досліджень у сфері розробки та запровадження механізмів забезпечення бюджетної ефективності є надзвичайно важливим й актуальним завданням для територіального розвитку України, що пояснює вибір теми даного дослідження.

Метою монографії є розробка теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо формування механізмів забезпечення бюджетної ефективності територій в умовах децентралізаційних процесів.

Досягнення мети дослідження зумовило необхідність визначення і розв'язання таких основних завдань:

- обґрунтувати концептуальні засади бюджетної ефективності територій;
- визначити вплив децентралізації на бюджетну ефективність територій;
- розробити методичні підходи та здійснити діагностику бюджетної ефективності територій;
- розробити стратегічні засади фінансового менеджменту територій в умовах бюджетної децентралізації;
- визначити мультиплікативні ефекти капіталізації бюджетного потенціалу територій;
- сформувати інструменти підвищення бюджетної ефективності територій в умовах фінансової децентралізації.
- До основних наукових результатів дослідження, що мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, належать такі:

- розроблено інструментарій підвищення бюджетної ефективності розвитку територій за блоками доходів, видатків та міжбюджетних відносин з обґрунтуванням критеріїв оцінки ефективності виконання бюджетних програм та критеріїв оцінки конкурсних проектів формування громадських бюджетів за коефіцієнтом капіталомісткості проектів;
- удосконалено концептуальні засади бюджетної ефективності території за теоретичним, методологічним та інструментально-організаційним концептом, які синтезують і відображають її як результат досягнутого рівня ефективності й транспарентності діяльності органів влади та місцевого самоврядування щодо формування, розподілу та використання бюджетних коштів за цілями стратегічного й тактичного характеру розвитку територій;
- удосконалено підхід до розгляду децентралізації, що визначає його як процес перерозподілу владних повноважень, компетенцій та ресурсів від центральних органів державної влади до місцевих органів влади та самоврядування, який триває на довгостроковій основі, має ознаки управлінської діяльності та підкріплюється належним ресурсним забезпеченням;
- систематизовано фактори впливу децентралізації на бюджетну ефективність територій, що, на відміну від існуючих, дозволило визначити ризики бюджетної децентралізації за базовими факторами розвитку територіальних соціально-економічних систем, до яких віднесено: професійний менеджмент, наявність ресурсів для функціонування, співпрацю з системою вищого рівня;
- здійснене концептуальне обґрунтування методичного підходу до діагностики бюджетної ефективності територій, що, на відміну від існуючих, базується на економічних, фіскальних, соціальних та інвестиційних параметрах такої оцінки, кожен з яких передбачає діагностику за сукупністю показників ефективності формування, розподілу та використання бюджетних коштів;
- удосконалено аналітичні підходи до оцінки мультиплікативних ефектів капіталізації бюджетного потенціалу території на основі застосування дво- та багатофакторних рівнянь з врахуванням коефіцієнтів детермінації та побудови кореляційно-регресійних

моделей прогнозування чинників, що визначають параметри такої капіталізації;

- удосконалено підхід до формування стратегії фінансового менеджменту територій в умовах бюджетної децентралізації, що, на відміну від існуючих, базується на стратегічних орієнтирах фінансової архітектури, враховує складові ефективності, принципи, завдання та імперативи безперервного вдосконалення системи фінансового менеджменту через Кайдзен-технологію структурної синергії бюджетної ефективності;
- набув подальшого розвитку концептуальний підхід до визначення впливу фінансового, адміністративно-територіального та політичного аспектів децентралізації на рівень бюджетної ефективності територій;
- класифікація бюджетної ефективності територій за напрямками забезпечення, за охопленістю складових, за показниками виконання місцевих бюджетів території, за місцем отримання ефекту, за періодом досягнення бюджетної ефективності території, за рівнями ієрархії управління.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРИТОРІЙ

- 1.1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ
ЗАСАДИ БЮДЖЕТНОЇ
ЕФЕКТИВНОСТІ
ТЕРИТОРІЙ
- 1.2. ВПЛИВ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
НА БЮДЖЕТНУ
ЕФЕКТИВНІСТЬ
ТЕРИТОРІЙ
- 1.3. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ
ДО ДІАГНОСТИКИ
БЮДЖЕТНОЇ
ЕФЕКТИВНОСТІ
ТЕРИТОРІЙ

1.1. | КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРИТОРІЙ

У структурі суспільних відносин провідна роль належить місцевим бюджетам, адже вони визначають ефективність регіональних фінансів, фінансові можливості територій та забезпечують збалансованість соціально-економічного їх розвитку. Із еволюцією місцевого самоврядування, посиленням уваги до сталого розвитку громад, перенесенням відповідальності щодо соціально-економічного розвитку територій на регіональний і місцевий рівні прийшло розуміння неможливості стабільного й динамічного розвитку територій країни без зміцнення їх бюджетного потенціалу.

Однією із ключових проблем сьогодення є неспроможність виконання органами місцевого самоврядування владних повноважень за рахунок власних фінансових ресурсів. У більшості місцеві бюджети Волинської області та й інших регіонів України незабезпечені власними фінансовими ресурсами у достатніх обсягах. Тому безумовно й беззаперечно актуальним вбачається пошук шляхів формування фінансово потужної база для місцевого самоврядування. Ключовим моментом при цьому розглядається забезпечення бюджетної ефективності територій. Саме бюджетна ефективність є фінансовою основою самодостатності територіальних громад, показником якісного виконання органами місцевого самоврядування своїх повноважень, фундаментом для самостійного забезпечення економічного, екологічного та соціального добробуту населення території і засобом недопущення втручання в діяльність органів місцевої влади інших суб'єктів.

Питання обґрунтування концепції бюджетної ефективності територій України варто розглядати у тісній кореляції із світовими інтеграційними процесами, так і з внутрішніми, національними процесами, зокрема процесами децентралізації і адміністративно-територіальною реформою. Реформа місцевого самоврядування на засадах децентралізації влади, зміни

у системі публічного управління, трансформація ролі бюджетно-податкової політики змінили акценти та актуалізують переосмислення концептуальних засад бюджетної ефективності й інструментарію її забезпечення задля стимулювання соціально-економічного розвитку територій країни.

Від глибини пізнання сутності бюджетної ефективності території, розуміння її аспектів і критеріїв, особливостей і інструментів її забезпечення залежать кількісно-якісні параметри, цілеспрямованість та ефективність регіональної бюджетної політики.

Теоретичні, методичні та прикладні питання організації місцевих бюджетів, функціонування бюджетної системи, управління бюджетами територій, реалізації бюджетної політики присвячено праці вітчизняних учених і економістів таких як Барановський О., Бескид Й., Вахович І., Василик О., Васютинська Л., Геєць В., Загородній А., Єрмошенко М., Карлін М., Качула С., Ковалюк О., Козоріз М., Кузнєцова А.Я., Луніна І., Опарін В., Павлюк К., Пасічник Ю., Радіонова І., Стефанишин О., Сторонянська І., Тарангул Л., Федосов В., Чугунов І., Чумаченко М., Юрій С. та багатьох інших. Беззаперечно, дослідження учених є вагомим внеском і основою подальшого розвитку теоретико-методичних і прикладних засад забезпечення бюджетної ефективності територій. Разом з тим, у науковій фінансово-економічній літературі спостерігаються певні розбіжності у концептуальних і методичних підходах науковців до обґрунтування окремих аспектів у зазначеній проблематиці. Водночас посилення процесів децентралізації, що супроводжується перенесенням акцентів на регіональний і місцевий рівні у процесах прийняття рішень щодо забезпечення соціально-економічного розвитку територій, вимагає перегляду підходів і основних положень ефективної бюджетної політики на місцях та ще більшої концентрації уваги за вказаним напрямом дослідження.

Застосування науково-обґрунтованих концептуальних і методичних засад визначення бюджетної ефективності території дозволить отримати органам влади інформацію про ефективну імплементацію бюджетних процесів і управління бюджетною сферою території.

Задля формування і реалізації адекватного й дієвого механізму забезпечення бюджетної ефективності територій важливо визначитись із розумінням сутності дефініції «бюджетна ефективність», обґрунтувати її критерії, принципи та умови досягнення. У зв'язку з цим є сенс провести контекстний та морфологічний аналіз означеної дефініції і її визначальних ознак.

Насамперед встановимо якісне визначення категорії «бюджетна ефективність територій», щоб у подальшому мати підґрунтя для кількісної її визначеності.

Автором наукової концепції ефективності є В.Парето, котрий розумів під ефективністю «стан речей, за яких неможливі зміни з метою більш цілковитого задоволення бажань однієї людини та при цьому без нанесення шкоди задоволенню потреб іншої людини» [1, с. 311]. В подальшому трактування цієї категорії трансформувалось, еволюціонувало та набуло нових аспектів в працях відомих іноземних вчених Є.Аткінсона, А.Гарберга, П.Друкера, Дж.Кейнса, Р.Саймонса, Х.Хоффмана, Й.Шумпетера та інших. Вітчизняні науковці також активно й повсякчас досліджуються науково-теоретичні аспекти окресленої проблематики. На сьогодні сучасні концептуальні засади ефективності полягають у об'єднанні її різних аспектів та розгляді вченими ефективності щодо будь-яких об'єктів чи соціально-економічних систем як:

- стану об'єкта дослідження, його спроможності [2, с. 357; 3, с. 73; 4, с. 44; 5; 6, с. 18];
- кількісно-якісної узагальнюючої оцінки об'єкта (оціночного показника) [5; 7, с. 141; 8];
- результату функціонування об'єкта [5; 9, с. 132; 10; 11, с. 20].

Зауважимо, що у «макроекономічному сенсі «ефективність» є поняттям відносним, оскільки приймається до уваги порівняння (як мінімум двох) станів добробуту, пов'язаних з алокацією суспільних благ» [12, с. 46]. У вітчизняних та зарубіжних наукових працях виокремлюються такі характеристики ефективності, як економічність, результативність, продуктивність, прибутковість, корисність, оптимальність тощо. Таким чином, ефективність — це системна категорія, що формується під впливом багатьох факторів, характеризується багатьма складними поняттями й не може бути описана якоюсь однією величиною чи власти-

вістю. У зарубіжних фінансово-економічних публікаціях також можна зустріти такі дві моделі ефективності:

- 1) модель «3 E» («3 E's» – «*economy – efficiency – effectiveness*») – модель «економічність – ефективність – результативність» [13, с. 1322-1323; 14, с. 173–174; 15; 16];
- 2) модель «ІОО» («*input – output – outcome*») – модель «ресурси – проміжний результат – кінцевий результат (ефект)» [17].

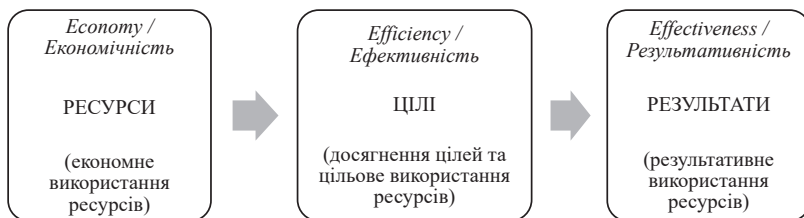

Рис. 1.1. Принципи «3E's» і зв'язки у трансформації ресурсів і цілей [14, с. 174]

Підкреслюючи багатогранність та багатоаспектність категорії «ефективність», цілком закономірно й логічно, що бюджетна ефективність території також є складною, комплексною і багатовимірною категорією. Складність і багатоаспектність категорії «бюджетна ефективність» пояснює наявність в сучасній фінансово-економічній літературі безлічі підходів до розуміння її змісту. Разом з тим, очевидно, що безупинний розвиток суспільства вносить корективи у змістове наповнення, критерії і параметри оцінювання ефективності.

Про багатоаспектність категорії «бюджетна ефективність» свідчить і вітчизняне бюджетне законодавство, в якому хоча і не визначено її сутності, але встановлено принцип ефективності та результативності формування та виконання бюджетів. Зокрема, статтю 7 Бюджетного кодексу України серед принципів, на яких ґрунтується бюджетна система визначено принцип ефективності та результативності, згідно до якого «при складанні та виконанні бюджетів усі учасники бюджетного процесу мають прагнути досягнення цілей, запланованих на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки, шляхом забезпечення якісного надання публічних послуг при залученні мінімального обсягу бю-

джетних коштів та досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів» [18].

Бюджетну ефективність можна розглядати на рівні конкретного процесу, окремого проекту, програми, суб'єкта господарювання, виду економічної діяльності, бюджету певного рівня, території, країни тощо. Треба визнати, що найбільше наукою спільнотою та фінансистами-практиками ведуться дискусії щодо бюджетної ефективності на рівні окремого інвестиційного проекту.

У таблиці 1.1 проведемо огляд різновекторних досліджень бюджетної ефективності території в сучасній українській фінансово-економічній науці.

Таблиця 1.1. Огляд різновекторних досліджень бюджетної ефективності території в сучасній українській фінансово-економічній науці

Науковці	Бюджетна спроможність території	Бюджетна достатність (самодостатність) території	Бюджетна результативність (дєздатність)	Бюджетна стійкість (самостійність)	Бюджетна платоспроможність	Бюджетний потенціал	Бюджетна політика	Бюджетна безпека
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кравців В. [19], Сторонянська І. [19; 20], Патицька Х. [20; 21], Прокопюк А. [20]	+	+	+	+		+		
Вахович І. [22; 23], Камінська І. [22–24]	+	+	+	+		+		
Раделицький Ю. [25]	+		+				+	
Боярко І., Люта О., Пігуль Н. [26]	+			+	+			
Твердохлібова Д. [27; 28]				+				
Лисяк Л. [29; 30], Грабарчук О. [30]						+	+	
Куценко Т.Ф. [31]	+							

Продовж. табл. 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Сембер С., Чубарь О., Машіко К. [32]	+							
Валуйський І. [33]							+	
Дем'янишин В. [34; 35]							+	
Пелехатий А. [36]							+	
Качула С., Стефанишин О., Аблін А. [37]						+		
Мельник В., Савастеева О. [38]							+	+
Бутенко В. [39]							+	+
Грицишен Д., Свірко С., Супрунова І. [40]								+
Чугунов І., Самошкіна О. [41]			+				+	
Назукова Н. [42]				+				
Кузнецова А., Боронос В., Захаркін О. [43]		+						
Забарна Е., Чердниченко В. [44]		+						
Вавдіюк Н. [45]	+							
Ішук Л. [46]						+	+	
Кузьмак О.М., Кузьмак О.І. [47]		+						

* систематизовано автором.

Необхідно визнати, що на сьогодні у фінансово-економічній літературі зустрічаються поодинокі трактування вчених щодо означеної категорії, науковці обмежуються дослідженнями окремих її компонентів, напрямів або аспектів.

Розглянемо підходи до трактування категорії «бюджетна ефективність» та суміжних до неї категорій у таблиці 1.2, щоб сформулювати чітке розуміння означеної категорії.

Таблиця 1.2. Напрями досліджень та трактування споріднених категорій до категорії «бюджетна ефективність» в сучасній фінансово-економічній літературі

Науковці	Об'єкт дослідження	Підходи вчених до трактування досліджуваних об'єктів
1	2	3
Афанасьєв Р., Голованова Н.	Бюджетна ефективність	... «бюджетна ефективність визначається за тим же принципом, що і соціально-економічна ефективність в теоретичній літературі (відмінність у тому, що у випадку соціально-економічної ефективності мова йде про вигоди для жителів визначеної території, а у випадку бюджетної ефективності — про ефект безпосередньо для бюджету), тобто як співвідношення отриманого бюджетом результату та витрат, що забезпечили його отримання» [48].
Гурскі А., Паркітна А.	Бюджетна ефективність	Бюджетна ефективність — «це раціональне визначення цілей та показників бюджету, що призводять до витрачання коштів відповідно до їх попереднього планування та використання за принципом прозорості (чіткість витрачання державних коштів) з метою досягнення найкращих результатів із видатків, що понесені підрозділами державних фінансів» [49, с. 58].
Федченко О.	Бюджетна ефективність	«Бюджетна ефективність характеризує відповідний показник ефекту для бюджету в результаті здійснення бюджетних коштів та в рамках процедур бюджетування, орієнтованого на результат» [50, с. 110].
Маркович Г.	Ефективність бюджетних програм	Ефективність бюджетних програм визначається та оцінюється на основі таких критеріїв: «1) відповідності бюджетної програми пріоритетам соціально-економічного розвитку країни та окремих галузей економіки (сфер діяльності, регіону); 2) відповідності бюджетної програми плану діяльності головного розпорядника на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди; 3) відповідності бюджетної програми нормативно-правовим актам, на підставі яких передбачається її виконання; 4) мети,

1	2	3
Дем'янишин В., Кізіма Т.	Ефективність регіональної бюджетної політики	завдань бюджетної програми та напрямів використання бюджетних коштів на предмет реалістичності та доцільності їх виконання у плановому бюджетному періоді, їх спрямованості на досягнення певного результату; 5) результативних показників бюджетної програми, яких передбачається досягти при виконанні бюджетної програми в плановому бюджетному періоді, щодо їх відповідності меті та завданням бюджетної програми; 6) фактичних результатів виконання бюджетної програми за попередні бюджетні періоди; 7) зобов'язань та стану розрахунків за ними» [51].
Сергієнко Л.	Ефективність бюджетної політики	Під ефективністю регіональної бюджетної політики розуміється «здатність створювати соціально-економічний ефект у результаті діяльності органів державної влади, державного управління та місцевого самоврядування з визначення стратегічної мети, напрямів, завдань і пріоритетів розвитку бюджетних відносин для їхнього досягнення, застосування цих засобів, а також результативність процесів формування доходів, використання коштів бюджетів, бюджетного регулювання і міжбюджетних відносин, управління місцевим боргом з використанням спеціальних критеріїв і показників» [34, с. 76; 35, с. 95].
Проць Н.	Ефективність бюджетної політики	«Ефективність бюджетної політики може розглядатися як з точки зору виконання державного бюджету, так і з точки зору впливу на соціально-економічну динаміку в країні» [52, с. 255]. «Ефективність бюджетної політики визначається досягнутим результатом, основним критерієм якого є рівень добробуту населення» [53].

Продовж. табл. 1.2

1	2	3
Богомолова Н.	Ефективність бюджетної політики	«Під ефективністю бюджетної політики слід розуміти ступінь досягнення встановлених при бюджетуванні цілей з позицій державних інтересів – зміцнення доходної частини бюджетів і створення умов макроекономічної стабілізації; ефективність характеризує результативність здійснення бюджетного процесу по створенню державою засад щодо підвищення ролі бюджету як інструменту формування і оптимального розподілу фінансових ресурсів між різними ланками бюджетної системи для ефективного її розвитку» [54].
Геєць В.М.	Ефективність бюджетної політики	«Ефективність бюджетної політики має оцінюватися за двома основними критеріями, по-перше, фіскальної ефективності бюджетної політики, по-друге, її соціально-економічної ефективності» [55, с. 21].
Кольчіхіна В.	Ефективність виконання бюджету	«Ефективність виконання бюджету є провідним показником якості витрачання державних коштів» [56, с. 190].
Сторонянська І., Козоріз М., Давимука С., Возняк Г. та ін.	Ефективність управління фінансовими ресурсами місцевих бюджетів	Розглядається у трьох аспектах: 1) «ефективність управління процесом формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів у розрізі всіх джерел їх надходження та акумулювання достатніх обсягів грошових коштів для виконання усієї сукупності функцій та повноважень; 2) ефективність управління процесом використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів для фінансування поточних і капітальних витрат; 3) ефективності управління фінансовими відносинами, що виникають в процесі формування та використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів між державою, регіональними органами влади; органами місцевого самоврядування; суб'єктами економіки – юридичними та фізичними особами тощо» [57, с. 6].

1	2	3
Васютинська Л.	Ефективність видатків бюджету	«Ступінь ефективного розподілу бюджету між програмами залежить, перш за все, від потреб суспільства у благах, по-друге, від рівня організації розподілу видатків відповідно до визначених пріоритетів, при якому суспільство повинно отримати максимум користі від використаних для цього бюджетних ресурсів» [12, с. 46]. «Ефективність видатків бюджету визначається тим, що останні мають сприяти вирішенню завдань бюджетної політики з огляду на необхідність виробництва та надання певного обсягу суспільних благ в умовах недосконалої конкуренції, неповноти ринків, негативних і позитивних зовнішніх ефектів, недосконалої інфраструктури, необхідності перерозподілу фінансових ресурсів для досягнення соціальної справедливості» [58, с. 143].
Тимошенко А.	Ефективність витрачання бюджетних коштів	«Ефективність витрачання бюджетних коштів — це показник виконання бюджету, співвідношення отриманих доходів бюджету» [59, с. 168].
Белец Ж.	Ефективність використання бюджетних коштів	«Ефективність використання бюджетних коштів безпосередньо пов'язана з питаннями ефективності бюджетних програм та ефективності політики загалом, що перебуває в центрі уваги як урядів окремих країн, так і світових організацій» [60, с. 154].
Валеев А.	Ефективність бюджетних видатків	Ефективність бюджетних видатків — це «сукупність взаємопов'язаних характеристик економічності, продуктивності і результативності використання бюджетних коштів, що відображають різні сторони загальноекономічного визначення ефективності як співвідношення між результатами і витратами з урахуванням особливостей його прояву в бюджетній сфері» [61].

Продовж. табл. 1.2

1	2	3
Єлістратова О.	Ефективність видатків бюджетів	«У загальному вигляді ефективності бюджетних витрат є співвідношенням отриманих результатів та затрат на їх здійснення» [62, с. 206].
Малиняк Б., Підлісний І.	Ефективність видатків місцевих бюджетів	«Ефективність видатків бюджету не може бути визначена певним окремим показником і потребує всебічного оцінювання їх відповідності низці критеріїв. До найважливіших доцільно зараховувати чотири критерії: дотримання демократичних процедур планування та виконання місцевого бюджету; оцінювання відповідності бюджетних видатків суспільним пріоритетам; аналіз виконання бюджетних програм та досягнення запланованих цілей; дослідження вартості послуг» [63, с. 50].
Радіонов Ю.	Ефективність бюджетних витрат	«Ефективність бюджетних витрат закономірно пов'язують з макроекономічними показниками, зокрема, з обсягами ВВП та інвестицій, реальними доходами населення, курсом гривні тощо, а саме – з показниками економічного та соціального розвитку країни і регулюючим впливом держави на ці фактори» [64, с. 19]. «Стосовно тлумачення поняття «ефективність» слід зазначити, що вона розглядається як оптимальне використання наявних фінансових ресурсів місцевих урядів для надання суспільних послуг згідно з місцевими пріоритетами» [64, с. 19].

1	2	3
Стребков С.	Ефективність бюджетних видатків	Ефективність бюджетних видатків – це «співвідношення отриманих результатів до витрачених бюджетних коштів» [65].
Целішева О.	Ефективність бюджетних видатків	«Під ефективністю в суспільному секторі економіки, представленому державними і муніципальними закладами, створеними для надання суспільних послуг громадянам, розуміється співвідношення досягнутих результатів з витраченими коштами» [66, с. 40].
Аветисян І.	Ефективність бюджету; ефективність бюджетних коштів	Ефективність бюджету – це ефективність його видатків. «Ефективність бюджетних коштів характеризується досягненням кількісно вимірюваних результатів діяльності розпорядників бюджетних коштів з одночасним їх моніторингом та контролем, що забезпечують підвищення якості внутрішніх процедур бюджетного планування й менеджменту» [67, с. 14–15].
Височан О., Литвиненко Н.	Ефективність використання бюджетних коштів	Ефективність використання бюджетних коштів визначається за параметри результативності, ефективності (продуктивності) та економності [68, с. 46].
Воронкова Т., Мельник А.	Ефективність використання бюджетних коштів	«Ефективність обумовлюється наявністю позитивного зв'язку між результатом, досягнутим при витрачанні коштів, і величиною використаних витрат» [69, с. 85].
Роменська К.	Ефективність використання коштів місцевих бюджетів	«Ефективність використання коштів місцевих бюджетів визначає результати досягнення певних цілей та завдань бюджетної політики» [70, с. 228].

Продовж. табл. 1.2

1	2	3
Сидорчук А.	Ефективність використання коштів місцевих бюджетів	«... під ефективністю будемо розуміти показник (кілька показників), що вимірюватиме отриманий ефект (результат) від дії органів місцевого самоврядування до витрат (матеріальних, фінансових та організаційних), понесених для його отримання» [71, с. 105].
Бугай Т.	Ефективність бюджетного процесу	«Під ефективністю бюджетного процесу слід розуміти ступінь досягнення встановлених при складанні, розгляді, затвердженні та виконанні основного фінансового плану держави цілей (забезпечення збалансованості доходів і видатків; створення умов макроекономічної стабільзації; гармонізації бюджетної та економічної політики; досягнення реальних обсягів доходів та видатків; перерозподіл ресурсів між бюджетами бюджетної системи і т. д.)» [72].
Мельник В., Савастєєва О.	Ефективність бюджетного процесу	«Ефективність бюджетного процесу – це розраховане за допомогою комплексної системи взаємопов'язаних показників відношення отриманого економічного та соціального ефекту до обсягу витрачених для його досягнення ресурсів (фінансових, матеріальних, організаційних, людських тощо), що визначається на всіх стадіях здійснення бюджетного процесу» [73, с. 78].
Денисюк О.	Ефективність бюджетного процесу	Ефективність бюджетного процесу – «це здатність бюджетного процесу забезпечувати безперервне та безперебійне фінансування виконання державою власних функцій та завдань відповідно до обґрунтованих показників» [74, с. 287]

* систематизовано автором.

Проаналізовані розуміння вчених-економістів щодо об'єктів їх досліджень, які тісно пов'язані із бюджетною ефективністю територій, дозволяють згрупувати підходи вчених та виокремити декілька концептуальних підходів до її трактування, а саме:

- 1) *фінансово-економічний підхід*, згідно до якого бюджетна ефективність території розглядається вченими за одним чи декількома з нижчеперечислених аспектів [12, с. 46; 34, с. 76; 35, с. 95; 48; 49, с. 58; 50, с. 110; 52, с. 255; 53; 54; 55, с. 21; 56, с. 190; 59, с. 168; 60, с. 154; 61; 62, с. 206; 63, с. 50; 64, с. 19; 65; 66, с. 40; 67, с. 14–15; 68, с. 46; 69, с. 85; 70, с. 228; 71, с. 105; 72; 73, с. 78]:
 - як відповідність фактичних показників виконання місцевих бюджетів за доходами і видатками плановим;
 - як співвідношення досягнутих результатів (отриманих вигод) із обсягами витрачених бюджетних коштів;
 - як здатність території організувати бюджетний процес таким чином, щоб показники його результатів були вищими, ніж у попередньому періоді та на рівні або й вище, ніж у інших територій;
- 2) *управлінський підхід*, відповідно до якого бюджетна ефективність території розглядається дослідниками за одним чи декількома з таких аспектів [57, с. 6; 70, с. 228; 71, с. 105; 74, с. 287]:
 - результат управління місцевими бюджетами;
 - показник якісного виконання місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування своїх повноважень;
 - спроможність досягнення намічених цілей та виконання планових показників і бюджетних програм;
 - задоволеність суспільства роботою місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- 3) *макроекономічний підхід*, згідно до якого бюджетна ефективність території трактується вченими за одним чи обома такими аспектів [52, с. 255; 55, с. 21; 64, с. 19]:
 - передумова, фактор і індикатор приросту валового регіонального продукту та поліпшення добробуту населення території.
 - причинно-наслідкові зв'язки між досягнутими результатами (обсягами й **приростом валового регіонального продукту**) та процесами формування й використання бюджетних коштів.

Розглянуті підходи тісно пов'язані між собою та відображають різні аспекти категорії «бюджетна ефективність». Множинність аспектів досліджуваної категорії підтверджує її складність.

Вважаємо, конвергенція концепції бюджетної ефективності та концепції ефективності є оптимальним підходом для комплексного трактування останньої з категорій та розвитку концептуальних засад бюджетної ефективності територій (табл. 1.3).

Притримуючись комплексного підходу, систематизуючи, узагальнюючи й вдосконалюючи підходи вчених, а також враховуючи мультиаспектність категорії, з нашої точки зору, бюджетна ефективність територій – це триаспектна категорія, що одночасно повинна розглядатись як:

- 1) *кількісно-якісна оцінка (показник) ефективності формування, розподілу та використання коштів місцевих бюджетів територій (фінансово-економічний аспект);*
- 2) *результат дієвості місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, успішності виконання ними своїх функцій та рівня їх компетентності в бюджетних процесах і процесах управління місцевими бюджетами територій (організаційно-управлінський аспект);*
- 3) *стан бюджетної системи територій, що характеризується позитивними змінами кількісно-якісних макроекономічних показників (ростом власних доходів місцевих бюджетів, їх гармонізацією із видатками, ростом ВРП, підвищенням бюджетної спроможності територій) і дозволяє забезпечувати соціальний, економічний і екологічний розвиток, модернізацію і капіталізацію економіки територій (макроекономічний аспект).*

Підводячи підсумки проведеної наукової дискусії, вважаємо, що у загальному розумінні бюджетна ефективність – це інтегральний показник стану бюджетної системи територій, що синтезує і відображає результат досягнутого рівня ефективності й транспарентності діяльності органів територіальної влади (органів місцевого самоврядування) щодо формування, розподілу та використання бюджетних коштів на соціо-еколого-економічні цілі стратегічного й тактичного характеру.

Таке тлумачення розширює змістовність категорії «бюджетна ефективність територій» та чітко визначає її сутнісно-змістові аспекти.

Таблиця 1.3. Конвергенція концепцій ефективності та бюджетної ефективності території

Концепції		Концепція ефективності		ефективність як стан (фактор / катализатор)
		ефективність як кількісно-якісна оцінка (оціночний показник)	ефективність як результат	
Концепція бюджетної ефективності	фінансово-економічний аспект бюджетної ефективності	кількісно-якісна оцінка (показник) ефективності формування, розподілу та використання бюджетних коштів		
	організаційно-управлінський аспект бюджетної ефективності		результат дієвості місцевих органів влади й органів місцевого самоврядування, успішності виконання ними своїх повноважень	
	макроекономічний аспект бюджетної ефективності			стан (фактор / катализатор) бюджетної системи території, що характеризується позитивними змінами кількісно-якісних макроекономічних показників, що виходять за межі бюджетної системи
інтегрований аспект (триаспектний підхід)		інтегральний показник стану бюджетної системи території, що синтезує і відображає результати ефективності й транспарентності діяльності органів територіальної влади (органів місцевого самоврядування) щодо формування, розподілу та використання бюджетних коштів на соціо-еколого-економічні шлі стратегічного й тактичного характеру.		

* авторська розробка.

Базуючись на проведеному критичному аналізі означеної категорії у працях вітчизняних і іноземних учених, вважаємо, що запропоноване їй трактування сприяє подальшому розвитку концепції бюджетної ефективності території на різних ієрархічних рівнях, щодо різних бюджетних процесів і виокремлення різновидів.

Зупинемось предметніше на обґрунтуванні окремих аспектів бюджетної ефективності території.

Як зазначалось вище, бюджетна ефективність території за фінансово-економічним аспектом розглядається як кількісно-якісна оцінка (оціночний показник), що, на нашу думку, зводиться до ефективності трьох ключових бюджетних процесів:

- 1) ефективність формування бюджетних коштів, що полягає у достатності їх акумулювання задля збалансування бюджетних доходів і видатків;
- 2) ефективність розподілу бюджетних коштів, що визначається оптимальними і раціональними напрямками їх розподілу задля комплексного й збалансованого розвитку території, рівнем задоволеності всіх учасників розподільчих відносин;
- 3) ефективність використання бюджетних коштів на соціально-економічні та екологічні цілі розвитку території.

Так, бюджетна ефективність території охоплює повний бюджетний цикл від формування бюджетних коштів до їх використання.

Бюджетна ефективність території згідно до організаційно-управлінського аспекту розглядається як результат дієвості місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування території, що інтегрує означену ефективність на всіх рівнях соціально-економічної системи території та уможливорює належне фінансове забезпечення виконання такими органами виконавчої влади своїх функцій. Бюджетну ефективність можна розглядати для консолідованого бюджету території або для бюджетів різних рівнів. Бюджетна ефективність території – регіону, як адміністративно-територіальної одиниці країни (територіальної одиниць вищого рівня), синтезує:

- бюджетну ефективність районів регіону (або територіальних одиниць середнього рівня);
- бюджетну ефективність усіх ОТГ регіону загалом і кожного зокрема, а також інших територіальних одиниць первинного рівня (міст без поділу на райони, районів у містах, сіл, селищ).

Досліджуючи взаємодію та взаємозалежність компонентів системи, варто розглянути їх упорядкованість, ієрархічність. Характеризуючи систему бюджетної ефективності території, основою її упорядкованості є також ієрархія таких підсистем:

- ефективність бюджетних програм;
- ефективність бюджетного процесу;
- ефективність бюджетного менеджменту;
- ефективність бюджетної політики.

Бюджетну ефективність як стан бюджетної системи території згідно до макроекономічного аспекту варто розглядати у кореляції і шляхом співставлення із рівнем її соціально-економічного розвитку. Базуючись на трактуванні бюджетної системи України, наведеному у Бюджетному кодексі України [18], під бюджетною системою території цілком обгрунтовано розуміти сукупність її місцевих бюджетів. Підвищення рівня бюджетної ефективності території є ресурсом для підвищення соціально-економічної ефективності території. У даному контексті та з позицій сталого розвитку вбачається доцільним розмежування таких різновидів бюджетної ефективності:

- економічна (в т.ч. галузева) бюджетна ефективність (характеризується спроможністю місцевих бюджетів впливати на формування валового регіонального продукту);
- соціальна бюджетна ефективність (базується на відповідності видатків місцевих бюджетів соціальним потребам, інтересам населення території, належною підтримкою малозабезпечених і соціально незахищених категорій населення);
- екологічна бюджетна ефективність (проявляється у спроможності місцевих бюджетів регіону забезпечувати його стабільний екологічний розвиток шляхом спрямування достатніх видатків на такі цілі).

Системний та деталізований розгляд питання бюджетної ефективності території вимагає також виокремлення і класифікації інших її видів і форм. З нашої точки зору, можна виокремлювати різновиди бюджетної ефективності території за напрямками забезпечення бюджетної ефективності території, за охопленістю складових напрямів забезпечення бюджетної ефективності території, за показниками виконання частин місцевих бюджетів території, за місцем отримання ефекту, за періодом досягнення бюджетної ефективності території, за рівнями ієрархії управління тощо (табл. 1.4).

Таблиця 1.4. Класифікація бюджетної ефективності територій

Класифікаційні ознаки	Різновиди бюджетної ефективності
1	2
1. Згідно до напрямів забезпечення бюджетної ефективності	1.1. Ефективність формування доходів місцевих бюджетів.
	1.2. Ефективність розподілу коштів місцевих бюджетів.
	1.3. Ефективність використання коштів місцевих бюджетів.
2. За охопленістю складових напрямів забезпечення бюджетної ефективності	2.1. Часткова (бюджетна ефективність досягнута лише за окремими напрямами: ефективність формування бюджетних коштів; ефективність розподілу бюджетних коштів; ефективність використання бюджетних коштів).
	2.2. Загальна (комплексна) бюджетна ефективність.
3. За показниками виконання частин місцевих бюджетів території	3.1. Бюджетна ефективність за виконанням доходної частини місцевих бюджетів.
	3.2. Бюджетна ефективність за виконанням видаткової частини місцевих бюджетів.
4. За отриманим ефектом	4.1. Економічна ефективність (видатки і доходи місцевих бюджетів повинні забезпечувати підвищення економічного розвитку регіону, зокрема таких індикаторів як валовий регіональний продукт, валова додана вартість та випуск продукції).
	4.2. Фіскальна ефективність (полягає в збільшенні обсягів генерування доходів місцевих бюджетів за рахунок забезпечення зростання узагальнюючих показників розвитку території, покращенні адміністрування місцевих податків, податків з особистих доходів населення, а також від використання місцевих природних ресурсів).
	4.3. Соціальна ефективність (полягає в забезпеченні позитивного результату у вигляді зростання валової доданої вартості у сферах освіти, хорони здоров'я та надання соціальної допомоги, мистецтва, спорту, розваг та відпочинку за рахунок зростання та раціоналізації відповідних видатків місцевих бюджетів на ці цілі).

Продовж. табл. 1.4

1	2
	4.4. Ефективність бюджетного інвестування (ефективність бюджетного інвестування – полягає в необхідності виконання функції стимулювання розвитку території на довгострокову перспективу на основі збільшення капітальних інвестицій, обсягів цільового фінансування зі спецфонду, вкладень у розвиток житлово-комунального господарства та іншу діяльність з місцевих бюджетів).
5. За періодом досягнення	5.1. Короткострокова бюджетна ефективність (1 рік). 5.2. Середньострокова бюджетна ефективність (1–3 роки). 5.3. Довготрокова бюджетна ефективність (понад 3 роки).
6. За рівнями ієрархії управління	6.1. Бюджетна ефективність окремих міст без поділу на райони, районів у містах, сіл, селищ. 6.2. Бюджетна ефективність окремих ОТГ. 6.3. Бюджетна ефективність окремих районів регіону. 6.4. Бюджетна ефективність регіону.
7. Згідно до критеріїв сталого розвитку	7.1. Економічна (в т.ч. галузева) бюджетна ефективність (характеризується спроможністю місцевих бюджетів впливати на формування валового регіонального продукту). 7.2. Соціальна бюджетна ефективність (базується на відповідності видатків місцевих бюджетів соціальним потребам, інтересам населення території, належною підтримкою малозабезпечених і соціально незахищених категорій населення). 7.3. Екологічна бюджетна ефективність (проявляється у спроможності місцевих бюджетів регіону забезпечувати його стабільний екологічний розвиток шляхом спрямування достатніх видатків на такі цілі).

* авторська розробка.

Розглянуті сутнісні аспекти бюджетної ефективності території формують концептуальні засади досліджуваної проблематики. Узагальнимо проведені теоретичні дослідження та відобразимо концептуальні засади бюджетної ефективності території на рисун-

ку 1.2, що демонструє теоретичний, методичний і інструментально-організаційний концепт досліджуваної проблематики.

В рамках методологічного концепту зупинимось на обґрунтуванні принципів і умов бюджетної ефективності територій.

Рис. 1.2. Концептуальні засади дослідження бюджетної ефективності територій

* авторська розробка.

Принципи бюджетної ефективності територій є керівними положеннями у процесах формування, розподілу та використання бюджетних коштів. Серед них варто виокремити:

- принцип єдності (визначає тісні взаємозв'язки та взаємозалежність підсистем бюджетної системи територій);

- принцип функціональності (орієнтує на належне виконання функцій усіма учасниками бюджетного процесу щодо ефективного формування, розподілу й використання бюджетних коштів);
- принцип раціональності (передбачає раціональність дій за різними напрямками бюджетного процесу);
- принцип розвитку (бюджетну ефективність необхідно розглядати в динаміці у процесі розвитку бюджетних відносин);
- принцип економічності (орієнтує на досягнення ефектів за рахунок мінімальних витрат бюджетних коштів);
- принцип цілеорієнтованості (орієнтує на спрямування зусиль в напрямку досягнення цінцевої цілі – формування бюджетної ефективності);
- принцип законності (передбачає чітку визначеність норми права та визначає необхідність дотримання бюджетного законодавства, механізм гарантування незалежності органів місцевого самоврядування, а також законодавчі обмеження щодо використання бюджетних коштів);
- принцип прозорості / відкритості (передбачає обов'язкове висвітлення у засобах масової інформації щодо різних етапів і результатів бюджетного процесу);
- принцип об'єктивності (полягає у об'єктивності під час прийняття рішень з бюджетних питань та виконанні дій щодо їх реалізації);
- принцип вимірності (означає можливість проведення достовірної оцінки рівня бюджетної ефективності території);
- принцип взаємозв'язку (визначає причинно-наслідкові зв'язки між прийнятими рішеннями щодо формування, розподілу й використання бюджетних коштів та отриманими в кінцевому підсумку результатами);
- принцип відповідальності (передбачає чіткі форми та рівень відповідальності місцевих органів виконавчої влади, а також й органів місцевого самоврядування за прийняті ними рішення щодо формування, розподілу й використання бюджетних коштів і загалом за стан виконання місцевих бюджетів території).

Згрупуємо та систематизуємо умови бюджетної ефективності території на рисунку 1.3.

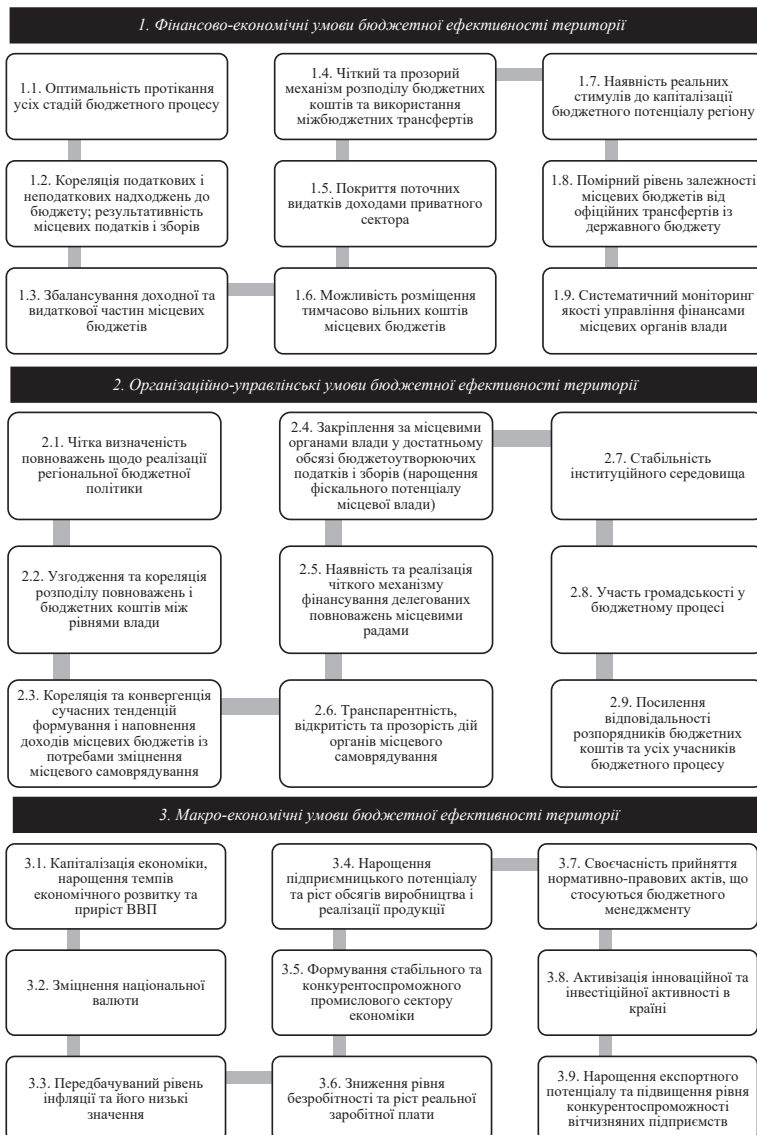

Рис. 1.3. Умови бюджетної ефективності території

* авторська розробка.

Забезпечення бюджетної ефективності території ускладнюється впливом на бюджетний процес багатьох суб'єктивних і об'єктивних факторів, що викликані сучасним динамічним соціально-економічним середовищем (табл. 1.5).

При цьому саме регіональна бюджетна політика, будучи за своїм характером універсальною, повинна бути інструментом гармонізації об'єктивних і суб'єктивних факторів впливу на бюджетну ефективність, методом визначення їх оптимальних пропорцій, механізмом ефективної організації бюджетних відносин і їх спрямування на зміцнення не лише бюджетного, а й загалом економічного потенціалу територій і поліпшення добробуту громадян.

Високий рівень бюджетної ефективності території є одним із найважливіших і найдієвіших засобів забезпечення її самостійності та недопущення втручання у діяльність органів місцевої влади інших суб'єктів. Вказаним не обмежуються переваги досягнення високого рівня бюджетної ефективності території.

Погоджуємось із думкою науковців, що «ефект від здійсненої діяльності за рахунок бюджетних коштів характеризується багатоаспектністю» [57, с. 8]. Окрім того, у більшій мірі такий ефект є відчутним у довгостроковій перспективі.

Згідно визначених у таблиці 1.3 різновидів бюджетної ефективності у відповідності до отриманого ефекту, вважаємо, обґрунтованим виокремлення таких груп ефектів бюджетної ефективності у довгостроковій перспективі:

1) *економічні ефекти:*

- збалансування загальнодержавних та місцевих інтересів та забезпечення фінансово-економічної цілісності держави;
- фінансова стабільність формування доходів місцевих бюджетів і фінансова стійкість (самостійність) місцевих бюджетів;
- раціональна організація руху фінансових потоків;
- забезпеченість владних інститутів дієвими інструментами стабільного, динамічного й сталого розвитку;
- узгодження в часі вхідних і вихідних потоків бюджетних коштів;
- вертикальна та горизонтальна збалансованість місцевих бюджетів, а також фінансова стабільність і збалансованість в країні;
- міжрегіональна та міжрайонна конвергенція за рівнями власних доходів і видатків місцевих бюджетів у розрахунку на одного мешканця;

Таблиця 1.5. Систематизація основних об'єктивних і суб'єктивних факторів впливу на рівень бюджетної ефективності територій

<p>Об'єктивні фактори впливу на рівень бюджетної ефективності територій</p>	<p>Суб'єктивні фактори впливу на рівень бюджетної ефективності (залежать від дій місцевих органів влади і місцевого самоврядування, а також розпорядників бюджетних коштів, дотримання ними норм законодавства, рівня їх компетентності)</p>
<p>Нормативно-правове забезпечення міжбюджетних відносин; фінансове, податкове та бюджетне законодавство</p>	<p>Перозподіл бюджетних ресурсів між окремими верствами населення, видами економічної діяльності та територіями через бюджетні відносини.</p>
<p>Механізм бюджетного регулювання.</p>	<p>Якість планування та виконання бюджету.</p>
<p>Норми бюджетного і податкового законодавства.</p>	<p>Рівень залучення сучасних технологій управління бюджетами.</p>
<p>Політична ситуація в країні.</p>	<p>Адміністрування податків.</p>
<p>Соціально-економічний стан у країні.</p>	<p>Якість фінансового контролю.</p>
<p>Інституційне середовище.</p>	<p>Рівень обізнаності владних інститутів.</p>
<p>Розмежування фінансових потоків між центром і територіями.</p>	<p>Ефективність функціонування територіальних фінансових органів.</p>
<p>Рівень залежності територій від центру, розподіл компетенцій між вертикаллю влади.</p>	<p>Рівень прозорості фінансових рішень та використання місцевих бюджетів.</p>
<p>Розмежування доходів між бюджетами різних рівнів та рівень децентралізації видаткових повноважень.</p>	<p>Управлінська філософія посадових осіб місцевого самоврядування.</p>
<p>Адміністративні бар'єри.</p>	<p>Конфлікти інтересів посадових осіб.</p>

* авторська розробка.

- достатній рівень фінансової забезпеченості місцевого самоврядування для виконання делегованих державою повноважень;
- 2) *фіскальні ефекти*:
- надходження та акумулювання бюджетних коштів у обсягах достатніх для своєчасного й належного виконання загальної сукупності повноважень і функцій на місцях;
 - високий рівень прогнозованості доходів місцевих бюджетів;
- 3) *соціальні ефекти*:
- соціалізація окремих верств населення та груп громадян;
 - зменшення рівня соціальної напруги у регіоні;
 - створення стимулів для соціального розвитку території;
- 4) *ефекти бюджетного інвестування*:
- переважання видатків інвестиційного характеру в структурі соціальних видатків місцевих бюджетів;
 - ріст обсягів капітальних видатків місцевих бюджетів та належне їх фінансування на різноманітних територіях.

Отже, підбиваючи підсумки, можна зробити висновок, що бюджетна ефективність є основою формування довгострокових конкурентних переваг території, її фінансової спроможності та динамічного ендogenousного розвитку.

1.2. | ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА БЮДЖЕТНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕРИТОРІЙ

Реформа децентралізації реалізується в Україні з 2014 року, розпочавшись із прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [75], та є тісно пов'язана з потужними інституційними змінами та соціально-економічними трансформаціями на локальному, регіональному та загальнонаціональному рівнях, а тому вимагає поглибленого дослідження з виокремленням тих факторів, що здійснюють вплив на бюджетну ефективність територій.

Загалом, за визначенням офіційного сайту, присвяченого питанням впровадження в Україні даної реформи, «децентралізація – це передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Мета реформи – формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад. Реформа передбачає відповідальність органів місцевого самоврядування перед жителями – за ефективність своєї роботи, а перед державою – за її законність» [76].

В Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні визначено такі очікувані результати реалізації реформи децентралізації в Україні [75]:

- посилення організаційної, матеріальної та правової спроможності територіальних громад, а також органів місцевого самоврядування, провадження їх діяльності на основі принципів та положень, визначених у Європейській хартії місцевого самоврядування;
- введення механізму реалізації контролю для місцевих органів виконавчої влади та населення за наданням якісних публічних послуг органами місцевого самоврядування, територіальними органами центральних органів виконавчої влади;
- розробка та впровадження стандартів (нормативів) та критеріїв оцінювання якості наданих населенню органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівнів публічних послуг;
- створення правових умов для розвитку форм прямої демократії та максимально широкого залучення населення, інших суб'єктів громадянського суспільства до прийняття управлінських рішень;
- забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць в державі шляхом формування ефективної територіальної системи органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади;

- створення ОТГ, що здатні через органи місцевого самоврядування або самостійно займатись вирішенням питань місцевого значення;
- «визначення чітких меж кожної адміністративно-територіальної одиниці, забезпечення повсюдності юрисдикції органів місцевого самоврядування на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці та недопущення наявності в межах території громади інших адміністративно-територіальних одиниць такого ж рівня»;
- зміна статусу місцевих держадміністрацій з органів загальної компетенції на контрольно-наглядові органи у системі виконавчої влади з функцією координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на відповідній території»;
- забезпечення чіткого розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівня, місцевими держадміністраціями та територіальними органами центральних органів виконавчої влади» [75].

За період 2014–2020 рр. в Україні було прийнято ряд нормативно-законодавчих актів, спрямованих на розгортання реформи децентралізації, зокрема:

- Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [77] щодо формування базового рівня місцевого самоврядування та визнання спроможними ті «територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці» [78];
- про внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України (з питань фінансової децентралізації);
- Закон України «Про співробітництво територіальних громад» [79], яким визначено механізм вирішення спільних проблем громад з утилізації та переробки сміття, розвитку загальної інфраструктури тощо;

- Закон України «Про засади державної регіональної політики» [80], що визначає державну підтримку регіонального розвитку та розвитку інфраструктури;
- Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [81], згідно з якою «метою політики у сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні. Результатом впровадження реформи має стати створення ефективної, прозорої, відкритої та гнучкої структури публічної адміністрації із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій (е-урядування), яка здатна виробляти і реалізовувати цілісну державну політику, спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики» [81];
- Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад» [82], на основі якого нині нова система адміністративно-територіального устрою базового рівня нараховує 1470 територіальних громад;
- пакет законів України з питань розширення повноважень органів місцевого самоврядування та процесу оптимізації надання адміністративних послуг;
- Постанову Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» [83], в результаті чого відбулось укрупнення кількості районів в Україні з 490 до 136 одиниць на субрегіональному рівні тощо.

У науковому спектрі теоретичних і практичних досліджень поняття «децентралізація» є доволі багатоаспектним та розглядається різнопланово. На семантичному рівні термін «децентралізація» (від латинського *de* – протиставлення, префікс заперечення; *centralis* – центральний, серединний) трактується як знищення, ослаблення або скасування централізації і розширення прав низових органів управління [84, с. 249]. Фактично, йдеться про певний розподіл функцій і повноважень між державним (центральним) і місцевими рівнями управління з розширенням прав останніх. З точки зору політології, децентралізація може розглядатися навіть «як управлінська політична система, покликана здійснювати владно значущі практичні рішення, що географічно чи організаційно перебувають

поза межами безпосереднього впливу центральної влади; політичний процес, що передбачає делегування центральним урядом певних повноважень на місцевий рівень з метою оптимізації практичного вирішення питань загальнонаціонального значення, а також утілення в життя специфічних регіонально-локальних програм» [85]. Водночас, серед науковців відсутня однотайність у розгляді сутності децентралізації, що продемонстровано у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6. Підходи до визначення поняття «децентралізація»

Науковці	Трактування поняття «децентралізація»
1	2
Доповідь ПРООН «Програма децентралізованого управління: посилення спроможності до розвитку, орієнтованого на людей»	«Децентралізація означає реструктуризацію або реорганізацію влади, в результаті чого виникає система спільної відповідальності між установами управління на центральному, регіональному та місцевому рівнях відповідно до принципу субсидіарності, тим самим збільшуючи загальну якість та ефективність системи управління разом з підвищенням авторитету і потенціалу управління на субнаціональному рівні. Децентралізація здатна внести свій вклад в ключові елементи належного врядування, такі як збільшення можливостей громад в участі в економічних, соціальних і політичних рішеннях; підвищення оперативності уряду, прозорості та підзвітності» [86, с. 4].
Панейко Ю.	«Децентралізація передбачає поділ усіх адміністративних прав на ті, що належать до компетенції держави, і такі, що делегуються безпосередньо громаді» [87, с. 90].
Борденюк В.	«Суть децентралізації полягає в тому, що функції та повноваження зі здійснення єдиної державної влади, яка первісно належить народові, розподіляються між відповідними органами державної влади, з одного боку, та органами державної влади і органами місцевого самоврядування, з іншого» [88, с. 24].

Продовж. табл. 1.6

1	2
Коваленко А.	«Сутність децентралізації зводиться до політико-правових елементів взаємовідносин громади і держави, що утворюють особливий правовий режим і це надає місцевим органам самостійність й ієрархічну незалежність від органів і державного управління, і самоврядування» [89, с. 374].
Озмен А.	«Децентралізація влади є передачею управлінських функцій щодо планування, прийняття рішень, фінансових ресурсів, від центрального уряду місцевим органам влади, а також функціонування професійних організацій та громадських організацій за межами публічного адміністрування» [90, с. 417].
Грицак І.	«Децентралізація є процесом розширення та зміцнення прав і повноважень адміністративно-територіальних одиниць або нижчих органів та організацій за одночасного звуження прав і повноважень відповідного центру; діяльність незалежного місцевого самоврядування унаслідок передачі їм повноважень держави» [91, с. 66].
Покрова Р.	«Децентралізація є процесом розширення і зміцнення прав та повноважень адміністративно-територіальних одиниць або органів нижчого рівня, водночас зі зменшенням компетенції відповідного центру з метою оптимізації та підвищення ефективності управління суспільно важливими питаннями, найповнішої реалізації регіональних та місцевих інтересів» [92, с. 124].
Карпенко В.	Децентралізація – це «діяльність незалежного місцевого самоврядування внаслідок передачі (не шляхом делегування, а шляхом перетворення державних функцій у самоврядні) повноважень державою» [93, с. 7].
Махіна С.	«Під децентралізацією державної влади розуміє передачу певного обсягу владних повноважень компетентних суб'єктів управлінського впливу іншим структурним одиницям, наділеним необхідними правами, обов'язками та ресурсами» [94, с. 23].

Продовж. табл. 1.6

1	2
Гурне Б.	«Децентралізація є способом територіальної організації влади, за якого держава надає право на прийняття рішень по визначених питаннях або у визначеній сфері структурам локального або регіонального рівня, що не входять у систему виконавчої влади і є порівняно не залежними від неї» [95, с. 88].
Роман В.	«Децентралізація є своєрідним вертикальним перерозподілом відповідальності між певними рівнями одного і того ж органу влади; передбачає передачу управління максимальним числом справ в руки безпосередньо зацікавлених осіб або їх представників» [96, с. 96].
Матвієнко А., Карабін Т.	«Децентралізація є не одноразовою передачею владних повноважень від органів державної влади до органів місцевого самоврядування, а комплексним процесом, що включає в себе такі елементи, як питання спроможності органів державної влади передати, а органів місцевого самоврядування – отримати і ефективно розпорядитися владними повноваженнями; визначення обсягу повноважень; механізм взаємодії органів державної влади і органів місцевого самоврядування; питання адміністративно-територіальної реформи тощо» [97, с. 3; 98, с. 440].
Колишко Р.	Розуміє під децентралізацією публічної влади «процес перерозподілу владних повноважень та обсягів компетенції між центральними та місцевими рівнями децентралізації публічної влади зі зміщенням акценту виконання на місцях у частині здійснення заздалегідь окреслених і гарантованих державою функцій» [99, с. 203].

Продовж. табл. 1.6

1	2
Ляпін І.	«Під децентралізацією публічної влади у вузькому значенні слід розуміти спосіб перерозподілу влади в межах, обсягах та формах, визначених у встановленому порядку, від центральних органів влади на нижні рівні влади; у широкому значенні – це різні форми розподілу публічної влади; у традиційному значенні – це спосіб перерозподілу державної влади шляхом передачі повноважень органів центральної влади на виконавчі органи влади на місцях та здійснення контролю за їх діяльністю в межах наданих їм повноважень» [100, с. 152].
Ременяк О.	«Децентралізація за своєю сутністю є дієвим механізмом організації публічної влади в демократичній правовій державі, що реалізується в процесі проведення державою конституційної реформи, спрямованої на передачу владних повноважень (прав та обов'язків, матеріальних та інтелектуальних ресурсів) від центральних органів влади до місцевих в межах встановлених законодавством, з урахуванням необхідності ефективної взаємодії між ними та інститутами громадянського суспільства» [101, с. 48].
Великий тлумачний словник української мови	Термін «децентралізація» трактується як «система управління, за якої частина функцій центральної влади переходить до місцевих органів самоуправління; розширення прав низових органів управління» [102, с. 218].
Тихомиров Ю.	«Децентралізація управління – це процес розширення і зміцнення прав та повноважень адміністративно-територіальних одиниць або нижчих органів та організацій при одночасному звуженні прав і повноважень відповідного центру» [103, с. 82].

Продовж. табл. 1.6

1	2
Малиновський В.	«Визначає децентралізацію як процес передачі частини функцій та повноважень вищими рівнями управління нижчим (від центральних органів виконавчої влади до місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування); а у широкому розумінні – як ослаблення або скасування централізації» [104, с. 51].
Линьов К.	«Інтерпретує децентралізацію як процес передачі відповідальності за планування та реалізацію, розподіл ресурсного забезпечення від центральних органів державної влади до нижчих державних структур та органів місцевого самоврядування влади» [105].
Дорош У.	«Децентралізація влади – це передача владних повноважень і відповідальності від суб'єктів управлінського впливу іншим структурним одиницям, наділеним необхідними правами, обов'язками та ресурсами. Відповідно, децентралізація буде відбуватися в кращому випадку, якщо вона підтримує функціонування демократії, належний технічний потенціал місцевого самоврядування і розвиток громадянського суспільства та громадських організацій» [106, с. 133].
Нижник Н.	«Характерне для сфери державного управління явище, зумовлене об'єктивними і суб'єктивними факторами, певний протилежний бік централізації, своєрідний засіб відображення централізації» [107, с.16]
Одінцова Г.	«Самостійність у підходах до управління з урахуванням багатоманітності місцевих особливостей при збереженні єдності в основному, суттєвому» [108, с. 112].
Оболенський О.	«Передання частини функцій державного управління центральних органів виконавчої влади місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, розширення повноважень нижчих органів за рахунок вищих за рівнем» [109, с. 111].

Таким чином, існують різні наукові підходи до трактування поняття децентралізації, яка розглядається вченими як: поділ прав; розподіл функцій та повноважень; особливий правовий режим; перерозподіл відповідальності між рівнями влади; система управління; передача владних повноважень та відповідальності; процес розширення та зміцнення прав і повноважень адміністративно-територіальних одиниць чи органів нижчого рівня зі зменшенням компетенції відповідного центру тощо.

Погоджуючись з багатьма підходами, додамо, що децентралізацію однозначно варто розглядати саме як процес, що триває на довгостроковій основі, має ознаки управлінської діяльності та повинен підкріплюватись належним ресурсним забезпеченням при передачі повноважень. На цій основі, вважаємо, що під децентралізацією слід розуміти процес перерозподілу владних повноважень, компетенцій та ресурсів від центральних органів державної влади до місцевих органів влади та самоврядування. Підкреслимо, що переважно в даному випадку передача прав на прийняття рішень відбувається не ієрархічно підпорядкованим структурам центральної влади, а виборним органам місцевого рівня, які максимально обізнані у територіальній проблематиці та підзвітні громаді.

Причинами, що зумовлюють необхідність децентралізації, традиційно вважаються потреби в ефективності, мобілізації ресурсів, прозорості їх використання, підзвітності. І об'єднати їх усі в одному напрямі видається можливим із взяттям за основу принципу субсидіарності. Він може розглядатися як ключовий принцип інституціональної організації влади і управління, основна ідея якого полягає в тому, що «політична влада повинна втручатися тільки в тих межах, за яких суспільство і його складові групи не в змозі задовольнити різноманітні потреби» [110]. В науковій літературі термін «субсидіарність» (англ. subsidiary – допоміжний, доповнюючий) в загальному розумінні передбачає саме передачу повноважень з центрального на нижчі організаційні рівні з дотриманням оптимальної межі втручання уряду в місцеві справи. Зокрема, в Європейському Союзі ця політична і організаційна норма закріплена в ст.3b Маастрихського договору та передбачає, що політичні рішення повинні прийматися на рівні, найближчому для громадян, проте достатньому для їх ефективного виконання.

Особливе значення для реалізації принципу субсидіарності має також ст.4 Європейської хартії місцевого самоврядування, що ратифікована Україною ще у 1997 році, згідно якої:

- «Публічні повноваження, як правило, здійснюються переважно тими органами публічної влади, які мають найтісніший контакт з громадянином. Наділяючи тими чи іншими повноваженнями інший орган, необхідно враховувати обсяг і характер завдання, а також вимоги досягнення ефективності та економії.
- Повноваження, якими наділяються органи місцевого самоврядування, як правило, мають бути повними і виключними. Вони не можуть скасовуватися чи обмежуватися іншим, центральним або регіональним органом, якщо це не передбачене законом.
- Якщо повноваження делегуються органам місцевого самоврядування центральним чи регіональним органом, то перші у міру можливості мають право пристосовувати свою діяльність до місцевих умов» [111].

Таким чином, поняття децентралізації нерозривно пов'язане із необхідністю дотримання принципу субсидіарності при здійсненні даного процесу.

Дослідження поняття децентралізації влади буде неповним без виокремлення характерних ознак цього явища. Зокрема, Онупрієнко А. виділяє такі основні риси децентралізаційної системи влади як: міжрівнева розмежованість компетенції та фінансів, реальне функціонування самоврядування, різноманітні зв'язки по горизонталі та вертикалі, багатократний поділ влади [112, с. 225].

У дослідженні Ременяк О. виокремлено такі загальні ознаки, притаманні децентралізації влади [101, с. 47]:

- 1) визначений обсяг повноважень, що є предметом децентралізації. Причому, цей обсяг повноважень не може бути стабільним, а повинен здійснюватися з урахуванням процесів публічного управління та розвитку потреб громадянського суспільства в державі;
- 2) механізм передачі повноважень від вищих органів влади до органів влади нижчого рівня, що забезпечуватиме порядок та умови дієвої й успішної передачі цих прав і обов'язків. Зазначений механізм слід розробляти та затверджувати у нормативно-пра-

- вових актах, і при цьому включати вказівки щодо строків виконання, виконавців, форм звітності тощо;
- 3) способи взаємозв'язків між суб'єктами децентралізації та іншими органами влади, громадськими організаціями, підприємствами, установами, організаціями. Взаємозв'язки вибудовуються шляхом взаємодії, узгодженості та координації дій шляхом співробітництва органів публічної влади, підприємств, установ, організацій, громадян та їх об'єднань з метою досягнення наперед визначених бажаних результатів. Відповідно, децентралізаційні процеси за своєю суттю зводяться до налагодження діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що певним ефективним чином взаємодіють між собою;
 - 4) відповідальність уповноважених осіб або органів влади перед громадськістю за прийняття і виконання рішення;
 - 5) прозорість та відкритість діяльності органів публічної влади;
 - 6) наявність визначеного законодавством державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування;
 - 7) відсутність суттєвого розриву між суб'єктами та об'єктами управління державою.

Як зазначає проф. Серьогін В., нині існує виражений тренд «підвищення рівня управління на субнаціональному рівні за рахунок міжмуніципального співробітництва, управління крупними містами та зміцнення регіонів. Адже муніципальна роздробленість стимулювала розробку політики, котра заохочувала чи нав'язувала злиття й укрупнення громад, сприяла міжмуніципальному співробітництву як засобу створення економії за рахунок масштабу, підвищення ефективності й економії витрат» [113, с. 123]. Близько двох третин міських агломерацій в країнах ОЕСР мають муніципальні органи управління. І, звісно, регіоналізація посилює потребу в координації між рівнями врядування й уточненні розподілу повноважень з метою уникнення їх дублювання.

Теперішній напрям проведення реформи децентралізації влади в Україні передбачає:

- перехід України до трирівневої системи адміністративно-територіального устрою, тобто, виокремлення областей, районів та громад з повсюдністю місцевого самоврядування;

- передачу місцевими адміністраціями функцій виконавчої влади виконавчим органам рад відповідного рівня;
- використання принципу субсидіарності при розподілі повноважень між органами місцевого самоврядування та передачу максимально широких повноважень саме об'єднаним територіальним громадам;
- забезпечення необхідних фінансових ресурсів для належного виконання повноважень органами місцевого самоврядування, зокрема, шляхом їх участі у загальнодержавних податках;
- створення замість державних адміністрацій, що володіли виконавчими функціями, державних представництв із функціями контрольно-наглядового та координаційного характеру.

Здійснюючи аналіз компетенції органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування в процесі реформи децентралізації державної влади в Україні, можна виокремити декілька векторів для оптимізації економічно-правового регулювання повноважень та функцій відповідних органів влади. Розглянемо їх далі.

Насамперед, за урядом слід зберегти стратегічні повноваження щодо визначення базових засад функціонування економічних сфер та міжсекторальні нормотворчі повноваження. Тоді як суттєвий обсяг компетенцій Кабінету Міністрів України може бути передано до центральних органів виконавчої влади.

Далі, «функції та компетенція центральних органів виконавчої влади мають визначатися на основі положень Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», в якому чітко розмежовуються напрямки їх діяльності.

По-третє, важливе значення має завдання оптимальної дерегуляції й істотного спрощення дозвільних процедур, необхідно зменшити прямий регулятивний вплив на суб'єктів господарської діяльності.

По-четверте, потребують усунення випадки законодавчого закріплення повноважень здебільшого декларативного характеру, які не мають чіткого організаційно-правового механізму реалізації, не забезпечені фінансово, матеріально, а тому їх формальний характер розмиває функціональну роль органу влади у певній сфері відносин» [114, с. 75].

По-п'яте, важливим напрямом для покращення «правового регулювання компетенції органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування залишається чітке визначення їх повноважень, усунення випадків сумісної компетенції, коли однією нормою закріплюються без розмежування повноваження органів публічної влади в певній сфері. Така негативна практика правового регулювання несе загрозу компетенційних конфліктів між органами влади, не сприяє формуванню сфери управлінської відповідальності кожного органу» [115, с. 91].

За дослідженнями Бризіцького М., передумовою реформи децентралізації є збіг у часі трьох умов: наявність проблеми, пропозиції щодо її вирішення та політична воля, що передбачено класичною теорією Кінгдона [116].

Доповнюючи думку експерта, деталізуємо ці умови.

Щодо наявності проблеми. Надмірна централізація повноважень з відповідним накопиченням фінансового потенціалу до запровадження реформи та продиктовані рудиментами радянського підходу до державного управління, зумовила низку проблем економічного та соціального характеру, серед яких особливо вирізняється проблема неефективного використання доходів бюджетів. Йдеться про перевитрату витрачання коштів, відсутність політичної волі перегляду кількості та якості наданих послуг бюджетними установами та організаціями, незацікавленість органів влади на місцях щодо наповнення бюджетів та інші негативні прояви.

Пропозиції щодо вирішення проблем лежать у площині передачі відповідальності та повноважень на місця, де органи самоврядування управляють майном та фінансами, планують та розподіляють ресурси, вирішують усі питання, пов'язані з розвитком території. Такий підхід довів свою ефективність у багатьох країнах. Разом з тим такий підхід генерує і низку ризиків, про які згодом.

Щодо політичної волі, то вона з'явилась у 2014 році та продовжується донині. Прогалиною у даному сегменті є відсутність розуміння між політичними силами, що призвело до формування на місцевих виборах 2020 року ще одного осередку – районних рад новостворених укрупнених районів областей. Цей прошарок місцевого самоврядування в Україні є тимчасовим та, сподіваємось, після виконання основної їх функції – передачі майнових комплексів місцевим органам базового рівня, зокрема, громадам та про-

голошенням змін до основного закону України – Конституції, їх буде ліквідовано. Потреба у швидкій ліквідації такого органу місцевого самоврядування як районні ради зумовлена серед інших – недоцільністю витрачання значного обсягу бюджетних ресурсів держави на утримання апаратів ради, адже останні не наділені достатніми повноваженнями.

Зупинимось на ризиках децентралізації та викликах, які містить даний процес з позиції бюджетної ефективності територій.

Стабільність та ефективність будь-якої територіальної соціально-економічної системи залежить від трьох базових факторів: наявності професійного менеджменту, наявності ресурсів для функціонування, співпраці з системою вищого рівня, складовою якої вона є.

Відповідно, спробуємо систематизувати ризики та виклики, пов'язані з кожним з наведених вище базових факторів.

Щодо професійності менеджменту, від яких залежить ефективність функціонування території, в тому числі, бюджетна ефективність, то із запровадженням децентралізаційних процесів, розширюється зона відповідальності голів рад та представників виконавчих апаратів. І слід відверто зазначити, що часто до влади приходять не професійні люди, без базових економічних знань, що створює серйозні виклики бюджетній ефективності територій. Крім того, розподіл коштів кожною громадою «по-своєму» певним чином зумовлює відмінності у наданні послуг мешканцям на різних територіях, зменшує можливості «ефекту масштабу» при реалізації однотипних проектів для різних громад. Важливим аспектом у даному сегменті є також корупційні ризики, адже через політичні, родинні, кулурні, локальні чи інші домовленості, органам влади на місцях важче протистояти таким викликам. Крім того, варто зазначити і такий важливий аспект, як продовження реформи у напрямку ліквідації різного рівня (районного та обласного) адміністрацій, що створює додаткові загрози професійності менеджменту.

Щодо ресурсів території, то в умовах децентралізації виникають ризики, пов'язані, з одного боку – з нестачею таких ресурсів, а з іншого – відсутністю досвіду чи можливостей залучати державні кошти, які раніше розподілялись у вигляді різного виду трансфертів. У цьому аспекті слід звернути увагу і на нерівномірнос-

ті ресурсних можливостей розвитку територій з позиції розвитку підприємництва, наявності надр, майна, джерел збору акцизного збору та інших податків. Тобто, з одного боку, децентралізація, у тому числі, бюджетна, створює мотиваційні механізми нарощення місцевої економічної активності громад, а з іншого – містить ризики недоотримання територіями ресурсів для розвитку, зокрема, бюджетних.

Щодо співпраці з системою вищого рівня, складовою якої є територіальна соціально-економічна система нижчого рівня, то в умовах децентралізації, ризики генеруються швидше для системи вищого рівня. Йдеться про ризики макроекономічної стабільності у країні, оскільки лєвова частка коштів розподіляється на локальні території і не генерується на загальнодержавному рівні і у критичних ситуаціях не може бути використана для стабілізації ситуації. Іншою проблемою є загроза поглибленню територіальної фінансової нерівності держави, що зумовлене різним рівнем економічного розвитку локальних територій та поступовим згортанням механізму фінансового вирівнювання (який також містить низку вад).

Як наслідок таких диспропорцій, під ризиком можуть з часом опинитись соціальні виплати для малозабезпечених верств населення, що порушить принципи соціальної справедливості. Крім того, поглиблення децентралізаційних процесів у поєднанні з явищами політичного сепаратизму, можуть становити значну небезпеку втрати цілісності країни.

Серед ризиків бюджетної децентралізації, за дослідженням Г. Возняк, також виокремлено: «домінування локальних інтересів над регіональними чи навіть національними, наслідком чого може ставати посилення диференціації регіонального розвитку; мінімізація ефективності контролю центральної влади за бюджетним процесом на місцевому рівні; сприяння росту корупції, якщо політична конкуренція на місцевому рівні обмежена; зростання витрат на надання суспільних послуг для невеликих територій у випадку поширення «ефекту масштабу»; сприяння виникненню зовнішніх ефектів: «переливу і переповнення»; при реалізації місцевих соціальних трансфертів можливе виникнення ефекту гонки на виживання» [117, с. 255].

Аргументуючи безумовно позитивний ефект реформи децентралізації в напрямку фінансового забезпечення об'єднаних тери-

торіальних громад в Україні, слід зазначити водночас ймовірність виникнення негативних наслідків та впливів. Зокрема, за дослідженням науковців Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України, виділено такі ризики децентралізації для бюджетної системи України: «загроза зриву фінансування повноважень органів місцевого самоврядування, небезпека поглиблення диспропорцій економічного та соціального розвитку територій у разі скорочення субвенцій у межах політики регіонального розвитку. Також децентралізація бюджетного процесу (зокрема, через вилучення в обласних державних адміністрацій повноважень щодо розробки бюджетів областей, а також впровадження системи «бюджетного федералізму») у вітчизняних умовах може призвести до розбалансування всієї системи бюджетоутворення в Україні, оскільки залишається високоімовірним закладання в місцеві бюджети задалегідь нереальних витрат» [118]. Систематизація ризиків бюджетної децентралізації подана у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7. Систематизація ризиків бюджетної децентралізації за базовими чинниками розвитку територіальних соціально-економічних систем

Базові чинники розвитку територій	Ризики та виклики
1	2
Професійний менеджмент	<ul style="list-style-type: none"> • Корупційні ризики та виклики через політичні, родинні, кулуарні, локальні чи інші домовленості представників органів влади • Ризики та виклики низького рівня менеджменту, в т.ч. фінансового в органах місцевого самоврядування
Наявності ресурсів для функціонування	<ul style="list-style-type: none"> • Ризики нестачі фінансових ресурсів в окремих територіях • Ризики зменшення залучення державних коштів у вигляді трансфертів, фондів • Ризики поглиблення асиметрій ресурсних можливостей розвитку територій з позиції розвитку підприємництва, наявності надр, майна, збору податків • Ризики поглиблення територіальної диференціації соціально-економічного розвитку

Продовж. табл. 1.7

1	2
Співпраці з системою вищого рівня, складовою якої вона є	<ul style="list-style-type: none">• Ризики та виклики для макроекономічної стабільності• Ризики та виклики поглиблення територіальної фінансової нерівності держави• Ризики та виклики порушення принципів соціальної справедливості• Ризики та виклики втрати цілісності країни через можливі сепаратистські настрої

Таким чином, поруч з низкою переваг децентралізаційних процесів, вони містять певні ризики та загрози. Тому територіальні громади базового рівня, як і органи місцевого самоврядування вищих рівнів, беручи на себе додаткові майнові, бюджетні та соціальні питання, мають усвідомлювати та нести відповідальність за розвиток території. Органи ж державної влади повинні враховувати систему наведених ризиків при формуванні положень стратегії національної безпеки.

Розглядаючи децентралізацію як складний та довгостроковий процес, можна дійти до висновку, що перерозподіл владних повноважень, компетенцій та ресурсів, що здійснюється від центральних органів державної влади в напрямку місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, торкається трьох ключових бюджетних процесів, зокрема, достатнього формування, раціонального розподілу та безпосереднього належного використання бюджетних коштів задля сталого розвитку територій та високої бюджетної ефективності. Водночас, реформування територіальних засад децентралізації науковці розглядають через призму трьох системоутворюючих компонент:

- фінансового аспекту – відповідно до величини бюджетно-податкових повноважень, переданих місцевим органам від центральних щодо володіння, користування і розпорядження фінансовими ресурсами громад задля нарощення фінансової спроможності даних об'єднаних територіальних громад (фінансова децентралізація);
- адміністративно-територіального аспекту, що характеризує рівень автономії, існуючих та потенційних територіальних особливостей територій, а також виконання завдань органами міс-

цевого самоврядування щодо задоволення потреб населення в межах відповідних територій та співпраці з громадами у напрямку розвитку державно-приватного партнерства (адміністративно-територіальна децентралізація);

- політичного аспекту, що виражається публічно-правовим статусом органів місцевого самоврядування, ступенем виконання ними базових політичних функцій на місцевому рівні, політичною підзвітністю тощо (політична децентралізація).

При цьому, як підкреслює Кульчицький М., «реформи в галузі фіскальної децентралізації повинні відбуватися синхронно з децентралізацією політичної та адміністративної сфер. Вигоди від фіскальної децентралізації не будуть реалізовані, якщо країна рухатиметься в напрямі підвищення ступеня фінансової децентралізації без одночасної децентралізації політичної та адміністративної. Водночас, політичну та адміністративну децентралізацію в сучасних умовах все частіше визнають важливими обмеженнями потенціального успіху реформ у галузі фіскальної децентралізації. Це пояснюється тим, що реалізація політичної та адміністративної децентралізації на локальному рівні може виявитися складнішим завданням, ніж власне фінансової» [119].

Ефективний взаємозв'язок фінансової, адміністративно-територіальної та політичної децентралізації забезпечуватиме чітку ідентифікацію потреб, максимальну локалізацію та так звану алокативну ефективність публічних послуг і, як наслідок, найбільш повне задоволення потреб місцевого населення.

Кожен з зазначених вище трьох аспектів децентралізації може мати суттєві відмінності, що, в свою чергу, зумовлює істотний вплив на зміни бюджетної ефективності. Відповідно, залежність рівня бюджетної ефективності від факторів впливу, що виникли через децентралізацію у трьох ключових аспектах у вигляді такої функціональної залежності:

$$\text{Бюджетна ефективність} = f_D(FD; ATD; PD) \rightarrow \max,$$

де FD – сукупність факторів впливу фінансового аспекту децентралізації на бюджетну ефективність територій;

ATD – сукупність факторів впливу адміністративно-територіального аспекту децентралізації на бюджетну ефективність територій;

PD – сукупність факторів впливу політичного аспекту децентралізації на бюджетну ефективність територій.

Далі розглянемо ключові фактори впливу децентралізації на бюджетну ефективність територій більш детально.

Насамперед, візьмемо до уваги фінансовий аспект. Як зазначає Возняк Г., «фінансова децентралізація передбачає: наявність кількох рівнів системи органів влади з чітким розмежуванням повноважень; надання органам місцевого самоврядування достатніх повноважень в межах своїх територій, в тому числі і в нормативно-правовому регулюванні; забезпечення центральною владою вільного переміщення товарів, послуг та факторів виробництва між територіями; наявність жорстких бюджетних обмежень для всіх рівнів влади, обмежене використання розподілу доходів; наявність інституційних гарантій того, що розмежування повноважень між рівнями влади матиме стійкий і довготерміновий характер» [120].

Беззаперечно, реформування бюджетно-податкових повноважень в контексті децентралізації стосуються змін у доходах та видатках. Зокрема, за органами місцевого самоврядування закріплюється вичерпний або відкритий перелік власних доходів з одночасним наданням прав самостійно встановлювати чи регулювати їх обсяги. Децентралізація видатків стосується фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування необхідними ресурсами для виконання встановлених для них завдань, забезпечення власних самоврядних функцій та делегованих повноважень залежно від рівня управління. Важливими також є процедури, пов'язані з процесуальною та організаційною самостійністю органів місцевого самоврядування у бюджетному процесі щодо формування, затвердження, виконання різноманітних фінансових планів, кошторисів, звітності тощо. Обґрунтованість обсягів, структури, належної бази, достатності та відповідності доходів та видатків, підкріплені відповідними організаційно-процесуальними процедурами прямо впливають на бюджетну ефективність. При цьому додатково слід відзначити управлінські та професійні здібності і компетенції осіб, задіяних у даному бюджетному процесі (в тому числі у територіальних фінансових органах) на місцях як вагомий фактор планування, узгодження, безпосередньої реалізації та контролю всіх стадій бюджетного процесу.

На сьогодні реформа децентралізації значно розширила права місцевих органів влади в Україні та надала суттєву бюджетну самостійність, згідно якої (на основі [121]; [122]):

- дозволено, не прив'язуючись до термінів прийняття Державного бюджету України, формувати та затверджувати місцеві бюджети у термін до 25 грудня року, що передує плановому. При цьому, протягом двох тижнів з дати офіційної публікації Закону про Державний бюджет України Верховна Рада Автономної Республіки Крим, відповідна місцева рада повинні привести обсяги міжбюджетних трансфертів у відповідність із прийнятим законом про Державний бюджет України;
- введено принцип «мовчазної згоди» щодо процедури надання місцевих гарантій і можливостей здійснення запозичень від міжнародних фінансових організацій у випадку неотримання висновку від Міністерства фінансів України протягом місяця з дня подання заявки;
- надано дозвіл на здійснення місцевих зовнішніх запозичень усім міським радам міст обласного значення (до реформи це право надавалося міським радам міст з чисельністю населення понад 300 000 осіб);
- надано право самостійного вибору установи для обслуговування рахунків місцевого бюджету (казначейство або комерційний банк). При цьому, якщо було обрано саме банківську форму обслуговування (наприклад, для розміщення власних надходжень і коштів бюджету розвитку бюджетних установ на банківських депозитах та/або обслуговування їх рахунків), то місцеві бюджети втрачають право покрити тимчасові касові розриви за загальним фондом, використовуючи кошти єдиного казначейського рахунку; важливим нововведенням є надання права розміщувати власні надходження на поточних рахунках у державних банках державним і комунальним ЗВО, науковим установам та закладам культури;
- «надано право місцевим органам влади самостійно визначати обсяги надходжень до місцевих бюджетів на основі закріплених стабільних дохідних джерел. Відтепер Міністерство фінансів не визначатиме і не доводитиме до місцевих бюджетів індикативні показники щодо доходів» [121];

- введено нову систему горизонтального вирівнювання податко-спроможності територій, зважаючи на рівень їх надходжень на одного жителя (на основі податку на доходи фізичних осіб) замість попередньої системи збалансування доходів і видатків місцевих бюджетів. При цьому нормативно-правовим забезпеченням визначається механізм для розрахунків базової та реверсної дотацій територій, базою розрахунку яких є показники офіційної казначейської звітності, що дозволяє місцевим органам влади навіть самостійно обчислювати обсяги зазначених дотацій;
- значно розширено джерела наповнення місцевих бюджетів за рахунок таких нововведень: «передачі бюджетам міст обласного значення та бюджетам об'єднаних громад 60% податку на доходи фізичних осіб; передачі доходів із державного бюджету (100% плати за надання адміністративних послуг, 100% державного мита, 10% податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки); запровадження акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти) за ставкою 5 % вартості реалізованого товару; самостійного регулювання ставок податків на нерухомість та землю і надання пільг з їх сплати тощо» [122].

Реформою децентралізації посилено відповідальність профільних міністерств за реалізацію державної політики у відповідних сферах, визначених для кожного окремого міністерства, шляхом запровадження змін у трансфертній політиці. Йдеться про те, що до впровадження змін розподіл міжбюджетних трансфертів проводився Міністерством фінансів України, тоді як нині ці повноваження передано профільним міністерствам в уряді. Відзначимо, що освітня та медична субвенції можуть спрямовуватись також додатково бюджетам міст та бюджетам ОТГ і мають для останніх ряд новітніх особливостей, пов'язаних з більш ефективним їх використанням. До прикладу, є можливість кошти освітньої та медичної субвенцій в ОТГ спрямовувати на заходи із оптимізації мережі цих бюджетних установ на зазначених територіях. Позитивом є також надані права зберігати залишки коштів цих субвенцій на рахунках місцевих бюджетів із перспективою цільового використання або оновлення матеріально-

технічної бази відповідних бюджетних установ у наступному бюджетному періоді.

До власних функцій органів місцевого самоврядування в ОТГ наразі відносяться, в тому числі, повноваження з планування стратегічних перспектив розвитку громади та формування її бюджету на наступні періоди; забезпечення ефективного економічного розвитку шляхом залучення інвестицій та розвитку різних форм підприємницької діяльності; організаційне забезпечення пасажирських перевезень на території, що належить об'єднаним територіальним громадам; «управління земельними ресурсами, надання дозвільно-експлуатаційних послуг на будівництво; розвиток місцевої інфраструктури та благоустрій територій; надання житлово-комунальних послуг; утримання вулиць і доріг на території громади; громадська безпека силами муніципальної поліції; пожежна охорона. Делегованими ж повноваженнями на рівні громади забезпечуються соціальна допомога через територіальні центри; адміністративні послуги через центри їх надання (в громадах); управління школами та дитсадками; первинна медична допомога; утримання та організація роботи будинків культури, клубів, бібліотек, стадіонів, спортивних майданчиків; послуги соціального забезпечення (виплати пенсій, субсидій, забезпечення пільгами), реєстрації актів цивільного стану в громадах, казначейського обслуговування, контролю санітарного та епізоотичного стану надаватимуть підрозділи державних органів влади» [123, с. 17].

Забезпечення бюджетної ефективності в сучасному динамічному середовищі відбувається у визначених адміністративно-територіальних межах, потенціал яких (в тому числі як бази для податково-бюджетних надходжень та структури видаткової частини) суттєво різняться. Це обумовлено низкою усталених об'єктивних обставин, серед яких природно-кліматичні умови, демографічні та споживчі характеристики населення території, специфіка соціо-економіко-екологічного стану, розвиток інфраструктури, інвестиційна привабливість територій тощо.

Існує також поняття алокативної ефективності наданих суспільних послуг. Йдеться про здатність органів місцевого самоврядування «на місцях підвищити благополуччя населення за рахунок задоволення їх індивідуальних вподобань. При цьому

суспільні послуги можуть надаватися таким чином, щоб вони максимально відповідали інтересам населення і при цьому були якісними, а витрати на їх продукування – мінімальними» [117].

В даному контексті адміністративно-територіального аспекту впливу децентралізації на бюджетну ефективність суттєво зростає роль інституту громадянського суспільства, державно-приватного партнерства, максимального залучення громадськості до прийняття рішень органами місцевого самоврядування та до участі у різного роду місцевих проєктах з врахуванням принципу бюджетної транспарентності (інформаційної відкритості).

На думку науковця Сунгурова А., громадська участь – це «безперервний двоспрямований процес взаємодії між громадянами та органом влади (установою, відомством), що відповідають за прийняття рішення, і містить заходи, що сприяють повному розумінню громадськістю процесів і механізмів підготовки та прийняття рішень відповідальним відомством; повне інформування громадськості про статус та просування розроблення та впровадження проєктів, планів, програм, про вироблення пріоритетів політики або проведення оцінки; активний збір думок усіх зацікавлених громадян, відомостей про сприйняття ними цілей і завдань, а також про їхні уподобання щодо використання ресурсів та альтернативних стратегій розвитку або управління будь-якої іншої інформації, що стосується прийнятого рішення» [124]. Рівень активності та залученості населення до проєктів розвитку території їх проживання значною мірою визначає загальний розвиток територіальної громади, адже може торкатися тарифно-комунальної та житлової політики, модернізації інфраструктури та енергоощадності, підприємницької ініціативи та підвищення інвестиційної чи туристично-рекреаційної привабливості територій, систем управління та переробки відходів тощо.

Погоджуємось також з тезою Кульчицького І., згідно якої «державно-приватне партнерство можна розглядати як ефективну співпрацю держави (визначає стратегію, правила), органів місцевого самоврядування (діють в інтересах громад) з приватним бізнесом (досвід, знання, фінанси, технології, інновації) не лише для забезпечення сталого розвитку конкретної країни, а й усієї світової спільноти. У контексті практичної реалізації

децентралізації необхідно усунути існуючі суперечності в чинному законодавстві з питань державно-приватного партнерства, а також підвищити рівень довіри приватних інвесторів до місцевих органів влади» [119].

Розглядаючи політичний аспект впливу децентралізації на бюджетну ефективність територій, безумовно, до уваги слід брати політичну ситуацію, що склалась в країні і вплинула на формування виборчих списків органів місцевого самоврядування, та сформоване в результаті інституційне середовище регіонів держави.

Відзначимо, що внаслідок реформи децентралізації відбуваються суттєві інституційні зрушення в Україні в цілому, результатами яких можна вважати більш чітке виокремлення так званої локальної ідентичності різних об'єднаних територіальних громад, в тому числі з позицій їх бізнес-середовища, що в цілому сприятиме зростанню як національної економіки, так і реалізованому потенціалу її окремих територій. Тому, розглядаючи зазначену реформу в якості вагомого фактора впливу на інституційну модернізацію в країні, слід звертати увагу на необхідність використання громадами сучасного інструментарію, наданого як змінами до законодавства, так і можливостями зовнішнього та внутрішнього соціо-еколого-економічного стану територій, задля створення найбільш ефективних умов для генерування появи нових та провадження діяльності діючих суб'єктів господарювання.

При цьому погоджуємось, що «базисом дієздатності громади у довгостроковому періоді має вважатися формування сталих власних джерел доходів на основі реалізації місцевого природного, економічного, людського та соціального потенціалів, залучення інвестиційних ресурсів, сприяння розбудові мережі місцевих комунальних та приватних підприємств, створення на цій основі достатньої кількості робочих місць, які одночасно є засобом інклюзії членів громади, а отже — формування згуртованості останньої» [125].

Отже, при розробці механізмів забезпечення бюджетної ефективності територій необхідно враховувати реформу децентралізації, зокрема, в розрізі впливу її фінансового, адміністративно-територіального та політичного аспектів.

1.3. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ДІАГНОСТИКИ БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРИТОРІЙ

Відповідно до принципів програмно-цільового методу бюджетування саме діагностика бюджетної ефективності територій є ключовою метою оцінки реалізації регіональної політики і підвищення ефективності використання бюджетних коштів, що, в свою чергу, дозволить не лише визначити результативність даного процесу, а й встановити «ціну» цієї результативності. І оскільки питання забезпечення бюджетної ефективності територій полягає в розподілі бюджетних коштів таким чином, щоб фінансова і нефінансова віддача від цього була найбільшою і сприяла вирішенню завдань політики соціо-еколого-економічного розвитку територій, то оцінка даного процесу є обов'язковим елементом фінансового менеджменту на місцевому рівні.

Проблематика формування й виконання бюджету і бюджетного процесу досліджувалася зарубіжними вченими, зокрема Бланкартом Ш., Зоді Р., Мошером Ф., Махсуном М., Райзбергом Б., Хакетом Р., Ананенком С., Васильєвою М., Сорокіною Т. та Сухарьовим О..

Також із окресленої тематики опубліковано значну кількість змістовних праць вітчизняними науковцями. Так, проблема оцінки бюджетної стійкості та самостійності територій є сферою наукових інтересів Вахович І., Возняк Г., Камінської І., Костирко Л., Лисяк Л., Лучка А., Лютої О., Сторонянської І., Раделецького Ю., Пелехатого А., Боярко І., Грубляк О., Рябушка Л., Пігуль Н. та інших. Проблему фінансового забезпечення територіальних громад досліджували: Вавдіюк Н., Глонті В., Жиєнбаєв М., Манвелідзе Р., Загорський В., Лучко М., Ковбасюк Ю., Спасів Н. та інші.

Безперечно, існують значні напрацювання щодо діагностики рівня ефективності місцевих бюджетів в умовах децентралізації. І запропоновані вченими критерії та показники дозволяють оцінити ситуацію в регіонах щодо формування і використання бюджетних ресурсів. Проте, відсутнє цілісне бачення впливу децентралізаційних процесів на розвиток місцевого самоврядування і забезпечення

ефективності їх бюджетів. Тобто дана проблематика залишається до кінця не вирішеною і потребує формування єдиної методики для її оцінювання.

Згідно рекомендацій Відкритої бюджетної ініціативи Міжнародного бюджетного партнерства «Огляд відкритості бюджету» (Open Budget Survey) [126] ключовою характеристикою бюджетної ефективності є відкритість бюджету. «Огляд відкритості Бюджету (OBS) є єдиним глобальним індикатором для вимірювання і порівняння прозорості, участі громадськості та контролю бюджетного процесу на міжнародному рівні.

Бюджетний кодекс України [18] не встановлює конкретних критеріїв чи показників, які могли б допомогти визначити ефективність бюджету територій. Ось чому в науковій літературі є різні методичні підходи стосовно даного питання, кожен з яких містить свій власний перелік показників, або ж дублює один одного, ускладнюючи здійснення діагностики даного процесу. Крім того, відсутність комплексного бачення механізму перетворення бюджетної децентралізації на реальний інструмент забезпечення розвитку територій не дозволяє місцевим органам влади в повній мірі задовольнити потреби населення у суспільних благах. Тому, зважаючи на вище зазначене і на той факт, що нині відсутня законодавчо затверджена методологія оцінки бюджетної ефективності територій, розглянемо існуючі методики та сформуємо власне бачення системи критеріїв та показників, що дозволять об'єктивно оцінити рівень ефективності формування та виконання основного фінансового плану території.

В цілому розгляд існуючих методичних підходів дозволив виділити ряд напрямів діагностики бюджетної ефективності територій, на яких зосереджується увага вчених.

Так, Гурські А. та Паркітна А., досліджуючи ефективність бюджету суб'єктів державного фінансування [49], вважають, що «бюджетна ефективність повинна оцінюватися з урахуванням особливостей суб'єктів державних фінансів, що, в свою чергу, вимагає проведення оцінки ефективності діяльності органу місцевого самоврядування, на якому лежить відповідальність за раціональне бюджетування та ефективність розподілу ресурсів. Поєднуючи ці міркування, говорити про бюджетну ефективність можна лише в тому випадку, якщо кошти витрачаються раціональ-

но відповідно до їх попереднього планування з метою досягнення найкращих результатів від понесених витрат. При цьому ключовими принципами визначення бюджетної ефективності мають бути: правильність оцінок, доцільність бюджету, дотримання термінів та раціональність.

Хакет Р. вважав, що результативними критеріями використання бюджетних ресурсів є: якість (задоволеність потреби та/або відповідність встановленим вимогам); продуктивність (обсяг наданих суспільних благ), ефективність (частка отриманого зиску в загальному обсязі витрачених на це ресурсів); трудомісткість (співвідношення між результатами і чисельністю залучених до роботи виконавців); рентабельність (розмір витрат на одиницю суспільного блага) [127, с. 111–112]. Тобто вчений базує свій підхід на методі програмно-цільового бюджетування, основною метою застосування якого є встановлення рівня результативності. Така позиція є обґрунтованою, проте нині в умовах децентралізації даний перелік критеріїв та показників є неповним і не дозволяє діагностувати реальний рівень бюджетної ефективності територій.

Сухарев О. вважає, що бюджетну ефективність територій слід розпочинати з визначення типу структури бюджету (збалансований, дефіцитний, профіцитний), опису структурної проблеми (подання поточної та бажаної структури бюджету), аналізу виконання завдань бюджету і бюджетної політики та, за отриманими результатами, конкретизації їх на наступні періоди [128, с. 26]. Також Тамбурака С. та його співавтори пропонують оцінювати рівень бюджетної ефективності регіону шляхом порівняння реалізації бюджету з цільовим бюджетом [129, с. 8–11]. Їхні дослідження базувалися на методичному підході Махсуна М., а саме на розрахунку рівня ефективності місцевого бюджету: визначення співвідношення реалізованого бюджету до цільового [129, с. 8]. Крім того, Махсун М. пропонує визначати рівень ефективності видаткового бюджету (сукупні витрати від прямих та непрямих витрат) [130]. На нашу думку, дані методичні підходи розкривають зміст проблематики дослідження, проте відсутність деталізації показників, за якими вони повинні діагностуватися, вимагає розгляду інших методичних підходів в даному аспекті.

На думку Грубляк О., Карвацького М. та Жаворонка А. комплексна оцінка бюджетної ефективності територій передбачає визначення

ефективності окремих складових даного процесу та сукупного результату в цілому [132, с. 109]. Автори, на основі досліджень Бугая Т., представили критерії за методом бальної оцінки, а саме: умови бюджетного планування; послідовність основних напрямів фіскальної політики; співвідношення фактичних і запланованих доходів/видатків бюджету; відповідність структури фактичних доходів/витрат структурі запланованих; темпи зростання доходів бюджету; частка дефіциту бюджету у ВВП; наявність фінансових порушень; частка витрачених бюджетних коштів; умови подання звітів з виконання бюджету; їх повнота; дотримання бюджетного процесу; графік і умови затвердження бюджету законодавчим органом; кількість змін, внесених до нього; публікація бюджетної інформації на офіційних сайтах; проведення громадських слухань з бюджетних питань [131; 132, с. 109-109]. Отже, автори пропонують порівнювати фактичні результати із запланованими; аналізувати причини; проводити обговорення результатів оцінки та впроваджувати необхідні коригувальні дії. Безперечно, усі наведені критерії повинні входити в певний блок оцінки бюджетної ефективності територій. Однак, на нашу думку, бальний метод оцінювання має недоліки (наприклад, від'ємне значення одного з критеріїв може в результаті показати задовільний бал за рахунок однієї успішної позиції, яка компенсує кілька негативних значень) і призвести до формалізації діагностичного процесу, тобто не показати фактичну ситуацію в регіоні.

Вахович І., досліджуючи залежність між отриманими результатами і витраченими для цього фінансовими ресурсами, формує наступні критерії бюджетної ефективності територій [133, с. 50–52]:

- ефективність: поточна (виконання бюджетів) та стратегічна (вплив управлінських рішень місцевих органів влади на бюджетний процес в регіонах). При цьому показники поточної ефективності вказують на результати щодо витрат бюджетних ресурсів за напрямами, а показники стратегічної ефективності характеризують спроможність регіональних органів влади приймати і реалізовувати стратегічні рішення з питань бюджетного забезпечення;
- фінансова стійкість: характеристика структури джерел фінансування розвитку територій;

- економічність: оцінка рівня витрат, понесених у процесі виконання суспільних благ, вирішення певних проблемних питань; оцінка бюджетного дефіциту, розрахунків за бюджетним боргом; оцінка виконання бюджетних зобов'язань тощо.

Отже, методичний підхід Вахович І. дозволяє визначити рівень ефективності/ неефективності використання бюджетних ресурсів у регіонах і стан розподільчих процесів в цілому, виявити сильні та слабкі сторони регіонального менеджменту бюджетного забезпечення, сформувані стратегічні альтернативи досягнення бюджетної ефективності територій на наступні періоди.

Цікавим підходом до діагностики бюджетної ефективності територій є методика Сорокіної Т. через визначення фінансово-бюджетної стійкості регіонів. Так, автор пропонує даний критерій розраховувати у вигляді матриці параметрів, значення якої дорівнюють 0 або 1 залежно від виконання заданих умов. При цьому система результативних даних повинна відповідати визначеному типу стійкості [134, с. 84–85; 135, с. 9–10]. Лисяк Л., Дяченко М., Качула С., Грабчук О., Філіпова М., Кушнір А., погоджуючись з думкою Камінської І. щодо набору показників, які характеризують фінансову стійкість місцевих бюджетів [136, с. 174], вважають, що рівень бюджетної стійкості територій залежить від структури джерел фінансування і потребує розрахунку різних показників з використанням вихідних статистичних даних в динаміці. На їхню думку, систематична комплексна оцінка фінансової стійкості місцевих бюджетів є необхідною умовою прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо необхідних коригувань бюджету, підвищення якості бюджетного планування і ефективності бюджетної політики [137, с. 63; 138, с. 58]. Вважаємо, що включені вченими у розрахунок коефіцієнти (бюджетної збалансованості; фінансової стійкості; бюджетного покриття; бюджетної заборгованості, податкової самостійності, автономії; дотаційності та інші) є показниками, що у комплексі з іншими дозволять оцінити бюджетну ефективність тієї чи іншої території, визначити заходи, які могли б сприяти системному підходу до оцінки фінансової стійкості місцевих бюджетів в Україні.

Напрямами оцінки бюджетного забезпечення територій, що досліджувала Возняк Г., були [139, с. 115]: стан і збалансованість бюджету; міжбюджетна взаємодія; стійкість бюдже-

ту; боргове навантаження/залежність. Кожен з них передбачав розрахунок одиничних показників та індикаторів. Безперечно, даний методичний підхід заслуговує на увагу, оскільки дозволяє діагностувати рівень забезпечення території бюджетними коштами, визначити напрями їх використання, оцінити рівень взаємовідносин органів місцевого самоврядування з «центром» та рівень фінансової автономії місцевих бюджетів в умовах децентралізації, встановити особливості системи фінансового менеджменту на регіональному рівні. Крім того, змістове методичне наповнення даного підходу є простим у застосуванні та потребує здебільшого доступної вхідної інформації.

Також в процесі здійснення оцінки бюджетного потенціалу територій на фінансовій автономії (незалежності) місцевих бюджетів (співвідношення власних доходів місцевих бюджетів до загального обсягу надходжень) акцентував свою увагу Лучка А. [140]. А вчені Люта О., Боярко І. і Пігуль Н. обґрунтовували, що основою ефективного менеджменту процесу бюджетування і, в першу чергу формування доходів місцевих бюджетів, є аналіз як поточної, так і довгострокової їх фінансової стійкості. При цьому робили акцент на визначенні статичних і динамічних коефіцієнтів бюджетної ефективності, фінансової автономії та фінансової достатності [141, с. 196]. Погоджуємося з позиціями науковців і вважаємо, що оцінка фінансової автономії у взаємозв'язку з оцінкою бюджетного покриття, фінансової стабільності та іншими дозволить визначити рівень децентралізації бюджетної системи.

Діагностика за методичним підходом Васильєвої М. передбачає комплексний підхід до оцінки ефективності використання бюджетних коштів. При цьому використовується перелік наступних показників [142, с. 25]:

- абсолютних, що характеризують досягнення поставлених цілей або запланованих результатів в натуральних і вартісних показниках (чисельність народжених, померлих, безробітних, багатих і бідних, кількість злочинів, ціна споживчого кошика тощо);
- якісних, що відображають якість системи управління при використанні бюджетних коштів (рівень пенсійного забезпечення; рівень забезпеченості житлом, соціальними благами тощо);
- відносних, що вказують на «ціну» результативності в частині витрат на одиницю продукції або послуг (обсяг соціальних послуг/

приріст народжуваності або зменшення смертності/скорочення захворюваності на одиницю вкладених коштів тощо);

- динамічних, що показують зміну зазначених показників у часі (темпи зростання або приросту).

Погоджуємося, що для отримання об'єктивних результатів оцінки (в тому числі і діагностики бюджетної ефективності територій) необхідно мати сукупність показників та критеріїв як за абсолютним, відносним та якісним вимірами, так і за динамічним – протягом певного періоду.

Крім того, Васильєва М. вважає, що оцінка ефективності використання бюджетних коштів повинна здійснюватися за такими критеріями як економічність, ефективність використання ресурсів і результативність понесених витрат. Автор, підтримуючи позицію Ананенко С. [143, с. 14–17], пропонує ефективність бюджетних витрат визначати з використанням наступних показників [142, с. 27–28]:

- економічна ефективність (співвідношення бюджетної послуги і витрат на її надання);
- результативність (співвідношення кінцевого результату та бюджетної послуги);
- ефективність бюджетних витрат (співвідношення кінцевого результату і витрат на надання бюджетної послуги).

Нині існує неузгодженість між зобов'язаннями в наданні суспільству якісних бюджетних послуг і фактичними результатами в даному процесі. Вважаємо, що саме запропоновані Васильєвою М. показники дозволяють зрозуміти, що суть витрат полягає не в самому факті їх понесення, а в результатах, що будуть отримані від використання коштів місцевого бюджету.

Питання бюджетної ефективності на місцевому рівні досліджувала і Камінська І. [22] під керівництвом Вахович І. Так, в основі їхньої методики до оцінки рівня фінансової спроможності соціально-економічного розвитку регіону лежала мета визначення його здатності до збалансованого задоволення потреб, забезпечення ефективності розвитку за такими критеріями як фінансові достатність, дієздатність та стійкість.

Також проблематику бюджетної ефективності територій за цими критеріями продовжують вивчати багато інших науковців, серед

яких Апатова Н. і Меджитова Р., Рябушко Л. та Койло В., Михайлів Г. та інші.

Так, в основі методичного підходу Апатової Н. та Меджитової Р. лежать такі показники як точність поточних планових обґрунтувань понесених видатків; точність планово-розрахункових обґрунтувань виконання доходної частини місцевого бюджету; фінансова, економічна та соціальна продуктивність бюджету; його збалансованість [144, с. 105]. Рябушко Л., Койло В. пропонують кожен з наведених критеріїв аналізувати за наступними напрямками [145, с. 151]: бюджетний потенціал місцевого бюджету; фінансовий потенціал населення регіону; інвестиційний потенціал регіону.

На основі методики, запропонованої Вахович І. та Камінської І., оцінку бюджетної спроможності регіонів України здійснювали Сторонянська І., Патицька Х. та Прокопюк А. На їхню думку, оцінка фінансової достатності місцевих бюджетів дозволяє визначити стан збалансованості потреб і можливостей територій, дослідити наявність та ефективність використання бюджетних ресурсів (зокрема власних фінансових), зрозуміти зацікавленість органів місцевого самоврядування в нарощенні бюджетного потенціалу; оцінити фінансову дієздатність місцевих бюджетів; визначити рівень результативності бюджетної політики органів місцевого самоврядування та органів центральної влади; оцінити фінансову стійкість місцевих бюджетів [20, с. 13–14].

Досліджуючи зміст понять «фінансова достатність», «фінансова дієздатність» та «фінансова стійкість» в контексті регіону [22, с. 34; 147, с. 137–138; 148, с. 92], встановлено, що перша – визначає фінансову здатність території забезпечувати свої потреби в повному обсязі; друга – можливість території оптимально розподіляти та ефективно використовувати фінансові ресурси, а також нарощувати свій фінансовий потенціал; третя – протистояти внутрішнім і зовнішнім негативним впливам з дотриманням якісної структури джерел фінансування. Тому погоджуємося з усіма вченими, що аналіз за цими критеріями дозволяє комплексно діагностувати стан розвитку локальних бюджетів, визначити сильні та слабкі сторони їх функціонування, встановити можливості та загрози.

Костирко Л. та Велентейчик Н. аналізують бюджетну ефективність територій за наступними напрямками і показниками [149, с. 86]:

- фінансова збалансованість (коефіцієнти: бюджетного покриття; стійкості бюджету; загальної податкової стійкості; покриття видатків трансфертами);
- фінансова самостійність (коефіцієнти: бюджетної залежності; податкової самостійності; стійкості доходної бази та частка дотації вирівнювання у загальній сумі трансфертів);
- ефективність бюджету (коефіцієнти: дефіцитності місцевого бюджету; бюджетної результативності; бюджетної забезпеченості населення та стабільності дохідної частини бюджету).

Представлена методика з деталізацією коефіцієнтів дозволяє проаналізувати здатність бюджету покривати свої видатки за рахунок різних статей надходжень, оцінити рівень фінансової самостійності від державного бюджету та визначити результативність управління місцевих органів влади. Тому при формуванні власного методичного підходу до оцінювання бюджетної ефективності територій певні коефіцієнти будуть використані.

Варто зазначити, що певним позитивним зрушенням щодо діагностики бюджетної ефективності територій стало затвердження Наказом Мінфіну України від 19.05.2020 року № 223 «Порядку здійснення оцінки ефективності бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету» [150]. Так, до мети бюджетних програм віднесено «визначення ефективності та результативності бюджетної програми та пошук шляхів їх підвищення, а серед завдань – встановлення взаємозв'язку між досягнутими результатами та використаним обсягом бюджетних коштів; визначення ступеня досягнення запланованої мети, виконання завдань бюджетної програми шляхом здійснення аналізу рівня виконання результативних показників; проведення моніторингу виконання бюджетної програми, зокрема відстеження на систематичній основі стану виконання заходів бюджетної програми і досягнення результативних показників бюджетної програми тощо.

Аналітичне дослідження рівня бюджетної децентралізації територій в умовах реформування системи місцевого самоврядування здійснювали Раделецький Ю., Пелехатий А. та Квасній О.

Так, напрямами їхнього методичного підходу є: бюджетна децентралізація за доходами; бюджетна децентралізація за видатками; фінансова стійкість місцевих бюджетів за трансфертами. Кожен з напрямів передбачав розрахунок певних коефіцієнтів [151, с. 93–100]:

- 1) децентралізації доходів; децентралізації податкових доходів; бюджетної результативності; податкової самостійності; децентралізації доходів місцевих бюджетів за ВРП; темп росту доходів місцевих бюджетів на 1 особу;
- 2) бюджетного покриття; виконання бюджетних повноважень; бюджетної результативності за видатками; інвестиційної спрямованості бюджетних видатків; частки видатків місцевих бюджетів у ВРП регіону; темп росту видатків місцевих бюджетів на 1 особу;
- 3) бюджетної залежності; бюджетної результативності трансфертів; дотаційної залежності; частки субвенцій в структурі видатків місцевих бюджетів; співвідношення трансферту, переданого з місцевого бюджету у державний, до трансферту, переданого з державного бюджету до місцевого.

В цілому методика Раделецького Ю., Пелехатого А. та Квасній О. заслуговує на увагу, оскільки визначення трьох інтегральних індексів на основі набору розрахованих коефіцієнтів та здійснення ранжування регіонів за рівнем їх бюджетної децентралізації дозволяє всебічно оцінити та порівняти особливості розвитку місцевих бюджетів, виявити сильні та слабкі сторони забезпечення їх фінансовими коштами, сформулювати стратегічні альтернативи для вирішення проблем у розвитку територій в умовах децентралізації.

Методика оцінки показників бюджетної децентралізації, запропонована Джаферовою Л., передбачає аналіз взаємовідносин між центральними і місцевими органами влади з позицій чинного законодавчо-нормативного забезпечення; зіставлення доходної та видаткової частин місцевих бюджетів у загальній сумі зведеного бюджету; оцінку їх ролі у фінансуванні основних витрат зведеного бюджету; визначення стану залежності місцевих бюджетів від регульованих доходів; оцінка трансфертної політики; встановлення рівня міжбюджетних взаємин [152, с. 384–390]. Також в Методичних рекомендаціях щодо розрахунку стану економічної безпеки України вітчизняними науковцями запропоновано вимірювання фінансової децентралізації за такими критеріями, як фінансова

децентралізація доходів; фінансова децентралізація видатків; узагальнюючий показник фінансової децентралізації [153]. На нашу думку, дані методичні підходи дозволяють оцінити рівень фінансової децентралізації, що, в свою чергу, є аналітичною базою для визначення рівня бюджетної ефективності регіонів України.

Інший колектив науковців під керівництвом Луніної І., аналізуючи бюджетну децентралізацію, формують наступний перелік коефіцієнтів [154]: децентралізації видатків (також модифікований); децентралізації доходів; децентралізації податкових доходів; фінансової залежності. Вважаємо, даний методичний підхід показує лише динаміку та структуру місцевих бюджетів в умовах реформування місцевого самоврядування та фінансової децентралізації, що є не достатнім для здійснення комплексного діагностування бюджетної ефективності територій.

Як зауважує Спасів Н., «реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади зумовлює важливі зміни в методах оцінювання й обґрунтування перспектив розвитку фінансів ОТГ, визначальним елементом яких є місцевий бюджет громад» [155].

Концептуальні підходи до оцінки ефективності використання фінансових ресурсів територіальних громад були розроблені Сидорчук А. [156, с. 164], зокрема встановлено, що діюча концепція передбачає здійснення оцінки ефективності окремо за фінансовими ресурсами місцевих бюджетів і фінансовими ресурсами бюджетних програм, що реалізуються територіальними громадами. Також, на думку автора [71, с. 105–106] поняття «ефективності використання коштів місцевих бюджетів» пов'язане із використанням програмно-цільового методу планування і виконання місцевих бюджетів, що передбачає формування механізму щодо визначення оптимальної кількості ресурсів для надання суспільних благ місцевими органами влади. Проте, проблематичність даного підходу полягає у тому, що обсяг затрачених ресурсів місцевими органами влади ніяким чином не порівнюється із обсягом наданих ними суспільних благ».

Успішність реалізації реформи фінансової децентралізації залежить виключно від створення фінансово спроможних об'єднано-територіальних громад. Так, Група фінансового моніторингу при Мінрегіон України пропонує оцінювати фінансову спроможність

ОТГ за наступними індикаторами: власні доходи на одного мешканця; дотаційність бюджетів; питома вага видатків на утримання апарату управління у власних фінансових коштах ОТГ; капітальні видатки на одного мешканця за винятком власних надходжень бюджетних організацій [157]. Хоч запропонований порядок розрахунку фінансової спроможності перспективних ОТГ і носить рекомендаційний характер, проте дозволяє встановити здатність об'єднаних територіальних громад за наявності власних (кадрових, фінансових та інших) ресурсів забезпечити розвиток території, якісний рівень надання послуг та підвищити рівень добробуту мешканців громад.

Загалом оцінка рівня децентралізації місцевих бюджетів передбачає опрацювання динамічного інформаційного масиву статистичних даних за кількісним і якісним вимірами, що дозволить якомога повно охарактеризувати стан децентралізації місцевих бюджетів в Україні.

Лучко М. свої дослідження зосереджував на аналізі ефективності наповнення бюджетів ОТГ та діяльності органів влади у процесі бюджетування. В основі його методичного підходу лежать наступні показники [158, с. 99; 159, с. 124]:

- обсяг надходжень власних доходів бюджету об'єднано-територіальної громади на одного мешканця ОТГ;
- динаміка надходжень місцевих податків та їх факторний аналіз;
- обсяг базової чи реверсної дотації до загальної суми доходів без врахування субвенцій з державного бюджету;
- частка видатків на утримання апарату управління ОТГ в обсязі власних доходів загального фонду;
- ефективність проведених видатків та їх вплив на наповнення бюджету ОТГ.

Безперечно, при формуванні об'єднаних територіальних громад та їх подальшому розвитку необхідно постійно оцінювати їх фінансову спроможність, на основі чого визначати переваги, існуючі та можливі ризики, потребу в пошуку додаткових ресурсів, впорядкування видатків тощо.

Глонті В., Жиенбаєв М. та Манвелідзе Р. переконані, що жодна з ОТГ, не знаючи статусу свого територіального бюджету, не змогла б виконати функції управління економічними та соціальними процесами на їх територіях, прийняти ефективні рішення,

відповідні конкретним ситуаціям. Тому ці науковці [160, с. 2] пропонують здійснювати діагностику в 3-и етапи: бюджетування, впровадження, результат. Так, на етапі бюджетування, згідно їхньої думки, слід здійснювати експертне дослідження місцевого бюджету щодо його основних параметрів; на етапі впровадження – аналізувати поточний стан бюджету і вивчати динаміку його доходів і витрат; на заключному етапі – оцінювати ефективність використання бюджетних ресурсів. Загалом, на думку вчених, рівень стабільності місцевого бюджету (абсолютно стабільний, нормальний, нестабільний і кризовий стани) визначається обсягом джерел, необхідних для забезпечення мінімальної його стійкості. Вважаємо, запропонований метод оцінки ефективності місцевих бюджетів включає таку систему показників (а саме: індекс структури і динаміки доходів бюджету; абсолютні та відносні показники сальдо бюджету; індекс пропорційності доходів і видатків у бюджеті; індекс витратності бюджетних ресурсів у межах поточного бюджету; індекс ліквідності бюджету), яка дозволяє оцінити якість регіонального бюджетного процесу, виявити недоліки та причини їх виникнення. Проте, даний методичний підхід не є універсальним, оскільки не враховує істотні відмінності у бюджетному потенціалі об'єднаних територіальних громад, наявності джерел фінансування тощо.

На основі узагальнення викладених підходів, до позитивних моментів слід віднести розуміння науковцями необхідності забезпечення не лише раціонального розподілу коштів, фінансової стійкості та відкритості бюджетів, а й вивчення кінцевих результатів чи вигод, які отримає відповідна територія внаслідок перерозподілу коштів через місцевий бюджет, а до негативних моментів – відсутність єдиного методичного підходу до здійснення діагностики бюджетної ефективності територій на основі сукупності показників.

Аналіз наведених підходів до оцінки бюджетної ефективності регіонів дозволяє зробити наступні узагальнення щодо використання тих чи інших критеріїв та відповідних їм показників (дод. А, табл. А.1).

В цілому критичний аналіз методичних підходів до діагностики бюджетної ефективності територій дозволяє встановити, що:

- 1) в їх основі лежить аналіз абсолютних, відносних показників, інтегральних індексів і ранжування;
- 2) нині відсутнє єдине бачення системи критеріїв та коефіцієнтів;

3) в більшості підходах увага зосереджена на структурі бюджету (збалансованості) і окремих складових його доходної та видаткової частин тощо.

Таким чином, систематизація існуючих методичних підходів щодо теми дослідження, аналіз їх переваг та недоліків дозволяє обґрунтувати необхідність вдосконалення наявного набору показників та сформулювати більш об'єктивну методику діагностики, що, в свою чергу, дозволить комплексно оцінити рівень бюджетної ефективності територій України в умовах децентралізації та розробити довгострокову бюджетну стратегію на місцях.

На основі аналізу існуючих методичних підходів до діагностики бюджетної ефективності територій вважаємо, що аналітичне дослідження повинне складатися з наступних етапів (рис. 1.4):

1. На першому етапі здійснюється обґрунтування мети аналізу. Метою аналізу є комплексна діагностика бюджетної ефективності територій (регіонів, адміністративних районів, територіальних громад).
2. На другому етапі визначаються об'єкти, суб'єкти, предмет, принципи, інформаційна база та методи дослідження згідно сформуваної мети:
3. На третьому етапі визначаються напрями діагностики бюджетної ефективності територій:
 - 1) діагностика бюджетної ефективності регіонів України в умовах децентралізації за критеріями (дод. Б, рис. Б.1):
 - економічна ефективність;
 - фіскальна ефективність;
 - соціальна ефективність;
 - ефективність бюджетного інвестування;
 - 2) діагностика бюджетної ефективності адміністративних районів Волині за критеріями:
 - ефективність формування доходів;
 - ефективність розподілу видатків;
 - ефективність використання коштів;
 - 3) діагностика бюджетної ефективності об'єднаних територіальних громад Волині за критеріями:
 - бюджетна результативність;
 - бюджетна самодостатність;
 - бюджетна транспарентність.

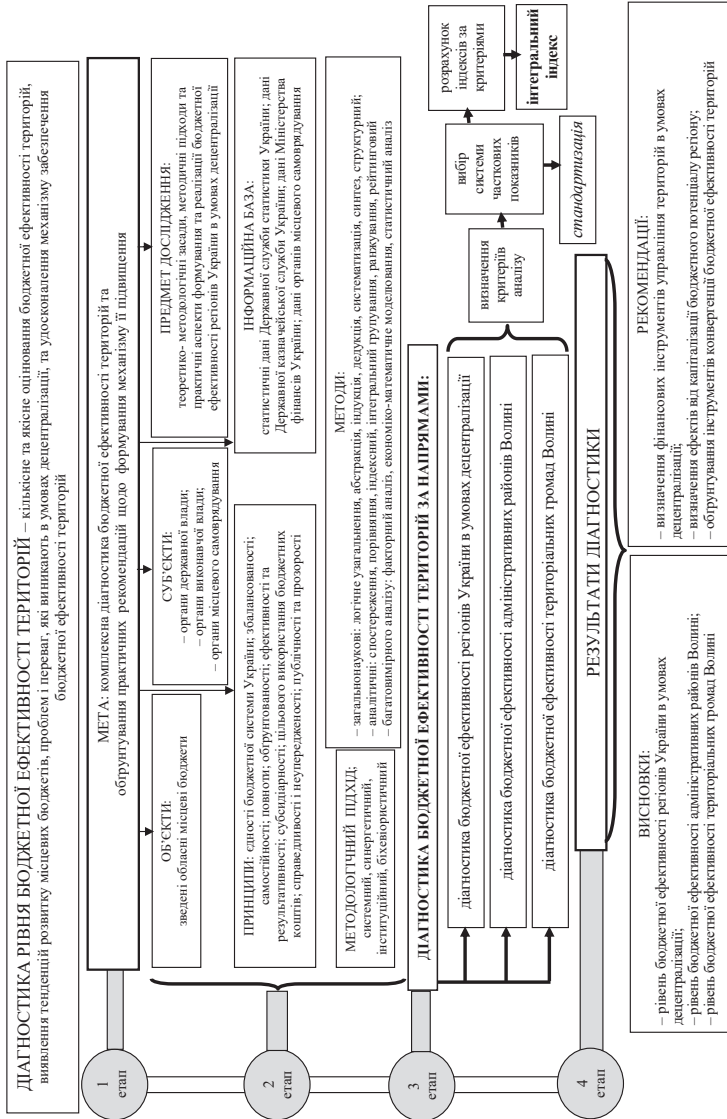

Рис. 1.4. Методика діагностики бюджетної ефективності територій

Примітка. Сформовано автором

Відповідно до наведених напрямів здійснюється вибір системи показників і методів їх розрахунку (табл. 1.8, 1.9, 1.10).

Враховуючи те, що для проведення комплексного оцінювання важливим є забезпечення порівнюваності різних за своїм економічним змістом показників в межах критерію оцінки, доцільно перейти від показників-індикаторів (X_{ij}) до індивідуальних індексів (Y_{ij}) шляхом проведення стандартизації даних.

Для цього використовуємо окремі методичні підходи, викладені в «Методиці проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики», затвердженої Постановою КМУ від 21.10.2015 р. № 856 [161], а також методичні напрацювання щодо комплексного оцінювання і групування регіонів країни, обґрунтовані Побурком Я. [162].

Згідно цього підходу індекси показників у межах кожного критерію (Y_{ij}) пропонується визначати за формулами, які залежать від того, чи є показник стимулятором (позитивним вважається його збільшення) (формула 1.1), чи дестимулятором (позитивним вважається його зменшення) (формула 1.2):

$$Y_{ij} = \frac{X_{ij} - X_{j \min}}{X_{j \max} - X_{j \min}}, \quad (1.1)$$

$$Y_{ij} = \frac{X_{j \max} - X_{ij}}{X_{j \max} - X_{j \min}}, \quad (1.2)$$

де X_{ij} – значення і-го показника в j-му регіоні;

$X_{j \min}$ – мінімальне значення і-го показника серед j-х регіонів;

$X_{j \max}$ – максимальне значення і-го показника серед j-х регіонів.

Перевагою цієї методики є те, що окремі значення індексів коливатимуться у межах від 0 до 1, що спрощує подальше їх агрегування на наступних етапах оцінки.

На даному етапі слід визначити часткові індекси бюджетної ефективності територій (регіонів, адміністративних районів, територіальних громад) за кожним критерієм діагностики та розрахувати інтегральний індекс.

Для приведення стандартизованих коефіцієнтів в інтегральний показник використано формулу обчислення середньої геометричної модифікованої [163, с. 121]:

Таблиця 1.8. Групування критеріїв та показників бюджетної ефективності регіонів України

Критерій оцінки	Показники	Формула розрахунку	Тип показника
1	2 Ефективність регіонального розвитку на основі здійснення видатків місцевого бюджету	3 Валовий регіональний продукт регіону до видатків місцевого бюджету	4 Витратний
Економічна ефективність	Ефективність генерування економікою регіону власних доходів місцевого бюджету	Власні доходи місцевого бюджету до валової доданої вартості регіону	Доходний
	Ефективність розвитку виробництва на основі видатків місцевого бюджету на економічну діяльність	Обсяг випуску продукції регіону до видатків місцевого бюджету на економічну діяльність	Витратний
	Ефективність генерування економікою регіону податкових надходжень до місцевого бюджету	Податкові надходження місцевих бюджетів до валового регіонального продукту	Доходний
Фіскальна ефективність	Ефективність адміністрування податку з доходів фізичних осіб	Податок з доходів фізичних осіб до наявних доходів населення регіону	Доходний
	Ефективність адміністрування місцевих податків	Місцеві податки та збори до середньої чисельності наявного населення	Доходний

Продовж. табл. 1.8

1	2	3	4
Соціальна ефективність	Соціальна ефективність видатків на освіту	Валова додана вартість сфери освіти до видатків місцевого бюджету на освіту	Витратний
	Соціальна ефективність видатків на охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення	Валова додана вартість сфери охорони здоров'я та надання соціальної допомоги до видатків місцевого бюджету на охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення	Витратний
	Соціальна ефективність видатків на культуру і мистецтво, фізичну культуру і спорт	Валова додана вартість сфери мистецтва, спорту, розваг та відпочинку до видатків місцевого бюджету на культуру і мистецтво, фізичну культуру і спорт	Витратний
Ефективність бюджетного інвестування	Ефективність капітального інвестування з місцевого бюджету	Обсяг випуску продукції регіону до капітальний інвестицій з місцевого бюджету	Витратний
	Ефективність цільового фінансування регіонального розвитку з місцевого бюджету	Валовий регіональний продукт до видатків спеціального фонду місцевого бюджету	Витратний
	Ефективність використаних коштів державного фонду регіонального розвитку	Валова додана вартість регіону до використаних коштів державного фонду регіонального розвитку	Витратний

Примітка. Розроблено автором

Таблиця 1.9. Групування критеріїв та показників бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області

Критерії оцінки	Показники	Формула розрахунку
1	2	3
Формування доходів	Загальне покриття видатків місцевого бюджету	Відношення загального обсягу фактичних доходів до загального обсягу фактичних видатків
	Фінансова незалежність місцевих бюджетів	Відношення суми фактичних податкових і неподаткових надходжень до загального обсягу фактичних доходів
	Податкова незалежність місцевих бюджетів	Відношення фактичних податкових надходжень до загального обсягу фактичних доходів
	Чиста податкова незалежність	Відношення фактичних податкових надходжень в результаті сплати місцевих податків і зборів до загального обсягу фактичних податкових надходжень
	Загальна фінансова залежність місцевого бюджету	Відношення фактичних міжбюджетних трансфертів до загального обсягу фактичних доходів
	Пряма фінансова залежність місцевого бюджету	Відношення фактичних міжбюджетних трансфертів до обсягу власних фактичних доходів
	Загальна фінансова стійкість	Відношення суми фактичних податкових і неподаткових надходжень до загального обсягу фактичних видатків
	Власна податкова стійкість	Відношення фактичних податкових надходжень в результаті сплати місцевих податків і зборів до загального обсягу фактичних видатків

Продовж. табл. 1.9

1	2	3
	Власна збалансованість місцевого бюджету	Відношення різниці між фактичними загальними доходами і фактичними міжбюджетними трансфертами до різниці між фактичними видатками і надходженнями до бюджету у вигляді субвенцій
	Якість міжбюджетних трансфертів	Відношення надходжень до бюджету у вигляді субвенцій до міжбюджетних трансфертів
	Обсяг фактичних видатків місцевого бюджету	Відношення фактичного загального обсягу видатків до планового загального обсягу видатків
	Обсяг видатків на державне управління	Відношення фактичного обсягу видатків на державне управління до фактичного загального обсягу видатків
Розподіл видатків	Соціальна спрямованість бюджету	Відношення фактичного обсягу видатків на соціально-культурну сферу до фактичного загального обсягу видатків
	Обсяг видатків на провадження економічної діяльності	Відношення фактичного обсягу видатків на економічну діяльність до фактичного загального обсягу видатків
	Обсяг видатків на реалізацію регіональних програм	Відношення фактичного обсягу видатків на реалізацію регіональних програм до фактичного загального обсягу видатків
	Обсяг видатків на діяльність житлово-комунального господарства	Відношення фактичного обсягу видатків на діяльність житлово-комунального господарства до фактичного загального обсягу видатків

Продовж. табл. 1.9

1	2	3
Використання коштів	Обсяг видатків на соціально-культурну сферу в загальному обсязі власних доходів	Відношення фактичного обсягу видатків на соціально-культурну сферу до фактичного обсягу власних доходів
	Обсяг видатків на економічну діяльність в загальному обсязі власних доходів	Відношення фактичного обсягу видатків на економічну діяльність до фактичного обсягу власних доходів
	Обсяг видатків на заробітну плату в обсязі фактичних податкових нащоджень до бюджету	Відношення фактичного обсягу видатків на заробітну плату в обсязі фактичних податкових нащоджень до бюджету
	Обсяг видатків на заробітну плату в обсязі видатків на соціально-культурну сферу та державне управління	Відношення фактичних видатків на заробітну плату до суми видатків на соціально-культурну сферу та державне управління
	Обсяг фактичних видатків в розрахунку на 1 особу наявного населення	Відношення фактичного обсягу видатків до чисельності наявного населення
	Використання коштів	Обсяг фактичних видатків на освіту до кількості освітніх закладів на певній адміністративній території
	Обсяг фактичних видатків місцевого бюджету соціально-культурного спрямування в розрахунку на 1 особу наявного населення	Відношення фактичного обсягу видатків місцевого бюджету соціально-культурного спрямування до чисельності наявного населення

1	2	3
	Обсяг реалізованої промислової продукції в розрахунку понесених фактичних витратків на економічну діяльність	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних витратків на економічну діяльність
	Обсяг фактичних витратків на економічну діяльність в розрахунку кількості суб'єктів господарювання (юросіб)	Відношення фактичних витратків на економічну діяльність до кількості суб'єктів господарювання (юросіб)
	Обсяг фактичних власних доходів в обсязі фактичного загальних витратків	Відношення обсягу власних фактичних доходів місцевого бюджету до фактичного загального обсягу витратків
	Обсяг фактичних витратків на соціальну сферу в розрахунку на 1 особу наявного населення	Відношення фактичного обсягу витратків на соціальну сферу до чисельності наявного населення
	Обсяг фактичних витратків на заробітну плату в розрахунку на 1 особу наявного населення	Відношення фактичних витратків на заробітну плату до чисельності наявного населення
	Обсяг фактичних витратків на культуру і мистецтво в розрахунку кількості закладів культури і мистецтва на певній адміністративній території	Відношення фактичних витратків на культуру і мистецтво до кількості закладів культури і мистецтва на певній адміністративній території
	Обсяг реалізованої промислової продукції в розрахунку понесених фактичних витратків місцевого бюджету	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції на певній адміністративній території до фактичних витратків місцевого бюджету

Примітка. Розроблено автором

Таблиця 1.10. Групування критеріїв та показників бюджетної ефективності об'єднаних територіальних громад Волині

Критерії оцінки	Показники (формула розрахунку)
1	2
Бюджетна результативність	Рівень виконання доходів загального фонду бюджетів ОТГ
	Рівень виконання доходів спеціального фонду бюджетів ОТГ
	Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на освіту
	Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на охорону здоров'я
	Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на соціальний захист
	Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на культуру і мистецтво
	Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на культуру і спорт
	Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на державне управління
	Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на транспорт
	Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на ЖКГ
Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на с/г	
Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ інших видатків	
Бюджетна самодостатність	Доходи загального фонду на 1-го мешканця (співвідношення обсягу надходжень доходів загального фонду без трансфертів до кількості мешканців відповідної ОТГ)
	Видатки загального фонду на 1-го мешканця (співвідношення обсягу видатків загального фонду до кількості мешканців відповідної ОТГ)

1	2
<p>Видатки на утримання апарату управління у розрахунку на 1-го мешканця (співвідношення обсягу видатків на утримання апарату управління, проведених за рахунок коштів загального фонду до кількості мешканців відповідної ОТГ)</p>	
<p>Капітальні видатки на 1-го мешканця (співвідношення обсягу капітальних видатків бюджету громади до кількості мешканців відповідної ОТГ)</p>	
<p>Рівень дотаційності бюджетів (співвідношення обсягу базової чи реверсної дотації до загальної суми доходів загального фонду бюджету ОТГ з дотаціями, але без урахування субвенцій з державного бюджету)</p>	
<p>Співвідношення видатків на утримання апарату управління із фінансовими ресурсами ОТГ (співвідношення видатків на утримання апарату управління органів місцевого самоврядування із сумою доходів загального фонду без урахування трансфертів з державного бюджету, у відсотках)</p>	
<p>Питома вага заробітної плати у видатках загального фонду бюджету ОТГ (відсоткова частка проведених із загального фонду бюджету видатків на заробітну плату з нарахуваннями до обсягу видатків загального фонду бюджету без урахування трансфертів, перерахованих з бюджету ОТГ до інших бюджетів)</p>	
<p>Питома вага капітальних видатків у загальному обсязі видатків (частка капітальних видатків у сумарному обсязі видатків загального та спеціального фонду відповідного бюджету ОТГ)</p>	

Продовж. табл. 1. 10

1	2
	<p>Питома вага капітальних видатків у загальному обсязі видатків (частка капітальних видатків у сумарному обсязі видатків загального та спеціального фонду відповідного бюджету ОТГ)</p> <p>Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати ПДФО на 1-го мешканця, грн.</p> <p>Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від плати за землю на 1-го мешканця, грн.</p> <p>Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати єдиного податку на 1-го мешканця, грн.</p> <p>Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати акцизного податку на 1-го мешканця, грн.</p> <p>Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати податку на нерухоме майно на 1-го мешканця</p>
<p>Бюджетна транспарентність</p>	<p>Наявність окремої вкладки на сайті ОТГ фінанси/бюджет (+/-)</p> <p>Оприлюднення рішень про місцевий бюджет на сайті ОТГ (+/-)</p> <p>Оприлюднення паспортів бюджетних програм місцевого бюджету на сайті ОТГ (+/-)</p> <p>Оприлюднення звітів паспортів бюджетних програм місцевого бюджету на сайті ОТГ (+/-)</p> <p>Громадські бюджетні слухання (кількість за рік)</p> <p>Рівень відкритості місцевих рад (за результатами задоволення запитів)</p>

Примітка. Розроблено автором

$$I_j = \sqrt[n]{\Pi (1 + X_n)} - 1, \quad (1.3)$$

де I_j – інтегральний показник за окремим критерієм;

n – кількість часткових показників (коефіцієнтів);

Π – добуток;

X_n – окремий частковий показник.

4. На четвертому етапі проводиться комплексна діагностика бюджетної ефективності територій (регіонів, адміністративних районів, територіальних громад) та їх групування.

Важливе значення у процесі порівняльного аналізу та оцінки має групування територій (регіонів, адміністративних районів, територіальних громад) за рівнем бюджетної ефективності на основі отриманих групових та інтегральних індексів

Для здійснення групування територій (регіонів, адміністративних районів, територіальних громад) використано статистичний підхід:

$$r = \frac{I_{\max} - I_{\min}}{g}, \quad (1.4)$$

де r – розмах інтервалу;

I_{\max} – максимальне значення інтегрального індексу бюджетної ефективності серед територій (регіонів, адміністративних районів, територіальних громад);

I_{\min} – мінімальне значення інтегрального індексу бюджетної ефективності серед територій (регіонів, адміністративних районів, територіальних громад);

g – кількість відокремлених груп.

Віднесення територій (регіонів, адміністративних районів, територіальних громад) до певного рівня бюджетної ефективності здійснимо шляхом поділу сукупності територій на групи з рівними інтервалами за рівнем бюджетної ефективності у межах інтервалу від 0 до 1.

Таким чином, використання запропонованої методики діагностики дозволить проаналізувати та порівняти рівень бюджетної ефективності територій (регіонів, адміністративних районів, територіальних громад), здійснити їх групування, удосконалити механізм забезпечення бюджетної ефективності.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРИТОРІЙ

- 2.1. ДІАГНОСТИКА
БЮДЖЕТНОЇ
ЕФЕКТИВНОСТІ
РЕГІОНІВ УКРАЇНИ
В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
- 2.2. ДІАГНОСТИКА
БЮДЖЕТНОЇ
ЕФЕКТИВНОСТІ
АДМІНІСТРАТИВНИХ
РАЙОНІВ ВОЛИНІ
- 2.3. ДІАГНОСТИКА
БЮДЖЕТНОЇ
ЕФЕКТИВНОСТІ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД ВОЛИНІ

2.1. ДІАГНОСТИКА БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Реалізація адміністративної реформи відбувається в складний для нашої країни період, адже поряд з внутрішньою економічною нестабільністю існує ряд зовнішніх загроз, що загалом суттєво стримують темпи реформ. В рамках проведення реформи децентралізації важлива роль відводиться забезпеченню не тільки організаційно-управлінської, а й реальної фінансової децентралізації, що передбачає суттєве розширення можливостей місцевих бюджетів щодо формування доходної бази, а відтак і зростання видаткової частини бюджету, але натомість передбачається зменшення розмірів міжбюджетних трансфертів з державного бюджету. В таких умовах додаткова відповідальність лягає на місцеві органи влади, які повинні забезпечити раціональне використання акумульованих бюджетних коштів для максимізації кінцевих результатів соціально-економічного розвитку відповідної території.

Тобто мова йде про необхідність забезпечення бюджетної ефективності, щоб кожна перерозподілена через місцевий бюджет гривня дозволяла отримувати мультиплікативний ефект для усього господарського комплексу цієї території, або, у випадку цільового призначення видатків, — окремої її сфери діяльності. Разом з тим, на даний час не розробленими залишаються методичні підходи до проведення оцінки бюджетної ефективності територій, які б дозволили порівняти за ключовими показниками окремі територіальні одиниці та обґрунтувати заходи для виправлення виявлених негативних тенденцій.

Викладений у попередніх частинах роботи методичний підхід до комплексної оцінки бюджетної ефективності регіонів базується на розрахунку доходних та витратних показників бюджетної ефективності, які згруповуються за рядом критеріїв, що за рахунок проведення стандартизації дозволяє перейти до комплексної порівняльної оцінки індивідуальних, групових та інтегрального індексів бюджетної ефективності, а також групування територій для

подальшого формування типів регіональної політики забезпечення бюджетної ефективності для кожної з них.

Відповідно, перспективи подальших досліджень у вказаному напрямку пов'язуються з необхідністю практичної апробації даного методичного підходу на прикладі регіонів України, або інших територіальних утворень.

Виходячи з розробленого методичного підходу виникає необхідність проведення безпосереднього аналізу та оцінки бюджетної ефективності регіонів України в динаміці за останні роки щодо яких наявні офіційні статистичні дані. Для розрахунку визначених у методиці показників бюджетної ефективності за кожним критерієм оцінки потрібно сформуванню належну інформаційну базу як про результативні показники розвитку економіки регіонів, так і показники доходів і видатків місцевих бюджетів.

До першої групи показників належать: валовий регіональний продукт, валова додана вартість регіонів, випуск продукції регіонів в основних цінах, наявний дохід населення регіонів, освоєно (використано) капітальних інвестицій за рахунок коштів з місцевого бюджету тощо. Основним джерелом даних за цією групою показників є статистичні дані Державної служби статистики України, які розміщені на офіційному сайті [171].

До другої групи показників належать показники, які характеризують джерела доходів місцевих бюджетів та бюджетні видатки, тобто напрямки використання цих доходів. Також потрібна інформація про використання коштів державного фонду регіонального розвитку. При цьому, для повноти охоплення даних важливо брати до уваги доходи загального та спеціального фондів місцевих бюджетів регіонів України. Відповідно, джерелом інформації про надходження та витрати місцевих бюджетів є статистичні збірники «Бюджет України» за 2017–2019 роки [172–174], які підготовані Міністерством фінансів України та розміщені у вільному доступі на його офіційному веб-сайті.

Розрахунок показників та оцінку бюджетної ефективності відповідно до наявності статистичних даних доцільно провести в динаміці за три роки – 2017–2019 рр. Обґрунтований методичний підхід передбачає оцінку індивідуальних показників бюджетної ефективності в рамках таких критеріїв оцінки: економічна ефективність, фіскальна ефективність, соціальна ефективність

та ефективність бюджетного фінансування. Відповідно на основі цих показників в рамках кожного критерію визначаються групові (критеріальні) індекси, на основі яких розраховуватиметься інтегральний (узагальнюючий) індекс бюджетної ефективності.

На початковому етапі аналізу на основі статистичних даних [171–174] розраховано значення показників, які належать до критерію «Економічна ефективність», отримані результати представлено в таблиці В.1 Додатку В. Після цього на основі використання формули (1.1), оскільки усі показники є стимуляторами, проведено стандартизацію показників та розраховано їх індивідуальні індексні значення для кожного регіону та країни в цілому, а результати представлено у таблиці 2.1.

Також з метою наочного вивчення результатів групування регіонів за значенням відповідного індивідуального індексу проведено їх типізацію (на порівняно низький, середній рівень, порівняно високий) на основі виділення трьох рівних інтервалів з діапазону можливої зміни індексу від 0 до 1. Також кожному діапазону присвоєно колір, що дозволяє проводити візуальний аналіз за просторовою ознакою.

Результати оцінки рівня ефективності регіонального розвитку на основі видатків місцевого бюджету (який характеризує, яку суму валового регіонального продукту регіону в середньому отримується з 1 грн видатків місцевого бюджету) показали, що протягом усього аналізованого періоду порівняно високим рівнем відзначається лише м. Київ.

Тоді як середнім рівнем ефективності освоєння видатків місцевого бюджету характеризувалася також обмежена кількість регіонів – Полтавська, Дніпропетровська, Донецька та Київська області.

А решта областей були віднесені до групи з порівняно низьким рівнем ефективності регіонального розвитку на основі видатків місцевого бюджету. Тобто в цілому можна говорити про достатньо низький рівень ефективності регіонального розвитку на основі видатків місцевого бюджету по регіонах України.

Надалі визначено рівень ефективності генерування економікою регіону власних доходів місцевого бюджету, який показує скільки власних доходів місцевого бюджету отримується в середньому з 1 грн валової доданої вартості. В даному випадку ситуація є значно кращою, адже більшість регіонів забезпечили порівняно високий

Таблиця 2.1. Індивідуальні та групові індекси бюджетної ефективності за критерієм «економічна ефективність», 2017 – 2019 рр.

Регіони	Індивідуальні індекси показників										Груповий індекс економічної ефективності					
	Рівень ефективності регіонального розвитку на основі Видатків місцевого бюджету		Рівень ефективності генерування економікою регіону власних доходів місцевого бюджету				Рівень ефективності розвитку виробництва на основі Видатків бюджету на економічну діяльність				2017 р.	2018 р.	2019 р.	за 2017-2019 рр.		
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	11	12	13	14
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			
Вінницька	0,16	0,17	0,20	0,76	0,73	0,68	0,35	0,26	0,37	0,42	0,39	0,41	0,41			
Волинська	0,10	0,09	0,07	0,75	0,65	0,70	0,22	0,21	0,26	0,35	0,32	0,34	0,34			
Дніпропетровська	0,40	0,37	0,39	0,54	0,64	0,63	0,36	0,27	0,39	0,43	0,43	0,47	0,44			
Донецька	0,34	0,34	0,37	0,54	0,51	0,49	0,79	0,39	0,62	0,56	0,41	0,49	0,49			
Житомирська	0,11	0,12	0,13	0,77	0,71	0,78	0,39	0,27	0,33	0,42	0,37	0,41	0,40			
Закарпатська	0,03	0,03	0,01	0,96	0,89	1,00	0,18	0,18	0,17	0,39	0,37	0,39	0,38			
Запорізька	0,27	0,24	0,25	0,77	0,90	0,80	0,31	0,22	0,32	0,45	0,45	0,46	0,45			
Івано-Франківська	0,09	0,11	0,12	0,52	0,50	0,47	0,34	0,34	0,35	0,32	0,32	0,31	0,32			
Київська	0,32	0,33	0,33	0,72	0,52	0,56	1,00	1,00	1,00	0,68	0,62	0,63	0,64			
Кіровоградська	0,15	0,15	0,17	0,76	0,74	0,70	0,47	0,39	0,43	0,46	0,43	0,43	0,44			

Продовж. табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Луганська	0,05	0,07	0,07	0,98	0,94	0,88	0,28	0,33	0,26	0,44	0,45	0,40	0,43
Львівська	0,17	0,18	0,18	0,71	0,70	0,74	0,18	0,18	0,24	0,35	0,35	0,39	0,36
Миколаївська	0,22	0,22	0,21	0,63	0,63	0,62	0,44	0,39	0,45	0,43	0,41	0,43	0,42
Одеська	0,20	0,20	0,18	1,00	1,00	0,87	0,13	0,17	0,25	0,44	0,46	0,44	0,45
Полтавська	0,41	0,40	0,44	0,26	0,36	0,37	0,59	0,43	0,45	0,42	0,40	0,42	0,41
Рівненська	0,05	0,04	0,06	0,80	0,89	0,67	0,44	0,21	0,36	0,43	0,38	0,36	0,39
Сумська	0,12	0,12	0,16	0,91	0,87	0,79	0,40	0,29	0,39	0,48	0,43	0,45	0,45
Тернопільська	0,04	0,05	0,06	0,68	0,73	0,79	0,00	0,00	0,00	0,24	0,26	0,28	0,26
Харківська	0,28	0,31	0,29	0,56	0,59	0,63	0,27	0,27	0,29	0,37	0,39	0,40	0,39
Херсонська	0,12	0,10	0,10	0,79	0,86	0,81	0,73	0,35	0,46	0,55	0,44	0,46	0,48
Хмельницька	0,11	0,11	0,11	0,75	0,77	0,84	0,41	0,29	0,34	0,42	0,39	0,43	0,41
Черкаська	0,16	0,21	0,24	0,72	0,60	0,54	0,46	0,50	0,53	0,45	0,44	0,44	0,44
Чернівецька	0,00	0,00	0,00	0,97	0,95	0,87	0,18	0,17	0,20	0,38	0,37	0,36	0,37
Чернігівська	0,14	0,15	0,16	0,69	0,64	0,70	0,27	0,25	0,29	0,37	0,35	0,38	0,37
м.Київ	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,36	0,32	0,49	0,45	0,44	0,50	0,46
Всього	0,28	0,29	0,30	0,51	0,52	0,50	0,32	0,28	0,36	0,37	0,36	0,39	0,37

Групування за кольором: - порівняно низький; - середній рівень; - порівняно високий.

рівень бюджетної ефективності за цим індивідуальним індексом. Лише м. Київ, навпаки, потрапило до групи з порівняно низьким рівнем ефективності. Відповідно середнім рівень цього показника характеризувалися Дніпропетровська, Донецька, Івано-Франківська, Миколаївська, Полтавська, Харківська та Черкаська області, тобто переважно регіони Лівобережної України. Решта регіонів, хоча й переважно не мають потужного промислового потенціалу, намагаються генерувати максимальні власні доходи бюджету в порівняно більшому розмірі, ніж промислово розвинені регіони.

Вивчення зміни рівня ефективності розвитку виробництва на основі видатків бюджету на економічну діяльність, економічний зміст якого полягає в отриманні максимального обсягу випуску продукції регіону в середньому з 1 грн видатків місцевого бюджету на економічну діяльність, свідчить про низькі значення за більшістю регіонів. Адже порівняно високий рівень цього показника забезпечила тільки Київська область, тоді як середнім рівнем протягом усього періоду відзначалися тільки переважно Донецька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Херсонська, Черкаська області. В інших областях рівень цього показника коливався між низьким і середнім рівнем, що свідчить про неефективність роботи.

Узагальнюючу оцінку за цим критерієм зроблено на основі розрахунку на базі розглянутих індивідуальних індексів групового індексу економічної ефективності. Як бачимо, порівняно високий рівень бюджетної ефективності за критерієм «економічна ефективність» було отримано тільки у 2017 році Київською областю, але надалі в цілому за період вона забезпечила тільки середній рівень ефективності. Взагалі середнім рівнем групового індексу як за окремі роки, так і в цілому за період 2017–2019 рр. відзначалася переважна більшість регіонів України. Низький рівень було допущено тільки в Івано-Франківській та Тернопільській областях, які є дотаційними в питанні наповнення місцевих бюджетів та характеризуються низьким рівнем промислового розвитку, що не дозволяє генерувати зростання доданих вартостей.

Отже, бюджетна ефективність регіонів за критерієм «економічна ефективність» перебуває на середньому рівні, тобто є значні резерви підвищення її рівня на основі підвищення ефективності регіонального розвитку загалом.

Наступний етап передбачав визначення індивідуальних та групових індексів бюджетної ефективності за критерієм «фіскальна ефективність» за 2017–2019 рр. Результати розрахунку показників, які віднесені до цього критерію оцінки, на основі статистичних даних [171–174] представлено у таблиці В.2 Додатку В. На основі цих показників розраховано їх індивідуальні індекси на основі використання формули (1.1), що дозволило надалі визначити груповий (критеріальний) індекс фіскальної ефективності, що узагальнено у таблиці 2.2.

На основі проведення оцінки рівня ефективності генерування економікою регіону податкових надходжень до місцевого бюджету, який характеризує суму податкових надходжень місцевих бюджетів у розрахунку на 1 грн валового регіонального продукту, можна відзначити достатньо ситуацію, адже протягом аналізованого періоду більшість регіонів забезпечили порівняно високий його рівень.

Середнім рівнем ефективності генерування економікою регіону податкових надходжень характеризувалися лише Дніпропетровська, Донецька, Івано-Франківська, Київська, Полтавська та Черкаська області. Тоді як низьким рівнем ефективності за цим показником характеризувалися м. Київ та Запорізька області, що може пояснюватися значною сумою податкових надходжень, які генерують ці регіони не для місцевого, а для державного бюджету. В цілому по Україні цей показник перебував на середньому рівні, але мав тенденцію до зростання, що говорить про певне покращення загальної ситуації з генеруванням податкових надходжень місцевих бюджетів.

Вивчення рівня ефективності адміністрування податку з доходів фізичних осіб, що характеризує суму податку з доходів фізичних осіб, яка отримується в середньому з 1 грн наявних доходів населення регіону, свідчить про подібну позитивну ситуацію. Адже більшість регіонів забезпечили порівняно високий рівень. Також великою є група регіонів з середнім рівнем ефективності, до якої відносяться Донецька, Закарпатська, Івано-Франківська, Луганська, Одеська, Рівненська, Тернопільська, Херсонська, Чернівецька області та м. Київ. Порівняно низьким рівнем ефективності за цим індексом характеризувалася тільки Запорізька область, що свідчить про системні проблеми з адмініструванням податку з до-

Таблиця 2.2. Індивідуальні та групові індекси бюджетної ефективності за критерієм «фіскальна ефективність», 2017 – 2019 рр.

Регіони	Індивідуальні індекси показників															
	Рівень ефективності генерування економікою регіону податкових надходжень до місцевого бюджету				Рівень ефективності адміністрування податку з доходів фізосіб				Рівень ефективності адміністрування місцевих податків				Груповий індекс фіскальної ефективності			
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	за 2017-2019 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			
Вінницька	0,66	0,70	0,67	0,67	0,74	0,73	0,29	0,29	0,28	0,54	0,58	0,56	0,56			
Волинська	0,74	0,67	0,79	0,60	0,68	0,68	0,15	0,16	0,17	0,50	0,50	0,55	0,52			
Дніпропетровська	0,57	0,62	0,65	0,79	0,75	0,76	0,53	0,47	0,49	0,63	0,61	0,63	0,63			
Донецька	0,49	0,45	0,45	0,75	0,61	0,65	0,05	0,04	0,04	0,43	0,37	0,38	0,39			
Житомирська	0,79	0,78	0,84	0,69	0,73	0,71	0,21	0,21	0,22	0,56	0,57	0,59	0,58			
Закарпатська	0,98	0,94	1,00	0,59	0,62	0,60	0,12	0,11	0,13	0,56	0,56	0,58	0,57			
Запорізька	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,11	0,12	0,04	0,04	0,04	0,04			
Івано-Франківська	0,59	0,59	0,57	0,42	0,44	0,45	0,16	0,16	0,16	0,39	0,40	0,40	0,40			

Продовж. табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Київська	0,73	0,60	0,64	1,00	0,97	1,00	0,43	0,43	0,44	0,72	0,67	0,69	0,69
Кіровоградська	0,83	0,87	0,86	0,86	0,93	0,90	0,34	0,34	0,34	0,68	0,71	0,70	0,70
Луганська	0,93	0,94	0,95	0,60	0,43	0,39	0,00	0,00	0,00	0,51	0,46	0,45	0,47
Львівська	0,76	0,77	0,82	0,73	0,74	0,73	0,25	0,27	0,27	0,58	0,59	0,61	0,59
Миколаївська	0,68	0,73	0,75	0,76	0,77	0,79	0,30	0,29	0,28	0,58	0,59	0,61	0,59
Одеська	1,00	1,00	0,95	0,66	0,63	0,58	0,44	0,44	0,47	0,70	0,69	0,67	0,69
Полтавська	0,32	0,48	0,49	1,00	1,00	0,95	0,41	0,40	0,38	0,58	0,63	0,61	0,60
Рівненська	0,81	0,84	0,80	0,53	0,58	0,60	0,15	0,16	0,16	0,50	0,53	0,52	0,52
Сумська	0,92	0,93	0,91	0,72	0,74	0,70	0,29	0,28	0,27	0,64	0,65	0,63	0,64
Тернопільська	0,73	0,81	0,88	0,56	0,62	0,65	0,16	0,17	0,17	0,48	0,54	0,57	0,53
Харківська	0,64	0,69	0,74	0,77	0,88	0,85	0,41	0,40	0,42	0,61	0,66	0,67	0,65
Херсонська	0,75	0,87	0,88	0,53	0,55	0,55	0,27	0,27	0,24	0,52	0,56	0,56	0,55
Хмельницька	0,74	0,80	0,89	0,60	0,72	0,75	0,25	0,26	0,25	0,53	0,59	0,63	0,58
Черкаська	0,71	0,65	0,63	0,77	0,84	0,81	0,37	0,35	0,33	0,61	0,62	0,59	0,61
Чернівецька	0,93	0,96	0,93	0,34	0,40	0,42	0,15	0,14	0,14	0,47	0,50	0,50	0,49
Чернігівська	0,72	0,72	0,82	0,72	0,80	0,80	0,30	0,30	0,31	0,58	0,60	0,64	0,61
м.Київ	0,15	0,17	0,17	0,36	0,38	0,38	1,00	1,00	1,00	0,50	0,52	0,51	0,51
Всього	0,53	0,55	0,56	0,62	0,64	0,63	0,31	0,31	0,31	0,49	0,50	0,50	0,50

Групування за кольором: - порівняно низький; - середній рівень; - порівняно високий.

ходів фізичних осіб у даному регіоні, адже загальну суму доходів населення є на достатньому рівні порівняно з іншими регіонами.

З іншого боку, складалася доволі негативна ситуація щодо рівня ефективності адміністрування місцевих податків, який характеризує суму місцевих податків та зборів, яка припадає в середньому на 1 особу з чисельності наявного населення. Оскільки більшість регіонів вже були віднесені до групи з порівняно низьким рівнем ефективності. Обмежена кількість регіонів досягнули середнього рівня ефективності за цим індексом, зокрема Дніпропетровська, Київська, Кіровоградська, Одеська, Полтавська, Харківська та Черкаська області. Тоді як порівняно високого рівня досягнуло тільки м. Київ, що пояснюється достатньо широкою базою для нарахування місцевих податків.

Розрахований на завершальному етапі груповий індекс фіскальної ефективності як середня арифметична від розглянутих індивідуальних індексів свідчить про досягнення практично усіма регіонам середнього рівня цього показника як в динаміці за окремі роки, так і в цілому за період 2017–2019 рр. Порівняно високий рівень фіскальної ефективності місцевих бюджетів досягнули протягом усього періоду тільки Київська, Кіровоградська та Одеська області, а також Харківська область у 2019 році. З іншого боку, порівняно низьким рівнем фіскальної ефективності характеризувалася тільки Запорізька область, де спостерігаються системні проблеми за усіма включеними до цього критерію індивідуальними індексами. Тобто в цілому можна говорити про переважно задовільну роботу із забезпечення фіскальної ефективності в регіональному розрізі, що важливо в контексті реалізації реформи бюджетної децентралізації.

Надалі на основі розрахованих з використанням статистичних даних [171–174] показників, які відносяться до критерію «соціальна ефективність» проведено розрахунок показників-індикаторів, які представлені у таблиці В.3 Додатку В. У свою чергу, ці показники надалі стали основою для стандартизації та розрахунку індивідуальних та групового індексів бюджетної ефективності за критерієм «соціальна ефективність» за 2017–2019 рр., які представлені у таблиці 2.3.

На основі рівня ефективності видатків на освіту, який відображає суму валової доданої вартості сфери освіти, що отримується в

Таблиця 2.3. Індивідуальні та групові індекси бюджетної ефективності за критерієм «соціальна ефективність», 2017–2019 рр.

Регіони	Індивідуальні індекси показників												Груповий індекс соціальної ефективності			
	Рівень ефективності витратків на освіту				Рівень ефективності витратків на охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення				Рівень ефективності витратків на культуру і мистецтво, фізичну культуру і спорт				Груповий індекс соціальної ефективності			
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	за 2017-2019 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			
Вінницька	0,39	0,44	0,41	0,20	0,21	0,28	0,13	0,11	0,09	0,24	0,25	0,26	0,25			
Волинська	0,30	0,35	0,34	0,13	0,13	0,17	0,11	0,10	0,09	0,18	0,20	0,20	0,19			
Дніпропетровська	0,46	0,45	0,44	0,29	0,28	0,33	0,15	0,13	0,11	0,30	0,29	0,30	0,29			
Донецька	0,30	0,32	0,29	0,20	0,20	0,22	0,23	0,21	0,17	0,24	0,24	0,23	0,24			
Житомирська	0,34	0,37	0,37	0,15	0,16	0,22	0,11	0,10	0,09	0,20	0,21	0,23	0,21			
Закарпатська	0,35	0,38	0,35	0,14	0,16	0,21	0,10	0,10	0,08	0,20	0,21	0,21	0,21			
Запорізька	0,67	0,69	0,68	0,37	0,36	0,48	0,17	0,14	0,11	0,40	0,40	0,42	0,41			
Івано-Франківська	0,41	0,43	0,44	0,16	0,16	0,22	0,12	0,14	0,12	0,23	0,24	0,26	0,24			
Кіївська	0,34	0,40	0,37	0,24	0,22	0,26	0,16	0,15	0,15	0,24	0,26	0,26	0,25			
Кіровоградська	0,32	0,36	0,38	0,17	0,17	0,22	0,08	0,09	0,09	0,19	0,21	0,23	0,21			

Продовж. табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Луганська	0,33	0,36	0,37	0,16	0,20	0,24	0,19	0,17	0,17	0,22	0,24	0,26	0,24
Львівська	0,56	0,61	0,57	0,27	0,30	0,39	0,16	0,14	0,12	0,33	0,35	0,36	0,35
Миколаївська	0,35	0,39	0,36	0,20	0,20	0,21	0,14	0,10	0,09	0,23	0,23	0,22	0,23
Одеська	0,53	0,59	0,59	0,44	0,44	0,43	0,17	0,16	0,15	0,38	0,40	0,39	0,39
Полтавська	0,38	0,42	0,37	0,18	0,18	0,31	0,13	0,10	0,09	0,23	0,23	0,26	0,24
Рівненська	0,33	0,36	0,39	0,13	0,13	0,17	0,11	0,09	0,09	0,19	0,19	0,22	0,20
Сумська	0,41	0,49	0,50	0,16	0,14	0,23	0,12	0,11	0,10	0,23	0,25	0,28	0,25
Тернопільська	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Харківська	0,88	0,91	0,89	0,29	0,25	0,33	0,17	0,11	0,14	0,45	0,42	0,45	0,44
Херсонська	0,33	0,39	0,35	0,20	0,19	0,21	0,11	0,11	0,11	0,21	0,23	0,23	0,22
Хмельницька	0,36	0,41	0,44	0,16	0,18	0,24	0,08	0,09	0,08	0,20	0,23	0,25	0,23
Черкаська	0,36	0,41	0,44	0,15	0,17	0,23	0,12	0,12	0,12	0,21	0,23	0,27	0,24
Чернівецька	0,39	0,43	0,42	0,16	0,18	0,22	0,10	0,11	0,11	0,21	0,24	0,25	0,23
Чернігівська	0,37	0,41	0,40	0,15	0,14	0,20	0,10	0,12	0,10	0,21	0,22	0,23	0,22
м.Київ	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Всього	0,46	0,49	0,48	0,26	0,27	0,33	0,21	0,18	0,18	0,31	0,31	0,33	0,32

Групування за кольором: - порівняно низький; - середній рівень; - порівняно високий.

середньому з 1 грн видатків місцевого бюджету на освіту, можна зробити висновок, що практично усі регіони забезпечили середній рівень даного показника. Тоді як порівняно високим рівнем ефективності видатків на освіту відзначалися тільки Запорізька, Харківська області та м. Київ, тобто густозаселені регіони України. А порівняно низьким рівнем як за окремі роки, так і в цілому за період характеризувалися тільки Донецька та Тернопільська області.

Значно гіршою склалася ситуація щодо значення рівня ефективності видатків на охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення населення, який характеризує суму валової доданої вартості сфери охорони здоров'я та надання соціальної допомоги у розрахунку на 1 грн видатків місцевого бюджету на охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення. Адже практично усі регіони характеризувалися переважно порівняно низьким рівнем ефективності за цим показником, а середній його рівень протягом усього періоду забезпечили тільки Запорізька та Одеська області, а у 2019 році додатково й Дніпропетровська та Львівська області. Тоді як порівняно високий рівень забезпечило лише м. Київ, де є набагато більші можливості перерозподіляти видатки бюджету на такі вадливі соціальні цілі.

Визначений на наступному етапі рівень ефективності видатків на культуру і мистецтво, фізичну культуру і спорт, що за економічним змістом відображає суму валової доданої вартості сфери мистецтва, спорту, розваг та відпочинку, яка отримується в середньому з 1 грн видатків місцевого бюджету на культуру і мистецтво, фізичну культуру і спорт, свідчить про ще гіршу ситуацію, ніж було отримано внаслідок змістовної інтерпретації попереднього показника. Адже серед регіонів України тільки м. Київ досягнуло порівняно високого рівня ефективності за цим індексом, а решта регіонів характеризувалися порівняно низьким рівнем ефективності видатків на культуру і мистецтво, фізичну культуру і спорт. Все це пояснюється надмірною централізацією бюджетів розвитку за цими напрямками та залишковий принцип фінансування за такими статтями в окремих регіонах. Тоді як місцеві бюджети не мають додаткових вільних резервів на розвиток цих важливих напрямків діяльності.

Отже, загалом на основі визначеного групового індексу соціальної ефективності за відповідним критерієм оцінки бюджетної ефективності можна також констатувати переважно негативні

зміни. Адже переважна більшість регіонів досягнули порівняно низького рівня ефективності за цим критерієм. Декілька густозаселених регіонів, зокрема Запорізька, Львівська, Одеська та Харківська області, досягнули середнього рівня ефективності. Тоді як порівняно високий рівень забезпечило лише м. Київ. Тобто в цілому можна зробити висновок про недостатність бюджетного фінансування видатків на соціальні цілі, що не дозволяє отримувати відчутний позитивний ефект, який би проявлявся в адекватному зростанні валової доданої вартості сфер освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, мистецтва та спорту.

Наступний етап аналізу та оцінки передбачав визначення індивідуальних та групового індексів бюджетної ефективності за критерієм «ефективність бюджетного інвестування» за період 2017–2019 рр. (табл. 2.4). Для цього попередньо на основі статистичних даних [171–174] було визначено показники-індикатори бюджетної ефективності за цим критерієм, які подано у таблиці В.4 Додатку В.

Після цього на основі застосування формули (1.1) проведено стандартизацію даних й визначено відповідні індивідуальні індекси цих показників, а надалі й груповий індекс як їх середня арифметична.

Визначений рівень ефективності капітального інвестування з місцевого бюджету, економічний зміст відображає обсяг випуску продукції регіону, який отримується в середньому з 1 грн капітальних інвестицій з місцевого бюджету, показує, що більшість регіонів забезпечили середній рівень ефективності за цим індексом. Разом з тим, знаною є група регіонів з порівняно низьким рівнем цього показника – це Волинська, Дніпропетровська, Закарпатська, Івано-Франківська, Луганська, львівська, Одеська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Чернівецька, Чернігівська області, тобто переважно регіони з дотаційними місцевими бюджетами. Разом з тим порівняно високим рівнем ефективності принаймні протягом двох років із аналізованого періоду характеризувалися Київська, Полтавська та Черкаська області, а також м. Київ.

Підсумки оцінки рівня ефективності цільового фінансування регіонального розвитку з місцевого бюджету (відображає суму валового регіонального продукту, яка отримується в середньому з 1 грн видатків спеціального фонду місцевого бюджету) показали, що

Таблиця 2.4. Індекси бюджетної ефективності за критерієм «ефективність бюджетного інвестування», 2017–2019 рр.

Регіони	Індивідуальні індекси показників												Груповий індекс ефективності бюджетного інвестування			
	Рівень ефективності капітального інвестування з місцевого бюджету			Рівень ефективності цільового фінансування регіонального розвитку з місцевого бюджету			Рівень ефективності використаних коштів державного фонду регіонального розвитку			2017 рік	2018 рік	2019 рік	за 2017-2019 рр.			
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			
Вінницька	0,26	0,45	0,57	0,37	0,19	0,33	0,09	0,19	0,18	0,24	0,28	0,36	0,29			
Волинська	0,36	0,38	0,12	0,43	0,21	0,31	0,08	0,09	0,08	0,29	0,23	0,17	0,23			
Дніпропетровська	0,45	0,22	0,26	0,75	0,39	0,63	0,34	0,30	0,35	0,51	0,30	0,41	0,41			
Донецька	0,55	0,20	0,40	0,35	0,15	0,37	0,16	0,06	0,08	0,35	0,14	0,28	0,26			
Житомирська	0,39	0,42	0,49	0,66	0,37	0,42	0,07	0,09	0,09	0,37	0,29	0,33	0,33			
Закарпатська	0,24	0,15	0,10	0,34	0,20	0,15	0,04	0,05	0,04	0,21	0,14	0,10	0,15			
Запорізька	0,64	0,61	0,64	0,89	0,43	0,65	0,38	0,20	0,28	0,63	0,41	0,52	0,52			
Івано-Франківська	0,17	0,09	0,15	0,51	0,36	0,31	0,08	0,09	0,07	0,25	0,18	0,18	0,20			
Київська	1,00	1,00	0,61	0,58	0,33	0,47	0,39	0,28	0,41	0,66	0,54	0,50	0,56			
Кіровоградська	0,28	0,41	0,46	0,85	0,72	0,68	0,17	0,19	0,17	0,43	0,44	0,44	0,44			

Продовж. табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Луганська	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00
Львівська	0,36	0,37	0,21	0,36	0,21	0,31	0,20	0,20	0,16	0,31	0,26	0,23	0,26
Миколаївська	0,37	0,54	0,35	0,79	0,77	0,54	0,32	0,23	0,24	0,49	0,51	0,38	0,46
Одеська	0,09	0,00	0,01	0,08	0,00	0,19	0,21	0,24	0,29	0,12	0,08	0,16	0,12
Полтавська	0,52	0,73	0,75	1,00	0,85	0,71	0,36	0,35	0,51	0,63	0,64	0,66	0,64
Рівненська	0,32	0,16	0,18	0,47	0,05	0,37	0,06	0,06	0,06	0,28	0,09	0,20	0,19
Сумська	0,27	0,46	0,46	0,52	0,38	0,55	0,11	0,21	0,11	0,30	0,35	0,38	0,34
Тернопільська	0,39	0,38	0,18	0,72	0,44	0,24	0,06	0,07	0,05	0,39	0,29	0,16	0,28
Харківська	0,18	0,15	0,13	0,57	0,46	0,40	0,22	0,24	0,25	0,32	0,28	0,26	0,29
Херсонська	0,40	0,30	0,28	0,80	0,34	0,41	0,07	0,08	0,13	0,43	0,24	0,27	0,31
Хмельницька	0,27	0,24	0,36	0,50	0,25	0,27	0,07	0,08	0,06	0,28	0,19	0,23	0,23
Черкаська	0,33	0,94	1,00	0,74	1,00	0,89	0,19	0,21	0,22	0,42	0,72	0,70	0,61
Чернівецька	0,14	0,12	0,05	0,14	0,02	0,06	0,03	0,05	0,04	0,10	0,06	0,05	0,07
Чернігівська	0,29	0,31	0,21	0,57	0,49	0,41	0,08	0,26	0,09	0,31	0,35	0,24	0,30
м.Київ	0,41	0,66	0,75	0,96	0,74	1,00	1,00	1,00	1,00	0,79	0,80	0,92	0,84
Всього	0,35	0,37	0,38	0,59	0,41	0,52	0,20	0,19	0,19	0,38	0,32	0,36	0,36

Групування за кольором: - порівняно низький; - середній рівень; - порівняно високий.

більшість регіонів також забезпечили середній рівень ефективності за цим показником, хоча є також багато регіонів, де цей показник по окремих роках коливався між низьким і середнім рівнями.

Порівняно низьким рівнем бюджетної ефективності за цим індексом характеризувалися протягом усього періоду Луганська, Одеська та Чернівецька області, а негативною динамікою до зниження з середнього до низького рівня – Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська та Хмельницька області, тобто регіони Західної України, які відзначаються переважно дотаційним характером місцевих бюджетів. З іншого боку, стабільним протягом усього періоду порівняно високим рівнем бюджетної ефективності за цим індексом характеризувалися Кіровоградська, Полтавська, Черкаська області та м. Київ, де цільові видатки забезпечили найбільшу економічну віддачу.

Розрахований на наступному етапі рівень ефективності використаних коштів державного фонду регіонального розвитку, економічний зміст якого полягає в максимізації суми валової доданої вартості регіону в середньому з 1 грн використаних коштів державного фонду регіонального розвитку, свідчить про негативну ситуацію у цій сфері. Адже практично усі регіони потрапили у групу з порівняно низьким рівнем бюджетної ефективності за цим індексом. Тільки Дніпропетровська, Київська, Полтавська області протягом принаймні двох років досягали середнього рівня ефективності. Тоді як високим рівнем відзначалося тільки м. Київ.

Таким чином, визначення на основі вказаних індивідуальних індексів групового індексу ефективності бюджетного інвестування свідчить також про переважно про негативні тенденції у цій сфері. Адже більшість регіонів за підсумками оцінювання в цілому за період 2017–2019 рр. були віднесені до групи з порівняно низьким рівнем ефективності за критерієм «ефективність бюджетного інвестування». Також чисельною є група регіонів, які досягнули середнього рівня ефективності, серед яких Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Київська, Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Сумська та Черкаська області. Порівняно високий рівень ефективності як по окремих індексах, так і в цілому за даним критерієм забезпечило тільки м. Київ, що пояснюється значною централізацією капіталу та високим рівнем лобювання інтересів даного регіону на державному рівні. Все це свідчить переважно про

задовільний рівень ефективності бюджетного інвестування за регіонами України та необхідність покращення ситуації в наступних періодах.

Надалі на основі значень групових (критеріальних) індексів визначено та проведено групування регіонів України за інтегральним індексом бюджетної ефективності (табл. 2.5).

Як бачимо з рисунку, більшість регіонів забезпечили середній рівень бюджетної ефективності, дещо меншою є кількість з порівняно низьким рівнем і лише один регіон (м. Київ) забезпечив порівняно високий рівень цього показника.

З метою проведення подальшого порівняльного аналізу здійснено ранжування регіонів України за інтегральним індексом бюджетної ефективності за період 2017–2019 рр. (рис. 2.1).

В середньому по Україні за період 2017–2019 рр. інтегральний індекс бюджетної ефективності становив 0,386, тобто був на середньому рівні. Як видно з рисунку, м. Київ та ряд регіонів з середнім рівнем бюджетної ефективності забезпечили вище значення інтегрального індексу в порівнянні з середнім по Україні – це Київська, Полтавська, Черкаська, Кіровоградська, Дніпропетровська, Харківська, Миколаївська, Сумська, Одеська, Львівська та Херсонська області, тобто переважно фінансово самодостатні регіони. Решта регіонів досягнули порівняно нижчого по відношенню до середнього по Україні рівня бюджетної ефективності. Особливо потрібно звернути увагу на пошук резервів щодо покращення ситуації для ряду регіонів, які досягнули низького рівня бюджетної ефективності. Порядку зниження ефективності до них відносяться Закарпатська, Рівненська, Волинська, Чернівецька, Івано-Франківська, Луганська та Тернопільська області, тобто переважно фінансово залежні від міжбюджетних трансфертів з державного бюджету регіони України.

Надалі для проведення просторової порівняльної оцінки бюджетної ефективності регіонів України за 2017–2019 рр. побудовано картодіаграму (рис. 2.2), яка дозволяє за територіальною ознакою виявити особливості розподілу регіонів за рівнем бюджетної ефективності.

Зокрема бачимо, що низький рівень бюджетної ефективності допустили практично усі регіони Західної України, крім Львівської області, які мають переважно аграрну спеціалізацію та не відзна-

Таблиця 2.5. Результати оцінки та групування інтегральних індексів бюджетної ефективності регіонів України за 2017–2019 рр.

Регіони	Інтегральний індекс бюджетної ефективності регіонів				
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	за 2017–2019 рр.	
1	2	3	4	5	5
Вінницька	0,360	0,373	0,400	0,378	
Волинська	0,331	0,310	0,315	0,319	
Дніпропетровська	0,469	0,409	0,452	0,443	
Донецька	0,395	0,291	0,345	0,344	
Житомирська	0,390	0,360	0,391	0,380	
Закарпатська	0,341	0,319	0,320	0,327	
Запорізька	0,381	0,325	0,360	0,355	
Івано-Франківська	0,297	0,284	0,287	0,289	
Київська	0,575	0,520	0,521	0,539	
Кіровоградська	0,439	0,447	0,449	0,445	
Луганська	0,293	0,290	0,278	0,287	
Львівська	0,392	0,387	0,397	0,392	
Миколаївська	0,433	0,437	0,408	0,426	

Продовж. табл. 2.5

1	2	3	4	5
Одеська	0,410	0,407	0,414	0,410
Полтавська	0,465	0,476	0,485	0,475
Рівненська	0,348	0,298	0,328	0,324
Сумська	0,412	0,419	0,432	0,421
Тернопільська	0,279	0,272	0,251	0,267
Харківська	0,438	0,439	0,447	0,442
Херсонська	0,427	0,367	0,379	0,391
Хмельницька	0,358	0,350	0,386	0,364
Черкаська	0,423	0,501	0,499	0,475
Чернівецька	0,293	0,293	0,290	0,292
Чернігівська	0,367	0,382	0,374	0,375
м.Київ	0,687	0,690	0,732	0,703
Всього	0,387	0,374	0,396	0,386

Групування за кольором: - порівняно низький; - середній рівень; - порівняно високий.

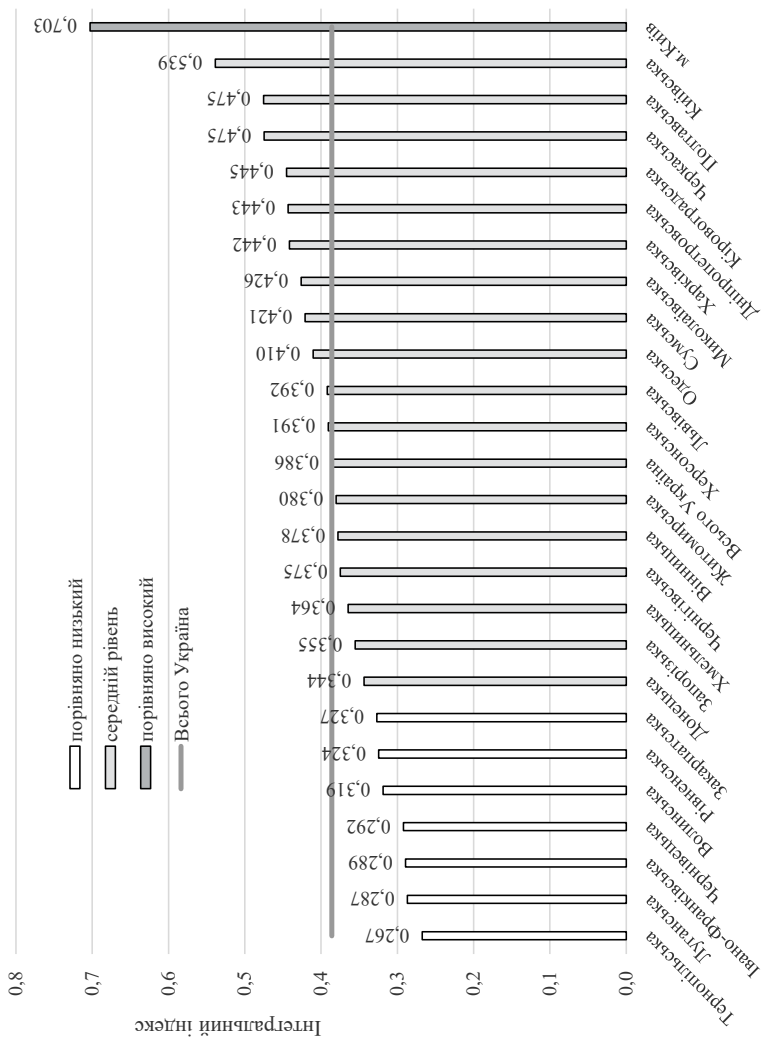

Рис. 2.1. Ранжування регіонів України за інтегральним індексом бюджетної ефективності за період 2017–2019 рр. (побудовано автором)

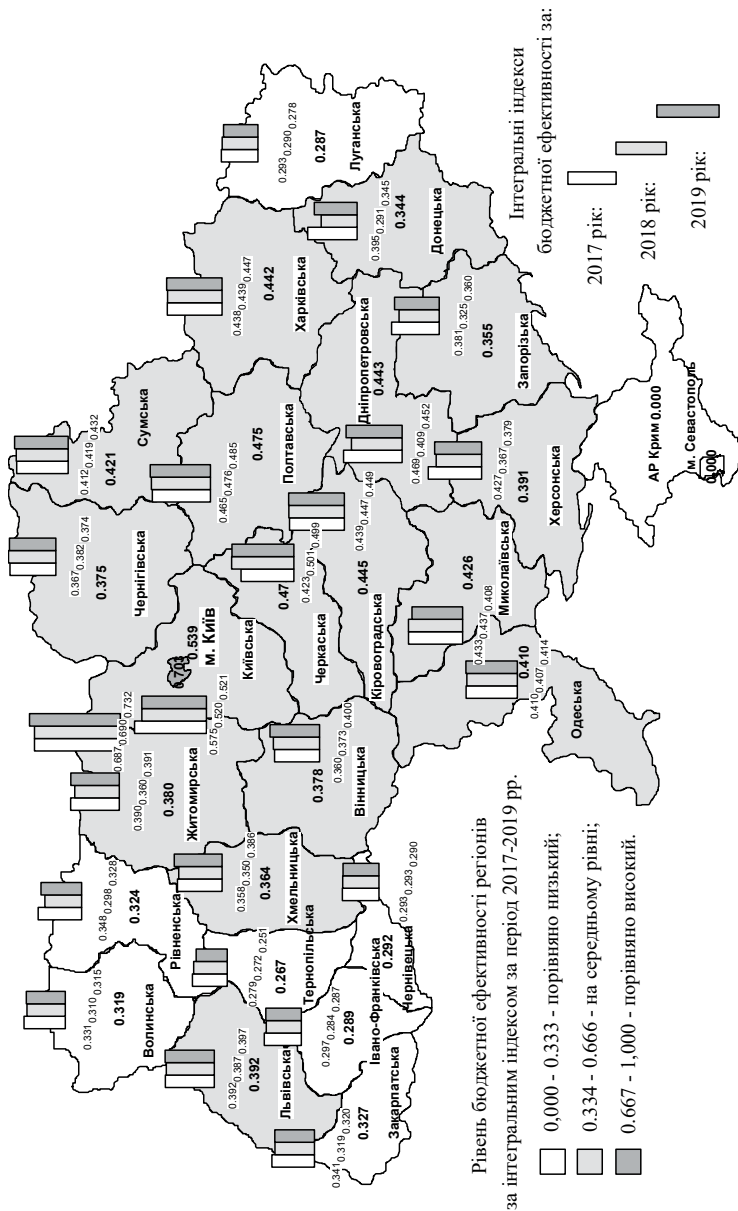

Рис. 2.2. Просторова порівняльна оцінка бюджетної ефективності регіонів України за 2017–2019 рр. (побудовано автором)

чаються високим рівнем промислового розвитку, що не дозволяє їм забезпечити отримання додаткових податкових надходжень для збалансування місцевих бюджетів, щоб забезпечити фінансову самодостатність. Крім того, через об'єктивні чинники, пов'язані з окупацією частини території, де розміщені потужні промислові виробництва, до цієї групи також потрапила Луганська область.

Разом з тим, виявлено ряд регіонів, які хоча й забезпечили середній рівень бюджетної ефективності в цілому за аналізований період, але демонструють негативну динаміку до зниження інтегрального індексу. До них відносяться Херсонська, Миколаївська, Київська області, яким важливо виявити причини цих змін та вдосконалити систему формування місцевих бюджетів. Також на межі до потрапляння до групи з низьким рівнем бюджетної ефективності перебувають Житомирська, Запорізька, Донецька та Чернігівська області, де потрібно розширювати внутрішні можливості збільшення податкових і неподаткових надходжень та оптимізації видатків з місцевим бюджетів.

Надалі результати цієї комплексної оцінки та групування території за рівнями бюджетної ефективності можуть стати вихідною базою для подальшого формування типів регіональної політики і стратегії, а також обґрунтування комплексу заходів щодо їх реалізації на короткостроковий і довгостроковий період, на підставі яких можуть прийматися обґрунтовані управлінські рішення для кожної території, враховуючи її регіональну специфіку та визначені пріоритети розвитку.

Наприклад, для територій з порівняно високим рівнем бюджетної ефективності можна запропонувати реалізовувати політику підтримання сильних позицій та пошуку резервів подальшого зростання синергетичного ефекту від розміщення коштів місцевого бюджету, зокрема пошук нових напрямів розвитку державно-приватного партнерства на засадах спільного фінансування реалізації важливих інфраструктурних проєктів регіонального та національного масштабу.

Для територій з середнім рівнем бюджетної ефективності доцільною буде реалізація політики розширення доходної частини та оптимізації видатків місцевих бюджетів із збільшенням видатків на економічний розвиток, що дозволять забезпечити мультиплікативний ефект в сторону зростання ключових показників розвитку

території (валовий регіональний продукт, валова додана вартість, доходи населення, рівень зайнятості населення, податкові надходження до місцевого бюджету тощо).

Розглядаючи перспективи розвитку регіонів з порівняно низьким рівнем бюджетної ефективності, слід зосередитися на реалізації політики бюджетної економії з метою збільшення фінансування за статтею «економічний розвиток» з метою вибору для пріоритетного фінансування проєктів розвитку території, реалізація яких дозволить в короткий період часу досягнути мультиплікативного ефекту та зростання результативних показників. Особливу увагу доцільно зосередити на пошуку варіантів спільного фінансування реалізації важливих проєктів регіонального масштабу на засадах державно-приватного партнерства.

Враховуючи перспективи подальшої євроінтеграції України, що передбачає, зокрема й гармонізацію підходів до формування бюджетних доходів і видатків, цей підхід з певними модифікаціями показників для забезпечення їх порівнюваності може бути використаний і для міжнародних співставлень з країнами ЄС, або окремими прикордонними регіонами сусідніх Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини та Румунії.

2.2. ДІАГНОСТИКА БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ РАЙОНІВ ВОЛИНІ

У відповідності до запропонованої методики, проведемо аналіз та оцінку бюджетної ефективності адміністративних районів Волині за трьома напрямками, які включають формування доходів, розподіл видатків та використання коштів. Згідно до цього, адміністративні райони Волинської області включали у 2018 та 2019 роках чотири міста та 16 районів, а у 2020 році – 3 міста та 16 районів. Зміни відбулись щодо міста Луцька, оскільки у 2020 році була утворена територіальна громада м. Луцька. Особливістю

аналізу бюджетної ефективності адміністративних районів Волині є те, що на основі розрахованих та зведених показників, визначимо подібні між собою райони з позиції ефективного формування та використання коштів місцевих бюджетів, що дозволить провести порівняння із утвореними адміністративними районами Волині у 2021 році та запропонувати певні фінансово управлінські рішення підвищення їх бюджетної ефективності.

На початковому етапі аналізу, в контексті отримання загальної інформації, про доходи та видатки місцевих бюджетів адміністративних районів Волині, проведено аналіз їх виконання. Зокрема, у таблиці 2.6 відображено аналіз доходів місцевих бюджетів, згідно до чого можна побачити, що у 2018 році було виконано усі місцеві бюджети за доходами загального фонду, у 2019 році невиконання бюджетів за доходами загального фонду мало місце у м. Луцьк, Володимир-Волинському районі, Луцькому районі та Рожищенському районі. У 2020 році наявним було невиконання місцевих бюджетів за доходами загального фонду лише у м. Ковель та Шацькому районі. Щодо м. Луцька, то невиконання бюджету за доходами загального фонду у 2019 році відбулось за рахунок недоотримання планової суми неподаткових надходжень в результаті надання різних адміністративних послуг, плати за розміщення тимчасово вільних бюджетних коштів, а також недотримання податкових платежів в результаті сплати загальнодержавних податків. Невиконання бюджету за доходами у 2019 році у Володимир-Волинському районі є результатом недоотримання неподаткових платежів (надання адміністративних послуг). Наявність незначних доходів місцевого бюджету Володимир-Волинського району обумовлено створенням на території району у 2019 році двох великих ОТГ, а саме м. Устилуг, с. Зимне, а також віднесення окремих населених пунктів району до ОТГ с. Війниця, що знаходилась на території Локачинського району. Невиконання бюджету за доходами загального фонду у 2019 році у Луцькому районі відбулось за рахунок недоотримання субвенції з державного бюджету і відсоток виконання бюджету за даним показником становив 90,6%.

Щодо Рожищенського району, то невиконання місцевого бюджету відбулось також за рахунок недоотримання субвенції з державного бюджету в розмірі 12604,8 тис. грн.

Таблиця 2.6. Аналіз виконання місцевих бюджетів адміністративних районів Волинської області за доходами загального фонду

Адміністративні райони Волинської області	2018 рік			2019 рік			2020 рік		
	План, тис. грн	Факт, тис. грн	% виконання	План, тис. грн	Факт, тис. грн	% виконання	План, тис. грн	Факт, тис. грн	% виконання
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
м. Луцьк	1683893,276	1691916,663	100,5	1945436,261	1941188,323	99,8	-*	-*	-*
м. Володимир-Волинський	250168,314	259259,646	103,6	279276,975	289695,789	103,7	285682,800	290848,724	101,8
м. Ковель	461783,302	475352,834	102,9	542424,001	550639,623	101,5	567979,467	559024,764	98,4
м. Нововолинськ	287289,800	294870,083	102,6	321492,274	327627,708	101,9	321771,700	329351,717	102,4
Володимир-Волинський	13964,432	14363,032	102,9	443,140	429,115	96,8	276,471	370,036	133,8
Горохівський	288826,292	298604,105	103,4	306426,025	316877,196	103,4	322341,513	338219,769	104,9
Іваничівський	51633,517	53476,381	103,6	24141,819	24924,696	103,2	24538,082	25158,207	102,5
Камінь-Каширський	351005,797	356282,255	101,5	369864,721	373869,981	101,1	405277,282	409903,362	101,1

Продовж. табл. 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ківерцівський	288490,460	295277,240	102,4	146256,065	153385,707	104,9	134125,700	138790,895	103,5
Ковельський	54329,254	56547,403	104,1	61162,192	63103,058	103,2	64700,167	66652,567	103,0
Локачинський	109722,945	114311,434	104,2	63040,697	64960,384	103,0	65387,781	67744,901	103,6
Луцький	309425,051	324003,656	104,7	74398,377	74097,810	99,6	76050,935	78662,861	103,4
Любешівський	36943,034	37538,826	101,6	42879,263	43918,208	102,4	46901,938	46914,276	100,0
Любомльський	32700,847	33653,631	102,9	31377,575	31800,743	101,3	31009,790	31466,637	101,5
Маневийський	235150,136	244644,760	104,0	273063,088	279606,681	102,4	289397,846	292395,676	101,0
Ратнівський	140847,165	142912,211	101,5	140912,797	143811,363	102,1	155994,132	158472,062	101,6
Рожищенський	191073,278	194506,392	101,8	222779,041	211416,119	94,9	220728,418	222498,888	100,8
Старовижівський	111942,559	115217,999	102,9	49901,887	50476,340	101,2	55242,020	55820,412	101,0
Турійський	79601,176	82977,171	104,2	87593,630	92701,724	105,8	93520,522	95357,802	102,0
Шашківський	50077,631	50814,182	101,5	76296,543	77187,008	101,2	62309,737	61614,493	98,9
Зведений бюджет Волинської області	13643925,284	13788195,132	101,1	13682313,646	13468622,079	98,4	10328235,777	10258655,757	99,3

*Примітка: у 2020 році у м. Луцьку було створено ОТГ м. Луцьк

Аналіз доходів місцевих бюджетів адміністративних районів Волинської області у 2020 році показує, що недовиконання бюджету м. Ковель пов'язано із недоотриманням доходів у вигляді загальнодержавних податків, а саме податку з доходів фізичних осіб, податку на прибуток комунальних підприємств, акцизного збору, а також неподаткових платежів у вигляді плати за надання адміністративних послуг, отриманих штрафів та штрафних санкцій. Недовиконання у 2020 році місцевого бюджету у Шацькому районі обумовлено невідповідністю фактичних обсягів податкових платежів а результати сплати місцевих податків і зборів із загальною сумою планових обсягів доходів за даним напрямком.

В цілому, щодо доходів загального фонду зведеного бюджету області, то у 2018 році рівень їх виконання становив 101,1%, у 2019 році – 98,4%, а у 2020 році – 98,9%. Разом з тим відсоток відхилення фактичних власних доходів зведеного бюджету Волинської області від їх планового обсягу становив у 2018 році – 105,2%, у 2019 році – 102,8%, а у 2020 році – 98,9%.

Найбільшу питому вагу у фактичних доходах загального фонду зведеного бюджету Волинської області у 2018–2019 роках становили фактичні доходи загального фонду місцевого бюджету м. Луцьк (12,27% та 14,41% відповідно), а у 2020 році – доходи загального фонду бюджету м. Ковель (5,45%). Щодо найменшої питомої ваги доходів у зведеному бюджеті області за доходами загального фонду, то аутсайдерами у 2018 році були Володимир-Волинський (0,10%), Любомльський (0,24%), Любешівський (0,27%), Іваничівський (0,39%), Шацький райони (0,37%). У 2019 році аутсайдерами були Володимир-Волинський (0,003%), Любомльський (0,24%), Любешівський (0,33%), Іваничівський (0,19%) та Старовижівський райони (0,37%). У 2020 році найменша частка доходів у зведеному бюджеті Волині належала таким адміністративним районам області, як: Володимир-Волинський район (0,004%), Іваничівський район (0,25%), Любешівський район (0,46%), Любомльський район (0,31%) та Старовижівський район (0,54%).

Аналіз власних доходів місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів показує, що найбільш дотаційними адміністративними районами Волинської області у 2018–2020 роках були Камінь-Каширський, Ківерцівський, Маневицький, Рожищенський, Горохівський райони та м. Нововолинськ.

Розрахунок частки фактичних видатків бюджетів адміністративних районів Волинської області у зведеного бюджеті області, показує, що найбільшу частку у 2018–2019 роках становили видатки м. Луцька, відповідно 18,13% у 2018 році та 17,66% у 2019 році. У 2020 році, без врахування м. Луцька (оскільки у 2020 році була створена територіальна громада м. Луцька), найбільшу частку видатків у зведеному бюджеті області становили видатки місцевого бюджету м. Ковель, а саме 5,3%.

Найменшу питому вагу у зведеному бюджеті області за видатками, становили у 2018 році видатки Шацького району (0,76%), а у 2019–2020 роках видатки Володимир-Волинського району, відповідно 0,59% та 0,04%.

Окрім цього, виявлено що у 2018–2020 роках недовиконано усі місцеві бюджети адміністративних районів Волинської області за загальними обсягами видатків, що відповідно вплинуло на рівень виконання зведеного бюджету області за видатками, який становив у 2018 році – 90,9%, у 2019 році – 95,1%, а у 2020 році – 95,3%.

У таблиці 2.7 відображено аналіз видатків бюджетів адміністративних районів Волинської області.

Загалом, у 2018 році за місцевими бюджетами адміністративних районів Волині відбулось недовиконання усіх видів видатків за функціональною ознакою. У 2019 році, бюджети адміністративних районів Волинської області, недовиконані за усіма видами видатків, розподілених за функціональною ознакою, окрім бюджету Володимир-Волинського району, який виконаний на 100% за видатками на житлово-комунальне господарство. У 2020 році також недовиконано бюджети адміністративних районів Волині за видатками різних функціональних призначень, однак відбулось виконання місцевих бюджетів за видатками на сільське господарство на 100% у Іваничівському та Ратнівському районах.

Зважаючи на аналітичні дані по доходах та видатках місцевих бюджетів адміністративних районів Волинської області, нами розраховано низку відносних показників, які дозволяють оцінити сукупний рівень їх бюджетної ефективності. Вихідні дані для проведення розрахунку відносних показників в межах запропонованих напрямків: формування доходів, розподілу видатків та використання коштів, відображені у додатку Г таблиці Г.1–Г.9. Розрахункові

Таблиця 2.7. Аналіз виконання місцевих бюджетів адміністративних районів Волинської області за видатками

	2018 рік			2019 рік			2020 рік		
	План, тис. грн	Факт, тис. грн	% виконання	План, тис. грн	Факт, тис. грн	% виконання	План, тис. грн	Факт, тис. грн	% виконання
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Адміністративні райони Волинської області	2319159,976	2284961,349	98,53	2228162,007	2154159,240	96,68	-*	-*	-*
м. Луцьк	422482,769	410013,521	97,05	361486,557	343715,990	95,08	257197,878	244208,430	94,95
м. Ковель	757176,363	742715,418	98,09	684241,756	667602,362	97,57	501467,356	476886,118	95,10
м. Нововолинськ	510259,496	492450,790	96,51	439255,075	417280,353	95,00	318483,962	308063,703	96,73
Волимир-Волинський	137449,042	135218,540	98,38	79737,531	71817,928	90,07	3879,466	3580,295	92,29
Горохівський	583496,787	573400,462	98,27	523918,531	483500,671	92,29	344398,813	335813,303	97,51
Іваничівський	255700,664	251279,174	98,27	148692,067	138169,079	92,92	36415,807	35025,914	96,18
Камінь-Каширський	706263,520	698290,934	98,87	694068,898	671836,139	96,80	442945,717	433475,591	97,86

Продовж. табл. 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ківерцівський	625612,952	616673,711	98,57	520847,903	494168,462	94,88	165926,973	161773,941	97,50
Ковельський	210195,757	205222,540	97,63	182700,829	169993,643	93,04	69878,447	66129,132	94,63
Локачинський	234723,929	228419,800	97,31	156572,148	147751,079	94,37	76624,904	75778,666	98,90
Луцький	614058,689	593137,625	96,59	341313,805	321563,519	94,21	101949,325	93025,123	91,25
Любешівський	292468,073	287668,220	98,36	193559,943	177129,982	91,51	47136,484	46729,799	99,14
Львівський	237879,098	230988,467	97,10	178267,683	160091,080	89,80	47791,954	46493,518	97,28
Маневський	451247,270	430981,933	95,51	503790,565	465932,052	92,49	307504,034	302224,464	98,28
Ратнівський	448747,502	442168,489	98,53	397764,871	381302,639	95,86	172582,878	170073,831	98,55
Рожищенський	386552,196	379805,776	98,25	350258,383	333347,242	95,17	235126,173	230328,960	97,96
Старовижівський	253474,174	249317,205	98,36	197572,907	187351,800	94,83	65990,206	62241,056	94,32
Турийський	215465,069	212958,010	98,84	193687,471	181701,950	93,81	97723,491	95728,206	97,96
Шалський	99685,483	95839,546	96,14	118336,663	107903,348	91,18	61774,551	61074,404	98,87
Зведений бюджет Волинської області	12931240,214	12601967,581	97,45	12823864,157	12195751,674	95,10	9437810,407	8998591,869	95,35

*Примітка: у 2020 році у м. Луцьку було створено ОТГ м. Луцьк

значення відносних показників бюджетної ефективності в розрізі трьох напрямків її оцінки, подано у додатку Д таблиці Д.1–Д.9.

Сукупність показників, що обчислені в межах конкретного напрямку мають різні модифікації та одиниці виміру, що відповідно потребує їх стандартизації для зведення в один інтегральний показник. В контексті отримання стандартизованих коефіцієнтів, нами використано багатофакторний порівняльний аналіз, який базується на виділені двох груп показників: показників, для яких позитивним є зростання (стимулятори); показників для яких позитивним є зменшення (дестимулятори). Для того, щоб обчислити стандартизований коефіцієнт для показника стимулятора, необхідно коефіцієнт окремого *i*-того району поділити на максимальне значення даного коефіцієнта у цілій сукупності. З метою отримання стандартизованого коефіцієнта в межах показників дестимуляторів, необхідно мінімальне значення коефіцієнта у цілій сукупності поділити на коефіцієнт окремого *i*-того адміністративного району [175, с. 153–155]. Усі коефіцієнти бюджетної ефективності, визначені в розрізі трьох напрямків і приведені до одного стандартизованого значення подані у додатку Е таблиці Е.1–Е.9. За результатами отриманих стандартизованих коефіцієнтів, розраховано інтегральний показник бюджетної ефективності за формування доходів, інтегральний показник бюджетної ефективності за розподілом видатків та інтегральний показник бюджетної ефективності та використанням коштів, що в сукупності дозволило отримати інтегральний рівень бюджетної ефективності окремого адміністративного району Волинської області. Для приведення стандартизованих коефіцієнтів в інтегральний показник нами використано формулу обчислення середньої геометричної модифікованої [163, с. 121]:

$$I_{j-z0} = \sqrt[n]{\prod (1 + X_n)} - 1, \quad (2.1)$$

де I_{j-z0} – інтегральний показник за окремим напрямком;

n – кількість часткових показників (коефіцієнтів);

\prod – добуток;

X_n – окремий частковий показник (коефіцієнт).

За формулою 2.1 обчислюємо за окремим напрямком інтегральний показник по кожному адміністративному районі конкретно у 2018, 2019 та 2020 роках. Найвище значення інтегрального показ-

ника буде відображати найвищий рівень бюджетної ефективності. На основі, отриманих результатів розрахунку інтегрального показника бюджетної ефективності за формуванням доходів, розподілом видатків та використанням коштів, розраховано інтегральний показник бюджетної ефективності конкретного адміністративного району Волинської області. Інтегральний показник бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області розраховано як середня арифметична трьох показників: інтегрального показника бюджетної ефективності за формуванням доходів, інтегрального показника бюджетної ефективності за розподілом видатків та інтегрального показника за використанням коштів.

Для того, щоб отримати загальний результат даного дослідження, нами здійснено групування адміністративних районів Волинської області на чотири групи, згідно до чого виявлено адміністративні райони з найвищим рівнем бюджетної ефективності, високим рівнем бюджетної ефективності, середнім рівнем бюджетної ефективності та низьким рівнем бюджетної ефективності. Для групування адміністративних районів використано статистичний підхід, що базується на визначенні груповального інтервалу, а саме:

$$r = \frac{I_{max} - I_{min}}{g}, \quad (2.2)$$

де r – групувальний інтервал;

I_{max} – максимальне значення інтегрального показника бюджетної ефективності в окремому заданому періоді серед усіх адміністративних районів Волинської області;

I_{min} – мінімальне значення інтегрального показника бюджетної ефективності в окремому заданому періоді серед усіх адміністративних районів Волинської області;

g – кількість груп на які відбувається поділ адміністративних районів Волинської області (в нашому випадку 4).

Зважаючи на вище зазначене, перейдемо до розрахунку інтегральних показників в межах конкретного напрямку оцінки бюджетної ефективності. Перед тим як розрахувати та оцінити інтегральні показники бюджетної ефективності, варто детально проаналізувати відносні показники (коефіцієнти), які обчислені в межах кожного із напрямів дослідження бюджетної ефективності. Таким чином, на початковому етапі проведемо аналіз відносних по-

казників в межах оцінки бюджетної ефективності за формуванням доходів, які відображено у додатку Д таблиці Д.1–Д.3, що дозволить оцінити фінансову самостійність місцевих бюджетів та рівень їх залежності від міжбюджетних трансфертів. Згідно до додатку Д таблиці Д.1 можна свідчити, що коефіцієнт фінансової незалежності місцевих бюджетів, який показує частку податкових і неподаткових надходжень в обсязі доходів місцевого бюджету, у 2018 році перевищував 0,5 лише у м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ та у Луцькому районі. Тобто, можна свідчити, що у бюджетах цих адміністративних районів, більше як 50% доходів загального фонду становили податкові та неподаткові надходження, що є досить позитивним фактором забезпечення їх фінансової незалежності та бюджетної ефективності. У 2019 році (додаток Д, табл. Д.2), коефіцієнт фінансової незалежності місцевих бюджетів перевищував 0,5 у м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ, а у Володимир-Волинському районі становив 1, що пов'язано із відсутністю у бюджетів даного адміністративного району міжбюджетних трансфертів у 2019 році. Щодо 2020 року (додаток Д, табл. Д.3), то найбільший рівень фінансової незалежності відстежувався у м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ, у Володимир-Волинському та Локачинському районах. Зважаючи на коефіцієнт фінансової незалежності місцевих бюджетів, що розрахований на даними зведеного бюджету Волинської області, то необхідно відмітити, що у 2018 році частка податкових і неподаткових доходів у загальному обсязі доходів зведеного становила 30,8%, у 2019 році – 36,9%, а у 2020 році – 51,8%. Тобто, варто свідчити, про високий рівень залежності місцевих бюджетів Волинської області від міжбюджетних трансфертів. Таким чином, протягом 2018–2020 років бюджети м. Володимир-Волинський, м. Ковель та м. Нововолинськ, у 2018–2019 роках місцевий мали вищий рівень фінансової незалежності ніж в середньому в області, що є позитивним чинником відображення їх бюджетної ефективності.

Щодо бюджетів інших адміністративних районів, які протягом 2018–2020 років мали коефіцієнт фінансової незалежності місцевих бюджетів менше 0,5, можна говорити про високий рівень залежності від міжбюджетних трансфертів. До місцевих бюджетів, у яких частка міжбюджетних трансфертів у загальному обсязі

зі доходів перевищувала 70% належали у 2018 році бюджети Камінь-Кашинського (76,1%), Шацького (71,6%), Любомльського (75,0%) та Любешівського районів (85,0%). У 2019 році до бюджетів із найвищим рівнем фінансової залежності від міжбюджетних трансфертів належали бюджети Камінь-Каширського (75,9%), Любешівського (82,7%), Старовижівського (78,5%) та Шацького районів (76,9%). У 2020 році до місцевих бюджетів з найвищим рівнем фінансової залежності, що перевищував 70%, належали бюджети Камінь-Каширського (75,55), Любешівського (82,7%) та Старовижівського (79,6%) районів. Високий рівень залежності місцевих бюджетів від міжбюджетних трансфертів можна пояснювати незначними обсягами податкових надходжень у структурі доходів, а також відносно незначною часткою надходжень від сплати місцевих податків в обсязі податкових надходжень. Зокрема, в контексті оцінки рівня бюджетної ефективності за напрямом формування доходів, нами розраховано коефіцієнт податкової незалежності місцевих бюджетів, який відображає частку податкових надходжень в загальному обсязі доходів. Згідно до цього, можна свідчити, що в цілому по зведеному бюджетів області рівень податкової незалежності становив у 2018 році – 29,2%, у 2019 році – 35,7%, а у 2020 році – 50,4%. Протягом 2018-2020 років найвища частка податкових надходжень у структурі доходів місцевого бюджету, що відповідно відображає їх податкову незалежність, належала бюджетам м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ. Поряд з цим більше як 50% доходів бюджетів становили податкові надходження до бюджету Луцького району у 2018 році та до бюджету Локачинського району у 2020 році. Найменшу частку податкових надходжень до доходів місцевих бюджетів у 2018–2020 роках, забезпечено у Камінь-Кашинському, Любешівському, Любомльському, Шацькому, Володимир-Волинському та Старовижівському районах.

Розраховане значення коефіцієнта чистої податкової незалежності у 2018–2019 роках (додаток Д, табл. Д.1– Д.3) свідчить про низьку питому вагу податкових надходжень від місцевих податків в структурі усіх податкових надходжень. Зокрема, у 2018 році за даними бюджетів усіх адміністративних районів Волинської області надходження від місцевих податків становили менше 50% усіх податкових надходжень. У 2019 та 2020 роках, лише у бюджеті

Іваничівського району надходження від місцевих податків становили більше 50% усіх податкових надходжень до даного бюджету, зокрема у 2019 році надходження від місцевих податків до бюджету Іваничівського району становили 63,8% в загальному обсязі податкових надходжень Іваничівського району, а у 2020 році – 65,3% в загальному обсязі податкових надходжень Іваничівського району. Це пояснюється тим, що у 2019–2020 роках незначними були податкові надходження до бюджету Іваничівського району, лише 27,8% усіх доходів місцевого бюджету у 2019 році та 31,5% усіх доходів місцевого бюджету у 2020 році. Також протягом 2019–2020 років, обсяг надходжень від загальнодержавних податків до бюджету Іваничівського району був досить незначним і їх джерелами були податок з доходів фізичних осіб, податок на прибуток комунальних підприємств, акцизний збір і рентна плата за використання лісових ресурсів і рентна плата за кристування надрами. З огляду даних зведеного бюджету Волинської області, у 2018 році частка податкових надходжень від місцевих податків становила 22,3% усіх податкових надходжень, у 2019 році – 23,3%, а у 2020 році – 23,1%.

Одним із показників бюджетної ефективності за доходами, який показує скільки гривень фактичних міжбюджетних трансфертів припадало на одну гривню власних фактичних доходів є коефіцієнт прямої фінансової залежності місцевого бюджету. Найбільш прийнятним і таким, що характеризує високий рівень бюджетної ефективності є значення коефіцієнта менше 1. У 2018 році коефіцієнт прямої фінансової залежності місцевого бюджету був меншим 1 у м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ та у Луцькому районі. У 2019 році найвищий рівень бюджетної ефективності за співвідношенням міжбюджетних трансфертів і власних доходів, відстежувався у м. Луцьк (0,321), м. Володимир-Волинський (0,431), м. Ковель (0,438), м. Нововолинськ (0,710) та у Володимир-Волинському районі (0,000). У 2020 році найнижче значення коефіцієнта прямої фінансової залежності місцевого бюджету належить бюджетам м. Володимир-Волинський (0,305), м. Ковель (0,367), м. Нововолинськ (0,626), Володимир-Волинського (0,000) та Локачинського (0,933) районів. Найвище значення коефіцієнта прямої фінансової залежності місцевого бюджету протягом 2018–2020 років було наявним у Любешівському районі. Згідно до цього, у 2018 році на одну гривню власних доходів бю-

джету Любешівського району припадало 5,645 грн міжбюджетних трансфертів, у 2019 році – 4,775 грн міжбюджетних трансфертів припадало на 1 грн власних доходів місцевого бюджету. У 2020 році на одну гривню власних доходів бюджету Любешівського району припадало 4,785 грн міжбюджетних трансфертів. Щодо результатів розрахунку даного показника згідно зведеного бюджету Волинської області, то найбільш позитивне його значення відстежувалось у 2020 році, оскільки показник дорівнював менше одиниці (0,929).

Коефіцієнт загальної фінансової стійкості, відображає обсяг податкових та неподаткових надходжень до величини фактичних видатків місцевого бюджету і чим більше його значення, тим фінансово стійкішим є місцевий бюджет. Згідно до цього, найбільш фінансово стійким у 2018 році був бюджет м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ та Луцького району, у 2019 році – бюджет м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ та Горохівського району, а у 2020 році – бюджет м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ, Горохівського та Локачинського районів. Зокрема. Найвище значення коефіцієнта загальної фінансової стійкості місцевого бюджету у 2018 році отримано у м. Луцьк (0,537), а найнижче значення у Любешівському районі (0,020). У 2019 році найбільш ефективним, з позиції коефіцієнта загальної фінансової стійкості був бюджет м. Луцька (коефіцієнт загальної фінансової стійкості дорівнював 0,682), а найменш ефективним був бюджет Володимир-Волинського району (коефіцієнт загальної фінансової стійкості дорівнював 0,006). У 2020 році найбільший обсяг податкових та неподаткових надходжень в розрахунку на 1 грн видатків місцевого бюджету, був наявним у бюджеті м. Володимир-Волинський (коефіцієнт становив 0,913), а найменший – у бюджеті Володимир-Волинського району (коефіцієнт дорівнює 0,103).

Оцінка бюджетної ефективності за коефіцієнтом власної податкової стійкості місцевого бюджету, який відображає частку податкових надходжень від місцевих податків у загальному обсязі фактичних видатків місцевого бюджету, показує, що досить низька частка видатків місцевого бюджету покривається місцевими податками. Зокрема, у 2018 році найвище значення коефіцієнта власної податкової стійкості місцевого бюджету серед адміністративних районів Волинської області дорівнювало

0,122 (м. Ковель) і показує, що лише 12,2% фактичних видатків місцевого бюджету м. Ковель покривалось за рахунок надходжень від місцевих податків. Найнижче значення коефіцієнта власної податкової стійкості місцевого бюджету у 2018 році було наявним у Любешівському районі і становило 0,005, тобто за рахунок надходжень від місцевих податків покривалось 0,5% видатків бюджету. У 2019–2020 роках році найнижчий рівень власної податкової стійкості мав Володимир-Волинський район, а найвищий рівень власної податкової стійкості м. Ковель. В цілому по зведеному бюджету Волинської області у 2018 році за рахунок надходжень від місцевих податків фінансувалось 6,9% загального обсягу видатків, у 2019 році – 9,2% загального обсягу видатків, а у 2020 році – 13,3% загального обсягу видатків.

Найвище значення коефіцієнта фінансової збалансованості бюджету, який показує частку видатків без врахування субвенцій, що покривається власними доходами, отримано у 2018–2019 роках у м. Луцьк (0,674 та 0,873 відповідно), а у 2020 році у м. Володимир-Волинський (1,265). Найнижчий рівень збалансованості місцевого бюджету у 2018–2019 роках належав Любешівському районі, а у 2020 році – Володимир-Волинському районі. Щодо коефіцієнта якості міжбюджетних трансфертів, який показує частку субвенцій у міжбюджетних трансфертах, то варто свідчити, що у 2018 році дотацій не отримував бюджет м. Луцьк, м. Володимир-Волинський та Луцького району і субвенції становили 100% міжбюджетних трансфертів. У 2019 році дотацій не отримував бюджет м. Луцьк та м. Володимир-Волинський і субвенції становили 100% міжбюджетних трансфертів. У 2020 році у м. Володимир-Волинський субвенції становили 100% міжбюджетних трансфертів.

В цілому, проведені розрахунки та аналіз відносних показників бюджетної ефективності за формуванням доходів, стандартизовано і приведено до одного значення (додаток Е, табл. Е.1–Е.3) і зведено в інтегральний показник (табл. 2.8), що дає змогу виявити бюджети з найвищим та найнижчим рівнем ефективності за цією ознакою.

Згідно до даних таблиці 2.8 можна свідчити, що до п'ятірки лідерів з найвищим рівнем бюджетної ефективності у 2018 році належали бюджети м. Луцьк, м. Ковель, м. Нововолинськ, м. Володимир-Волинський та Луцького району. Найнижчий рівень

Таблиця 2.8. Інтегральні показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за формуванням доходів

Адміністративні райони Волинської області	2018 рік	2019 рік	2020 рік
м. Луцьк	0,941	0,886	-
м. Володимир-Волинський	0,755	0,753	0,828
м. Ковель	0,829	0,823	0,880
м. Нововолинськ	0,691	0,653	0,659
Володимир-Волинський	0,352	0,075	0,102
Горохівський	0,550	0,520	0,540
Іваничівський	0,377	0,315	0,430
Камінь-Каширський	0,383	0,339	0,370
Ківерцівський	0,484	0,333	0,412
Ковельський	0,420	0,392	0,499
Локачинський	0,533	0,467	0,563
Луцький	0,716	0,385	0,532
Любешівський	0,227	0,228	0,322
Любомльський	0,284	0,283	0,360
Маневицький	0,477	0,424	0,455
Ратнівський	0,368	0,353	0,438
Рожищенський	0,518	0,493	0,515
Старовижівський	0,434	0,264	0,342
Турійський	0,489	0,475	0,530
Шацький	0,464	0,387	0,461

бюджетної ефективності у 2018 році належав бюджету Любешівського району, що пов'язано із незначною часткою власних доходів в структурі дохідної бази місцевого бюджету. У 2019 році найвищий рівень бюджетної ефективності за формуванням доходів належав бюджетам м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ та Горохівського району. Найнижчий рівень бюджетної ефективності у 2019 та 2020 роках належав бюджету Володимир-Волинського району, що пов'язано із досить низькими об-

сягами доходів бюджету, 100% яких належало власним доходам. Це обумовлено, створенням двох великих ОТГ на території району і відповідно розміщенням на їх території основних об'єктів забезпечення доходів бюджету Володимир-Волинського району у роках, що передували 2019 року. У 2020 році найвищий рівень бюджетної ефективності за формування доходів мали бюджети м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ, Горохівського та Локачинського районів.

Наступним етапом аналізу бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області є оцінка коефіцієнтів, які розраховані в напрямку оцінки бюджетної ефективності за розподілом видатків і подані у додатку Д (табл. Д.4–Д.6).

Згідно до коефіцієнта фактичних видатків, можна свідчити, що у 2018–2020 році не виконано місцеві бюджети адміністративних районів Волинської області за видатками. Найвищий відсоток виконання бюджетів у 2018 році становив 98,9% у Камінь-Каширському районі, у 2019 році становив 97,6% у м.Ковель, а у 2020 році – 99,1% у Любешівському районі. Найнижчий рівень виконання місцевих бюджетів за видатками серед адміністративних районів Волині був у 2018 році у Маневицькому районі (95,5%), у 2019 році – у Любомльському районі (89,9%), а у 2020 році – у Луцькому районі (91,2%).

Аналіз коефіцієнтів бюджетної ефективності за розподілом видатків, які відображають структуру різних видів видатків місцевих бюджетів свідчать, що найбільшу питому вагу займають видатки на соціально-культурну сферу і в середньому у 2018–2019 роках, частка видатків соціального спрямування 90%, а у 2020 році – 80%. Видатки на державне управління складають незначну частку видаткової частини місцевих бюджетів, зокрема найбільша питома вага витрат на державне управління у 2018 році належала бюджету Локачинського району (6,3%), у 2019 році – бюджету м. Нововолинськ (8,5%), а у 2020 році – бюджету Володимир-Волинського району (58,6%). Найменша частка видатків на державне управління у 2018 році була у бюджеті Любешівського району, у 2019 році – у бюджеті Володимир-Волинського району, а у 2020 році – у бюджеті Камінь-Каширського району.

Аналіз коефіцієнта видатків на провадження економічної діяльності свідчить, про незначну частку даного виду видатків в структу-

рі витрат і якщо порівнювати цей показник із коефіцієнтом видатків на економічну діяльність в загальному обсязі власних доходів, то варто відстежується невідповідність. Зокрема, у 2018 році найбільшу частку видатків місцевого бюджету на провадження економічної діяльності в структурі загального обсягу видатків становили видатки м. Луцька (5,6%), а найменша частка видатків на економічну діяльність в структурі власних доходів належала бюджету Любешівського району (1,2%). У 2019 році найбільшу частку видатків місцевого бюджету на провадження економічної діяльності в структурі загального обсягу видатків становили видатки м. Луцька (8,4%), а найменша частка видатків на економічну діяльність в структурі власних доходів належала бюджету Володимир-Волинського району (1,4%). У 2020 році найбільшу частку видатків місцевого бюджету на провадження економічної діяльності в структурі загального обсягу видатків становили видатки м. Ковель (9,5%), а найменша частка видатків на економічну діяльність в структурі власних доходів належала бюджету Шацького району (2,6%). Тобто, з місцевого бюджету затрачаються кошти на провадження економічної діяльності і не забезпечується їх ефективно використання з позиції формування дохідної частини місцевого бюджету.

Коефіцієнт видатків на соціально-культурну сферу в загальному обсязі власних доходів показує, ефективність розподілу видатків і чим менше значення показника тим краще. З огляду на результати розрахунку найбільш ефективно розподілені видатки місцевого бюджету у 2018–2019 роках у м. Луцьку, а у 2020 році – у м. Володимир-Волинський. Зокрема, у 2018 році на кожен гривню власних доходів місцевого бюджету припадало 1,629 грн видатків на соціально-культурну сферу у м. Луцьку, у 2019 році на кожен гривню власних доходів припадало 1,215 грн видатків на соціально-культурну сферу у м. Луцьк, а у 2020 році на кожен гривню власних доходів місцевого бюджету припадало 0,839 грн видатків на соціально-культурну сферу у м. Володимир-Волинський. Найменш ефективно за даним показником у 2018 та 2020 розподілені видатки місцевого бюджету Любешівського району, а у 2019 році – видатки місцевого бюджету Володимир-Волинського району. В цілому, якщо порівнювати максимальне значення коефіцієнта видатків на соціально-культурну сферу в загальному обсязі власних доходів із аналогічним показником в цілому по зведеному бюджету Волині,

то воно є набагато меншим, тобто варто свідчити про досить високу ефективність розподілу видатків соціально-культурного спрямування у м. Луцьк та м. Володимир-Волинський.

Ефективність розподілу видатків в значній мірі залежить від співвідношення з різними видами доходів, зокрема коефіцієнт видатків на заробітну плату в обсязі податкових надходжень дозволяє побачити, чи багато коштів витрачається не на розвиток регіону, а на формування доходів населення. Ефективність розподілу видатків за цим показником буде досягатись в умовах низького значення даного коефіцієнта. Якщо коефіцієнт видатків на заробітну плату в обсязі податкових надходжень є досить високим і перевищує одиницю, це говорить, що в даному адміністративному районі на низькому рівні розвивається виробництво, сільське господарство і райони залежать від міжбюджетних трансфертів, про те досить значна сума видатків спрямовується на виплату заробітної плати працівникам соціально-культурної сфери та державного управління. Найбільш ефективно видатки на заробітну плату у 2018–2019 роках розподілені у м. Луцьк, а у 2020 році – у м. Володимир-Волинський. Найменш ефективно видатки на заробітну плату розподілені у 2018 році у Любешівському районі, а у 2019–2020 роках – у Володимир-Волинському районі.

Коефіцієнт видатків на заробітну плату в обсязі видатків на соціально-культурну сферу та державне управління, показує що у 2020 році видатки на заробітну плату становили по усіх адміністративних районах більше 50% загального обсягу суми фактичних видатків на державне управління та соціально-культурну сферу, окрім Володимир-Волинського району, де видатки за заробітну плату становили 47,2% загального обсягу суми фактичних видатків на державне управління та соціально-культурну сферу. У 2018–2019 роках у бюджетах усіх адміністративних районів Волині видатки на заробітну плату становили менше 50% суми видатків на державне управління та соціально-культурну сферу, що відповідно позитивно відобразилось на рівні бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області.

На основі розрахованих відносних показників, які відображають ефективність розподілу видатків, обчислено їх стандартизовані значення (додаток Е, табл. Е.4–Е.6), що дало можливість усі коефіцієнти звести в інтегральний показник бюджетної ефективності за розподілом видатків в конкретному адміністративному районі (табл. 2.9).

Таблиця 2.9. Інтегральні показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за розподілом видатків

Адміністративні райони Волинської області	2018 рік	2019 рік	2020 рік
м. Луцьк	0,736	0,648	-
м. Володимир-Волинський	0,737	0,715	0,644
м. Ковель	0,656	0,570	0,617
м. Нововолинськ	0,674	0,638	0,583
Володимир-Волинський	0,325	0,418	0,392
Горохівський	0,488	0,437	0,448
Іваничівський	0,399	0,413	0,383
Камінь-Каширський	0,391	0,333	0,342
Ківерцівський	0,475	0,361	0,363
Ковельський	0,363	0,374	0,402
Локачинський	0,473	0,404	0,439
Луцький	0,659	0,390	0,495
Любешівський	0,359	0,353	0,549
Любомльський	0,360	0,360	0,363
Маневицький	0,491	0,426	0,421
Ратнівський	0,403	0,359	0,398
Рожищенський	0,501	0,445	0,433
Старовижівський	0,445	0,332	0,333
Турійський	0,466	0,406	0,410
Шацький	0,389	0,325	0,421

Згідно до даних таблиці 2.9 до лідерів за інтегральним показником бюджетної ефективності місцевих бюджетів за розподілом видатків належали у 2018 році м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ та Луцький район, у 2019 році – м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ та Рожищенський район, а у 2020 році – у м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ, у Луцькому та Любешівському районах. Підвищення рівня бюджетної ефективності за розподілом

видатків у Любешівському районі у 2020 році обумовлено високим відсотком виконання місцевого бюджету (99,1%).

Найнижчий рівень бюджетної ефективності за розподілом видатків у 2018 році відстежувався у Володимир-Волинському районі, у 2019 році – у Шацькому районі, а у 2020 році – у Старовижівському районі.

Наступним етапом оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волині є аналіз та оцінка відносних показників, що відображають ефективність використання коштів, розрахункові значення яких подано у додатку Д таблиці Д.7–Д.9. Згідно до цього, необхідно відмітити, що адміністративні райони Волині, у яких найбільший обсяг видатків в розрахунку на одну особу наявного населення не забезпечують найбільший обсяг реалізації промислової продукції і на їх території не розміщена велика кількість підприємств, завдяки яким формується податкова частина доходів бюджету. Це свідчить, що використання бюджетних коштів не є ефективним з позиції віддачі окремого району у вигляді виробленої продукції та формування власної дохідної частини бюджету. Зокрема, у 2018 році найбільший обсяг фактичних видатків в розрахунку на одну особу наявного населення належав Горохівському районі (11,234 тис. грн/особу), а найбільший обсяг реалізації промислової продукції в розрахунку на одну гривню фактичних видатків місцевого бюджету належав Луцькому районі (12,665 грн/грн). Найменший обсяг видатків в розрахунку на одну особу наявного населення у 2018 році був наявним у Ковельському районі (5,080 тис. грн/особу), а обсяг реалізації промислової продукції в розрахунку на одну гривню фактичних видатків у Ковельському районі дорівнював 1,300 грн/грн. При цьому найменший обсяг реалізації промислової продукції в розрахунку на одну гривню фактичних видатків становив у 2018 році 0,108 грн/грн (Любешівський район). Для прикладу у 2019 році найбільший обсяг видатків в розрахунку на одну особу наявного населення належав Камінь-Каширському районі (10,501 тис. грн/ особу), а обсяг реалізованої промислової продукції у даному районі в розрахунку на одну гривню фактичних видатків становив 0,209 грн/грн (при тому, що мінімальне значення даного показника у 2019 році становило 0,097 грн/грн у Любомльському районі, а максимальне значення показника 23,898 грн/грн у Луцькому районі). У 2020 році

найбільший обсяг видатків в розрахунку на одну особу наявного населення відстежувався у м. Ковель (7,008 тис. грн/особу), а найбільший обсяг реалізованої промислової продукції в розрахунку на одну особу наявного населення у Володимир-Волинському районі (251,3 грн/грн). Згідно до цього, можна зазначити, що така невідповідність між обсягами видатків і обсягами реалізації промислової продукції пов'язана із такими факторами: наявність значної кількості об'єктів, які фінансуються із бюджетних коштів, відсутність на території окремих адміністративних районів виробничих підприємств, незначна частка власних джерел фінансування економічного та соціального розвитку окремих адміністративних районів.

Відношення фактичного обсягу видатків на економічну діяльність до кількості суб'єктів господарювання (юридичних осіб), засвідчує, що найбільше видатків економічного спрямування на одну юридичну особу, зареєстровану в даному районі припадало у 2018 році у м. Володимир-Волинський, у 2019–2020 роках – у м. Ковель. При цьому, зважаючи на обсяг реалізованої промислової продукції в розрахунку на одну гривню видатків на економічну діяльність, то максимальне значення показника у 2018–2019 роках припадало на Володимир-Волинський район, а у 2020 році – на Луцький район. Це показує не відповідність між видатками на економічну діяльність та результатом від діяльності суб'єктів господарювання, що можна пояснювати тим, що значний обсяг видатків на економічну діяльність в районі спрямований не в діяльність виробничих підприємств, а в розвиток підприємств інших сфер діяльності (торгівля, послуги, роботи).

З огляду видатків на освіту в розрахунку на один освітній заклад, розміщений на території адміністративного району, то варто відмітити, що найбільше коштів у даному аспекті у 2018–2020 роках затрачалось у м. Луцьк та м. Володимир-Волинський. В цілому щодо видатків на соціально-культурну сферу в розрахунку на одну особу наявного населення, то необхідно відмітити, що найбільше значення показника відстежувалось протягом 2018–2020 років у Горохівському та Камінь-Каширському районах, що пов'язано із значними видатками в зазначених районах на охорону здоров'я, соціальний захист та культуру і мистецтво. Зокрема, у 2018 році на 1 особу наявного населення у Горохівському райо-

ні припадало 10,361 тис. грн /особу видатків місцевого бюджету на соціально-культурну сферу, у 2019 році – 8,505 тис. грн /особу, а у 2020 році – 5,528 тис. грн/особу. Відносно Камінь-Каширського району, то у 2018 році на одну особу наявного населення припадало 10,335 тис. грн/особу видатків місцевого бюджету на соціально-культурну сферу, у 2019 році – 9,925 тис. грн/особу, а у 2020 році – 6,121 грн/особу. Найменший обсяг видатків на соціально-культурну сферу в розрахунку на одну особу наявного населення у 2018–2019 роках відстежувався у Володимир-Волинському та Ковельському районах, а у 2020 році – у Володимир-Волинському та Луцькому районах.

В цілому проведений аналіз відносних показників бюджетної ефективності за використанням коштів показує, що існують певні розбіжності щодо використання коштів в адміністративних районах Волині в залежності від чисельності населення, обсягу реалізованої продукції, кількості об'єктів соціально-культурного значення, що відповідно показує низку причин низької бюджетної ефективності окремих районів. Тобто є адміністративні райони у яких відбувається значне витрачання бюджетних коштів, але не забезпечується високий рівень віддачі у вигляді доходів до бюджету та доходів населення.

Розраховані відносні коефіцієнти бюджетної ефективності за використанням коштів, приведено у стандартизовані значення (додаток Е, табл. Е.7–Е.9) і на основі останніх, за формулою модифікованої середньої геометричної обчислено інтегральний показник бюджетної ефективності за використанням коштів (табл. 2.10).

На основі таблиці 2.10 найвищий рівень бюджетної ефективності за використанням коштів належав у 2018–2019 роках м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель та м. Нововолинськ, а у 2020 році – м. Володимир-Волинський, м. Ковель та м. Нововолинськ. Найнижчий рівень бюджетної ефективності за рівнем використання коштів у 2018 році належав Іваничівському, Ковельському, Любешівському, Любомльському та Шацькому районах. У 2019 році найнижчий рівень бюджетної ефективності за рівнем використання коштів належав Іваничівському, Ковельському, Любешівському, Любомльському та Старовижівському районах, а у 2020 році – Володимир-Волинському, Іваничівському, Любешівському, Любомльському та Старовижівському районах.

Таблиця 2. 10. Інтегральні показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за використанням коштів

Адміністративні райони Волинської області	2018 рік	2019 рік	2020 рік
м. Луцьк	0,674	0,621	-
м. Володимир-Волинський	0,659	0,587	0,643
м. Ковель	0,664	0,651	0,688
м. Нововолинськ	0,635	0,533	0,550
Володимир-Волинський	0,338	0,247	0,096
Горохівський	0,465	0,425	0,454
Іваничівський	0,284	0,168	0,103
Камінь-Каширський	0,487	0,469	0,466
Ківерцівський	0,449	0,329	0,229
Ковельський	0,232	0,204	0,164
Локачинський	0,417	0,292	0,289
Луцький	0,548	0,284	0,235
Любешівський	0,308	0,191	0,161
Любомльський	0,206	0,156	0,114
Маневицький	0,391	0,443	0,442
Ратнівський	0,346	0,327	0,244
Рожищенський	0,463	0,413	0,435
Старовижівський	0,373	0,243	0,146
Турійський	0,358	0,309	0,243
Шацький	0,259	0,279	0,283

На основі обчислених інтегральних показників бюджетної ефективності за формуванням доходів, розподілом видатків та використанням коштів, нами обчислено інтегральний показник бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області і дані зведено в таблицю 2.11.

В цілому, результати розрахунку загального інтегрального показника бюджетної ефективності показує, що протягом 2018–2019 років, найвищий рівень бюджетної ефективності забезпечувався

Таблиця 2.11. Загальний інтегральний показник бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області

Адміністративні райони Волинської області	2018 рік	2019 рік	2020 рік
м. Луцьк	0,784	0,718	
м. Володимир-Волинський	0,717	0,685	0,643
м. Ковель	0,716	0,681	0,688
м. Нововолинськ	0,666	0,608	0,550
Володимир-Волинський	0,338	0,247	0,096
Горохівський	0,501	0,461	0,454
Іваничівський	0,353	0,299	0,103
Камінь-Каширський	0,420	0,380	0,466
Ківерцівський	0,469	0,341	0,229
Ковельський	0,339	0,323	0,164
Локачинський	0,474	0,388	0,289
Луцький	0,641	0,353	0,235
Любешівський	0,298	0,257	0,161
Любомльський	0,283	0,267	0,114
Маневицький	0,453	0,431	0,442
Ратнівський	0,372	0,346	0,244
Рожищенський	0,494	0,450	0,435
Старовижівський	0,417	0,280	0,146
Турійський	0,438	0,396	0,243
Шацький	0,370	0,353	0,283

у м. Луцьк, м. Володими-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ, а у 2020 році – у м. Володими-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ. Окрім цього, виявлено, що аутсайдерами у сфері забезпечення бюджетної ефективності місцевих бюджетів у 2018–2020 роках були: Володимир-Волинський, Іваничівський, Любешівський, Любомльський, Старовижівський райони. На основі розрахованого загального інтегрального показника бюджетної ефективності адміністративних районів Волині, здійснено їх групування на чотири групи, що відображено у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12. Групування адміністративних районів Волинської області за загальним інтегральним показником бюджетної ефективності

Групи регіонів	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Найвищий рівень бюджетної ефективності	м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ	м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ	м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Нововолинськ
Високий рівень бюджетної ефективності	Луцький р-н.	-	Горохівський р-н, Камінь-Каширський р-н, Маневицький р-н, Рожищенський р-н.
Середній рівень бюджетної ефективності	Горохівський р-н, Камінь-Каширський р-н, Ківерцівський р-н, Локачинський р-н, Маневицький р-н, Рожищенський р-н, Старовижівський р-н, Турійський р-н.	Горохівський р-н, Камінь-Каширський р-н, Локачинський р-н, Маневицький р-н, Рожищенський р-н, Турійський р-н.	Ковельський р-н, Локачинський р-н, Рагнівський р-н, Шашський р-н.
Низький рівень бюджетної ефективності	Володимир-Волинський р-н, Іваничівський р-н, Ковельський р-н, Любешівський р-н, Любомльський р-н, Рагнівський р-н, Шашський р-н.	Володимир-Волинський р-н, Іваничівський р-н, Ківерцівський р-н, Ковельський р-н, Луцький р-н, Любешівський р-н, Любомльський р-н, Рагнівський р-н, Старовижівський р-н, Шашський р-н.	Ківерцівський р-н, Володимир-Волинський р-н, Іваничівський р-н, Луцький р-н, Любешівський р-н, Любомльський р-н, Старовижівський р-н, Турійський р-н.

Зважаючи на поділ адміністративних районів Волині на групи, що утворені згідно до нашого дослідження і тих районів Волинської області, які утворені у 2021 році в умовах децентралізації існують певні розбіжності. Зокрема, у 2021 році на території Волинської області згідно до умов децентралізації, утворено 4 адміністративні райони, а саме:

- Володимир-Волинський район (м. Володимир-Волинський, м. Нововолинськ, Іваничівський, Локачинський, Володимир-Волинський райони, Гайківська та Овлочинська сільська ради Турійського району);
- Камінь-Каширський район (Камінь-Каширський, Маневицький (крім Колківської ОТГ і Красновільської ОТГ), Любешівський райони);
- Ковельський район (м. Ковель, Ковельській, Любомльський, Старовижівський, Шацький, Ратнівський, Турійський (крім, Гайківської та Овлочинської сільських рад), райони);
- Луцький (м. Луцьк, Луцький, Ківерцівський, Рожищенський, Горохівський райони, Колківська ОТГ і Красновільська ОТГ Маневицького району).

В умовах децентралізації вагомим орієнтиром об'єднання районів була географічна складова. З огляду на групування адміністративних районів Волині за рівнем бюджетної ефективності, що здійснено у нашому дослідженні (окрім ОТГ, що створені на Волині, їх дані не використовувались у п.п. 2.2) та утворені райони на території Волинської області у процесі децентралізації, можна свідчити, що адміністративні райони з низьким рівнем бюджетної ефективності пропорційно розподілені між новоутвореними районами. Тобто, кожний із новоутворених районів включає адміністративні райони з низьким рівнем бюджетної ефективності, що компенсується наявністю в складі, адміністративного району з найвищим рівнем бюджетної ефективності або районів з високим рівнем бюджетної ефективності. Для прикладу, до Камінь-Каширського району, який є найменший за чисельністю населення (135,480 тис. осіб) не входить адміністративний район з найвищим рівнем бюджетної ефективності, про те низька бюджетна ефективність Любешівського району буде компенсуватись високим рівнем бюджетної ефективності Маневицького та Камінь-Каширського районів. Зокрема, у новоутвореному Володимир-Волинському

районі, низька бюджетна ефективність Володимир-Волинського та Іваничівського районів буде покриватись найвищим рівнем бюджетної ефективності м. Володимир-Володимир-Волинський та м. Нововолинськ. У новоутвореному, згідно децентралізації, Ковельському районі, який включає найбільшу кількість адміністративних територій, розміщені три райони з низьким рівнем бюджетної ефективності, що буде компенсуватись найвищим рівнем бюджетної ефективності м. Ковель та середнім рівнем бюджетної ефективності Ковельського, Ратнівського та Шацького районів. Низька бюджетна ефективність Луцького та Ківерцівського районів, буде покриватись найвищим рівнем бюджетної ефективності м. Луцька та високим рівнем бюджетної ефективності Рожищенського і Горохівського районів, які увійшли до новоутвореного Луцького району.

Загалом, у процесі аналізу та оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волині виявлено, що вагомими факторами її забезпечення є:

- обсяг власних доходів місцевих бюджетів та їх питома вага в загальному обсязі доходів;
- обсяг та частка податкових платежів в загальній величині власних доходів місцевого бюджету;
- обсяг податкових платежів від сплати місцевих податків і зборів та їх питома вага у загальних податкових надходженнях до місцевого бюджету;
- обсяг міжбюджетних трансфертів та їх частка у загальній величині доходів бюджету;
- структура витрат, розподілених за функціональною ознакою у загальній їх величині;
- співвідношення податкових надходжень до бюджету і загальної величини видатків місцевого бюджету;
- здатність більшу частину видатків фінансувати за рахунок власних коштів;
- рівень виконання місцевих бюджетів за доходами та за видатками;
- здатність забезпечувати оптимальне співвідношення між окремими групами доходів та окремими групами видатків.
- досягнення оптимального співвідношення між різними видами видатків місцевого бюджету з врахуванням чисельності насе-

лення на певній території, кількості суб'єктів господарювання, обсягу виробленої та реалізованої продукції та інших кількісних показників, які характеризують загальні аспекти економічного та соціального розвитку адміністративних районів області.

В результаті проведеного аналітичного дослідження, здійснено аналіз бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за окремими напрямками, а саме за формуванням доходів, за розподілом видатків та використанням коштів, що дозволило виявити основні фактори її забезпечення та об'єднати райони за даною складовою становлення місцевих бюджетів у групи з найвищим, високим, середнім та низьким рівнем.

2.3. ДІАГНОСТИКА БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ВОЛИНИ

Збалансований розподіл місцевих бюджетів, якій є запорукою фінансової стабільності країни, потребує налагодженого механізму управління бюджетом, яка змогла б забезпечити ефективне накопичення та використання коштів. Адже ефективність розподілу фінансових ресурсів через місцеві бюджети впливає на соціально-економічний розвиток території, а це стає можливим при наявності дієвої бюджетної політики.

Результативність органів місцевого самоврядування залежить насамперед від їхніх фінансових можливостей, тобто здатності самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання регіонального значення. Нині ключовими викликами для об'єднаних територіальних громад є зміцнення доходної частини власних бюджетів, посилення соціальної направленості видатків бюджету та створення умов економічної стабілізації території.

Надати об'єктивну оцінку бюджетній ефективності можна за умови використання відповідної сукупності критеріїв та показників. На сьогоднішній час існує низка науково-

методичних підходів і методів оцінювання, кожен із них має свої сильні і слабкі моменти, виражені в точності й трудомісткості вимірювання. На нашу думку, бюджетну ефективність доцільно визначати на основі 3 груп показників, які будуть зведені у групові індекси: індекс бюджетної результативності, індекс бюджетної самодостатності, індекс бюджетної прозорості. Система показників бюджетної ефективності об'єднаних територіальних громад представлена на рисунку Є.1 (додаток Є). Для забезпечення порівнянності між різними за кількістю населення, площею території чи іншими характеристиками регіонами відповідні за змістом показники представляються у розрахунку на певну кількість населення, відсотках, коефіцієнтах тощо.

Статистична база первинних показників бюджетної ефективності об'єднаних територіальних громад (ОТГ) Волині сформована з офіційних джерел: державної служби статистики України, департаменту фінансів Волинської облдержадміністрації, інформаційного порталу «Децентралізація», офіційних сторінок ОТГ та ін. Часткові показники стимулятори/дестимулятори, які визначають бюджетну ефективність ОТГ Волинської області дозволили розрахувати відповідний таксономічний індекс, який буде покладений в основу діагностики присутності конвергентно-дивергентних процесів в регіоні. Перший блок показників (табл. Є.1, додаток Є) включає індикатори котрі визначають рівень виконання видаткової частини бюджетів ОТГ.

Рівень виконання видатків місцевих бюджетів передбачає формування адекватної системи оціночних показників, здатних об'єктивно відобразити динаміку запланованих та отриманих результатів. Згадані індикатори орієнтуються на кінцеві суспільно-значимі результати (показники досягнутих результатів). До них віднесено: 1) рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на освіту; 2) рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на охорону здоров'я; 3) рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на соціальний захист; 4) рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на культуру і мистецтво; 5) рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на культуру і спорт; 6) рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на державне управління; 7) рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на транспорт; 8) рівень виконання видатків місцевих бюдже-

тів ОТГ на ЖКГ; 9) рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на с/г; 10) рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ інших видатків.

Наголосимо на тому, що нині процес створення ОТГ перебуває в активній фазі та поки не завершений, а їхня чисельність варіюється щороку, тому вважаємо, що проведення аналізу показників бюджетної ефективності ОТГ у динаміці не має значимості.

Зауважимо, що зростання кількості об'єднаних громад кожного року впливає на адекватність аналізу характеристик динаміки та унеможливує його проведення для всіх громад, сформованих на певний момент часу, продукуючи недостовірність оцінки досліджуваних показників, а також втраті суті отриманих в такий спосіб оцінок.

Досліджені тенденції щодо виконання видатків за загальними та спеціальними фондами бюджетів ОТГ Волинської області свідчать про виконання взятих на себе зобов'язань органами місцевого самоврядування таких громад, як Затурцівська, Любомльська, Оваднівська, Прилісненська, Любешівська, Дубечненська, Заболотівська, Вишнівська та Головненська. Проте в Старовижівській, Велицькій, Привітненській, Тростянецькій ОТГ визначені тенденції вказують на неефективність планування показників видатків бюджетів цих громад. Неефективність використання видатків є однією з причин додаткового навантаження на бюджети ОТГ та зростання внутрішніх і зовнішніх загроз. Теоретично кожна громада має на меті використовувати свої ресурси максимально ефективно, проте на практиці досягти цього досить складно.

Усі учасники бюджетного процесу мають усвідомлювати пріоритетність інтелектуальних зусиль при обмеженості бюджетних ресурсів у підвищенні рівня продуктивності використання бюджетних коштів на пріоритетні напрями розвитку громад. За висловлюванням Г. Саймона, у широкому розумінні «діяти ефективно» – означає використовувати найкоротший спосіб і «найдешевші» засоби для досягнення бажаних цілей [176, с. 12].

Основні причини недовиконання місцевих бюджетів за видатками систематизовані на рисунку 2.3.

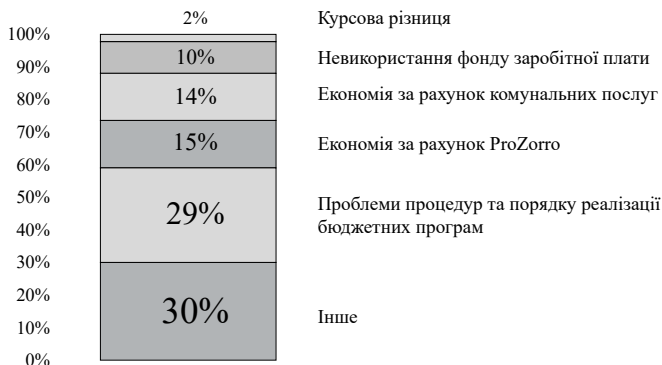

Рис. 2.3. Розподіл основних причин невиконання бюджетних програм відповідно до пояснень розпорядників коштів, % [177]

Невиконання бюджетних програм відповідно до пояснюючих записок розпорядників коштів різних рівнів виникає у наслідок правових, організаційних та економічних змін до умов діяльності та функціонування розпорядників бюджетних коштів. «Зокрема, у цих бюджетних програмах спостерігається невикористання фонду заробітної плати, неповна сплата ЄСВ, недотримання структури та обсягів витрат у межах програми, скорочення витрат нажитлово-комунальні послуги, оптимізація бюджетних витрат на бюджетних закупівлях, недоотримання коштів за бюджетними асигнуваннями, скасування тендерів, невиконання договірних умов. Інші причини стосуються процедур реалізації бюджетних програм та пов'язаних з ними проблем, зокрема: невиконання умов договору, затримання строків будівництва, несвоєчасне укладання угод, скасування торгів, несвоєчасне надання науково-технічної документації, несхвалення програми на проведення дочасних виборів та інше» [177].

Зауважимо, що показники бюджетної ефективності характеризується динамічними та структурними змінами. Таким чином основою для оцінки бюджетної ефективності в цілому та бюджетної результативності, бюджетної самодостатності зокрема є статистичне дослідження, що базуватиметься на розрахунку абсолютних, відносних та середніх показників ряду певних статистичних даних. Застосовуючи математичний апарат для отримання числових ха-

ракрестик, можна оцінити бюджетну ефективність будь якої об'єднаної територіальної громади, а також провести порівняльний аналіз відповідних показників різних ОТГ.

Використовуючи у поєднанні ряд статистичних даних та аналітичний інструментарій математичної статистики, обчислимо основні числові характеристики для статистичного розподілу показників бюджетної результативності (табл. 2.13) об'єднаних територіальних громад.

Для аналізу нами були використані дані наведені у таблиці Є.1 (додаток Є). До розрахунку беруться як абсолютні (розмахом варіації, середнє лінійне відхилення, дисперсія, не зміщена оцінка дисперсії, середнє квадратичне відхилення, оцінка середнього квадратичного відхилення), так і відносні (коефіцієнт варіації, коефіцієнт осциляції, відносне лінійне відхилення) показники оцінки бюджетної результативності у 2019 р. Абсолютні показники мають надзвичайно велике значення у процесі проведення досліджень, вони є основою для статистичних розрахунків, однак не можемо оминати увагою факт, що за їх допомогою неможливо порівняти бюджетну результативність для різних ОТГ. Натомість використання відносних показників забезпечить порівняння варіації досліджуваних показників. «Також до характеристик форми розподілу належать коефіцієнти асиметрії та ексцесу, дані параметри відображають ступінь скошеності і рівень гостро- чи плосковершинності розподілу» [178].

Також розраховано коефіцієнти асиметрії та ексцесу і їх похибки. Додатна величина коефіцієнту асиметрії свідчить про те, що частіше в ряді розподілу трапляється значення ознаки, які більші за середній рівень, і навпаки, коли коефіцієнт асиметрії від'ємний, то в ряді розподілу переважають значення менші ніж середнє значення. Для досліджуваного блоку показників додатними коефіцієнти асиметрії є лише для показників виконання дохідної частини бюджетів ОТГ як для загального так і спеціального фондів. Для всіх інших індикаторів характерна плосковерхність розподілу. Це свідчить про неоднорідність досліджуваних сукупностей. Значення асиметрії та ексцесу мало відрізняється від нуля, тому будемо вважати, що показники бюджетної результативності, окрім індикатора рівня виконання видатків спрямованих на державне управління ($E_x=41,0$) наближаються до нормального розподілу.

Таблиця 2.13. Результати діагностики конвергентно-дивергентних процесів бюджетної результативності ОТГ Волинської області у 2019 році

Показники	Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ										Рівень виконання доходів місцевих бюджетів ОТГ	
	Освіта	Охорона здоров'я	Соціальний захист	Культура і мистецтво	Фізична культура і спорт	Державне управління	Транспорт	ЖКТ	Сільське господарство	Інші видатки	Загальний фонд	Спеціальний фонд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Абсолютні показники варіації												
Розмахом варіації	19,7	100,0	24,6	25,5	100,0	99,9	100,0	39,4	100,0	100,0	22,1	335,9
Середнє лінійне відхилення	3,9	45,6	5,5	4,3	23,0	4,9	19,5	6,1	25,5	22,1	3,4	61,5
Дисперсія	24,0	2199,1	44,5	31,8	990,2	195,1	762,6	69,8	1022,1	832,9	19,3	6162,0
Не зміщена оцінка дисперсії	24,5	2243,9	45,4	32,5	1010,4	199,1	778,2	71,3	1043,4	850,3	11308,7	33359,2
Середнє квадратичне відхилення	4,9	46,9	6,7	5,6	31,5	13,9	27,6	8,4	31,9	28,9	4,4	78,5
Оцінка середнього квадратичного відхилення	5,0	47,4	6,7	5,7	31,8	14,1	27,8	8,4	32,3	29,2	106,3	182,6

Наступний блок показників, які формують індекс бюджетної самодостатності та підлягають дослідженню сформований з наступних індикаторів: доходи загального фонду на 1-го мешканця (співвідношення обсягу надходжень доходів загального фонду без трансфертів до чисельності мешканців відповідної ОТГ); видатки загального фонду на 1-го мешканця (співвідношення обсягу видатків загального фонду до чисельності мешканців відповідної ОТГ); видатки на утримання апарату управління у розрахунку на 1-го мешканця (співвідношення обсягу видатків на утримання апарату управління, проведених за рахунок коштів загального фонду до чисельності мешканців відповідної ОТГ); капітальні видатки на 1-го мешканця (співвідношення обсягу капітальних видатків бюджету громади до чисельності мешканців відповідної ОТГ); рівень дотаційності бюджетів (співвідношення обсягу базової чи реверсної дотації до загальної суми доходів загального фонду бюджету ОТГ з дотаціями, але без урахування субвенцій з державного бюджету); співвідношення видатків на утримання апарату управління із фінансовими ресурсами ОТГ (співвідношення видатків на утримання апарату управління органів місцевого самоврядування із сумою доходів загального фонду без урахування трансфертів з державного бюджету, у відсотках); питома вага заробітної плати у видатках загального фонду бюджету ОТГ (відсоткова частка проведених із загального фонду бюджету видатків на заробітну плату з нарахуваннями до обсягу видатків загального фонду бюджету без урахування трансфертів, перерахованих з бюджету ОТГ до інших бюджетів); питома вага капітальних видатків у загальному обсязі видатків (частка капітальних видатків у сумарному обсязі видатків загального та спеціального фонду відповідного бюджету ОТГ); обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати ПДФО на 1-го мешканця; обсяг надходжень до бюджету ОТГ від плати за землю на 1-го мешканця; обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати єдиного податку на 1-го мешканця; обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати акцизного податку на 1-го мешканця; обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати податку на нерухоме майно на 1-го мешканця (табл. Є.2, додаток Є).

Відслідковуємо цікаву тенденцію, група ОТГ з населенням понад 15 тис осіб має у своєму складі лише 3 громади. Кожна наступна група у якій населення громад поступово зменшується має у своєму складі більшу кількість сформованих громад. Так для прикладу група

з населенням від 10 до 15 тис. осіб формується з 5 ОТГ, від 5 до 10 тис осіб – з 25 громад. Також зазначимо, що зростання чисельності населення спонукає до зростання суми власних доходів, отриманих ОТГ відповідної групи. Однак, цікавим є факт, що зі зростанням населення ОТГ диференціація між найвищим та найнижчим показником суми доходів на 1 мешканця зменшується. Аналіз доходів загального фонду місцевих бюджетів ОТГ Волинської області свідчить про те, що найбільший дохід має Боратинська ОТГ. Найменший дохід має Велимченська ОТГ. В топ-5 лідируючих позицій за даним показником входить також Підгайцівська, Зарічанська, Липинська та Рівненська ОТГ. На такий стан речей впливає низка факторів: вікова структура працездатного населення, питома вага зайнятих і безробітних у загальній структурі населення ОТГ; ефективність адміністрування податків; оцінка збалансованості та стабільності податкової системи; динаміка розвитку економічного, культурного, освітнього та інших сфер ОТГ; показники платоспроможності, соціального та фінансового забезпечення населення; участь в грантах, проєктах і т.д, швидкість та ефективність місцевого самоврядування у прийнятті рішень щодо проблем ОТГ.

Розглянувши видатки загального фонду місцевих бюджетів ОТГ Волинської області, можна побачити, що Боратинська та Підгайцівська ОТГ залишається лідерами за даним показником. Наступних три ОТГ змінюються на Рівненську, Дубнівську і Турійську. Аутсайдером є Тростянецька ОТГ. Спостерігаючи за співвідношенням видатків над доходами, можна помітити, що у багатьох ОТГ видатки більші за доходи. На ці дані є ймовірний вплив таких факторів: не ефективний розподіл коштів; значна частка видатків витрачаються на одну або декілька найпроблемніших сфер ОТГ; значна частка видатків витрачається на утримання апарату державних службовців; нераціональність у використанні видатків; відсутність аналізу динаміки розвитку певних сфер ОТГ; не залучення додаткових коштів до бюджету; не передбачені витрати. Як і раніше, переважна більшість наших територій (40 місцевих бюджетів ОТГ) є дотаційними. Загрозливими показниками характеризуються низка ОТГ: Велимчанська 62,6%, Головинська – 52,9%. Забродівська – 49,9%, Гуто-Боровеньська – 49,8%, Самарівська – 49,3%. Ще дві громади Волинської області будуть бездотаційними (тобто, їх податкоспроможність близька до середньої по державі): Устилузька, Литовезьська. У групу до заможних ОТГ, які ділитимуться коштами з

державою відійшли: Боратинська, Підгаєцьська, Липинська, Жидичинська, Смолигівська, Зарічанська, Поромівська. Найбільша питома вага видатків на утримання апарату управління у власних ресурсах ОТГ (без урахування трансфертів) припадає на бюджет Сереховичівської ОТГ – 61,8%, найменша – на бюджет Боратинської ОТГ – 8,98%. За оцінками експертів, при більшій фінансовій спроможності бюджету частка видатків на утримання апарату управління буде меншою. Тому, у бюджетах із більшим ресурсом витрати на апарат управління у відсотковому вираженні є меншими. Внаслідок цього, такі громади мають можливість спрямувати більше коштів на розвиток своїх територій. Крім Боратинської ОТГ, як найкращої за цим показником, сюди можна віднести ще Підгаєцьку, Ківерцівську та Зарічанську. Їх показник не перевищує 15%. Середній розмір капітальних видатків на 1-го мешканця (без урахування власних надходжень бюджетних установ) по 50 ОТГ області склав 1249,77 грн. Найбільше капітальних видатків у розрахунку на мешканця було проведено у Боратинській ОТГ – 5129,9 грн, найменше з бюджету Ківерцівської ОТГ – 304,26 грн.

Результати діагностики конвергентно-дивергентних процесів бюджетної самодостатності ОТГ Волинської області у 2019 році подані у таблиці 2.14.

Коефіцієнт варіації засвідчує, що сукупність вважається однорідною, якщо його значення не перевищує 33%, а середня арифметична є її типовою характеристикою. Судячи із розрахунків за ці межі виходять чимало ОТГ за показниками доходів загального фонду на 1-ного мешканця, питомої ваги управлінських витрат у власних доходах, капітальних видатків на 1-ну особу, рівня дотаційності бюджетів ОТГ Волинської області, видатків загального фонду на одного мешканця, видатків на утримання апарату управління на 1-го мешканця, обсягу надходжень до бюджету ОТГ від сплати ПДФО на 1-го мешканця, обсягу надходжень до бюджету ОТГ від плати за землю на 1-го мешканця, обсягу надходжень до бюджету ОТГ від сплати єдиного податку на 1-го мешканця, обсягу надходжень до бюджету ОТГ від сплати акцизного податку на 1-го мешканця, обсягу надходжень до бюджету ОТГ від сплати податку на нерухоме майно на 1-го мешканця. Разом з тим згадані індикатори, за більшістю розрахункових показників рівнем диференціації, лінійним коефіцієнтом варіації, коефіцієнтом осциляції характеризуються найвищим рівнем непропорційного розподілу.

Таблиця 2.14. Результати діагностики конвергентно-дивергентних процесів бюджетної самодостатності ОТГ Волинської області у 2019 році

Показники	Абсолютні показники варіації													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Розмахом варіації	17918,7	52,8	4825,6	85,4	15966,5	29,3	54,6	1354,1	14080,3	956,8	1350,3	388,7	310,9	
Середнє лінійне відхилення	1917,2	8,8	587,61	16,3	1420,3	4,4	7,8	245,0	1257,1	123,7	213,4	41,9	47,2	
Дисперсія	9282849,7	127,1	755885,3	375,8	5331542,6	30,9	134,7	94807,5	5148621,9	26864,2	93136,9	4457,8	4747,1	
Не змішена оцінка дисперсії	9472295,6	129,7	771311,5	383,6	5440349,6	31,6	137,4	96742,4	9225634,7	152704,1	311818,8	7784,6	8741,9	
		Доходи загального фонду на 1-ного мешканця, грн	Питома вага управлінських витрат у власних доходах	Капітальні витрати на 1-ну особу, грн	Рівень дотаційності бюджетів ОТГ Волинської області	Витрати загального фонду на одного мешканця	Питома вага капітальних витратів у загальній сумі витратів, %	Питома вага ЗП з нарахуваннями у витатках загального фонду, %	Витрати на утримання апарату управління на 1-го мешканця, грн	Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати ПДФО на 1-го мешканця, грн	Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від плати за землю на 1-го мешканця, грн	Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати єдиного податку на 1-го мешканця, грн	Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати акцизного податку на 1-го мешканця, грн	Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати податку на нерухоме майно на 1-го мешканця

Доцільно відмітити, що при $|As| < 0,25$ асиметрія слабка, при $0,25 < |As| < 0,5$ – середня, при $|As| > 0,5$ – сильна. Відтак, сильна правостороння асиметрія притаманна для доходів загального фонду на 1-ного мешканця, капітальних видатків на 1-ну особу, видатків загального фонду на одного мешканця, обсягу надходжень до бюджету ОТГ від сплати ПДФО на 1-го мешканця, обсягу надходжень до бюджету ОТГ від плати за землю на 1-го мешканця, обсягу надходжень до бюджету ОТГ від сплати єдиного податку на 1-го мешканця, обсягу надходжень до бюджету ОТГ від сплати акцизного податку на 1-го мешканця, обсягу надходжень до бюджету ОТГ від сплати податку на нерухоме майно на 1-го мешканця.

Помірна правостороння асиметрія виявлена за часткою управлінських витрат у власних доходах, питомою вагою капітальних видатків у загальній сумі видатків, видатками на утримання апарату управління на 1-го мешканця.

Слабка правостороння асиметрія прослідковується для рівня дотаційності бюджетів ОТГ Волинської області.

Сильною лівосторонньою асиметрією характеризується частка ЗП з нарахуваннями у видатках загального фонду. Помірної та слабкої лівосторонньої асиметрії не виявлено.

Від’ємний ексцес, що вказує на пологість функції розподілу притаманний рівню дотаційності бюджетів ОТГ Волинської області $(-0,7)$ та видаткам на утримання апарату управління на 1-го мешканця $(-0,2)$. Решта параметрів бюджетної самодостатності визначаються гостроверхим розподілом. Тобто певні «ділянки» (групи частот) належних параметрам кривих щодо теоретичної нормалі, визначаються зсувом практичної кривої (вершини) по вертикалі нагору.

Транспарентність або відкритість бюджету та бюджетного процесу теж вважаємо елементом бюджетної ефективності, яка лежить у площині представлення інтересів різних верств населення, можливості впливу на органи влади, захищаючи свої громадянські права. «Якщо бути більш точним, то прозорість: дозволяє кожному громадянину розуміти мову і дані бюджету, а також бачити послуги, виконані за рахунок зібраних податків; дає можливість представникам влади керуватись громадською думкою при прийнятті остаточних бюджетних рішень (основні напрямки розподілу видатків); дозволяє відслідковувати якість бюджетних рішень на стадії прийняття та слідкувати за їх виконанням; підсилює довіру населення до місцевих

органів влади, тому що розуміння дій представників влади є передумовою громадської підтримки; сприяє поліпшенню соціальної політики і розподілу коштів бюджету» [179]. Показники бюджетної відкритості подані у таблиці Є.3 (додаток Є).

При цьому відкритість може бути досягнута у першу чергу через поінформованість населення.

Для якісної оцінки бюджетної відкритості нами запропоновані наступні показники: наявність окремої вкладки на сайті ОТГ фінанси/бюджет; оприлюднення рішень про місцевий бюджет на сайті ОТГ; оприлюднення паспортів бюджетних програм місцевого бюджету на сайті ОТГ; оприлюднення звітів паспортів бюджетних програм місцевого бюджету на сайті ОТГ; громадські бюджетні слухання (кількість за рік) та рівень відкритості місцевих рад (за результатами задоволення запитів).

Бюджетна ефективність ОТГ однозначно лежить в площині транспарентності публічного урядування, яка знаходить свій вияв в реалізації права громадськості на доступ до бюджетної інформації та спрощення формату її подання, врахування позиції громад при розподілі бюджетних коштів та формування мешканцецентричного бюджету громади.

Підсумовуючи зазначимо, що сфері транспарентності бюджетів ОТГ Волинської області притаманні вагомні проблеми, що підтверджується дослідженнями представленими у таблиці Є.3 (додаток Є). Їх вирішення потребує не лише забезпечення доступу до бюджетної інформації, але і формування організаційного механізму транспарентності бюджетного процесу на місцевому рівні, що вимагає формування дієвої системи інформування з питань створення та реалізації бюджету громади, нормативно-правової основи її функціонування та ефективних процедур і алгоритмів забезпечення відкритості бюджетів різного рівня. Виняткової уваги, на наш погляд, вимагає активізація громадянського суспільства, залучення громад до прийняття загальнозначущих рішень, покращення інституціонального клімату реалізації громадянських ініціатив, узгодження процесів висвітлення інформації на офіційних сайтах ОТГ, що дозволить поліпшити у перспективі показники транспарентності.

У таблиці 2.15 представлено результати розрахунку індексу бюджетної ефективності ОТГ Волинської області у 2019 році.

Групування ОТГ Волинської області за рівнем бюджетної ефективності (визначеного на базі розрахованого індексу бюджетної ефективності I_{be}) наведено на рисунку 2.4.

Враховуючи результати вище наведеного типологічного групування територій зауважимо, що високим рівнем бюджетної ефективності відзначаються Боратинська, Підгаєцька, Оваднівська, Любешівська, ОТГ.

Низький рівень бюджетного потенціалу притаманний 25 з 50 ОТГ. Зокрема це Ківерцівська, Любомльська, Цуманська, Забродівська, Торчинська, Устилузька, Іваничівська, Заболоттівська, Зимнівська, Самарівська, Гіркополонківська, Гуто-Боровенська, Копачівська, Головненська, Дубечненська, Зарічанська, Луківська, Дубівська, Смолигівська, Литовезька, Тростянецька, Привітненська, Велимченська, Війницька об'єднані територіальні громади.

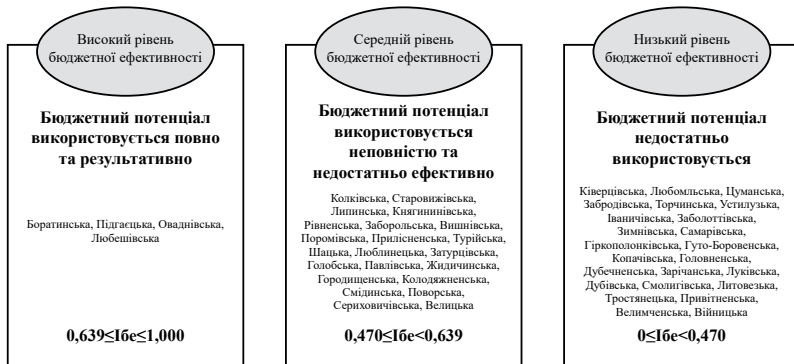

Рис. 2.4. Групування ОТГ Волинської області за рівнем бюджетної ефективності

Цілком очевидним лишається факт, що розвиток ОТГ безпосередньо залежить від рівня бюджетної ефективності, від того наскільки результативний, самодостатній та відкритий регіон у формуванні достатнього фінансового забезпечення, необхідного для реалізації ним делегованих державою функцій. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває, розробка механізму підвищення бюджетної ефективності ОТГ загалом та обґрунтування раціональної структури фінансових ресурсів зокрема.

Таблиця 2.15. Індекс бюджетної ефективності ОТГ Волинської області у 2019 році

ОТГ Волинської області	Інтегральна оцінка бюджетної результативності	Інтегральна оцінка бюджетної своєрідності	Інтегральна оцінка бюджетної широти	Індекс бюджетної ефективності ОТГ	Людське потенціал бюджетної ефективності	Рейтингова оцінка ОТГ за ефективністю в групі
Група 1. ОТГ з чисельністю населення більше 15 тис. осіб						
Кверцівська	0,803	0,288	0,122	0,376	36	3
Люблинська	0,891	0,402	0,122	0,438	23	2
Люблинська	0,918	0,409	0,817	0,700	4	1
Група 2. ОТГ з чисельністю населення від 10 до 15 тис. осіб						
Підгірська	0,796	0,578	0,879	0,746	2	1
Колківська	0,814	0,264	0,597	0,538	14	2
Чумська	0,728	0,254	0,122	0,345	44	5
Старовинська	0,466	0,266	0,817	0,167	16	3
Забродська	0,771	0,263	0,122	0,359	41	4
Група 3. ОТГ з чисельністю населення від 5 до 10 тис. осіб						
Бортницька	0,784	0,762	0,879	0,808	1	1
Литинська	0,751	0,481	0,260	0,484	19	8
Княгининська	0,754	0,438	0,122	0,415	25	12
Рівненська	0,801	0,407	0,866	0,678	5	2
Заболотська	0,801	0,364	0,260	0,457	22	10
Тернопільська	0,752	0,249	0,122	0,349	43	23
Вінницька	0,888	0,374	0,122	0,428	24	11
Устугівська	0,668	0,272	0,122	0,335	46	25
Порівняська	0,616	0,243	0,698	0,490	17	7
Припівненська	0,942	0,297	0,122	0,414	28	13
Турківська	0,792	0,266	0,366	0,458	21	9
Щацька	0,749	0,329	0,817	0,617	7	4
Іваничівська	0,781	0,245	0,122	0,355	42	22
Заболоттвська	0,890	0,254	0,122	0,386	31	18
Зимнівська	0,858	0,312	0,122	0,399	28	15
Самарська	0,807	0,273	0,122	0,372	37	21
Люблинська	0,803	0,256	0,879	0,621	6	3
Львівська	0,856	0,280	0,122	0,387	29	16
Преполомівська	0,702	0,247	0,122	0,336	45	24
Угоборівська	0,898	0,297	0,122	0,403	27	14
Запорозька	0,792	0,298	0,122	0,377	35	20
Ковпачівська	0,757	0,285	0,897	0,531	15	6
Головинська	0,891	0,253	0,122	0,385	32	19
Павлівська	0,821	0,297	0,743	0,602	9	5
Дублянська	0,878	0,262	0,122	0,386	30	17
Група 4. ОТГ з чисельністю населення до 5 тис. осіб						
Заранська	0,746	0,356	0,122	0,385	33	9
Жидинська	0,705	0,337	0,442	0,487	18	7
Городищенська	0,758	0,337	0,597	0,551	12	5
Львівська	0,744	0,297	0,122	0,364	39	12
Дубівська	0,674	0,365	0,122	0,369	38	11
Смолигівська	0,624	0,301	0,122	0,334	47	14

Продовж. табл. 2.15

ОТГ Волинської області	Інтегральна оцінка бюджетної результативності	Інтегральна оцінка бюджетної самодіяльності	Інтегральна оцінка бюджетної вартості	Індекс бюджетної ефективності ОТГ	Наслідова рейтингова оцінка ОТГ за індексом бюджетної ефективності	Рейтингова оцінка ОТГ за індексом бюджетної ефективності в групі
Литавська	0,698	0,234	0,122	0,330	48	15
Оладівська	0,919	0,345	0,975	0,721	3	1
Колодязненська	0,787	0,277	0,648	0,555	11	4
Троїстеньська	0,546	0,297	0,122	0,310	49	16
Сиринська	0,742	0,294	0,619	0,540	13	6
Приплетенська	0,548	0,270	0,122	0,302	50	17
Паворська	0,780	0,271	0,414	0,474	20	8
Великопольська	0,787	0,254	0,122	0,360	40	13
Сиріховицька	0,778	0,288	0,817	0,608	8	2
Війницька	0,799	0,305	0,122	0,381	34	10
Велицька	0,633	0,290	0,817	0,564	10	3

РОЗДІЛ 3

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРИТОРІЙ

- 3.1. СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ
ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ
ТЕРИТОРІЙ В
УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
- 3.2. МУЛЬТИПЛІКАТИВНІ
ЕФЕКТИ КАПІТАЛІЗАЦІЇ
БЮДЖЕТНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ
ТЕРИТОРІЙ
- 3.3. ІНСТРУМЕНТИ
ПІДВИЩЕННЯ
БЮДЖЕТНОЇ
ЕФЕКТИВНОСТІ
ТЕРИТОРІЙ В
УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

3.1. СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Визначений стратегічний вектор України в напрямку формування партнерської взаємодії з європейськими спільнотами вимагає від регіонів посиленої уваги щодо обґрунтування фінансової політики через ефективний менеджмент. Адже процес децентралізації розширив можливості місцевих бюджетів не лише щодо питань збільшення частки самостійності формування дохідної бази і зменшення трансфертної складової, а й посилив відповідальність за видаткову частину та алгоритм використання з позиції максимізації кінцевого результату.

Позитивним фактором можна вважати формування бюджету участі в частині менеджменту за розподілом видатків та використання коштів (рис. 3.1), як одного з дієвих форм фінансового управління, що сприяє ефективній реалізації проєктів в напрямку здійснення витрат, включаючи співфінансування з місцевих бюджетів.

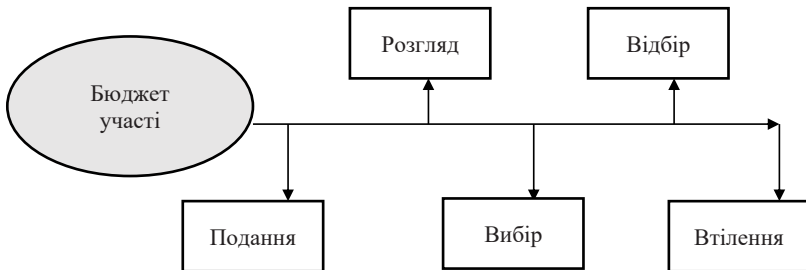

Рис. 3.1. Реалізація бюджету участі громади

Разом з тим, фінансові можливості є важливим індикатором, що генерують в собі якість життя та соціально-економічний розвиток території, забезпечуючи ефективність.

Однак, сьогодні мають місце негативні фактори впливу на економічні процеси країни, що локалізують території в напрямку неефективності прийняття фінансово-економічних рішень. Відтак, важливо сформувати стратегію та побудувати тактику фінансового управління з обґрунтуванням безпечних орієнтирів в разі зміни політичної, економічної або соціальної ситуації.

Тому, вирішення питань щодо фінансового менеджменту територій в умовах бюджетної децентралізації неможливі без підвищення якості управління через гармонізацію, збалансованість, оптимізацію форм і методів впливу на розвиток територій. «Адже, саме взаємовідносини між бюджетами є невід'ємною складовою бюджетного процесу, інструментом вдосконалення фінансових відносин між органами влади, дієвим чинником макроекономічної стабілізації та економічного зростання України» [184, с. 104].

Однак, ситуації щодо недостатнього обсягу фінансових ресурсів територій, низького рівня ефективності їх використання не є поодинокими. Заполітизованість бюджетної децентралізації та низький рівень фінансового управління призводять до конфліктних ситуацій та незацікавленості органів місцевої влади до нарощення власної дохідної бази, відмови від трансфертних потоків з державного бюджету.

Вирівнювання та подолання територіальних диспропорцій залежить першочергово від механізму та інструментів фінансового менеджменту, що працюватимуть на паритетних умовах через якість, ефективність, відповідальність. Тобто, територіями мають створюватись підґрунтя для структурних зрушень, задля забезпечення розвитку та формування ефективного територіально-економічного простору. Також має бути розроблений підхід щодо групи фінансових індикаторів, які б визначали реальну спроможність громади залучати додаткові можливості до бюджету участі.

Відтак, досягнення ефективності фінансового менеджменту територій вимагає не лише перегляду проблем на державному рівні через вирівнювання нерівностей, бюджетного регулювання, стабілізації ринкового середовища, покращення якості життя, а й посилення активності на самих територіях, задля забезпечення вирішення проблем соціально-економічного характеру, окреслення реальних можливостей фінансового забезпечення територій, розподілу та використання їх дохідної бази.

Відповідно, першочерговим завданням системи фінансового управління є забезпечення ефективного та практичного вирівнювання фінансового потенціалу через досягнення рівномірного розподілу основних складників бюджету. Окреслений напрямок сприятиме регулювання розвитку території в напрямку стимулювання до нарощення фінансової бази та забезпечення стану соціально-економічної, фінансової та бюджетної безпеки.

При цьому, практичне досягнення того чи іншого питання потребує законодавчого впорядкування, що чітко розмежує функції органів територіальних громад в частині формування доходів та здійснення видатків. Адже нормативна невизначеність першочергово впливає на якісний рівень виконання стратегії та формування планових показників на майбутні періоди.

Важливим напрямком забезпечення спроможності територіальних громад є формування системи прозорого та дієвого управління через консолідацію всіх інтересів щодо формування та використання бюджетних коштів. Адже, «члени територіальної громади завдяки можливості брати активну участь у вирішенні справ місцевого значення та втручатися в хід прийняття рішень органами місцевого самоврядування є не тільки реципієнтами, але й розпорядниками суспільних коштів, а ступінь схвалення ними бюджетної політики є основним критерієм її ефективності» [185, с. 3]. Саме залучення громадян є визначальним у забезпеченні прозорості формування та використання коштів місцевого бюджету. Рівень залученості громадян є одним з основних індикаторів фінансового менеджменту та вказує на розвиток демократизації процесу в умовах децентралізації територіального розвитку.

Вирішення вказаних проблем потребує системного підходу до формування стратегічних засад фінансового менеджменту територій, розробки методологічних та прикладних аспектів щодо забезпечення ефективності управління. Система має працювати через дієві складові фінансового менеджменту для забезпечення сталого розвитку території (рис. 3.2).

Серед складових ефективності фінансового менеджменту виокремлюється такий важливий аспект, як відповідальність. Відповідальність повинна бути у платників податків та фіскальних органів на етапі формування бюджетних коштів, відповідальність органів влади та місцевого самоврядування на етапі їх розподілу,

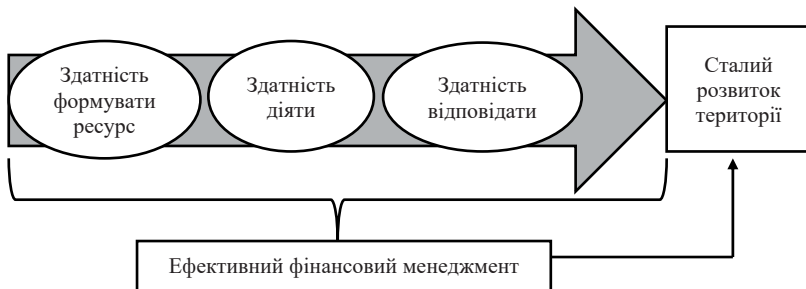

Рис. 3.2. Складові ефективності фінансового менеджменту*

* - розроблено автором

відповідальність у виконавців при використанні коштів. Відповідальність межує з ефективністю, що і дозволяє за допомогою фінансового менеджменту забезпечити сталий розвиток території.

Тому, особливої уваги потребує розробка стратегічної моделі фінансового управління, метою якої є забезпечення сталого розвитку території.

Система завжди змінюється завдяки руху, однак гальмівні процеси нинішнього етапу розвитку економіки прослідковуються саме в частині управління, тобто нездатності діяти та особливо нездатності системи забезпечувати відповідальність за дії. Диспропорції в цьому напрямку потребують результативного впорядкування.

Реформа завершила процес формування адміністративно-територіального устрою, збільшивши при цьому повноваження органів місцевого самоврядування та посилила питання щодо пошуку нових підходів в частині організаційної та управлінської структур. Тому, важливим є включення в систему методів, форм та критеріїв оцінки прийнятих рішень, що забезпечуватимуть зміцнення позицій органів управління та посилення їх впливу на соціально-економічні і фінансові процеси. Тобто, має формуватися прозора система управління з чіткими критеріями ефективності використання ресурсів, якій би довірилась громада, інвестуючи кошти. Тому важливою умовою функціонування громад є створення ефективної системи фінансового управління та її застосування органами місцевого самоврядування.

Відтак, основні зусилля першочергово мають спрямовуватись на раціоналізацію фінансових ресурсів саме в частині формування дохідної бази бюджету, тобто створення підґрунтя для побудови ефективної управлінської системи з векторною ефективністю в умовах децентралізації.

Важливо новоствореним громадам проводити оцінку фінансових коштів, здійснювати пошук незадіяних резервів, що дозволить в підсумку розкрити потенціал приєднаних територій, покращить інвестиційний клімат та купівельну спроможність населення через залучення їх до розвитку громади. Оскільки кадровий потенціал є генератором ідей та мотиватором змін, тому від його результативності залежить подальша дієвість роботи фінансових структур.

Практика показала, що сьогодні території з низьким рівнем фінансової спроможності не можуть самостійно подолати розбіжності, тому потребують розробки механізмів та чітких прикладних рекомендацій.

Вирішення поставлених питань вимагає системного алгоритму фінансового управління об'єднаних територіальних громад, що спрямовуватиметься на ліквідацію негативних наслідків та формування єдиного фінансового простору.

Визначальною складовою змін є процес прийняття рішень із залученням громадськості. Тобто, фінансовий менеджмент має працювати на прозорій системі партнерської взаємодії, відкритій комунікації та аспектах медіа грамотності, відповідно до чинного законодавства та передбачати систему ефективного фінансового контролю.

Процес на сьогодні має бути поетапним. Відтак, першочерговим завданням новостворених громад має бути побудова колаборації в межах регіону.

Відповідно, колаборація в системі фінансового менеджменту працює через ефективні складові командної роботи, які забезпечують процес побудови партнерських взаємин на основі цінностей, довіри та єдиної мети до розвитку.

Колаборація у даному процесі розглядається як об'єднуючий алгоритм, що згуртовує роботу всіх структур в системі, включаючи в себе колаборацію в периферії, в приєднаних територіях та громаді, що в підсумку створює ефективну систему взаємодії, яка підвищує

рівень ефективності через додаткові синергетичні ефекти. Рух включає в себе фінансову спроможність та дієздатність (рис. 3.3).

Фінансовий орган з метою ефективного управління в системі колаборації, бере на себе відповідальність за новостворену громаду, аналізує фінансово-економічні можливості територій, досліджує досвід роботи, проводить SWOT-аналіз сильних та слабких сторін, та в підсумку формує фінансовий напрям розвитку території. При цьому, бере на себе зобов'язання щодо транспарентності та консультативної допомоги громадам.

Про дієвість колаборації буде свідчити практичне застосування стратегічних напрямків: здатності приєднаної території власними силами протистояти загрозам, зменшувати соціально-економічні диспропорції, нарощувати фінансову базу, формувати бюджетну спроможність, фінансову стійкість та ефективність.

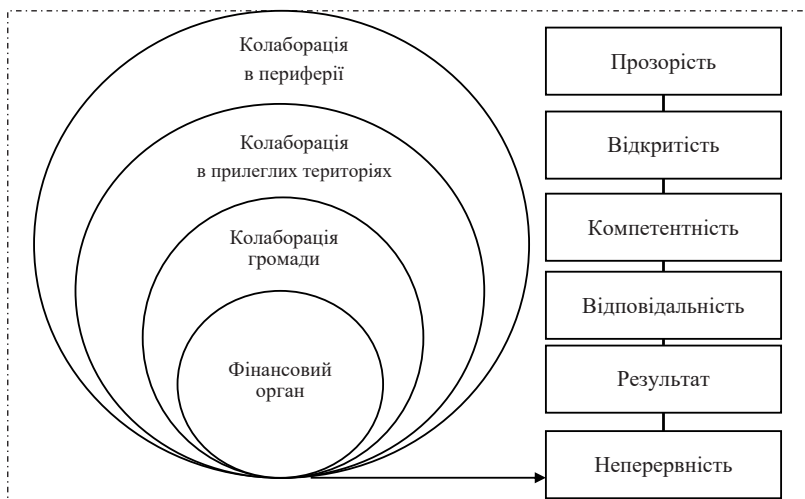

Рис. 3.3. Алгоритм колаборації в системі фінансового менеджменту територій *

* - розроблено автором

У системі ефективного менеджменту фінансовому органу важливо проводити оцінку спроможності території, окреслювати складники до здатності формувати дохідну базу, враховувати зміни

бюджетної та податкової політик та посилювати мотиваційну складову до розбудови і розвитку.

Неможливо вирішити проблеми фінансового управління в умовах бюджетної децентралізації не врахувавши рівень бюджетної ефективності територій, про асиметричність якої засвідчили результати проведеного аналізу. Так, більшість регіонів України, як і ОТГ характеризуються низьким рівнем бюджетної ефективності, які не спроможні збалансувати бюджет через оптимізацію видатків, та забезпечити фінансову самодостатність.

Подібна ситуація є несприятливою для забезпечення не лише бюджетної а й соціально-економічної безпеки. Адже низький рівень соціально-економічного розвитку для одних територій та недосконалість менеджменту формування місцевих бюджетів для інших, в сукупності лише посилюють диспропорції та поглиблюють асиметричність рівня бюджетного забезпечення.

Тому окреслена проблема потребує формування та визначення стратегічних орієнтирів фінансового менеджменту територій:

- менеджмент територій з високим рівнем бюджетної ефективності (на рівні регіонів – це місто Київ). Важливо працювати в напрямку підтримки сильних сторін території та створення умов для капіталізації ресурсів, тобто всі зусилля спрямовувати на генерування внутрішніх і зовнішніх можливостей;
- менеджмент територій з середнім рівнем бюджетної ефективності (Херсонська, Миколаївська, Київська, Житомирська, Запорізька, Донецька та Чернігівська області). Доцільно, щоб органи фінансового управління працювали над розширенням, перш за все, внутрішніх можливостей збільшення податкових і неподаткових надходжень та оптимізацією видатків;
- менеджмент територій з низьким рівнем бюджетної ефективності (Закарпатська, Рівненська, Волинська, Чернівецька, Івано-Франківська, Луганська та Тернопільська області). Важливо будувати систему управління, яка б сприяла виявленню резервів, пошуку і залученню додаткових фінансових ресурсів та зменшенню рівня залежності від міжбюджетних трансфертів з державного бюджету.

Важливо сформувати такий набір стратегічних орієнтирів системи фінансового менеджменту, що працюватиме на ефективність

через взаємопов'язані заходи на всіх рівнях, враховує можливості та точкові перспективи бюджетної децентралізації (табл. 3.1).

Відтак, стратегія фінансового менеджменту в умовах бюджетної децентралізації передбачає системність векторних орієнтирів через діагностику показників рівня бюджетної ефективності та окреслення пріоритетних завдань менеджменту для відповідного регіону, враховуючи регіональну специфіку та визначені пріоритети розвитку.

Системність стратегії забезпечується використанням принципів Кайдзен-технології, що в підсумку, через паритетність, узгодженість та оптимізацію, забезпечує синергетичний ефект та узгодженість, базуючись на аналізі та оцінці рівня ефективності кожного структурного елемента системи.

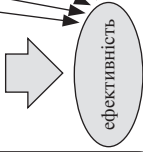
Стратегія фінансового менеджменту територій спрямована на пошук загрозливих екстерналій та подолання асиметричних розривів в забезпеченні бюджетної ефективності через формування локального інвестиційного базису, диверсифікації фінансових ресурсів та автентифікації податкових надходжень.

Визначений напрямок потребує збалансованості між векторними орієнтирами через вбудовані індикатори підвищення бюджетної ефективності територій в умовах фінансової децентралізації, забезпечуючи дієвість бюджетного процесу.

Стратегія бюджетної синергії з визначеною системою орієнтирів фінансового менеджменту запропонована для регіонів з високим рівнем бюджетної ефективності, що реалізовуватиметься через політику підтримки сильних аспектів розвитку території та пошуку резервів сумарного ефекту від вдалого розміщення фінансових ресурсів місцевих бюджетів (політика диверсифікації фінансових ресурсів, політика автентифікації податкових надходжень, формування політики підтримки інвестиційного клімату, політика синергії складників соціальної архітектури), що в підсумку полегшить пошук нових напрямів розвитку державно-приватного партнерства на засадах спільного фінансування реалізації важливих інфраструктурних регіональних та міжнародних проєктів.

Стратегія бюджетної інтенсифікації з визначеною системою орієнтирів фінансового менеджменту запропонована для регіонів з середнім рівнем бюджетної ефективності, що реалізовуватиметься

Таблиця 3.1. Системна стратегія векторних орієнтирів фінансового менеджменту в умовах децентралізації*

Тип стратегії менеджменту	Векторні орієнтири системи менеджменту				Принципи формування	Пріоритетні завдання менеджменту	Рівні бюджетної ефективності за регіонами
	економічна ефективність	фіскальна ефективність	ефективність бюджетного інвестування	соціальна ефективність			
Стратегія синергії	політика диверсифікації фінансових ресурсів	політика автентифікації податкових надходжень	формування політики підтримки інвестиційного клімату	політика синергії складників соціальної архітектури	системності, адаптивності, гнучкості, стійкості,	Синергійний менеджменту бюджетної архітектури	високий рівень бюджетної ефективності м. Київ
Стратегія бюджетної інтенсифікації	політика раціоналізації фінансових ресурсів	політика оптимізації розподілу фінансових коштів	формування політики капітального інвестування	політика оптимізації складників соціальної архітектури	прозорості, відповідальності, чіткості, інтегрованості, орієнтованості,	Інтенсифікація інноваційної складової фінансового менеджменту	середній рівень бюджетної ефективності Херсонська, Миколаївська, Київська, Житомирська, Запорізька, Донецька та Чернігіська області
Стратегія бюджетної економії	політика капіталізації фінансових ресурсів	політика адміністрування податкових надходжень	формування політики цільового інвестування	політика пріоритетності складників соціальної архітектури	комплексності, паритетності, структурізації, максимізації	Ескаляція державно-приватного партнерства через проекти регіонального розвитку	низький рівень бюджетної ефективності Закарпатська, Рівненська, Волинська, Чернівецька, Івано-Франківська, Луганська та Тернопільська області
Стратегія бюджетного менеджменту	менеджмент через генерацію власних доходів	менеджмент через податкових надходжень	менеджмент через генерацію коштів державного фонду регіонального розвитку	менеджмент через генерацію складників соціальної архітектури	 ефективність	Дифузія менеджменту від бюджетної децентрації до бюджетної децентралізації	високий, середній, низький рівні бюджетної ефективності

* складено автором

через політику нарощення раціоналізації фінансових ресурсів, оптимізації розподілу фінансових коштів, формування політики капітального інвестування, оптимізації складників соціальної архітектури із збільшенням видатків на економічний розвиток, що дозволять забезпечити мультиплікативний ефект показників розвитку території (валовий регіональний продукт, валова додана вартість, доходи населення, рівень зайнятості населення, податкові та неподаткові надходження до місцевого бюджету).

Стратегія бюджетної економії з визначеною системою орієнтирів фінансового менеджменту запропонована для регіонів з низьким рівнем бюджетної ефективності, що реалізовуватиметься через політику капіталізації фінансових ресурсів, адміністрування податкових надходжень, формування цільового інвестування та пріоритетності складників соціальної архітектури та працює на збільшення фінансування за статтею «економічний розвиток».

Стратегія зосереджена на ескалацію державно-приватного партнерства через проекти регіонального розвитку, тобто вибір результативного напрямку фінансування проектів розвитку регіону, що в короткостроковому періоді забезпечить мультиплікативний ефект та результативність показників.

Стратегія бюджетного менеджменту з визначеною системою орієнтирів запропонована для регіонів з високим, середнім та низьким рівнями бюджетної ефективності, що реалізовуватиметься через менеджмент генерації власних доходів, менеджмент генерації податкових надходжень, менеджмент генерації коштів державного фонду регіонального розвитку та менеджмент генерації складників соціальної архітектури.

У підсумку такий напрям дозволить покращити якість та посилити відповідальність за формування та реалізацію імперативів розвитку бюджетної архітектури.

Фінансовий менеджмент генерує рівень ефективності, однак в умовах децентралізації, даний напрям потребує перегляду підходів саме до забезпечення бюджетної ефективності, що має на меті формування фінансової самодостатності, оптимізації видатків та нарощення фінансового потенціалу за Кайдзен-технологію.

Відтак, запропонована система характеризується процесом безперервного вдосконалення фінансового менеджменту через вбудовані імперативи бюджетної ефективності території (рис. 3.4).

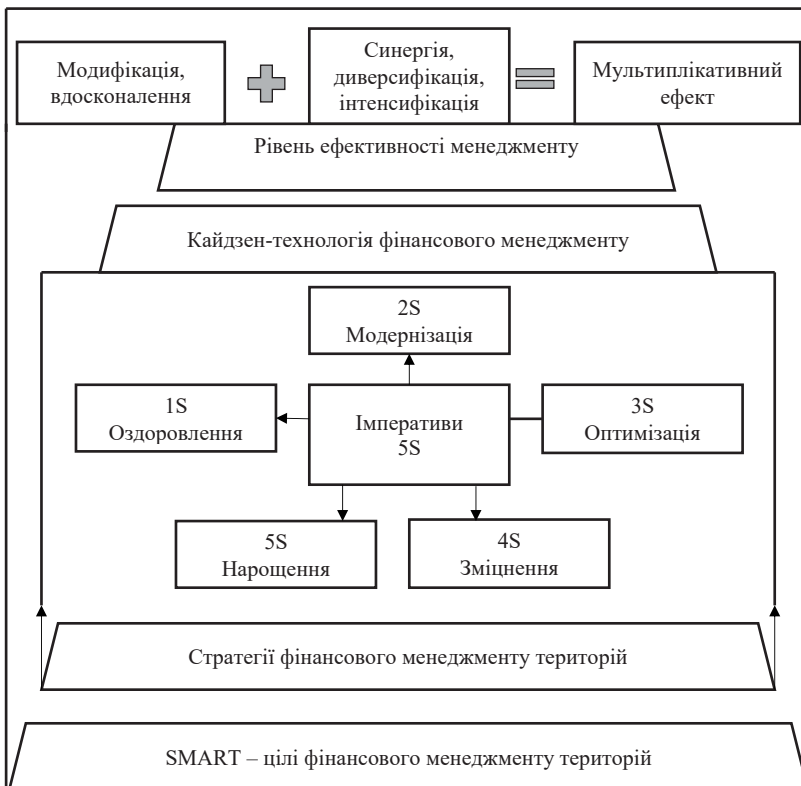

Рис. 3.4. Імперативи Кайдзен-технології в системі формування синергії фінансового менеджменту територій

Враховуючи адаптацію підходів до європейських стандартів структуризації бюджетних доходів і видатків, сьогодні важливо формувати таку архітектуру фінансового менеджменту, яка б передбачала спрямування бюджетних коштів в проекти, які в підсумку розширюватимуть ефективність управлінської складової та забезпечуватимуть мультиплікативний ефект використання ресурсів.

Використовуючи стратегію векторних орієнтирів фінансового менеджменту з вбудованими імперативами Кайдзен-технології в систему формування синергії менеджменту територій, кожен

регіон залежно від рівня бюджетної ефективності повинен самостійно обрати та зосередитись на найбільш результативній стратегії забезпечення ефективності фінансового управління в напрямку досягнення SMART-цілей та послаблення бюджетної деконцентрації.

Важливим орієнтиром в даному напрямку є посилення ефективності бюджетного інвестування через формування синергії показників капітального інвестування з місцевого бюджету, цільового фінансування регіонального розвитку та використаних коштів державного фонду регіонального розвитку.

Така формація забезпечить нарощення бюджетного потенціалу з векторною ефективністю фінансової спроможності, стійкості, результативності та створенням управлінського базису відкритості, прозорості, транспарентності. Про дієвість стратегічного підходу на наступні періоди буде свідчити своєчасне виявлення загрозливих факторів впливу, протистояння та нейтралізація їх впливу, зменшення асиметричних розривів в управлінні та плануванні, нарощення бюджетного потенціалу, стійкості та бюджетної самодостатності. Важливим аспектом забезпечення такої стійкості є капіталізація бюджетного потенціалу території.

3.2. | МУЛЬТИПЛІКАТИВНІ ЕФЕКТИ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЙ

Бюджетний потенціал території формується на основі ефективної програми заходів щодо наповнення доходів місцевих бюджетів, використанні інструментарію щодо їх нарощення. Особливості капіталізації бюджетного потенціалу території трансформують методикою її оцінки, яка дозволяє відобразити умови та перспективи розвитку регіональної економіки, може визначити практичні рекомендації фінансовим органам влади щодо використання певних показників-мультиплікаторів задля забезпечення бюджетної ефективності територій в умовах децентралізації. В умовах системної трансформа-

ції державного сектору проблема ефективної діагностики бюджетних можливостей стає одним із визначальних у фінансовій науці та практиці. У зв'язку з актуальністю проблеми розвитку бюджетного потенціалу територій, визначенням перспектив зростання прибутку регіонального бюджету та покращення фінансової самостійності територій, використання якісних та кількісних характеристик бюджетного потенціалу можуть бути використані для обґрунтування реальних можливостей зростання валового регіонального продукту. Тобто в основі методики оцінки капіталізації бюджетного потенціалу території слід враховувати структурування надходжень основних фінансових показників, що відображають загальні тенденції та перспективи доходів та видатків бюджету території, забезпечують більш точне визначення його можливостей з позиції рівня доходів. Оцінка прогнозованого бюджетного потенціалу визначить інформаційну основу для підготовки бюджетних прогнозів та показників ефективності бюджетної політики території [186]. Слід зазначити, що основним, на нашу думку, ефектом капіталізації бюджетного потенціалу території є зростання валового регіонального продукту на основі врахування факторів, що мають прямий зв'язок з бюджетним процесом. Такі фактори можуть розглядатися як мультиплікатори, що стимулюють зростання валового регіонального продукту на основі певних коефіцієнтів. Ключовими з них можуть бути податкові та неподаткові надходження, доходи бюджету, враховуючи міжбюджетні трансфери та без трансферів з державного бюджету, видатки бюджету з трансферами та без них і середній рівень доходів на одну особу. Такі показники, з однієї сторони, дають можливість оцінити бюджетну ефективність на даному етапі, а також спрогнозувати можливе нарощення валового регіонального продукту в перспективі на основі використання багатофакторного регресійного рівняння. Разом з тим, використання багатофакторної моделі шляхом комбінування взаємозв'язку всіх складових на результуючий фактор дасть нам змогу визначити найбільш значущі мультиплікатори капіталізації бюджетного потенціалу території. На підтвердження наших припущень, Педченко Н.С. та Стрілець В.Ю. зазначають, що «лінійна багатофакторна модель цікава з точки зору оцінки бюджетного потенціалу, оскільки дозволяє не лише спрогнозувати майбутнє значення фактичного потенціалу, а й, що головне, дає змогу моделювати вплив факторів середовища на можливий обсяг бюджет-

них коштів регіону» [187]. На нашу думку, використання лінійного моделювання дасть можливість оцінити вплив одночасно декількох факторів на результируючий показник, можливість встановлення закономірностей результирувальної ознаки та оцінку впливу факторної складової на результируючу.

Підтримуючи думку Козоріз М.А., що «ефективний розвиток регіону значною мірою обумовлюється наявним рівнем його бюджетного потенціалу та здатністю бюджетного механізму акумулювати на регіональному рівні необхідний обсяг фінансових ресурсів» [188] слід зазначити, що однією з основних проблем до останнього часу була надмірна централізація бюджетного процесу, оскільки державна допомога адміністративно-територіальним одиницям у формі офіційних трансфертів виконувала роль не перерозподілу, а скоріше фінансового забезпечення потреб територій. Децентралізаційні процеси забезпечать те, що значна частина податкових надходжень залишатиметься у території, що дасть можливість покращити її бюджетну спроможність, а через дієвий механізм контролю – і бюджетну ефективність. Саме з цієї позиції визначення впливу факторів на ВРП через систему регресійних рівнянь і розрахунку відповідних коефіцієнтів, тобто множників мультиплікаторів сприятиме обґрунтуванню покращення бюджетної ефективності територій.

Оскільки основою формування бюджету є податкові надходження то доцільним є почати саме з них оцінку їх впливу на ВРП. Для визначення впливу податкових та неподаткових надходжень на валовий регіональний продукт в якості мультиплікаторів бюджетного потенціалу використаємо (табл. 3.2) програмний продукт Excel «Аналіз даних» та функцію «Регресія» відповідно (рис. 3.5).

Характеризуючи динаміку податкових надходжень (на прикладі Волинської області) слід зазначити, що відбувається постійний приріст даного показника: найбільш суттєвим зростання було у 2016 та 2017 рр. – 50,58% та 61,33 відсотки відповідно. Що стосується неподаткових надходжень, то темпи росту визначаються хвилеподібними стрибками від -21,22% у 2019 році до 84,27% у 2015 році.

Відповідно результати моделювання (рис. 3.5.) можна інтерпретувати за допомогою такого рівняння залежності незалежних факторів та результируючої змінної (ВРП), а саме:

$$Y=9,9355* X_1 + 13,4019* X_2 + 6510,3066.$$

Таблиця 3.2. Вихідні дані для побудови рівняння залежності ВРП Волинської області від податкових та неподаткових надходжень

Роки	ВРП у фактичних цінах, млн. грн. (Y)	Податкові надходження, млн. грн. (X ₁)	Неподаткові надходження, млн. грн. (X ₂)	Темпи росту податкових надходжень, %	Темпи росту неподаткових надходжень, %
2012	20005	1108,9	249,9	-	-
2013	20622	1187,3	239,4	7,07	-4,20
2014	24195	1287,1	272,1	8,41	13,66
2015	31688	1668,2	501,4	29,61	84,27
2016	35744	2511,9	528,4	50,58	5,38
2017	51972	4052,4	618,5	61,33	17,05
2018	60448	4232,9	658,3	4,45	6,43
2019	62893	4915,3	518,6	16,12	-21,22

Складено та розраховано автором на основі даних Міністерства фінансів України [189]

<i>Regression Statistics</i>				
Multiple R	0,990727786			
R Square	0,981541547			
Adjusted R Square	0,97231232			
Standard Error	2873,955763			
Observations	7			
<i>ANOVA</i>				
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>
Regression	2	1756845351	878422675,4	106,3514413
Residual	4	33038486,92	8259621,73	
Total	6	1789883838		
	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>
Intercept	6510,306575	3745,917499	1,737973828	0,15720993
	X ₁ 9,935577657	1,226042125	8,103781638	0,001260522
	X ₂ 13,40189675	11,74392173	1,141177288	0,31747705

Рис. 3.5. Результати моделювання впливу податкових і неподаткових надходжень на валовий регіональний продукт Волинської області

Як видно з рівняння, обидві незалежні змінні характеризуються додатними значеннями коефіцієнта – це означає, що і податкові і

неподаткові надходження позитивно впливають на валовий регіональний продукт Волинської області.

При цьому, основні показники перевірки моделі на адекватність (критерій Фішера, коефіцієнт детермінації, Т-статистика) знаходяться в межах достовірних значень, тобто рівняння характеризується достовірністю та можливістю його застосування для подальшого прогнозування.

Як зазначалось раніше, в якості результуючого показника забезпечення бюджетної ефективності територій в умовах децентралізації буде валовий регіональний продукт. Для Волинської області даний показник є надзвичайно низькими: за даними Державної служби статистики України [190] частка регіону у загальному підсумку за аналізований період коливається в межах 1,4% у 2012 році та 1,7% у 2018 році; меншими значеннями у 2018 році володіють лише такі області як Закарпатська – 1,5%, Луганська – 1%, Рівненська – 1,6%, Тернопільська – 1,4%, Чернівецька – 1%. Враховуючи наступні мультиплікатори або кількісні параметри забезпечення бюджетної ефективності територій в умовах децентралізації на основі даних Міністерства фінансів України та Державної служби статистики України, сформуємо таблицю вихідних даних для побудови рівняння багатофакторної регресії (табл. 3.3).

Врахування відповідних параметрів капіталізації бюджетного потенціалу регіону дає змогу оцінити загальний економічний розвиток Волинської області та схильність внутрішніх суб'єктів і домогосподарств до споживання, що слугуватиме позитивним імпульсом для зростання обсягів податкових надходжень від суб'єктів підприємницької діяльності.

Відповідно використання програмних продуктів дало змогу визначити таке рівняння багатофакторної моделі залежності валового регіонального продукту Волинської області від кількісних параметрів забезпечення бюджетної ефективності територій в умовах децентралізації:

$$U = 0,3628 * X_3 - 8,6934 * X_4 + 5,8232 * X_5 + 0,2855 * X_6 + 3,4839 * X_7 - 7575,144.$$

Коментуючи коефіцієнти рівняння, можемо констатувати, що лише один фактор у системі лінійного взаємозв'язку характеризується від'ємним значенням (доходи бюджету без трансферів з державного бюджету, млн. грн.), всі решта показників

Таблиця 3.3. Вихідні дані для побудови багатofакторної регресії по ВРП

Роки	ВРП у фактичних цінах, млн. грн.	Доходи бюджету, враховуючи міжбюджетні трансфери, млн. грн.	Доходи бюджету, без трансферів з державного бюджету, млн. грн.	Видатки бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету, млн. грн.	Видатки бюджету, без трансферів до державного бюджету, млн. грн.	Середній рівень доходів на одну особу, грн.
	У	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇
2012	20005	5366,2	2616,9	7365,6	5233,8	1348,0
2013	20622	5562,0	2825,0	7558,6	5574,8	1395,5
2014	24195	6290,0	3111,3	8526,8	6163,2	1526,0
2015	31688	7945,4	2209,0	7673,5	7652,8	2118,3
2016	35744	9523,2	3092,3	9438,4	9408,0	2968,2
2017	51972	13628,0	4726,1	13140,0	19917,6	4545,6
2018	60448	15000,7	5008,8	15079,0	22678,7	4830,5
2019	62893	14559,2	5407,6	14666,5	22000,3	5233,0

мають позитивний вплив на ВРП, а коефіцієнти при відповідних значеннях X визначають мультиплікативний ефект від зростання того чи іншого фактору на валовий регіональний продукт Волинської області.

Перевіряючи достовірність моделі на основі множинних коефіцієнтів кореляції (R) та детермінації (R^2) виявлено, що вони близькі до 1 (Додаток Ж), що свідчить про адекватність моделі та її відповідність до використання у подальшому аналізі.

Найбільш суттєвий коефіцієнт у багатофакторній моделі взаємозалежності ВРП від параметрів капіталізації бюджетного потенціалу території належить фактору «Видатки бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету, млн. грн.», саме тому проведемо детальний кореляційно-регресійний аналіз за цим мультиплікатором.

У парній регресії ідентифікованими змінними будуть такі показники: «Видатки бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету, млн. грн.» – незалежна змінна або фактор (X) та «ВРП, млн. грн.» – залежна змінна або показник (Y). Детальний аналіз та опис використання економіко-математичного моделювання на основі даних 2012–2019 рр. наведений у таблиці 3.4.

Визначимо вид рівняння, яке описує статистичні дані з використанням графічних можливостей програми Microsoft Excel.

Використаємо експотенціальну, лінійну, логарифмічну, поліноміальну 2-го степеня, степеневу й лінійну фільтрацію лінії тренду (рис. 3.6–3.10).

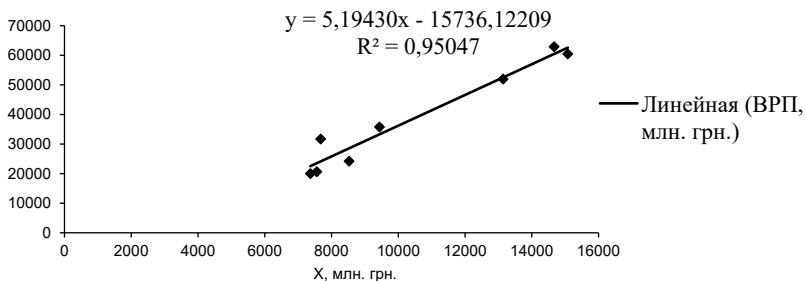

Рис. 3.6. Лінійна лінія тренду

Таблиця 3.4. Емпіричні дані для побудови кореляційної моделі

Роки	Видатки бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету, млн. грн.	ВРП, млн. грн.	У розрахункове	Коеф. еласт.
2012	7365,6	20005	22285,04	1,87
2013	7558,6	20622	23375,86	1,82
2014	8526,8	24195	28780,59	1,64
2015	7673,5	31688	24023,14	1,80
2016	9438,4	35744	33766,54	1,51
2017	13140,0	51972	52987,72	1,23
2018	15079,0	60448	62400,07	1,14
2019	14666,5	62893	60435,48	1,16
Разом	83448,40	307567,14	308054,43	12,18

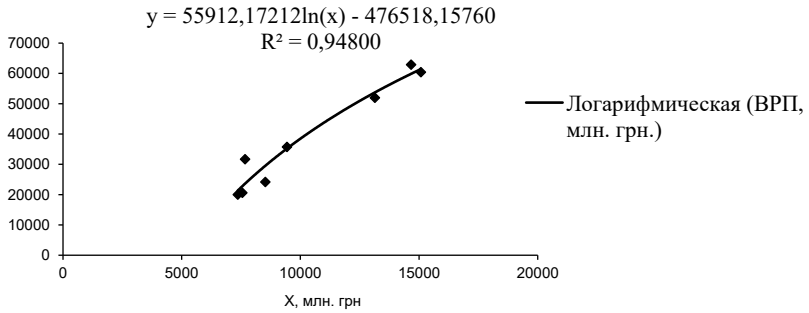

Рис. 3.7. Логарифмічна лінія тренду

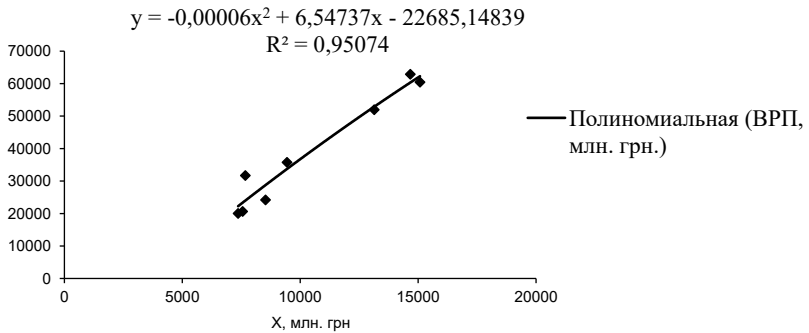

Рис.3.8. Поліноміальна лінія тренду 2-го степеню

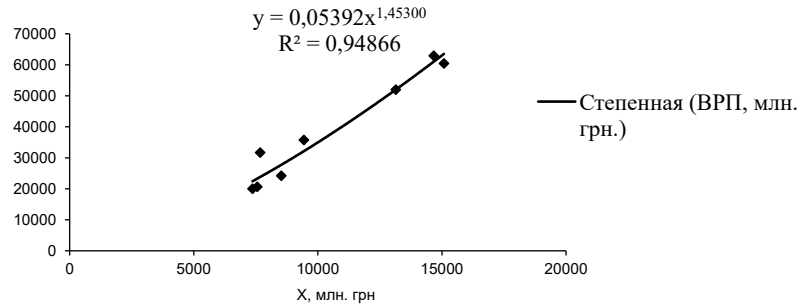

Рис.3.9. Степеневая лінія тренду

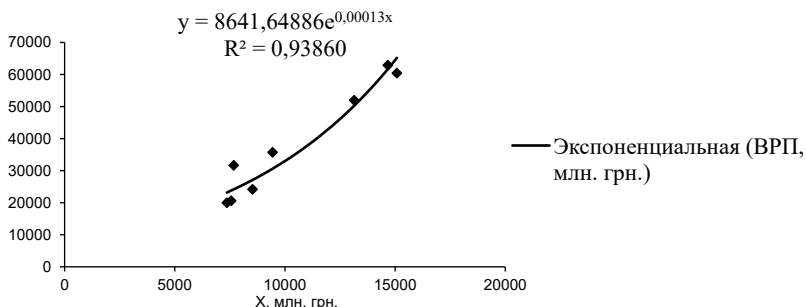

Рис. 3.10. Експоненціальна лінія тренду

Критерієм вибору виду функції, тобто форми залежності, слугує значення коефіцієнта детермінації (R^2). Чим ближче значення цього показника до 1, тим задана функція достовірніше й краще описує статистичні дані.

Аналіз засвідчив, що найбільш оптимальну форму залежності подано на рисунку 3.6. «Поліноміальна лінія тренду 2-го степеню», оскільки величина достовірності апроксимації набуває найбільшого значення з розглянутих варіантів залежностей ($R^2 = 0,95074$).

Отже, модель залежності валового регіонального продукту від видатків бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету, на основі зібраних нами статистичних даних набуває форми поліноміальної лінії тренду 2-го степеню:

$$Y = -0,00006x^2 + 6,54737x - 22685,14839. \quad (3.1)$$

Підставивши значення незалежної змінної в рівняння (3.1), обчислимо розрахункове значення показника. Як свідчать дані таблиці 3.4, суми статистичних і розрахункових значень показника практично однакові (307567,14 та 308054,43 млн грн.), а їх динаміка збігається, що підтверджує вірогідність і правильність обраного рівняння, яке описує залежність. На наступному етапі проведемо аналіз відповідності побудованої моделі, перевіривши її адекватність статистичним даним із використанням критерію Фішера. Для цього обчислимо розрахункове значення критерію за формулою:

$$F_{\text{розрах}} = \frac{R^2}{1-R^2} * \frac{n-m-1}{m}.$$

$$F_{\text{розрах}} = \frac{(0,95074)^2}{1-(0,95074)^2} * \frac{8-1-1}{1} = 115,8 \quad (3.2)$$

Табличне значення означеного критерію Фішера розраховуємо із заданою ймовірністю p ($p=0,95$) і числом ступенів рівності $k_1=m$ і $k_2=n-m-1$. Кількість спостережень для зібраних нами статистичних даних рівна 8 ($n=8$), а тому число ступенів вільності відповідно становить 1 і 6 ($k_1=1$; $k_2=6$). Табличне значення критерію Фішера: $F_{\text{табл.}} = 5,99$.

Оскільки виконується нерівність $F_{\text{розрах.}} > F_{\text{табл.}}$ ($115,8 > 5,99$), то з імовірністю $p=0,95$ стверджуємо, що побудована модель адекватна статистичним даним і придатна для подальшого аналізу й прогнозування.

Оцінимо тісноту та напрям зв'язку між X та Y , використавши коефіцієнт кореляції, формула якого має вигляд:

$$K_{\text{корел}}[X, Y] = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X}) * (Y_i - \bar{Y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2 * \sum_{i=1}^n (Y_i - \bar{Y})^2}} \quad (3.3)$$

Розрахуємо коефіцієнт кореляції шляхом застосування вбудованої функції програми Microsoft Excel. Для цього використаємо функції категорії КОРЕЛЛ та отримали значення коефіцієнту кореляції $r[x;y]=0,97492$. Згідно отриманого значення ми можемо зробити такий висновок, що оскільки $r[x; y] > 0$, то зв'язок між X та Y прямий, тобто при збільшенні видатків бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету збільшиться і валовий регіональний продукт Волинської області; оскільки $0,7 < |r[x;y]| < 1$, то зв'язок між X і Y сильний.

Проведемо оцінку впливу варіації фактору X на варіацію показника Y , використавши коефіцієнт детермінації (R^2). Розрахунки демонструють, що $R^2=0,95074$, а це означає, що варіація показника на 95,07% зумовлена варіацією фактору X .

Дослідимо за допомогою коефіцієнта еластичності, як змінюється показник Y (ВРП, млн грн.) при зміні фактору X (Видатки бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету, млн. грн.) на 1%.

Загальна формула для визначення коефіцієнта еластичності має вигляд:

$$Кел. заг. = \frac{Y_{xв.1} * X}{Y_{xв.}} \quad (3.4)$$

Оскільки $y = y = -0,00006 * x^2 + 6,54737 * x - 22685,14839$, то похідна матиме вигляд $Y' = -0,00012 * x + 6,54737$, відповідно й отримаємо формулу для коефіцієнта еластичності:

$$Кел. = \frac{(-0,00012 * x + 6,54737) * x}{Y_{xв.}} \quad (3.5)$$

Для кожного заданого значення фактору незалежної змінної (Видатки бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету, млн. грн.) використовуючи програму Microsoft Excel розрахуємо відповідне йому значення коефіцієнта еластичності. Сумуємо відповідні розраховані показники та обчислюємо також коефіцієнт еластичності для середнього значення фактору й показника:

$$К ел.сер. = 12,18/8 = 1,52.$$

Отже, при збільшенні видатків бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету, на 1%, валовий регіональний продукт у Волинській області зросте на 1,52%. Такий мультиплікативний ефект дає змогу нам обґрунтовувати заходи, пов'язані із нарощенням видатків до бюджету в тому числі й за рахунок соціальних виплат, оскільки у структурі видатків бюджету (табл. 3.5) на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення припадає найбільша частка.

Коментуючи таблицю, слід зазначити, що у структурі видатків бюджету Волинської області, частка витрат на освіту зросла з 30,55% у 2017 р. до 39,33% у 2019 р., частка охорони здоров'я зменшилась з 15,07% до 13,93% відповідно, хоча в абсолютному вираженні сума видатків зросла з 1973,7 млн грн – 2017 р. до 2024,5 млн грн у 2019 році. Що стосується видатків бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення, то спостерігається суттєве скорочення і

Таблиця 3.5. Оцінка структури витратків бюджету Волинської області у 2017–2019 рр.

Статті витратків бюджету	2017 р.		2018 р.		2019 р.	
	млн грн.	%	млн грн.	%	млн грн.	%
Державне управління	465,8	3,56	672,6	4,49	820,2	5,64
Освіта	4001	30,55	5092,2	33,97	5714,4	39,33
Охорона здоров'я	1973,7	15,07	2183,3	14,56	2024,5	13,93
Соціальний захист та соціальне забезпечення	4433,9	33,86	4527,9	30,20	3247,5	22,35
Культура і мистецтво	375,2	2,86	324,4	2,16	383,4	2,64
Фізична культура і спорт	104,5	0,80	131,3	0,88	155,1	1,07
Житлово-комунальне господарство	293,1	2,24	382	2,55	460,1	3,17
Економічна діяльність	1391	10,62	1636,6	10,92	1648,3	11,34
Інша діяльність	58,1	0,44	41,7	0,28	76,7	0,53
Разом витратків	13096,3	100,0	14992,0	100,0	14530,2	100,0

Складено та розраховано автором на основі даних Міністерства фінансів України [189].

абсолютних, і відносних показників за даним показником з 33,86% (4433,9 млн грн) у 2017 році до 22,35 % (3247,5 млн грн) у 2019 році.

Зведений аналіз усіх показників за визначеними функціями, що описують взаємозалежності параметрів капіталізації бюджетного потенціалу території (мультиплікаторів) та результуючого фактору ВРП у Волинській області на основі додатку 3 (рис. 3.1–3.6) наведений у таблиці 3.6.

Більшість рівнянь, що найбільш точно описують взаємозалежність результуючого показника (валовий регіональний продукт) та факторів, що на нього впливають, відображаються за допомогою поліноміального характеру зв'язку; для неподаткових надходжень лінія тренду представлена експотенціальним рівнянням; взаємозв'язок доходів бюджету, враховуючи міжбюджетні трансфери відображається степеневою функцією, а лінія тренду для видатків бюджету, без трансфертів до державного бюджету – логарифмічним взаємозв'язком.

Окремо слід наголосити, що практично за всіма типами рівнянь, що використовувались нами для дослідження зв'язку, спостерігаються високі коефіцієнти детермінації та кореляції, тобто взаємозалежність між залежною та незалежною змінною у рівняннях парної регресії є прямою, сильною та варіаційно високою. Такі дані дають змогу стверджувати, що обрані мультиплікатори капіталізації бюджетного потенціалу території, мають суттєвий вплив на зростання валового регіонального продукту Волинської області. При формуванні механізму забезпечення бюджетної ефективності територій слід враховувати ключові параметри двофакторного та багатфакторно регресійного рівняння.

Запропоновані механізми можуть стосуватися аспектів, що пов'язані з такими факторами як стимулювання органів місцевого самоврядування, децентралізацією повноважень місцевого самоврядування, рівнем контролю за використанням бюджетних коштів, прозорістю формування бюджетних коштів, обсягів надходжень бюджетних коштів, ефективністю механізму нарахування, стабільністю надходження коштів до бюджету, рівнем впливу регіональних органів влади на розмір і повноту зарахування доходів [187].

Одним з елементів аналізу є прогнозування зміни результуючого показника (ВРП) під дією вибраних факторів, що мають визначе-

Таблиця 3.6. Типи рівнянь, що описують залежності впливу факторів на ВРП, та параметри моделей (Критерій Фішера, коефіцієнти детермінації та кореляції)

Фактори	Лінійне		Логарифмічне		Поліноміальне		Степеневе		Експотенціальне	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1 Податкові надходжен- ня, млн. грн.	$y = 11,21393x + 9059,80107$	$R^2 = 0,978$	$y = 28040,61024 \ln(x) - 177665,95838$	$R^2 = 0,96654$	$y = -0,00037x^2 + 13,36091x + 6756,49500$	$R^2 = 0,97920$; $\Phi_{\text{проз}} = 282,46$; Корелі=0,9892	$y = 108,09976x^{0,34983}$	$R^2 = 0,97916$	$y = 16190,63679e^{0,00029x}$	$R^2 = 0,95158$
2 Неподаткові надходжен- ня, млн. грн.	$y = 89,21805x - 1552,78812$	$R^2 = 0,735$	$y = 35284,22861 \ln(x) - 174409,36914$	$R^2 = 0,71654$	$y = 0,07306x^2 + 26,32859x + 10119,97208$	$R^2 = 0,74027$	$y = 82,47062x^{0,00283}$	$R^2 = 0,81999$	$y = 11324,33289e^{0,00251x}$	$R^2 = 0,8277$; $\Phi_{\text{проз}} = 28,83$; Корелі=0,857
3 Доходи бюджету, враховуючи мілн.грн.	$y = 4,27230x - 3142,08427$	$R^2 = 0,987$	$y = 40075,20368 \ln(x) - 326347,92408$	$R^2 = 0,96614$	$y = 0,00008x^3 + 2,64607x + 3979,51357$	$R^2 = 0,98823$	$y = 1,88790x^{0,0953}$	$R^2 = 0,99319$; $\Phi_{\text{проз}} = 875,06$; Корелі=0,993	$y = 11608,00763e^{0,0001x}$	$R^2 = 0,98269$

Продовж. табл. 3.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Витатки бюджету, враховуючи трансферні до державного бюджету, млн. грн.	$y = 5,19430x - 15736,12209$	$R^2 = 0,951$	$y = 55912,17212 \ln(x) - 476518,15760$	$R^2 = 0,94800$	$y = -0,00006x^2 + 6,54737x - 22685,14839$	$R^2 = 0,95074$; Фроз=115,8; Корел=0,9749	$y = 0,03592x^{1,45300}$	$R^2 = 0,907$	$y = 8641,64886e^{0,00013x}$	$R^2 = 0,89612$
Доходи бюджету, без трансферів з державного бюджету, млн.грн.	$y = 13,32498x - 9852,14850$	$R^2 = 0,857$	$y = 47425,71159 \ln(x) - 347902,56129$	$R^2 = 0,80303$	$y = 0,00461x^2 - 22,29288x + 52611,67211$	$R^2 = 0,90239$; Фроз=55,47; Корел=0,9257	$y = 2,01386x^{1,19833}$	$R^2 = 0,72633$	$y = 10309,52894e^{0,00034x}$	$R^2 = 0,77621$

Продовж. табл. 3.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Витрати бюджету, без трансфертів до державного бюджету, млн. грн.	$y = 2,23699x + 10866,78410$	$R^2 = 0,971$	$y = 27512,24866ln(x) - 215818,01176$	$R^2 = 0,98298;$ $\Phi_{роз} = 346,5;$ Коефіц $= 0,9853$	$y = -0,00007x^2 + 4,23483x + 836,82782$	$R^2 = 0,97782$	$y = 42,14139x^{0,72724}$	$R^2 = 0,97304$	$y = 17086,58318e^{0,00006x}$	$R^2 = 0,92707$
Середній рівень доходів на 1 ос., грн.	$y = 10,63650x + 6582,80135$	$R^2 = 0,986$	$y = 29869,64752ln(x) - 196401,33951$	$R^2 = 0,96128$	$y = 0,00040x^2 + 8,06337x + 9763,56141$	$R^2 = 0,98659;$ $\Phi_{роз} = 441,42;$ Коефіц= $0,9928$	$y = 63,13842x^{0,86341}$	$R^2 = 0,98526$	$y = 15090,38490e^{0,00028x}$	$R^2 = 0,97117$

ні залежності. Використовуючи функцію екстраполяції для прогнозування зміни факторів у 2025 році ми можемо визначити такі тренди щодо зміни ВРП під дією цих змін (табл. 3.7).

Як видно з таблиці, найбільш суттєвий позитивний вплив на ВРП Волинської області будуть мати такі мультиплікатори як неподаткові надходження, доходи бюджету, без трансферів з державного бюджету, середній рівень доходів на одну особу приріст ВРП за яким становитиме 250,7%, 131,94% та 85,64% відповідно.

Використання багатофакторних рівнянь регресії також підтвердили прогнозні значення двофакторних моделей, зокрема за допомогою рівняння впливу податкових і неподаткових надходжень ми отримали таке значення ВРП у 2025 році:

$$Y = 9,93558 * 8389,8 + 13,40189 * 1018,5 + 6510,3066 = 103512,6478 \text{ млн грн};$$

а багатофакторне рівняння дало нам такий результат:

$$Y = 0,36279 * 25017,6 - 8,6934 * 7716,6 + 5,8233 * 22228,3 + 0,2855 * 40139,2 + 3,4839 * 9134,3 - 7575,14402 = 107142,6842 \text{ млн грн}.$$

Отже, реалізація визначальної мети бюджетної політики, яка полягає у забезпеченні стійкої економічної динаміки та розширенні потенціалу збалансованого розвитку, передбачає пошук шляхів збільшення доходів бюджетів усіх рівнів та формування ефективних бюджетних механізмів стимулювання економічного зростання територій. В умовах системної трансформації державного сектору, спрямованої на підвищення фінансової безпеки територій та якості життя населення, проблема ефективної діагностики бюджетного потенціалу стають визначальними. Проведений аналіз мультиплікаторів дав змогу визначити, що найбільший вплив на валовий регіональний продукт як результуючий фактор бюджетної ефективності територій в умовах децентралізації мають податкові та неподаткові надходження, видатки бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету та середній рівень доходів на одну особу. Врахування прогнозів цих показників й інструменти щодо їх покращення дасть змогу наростити темпи економічного розвитку Волинської області та забезпечити бюджетну ефективність територій.

Таблиця 3.7. Аналіз впливу прогнозованих значень мультиплікаторів на результативний показник ВРП Волинської області

Фактори	Прогнозні значення, 2025 р.	Розрахункові показники ВРП за рівнянням регресії у 2019 р., млн грн.	Прогнозні показники ВРП, млн грн.	Темпи зростання 2025 р. / 2019 р.	
				абсолютні	відносні
Податкові надходження, млн. грн.	8389,8	63588,42	92975,82	29387,4	46,22
Неподаткові надходження, млн. грн.	1018,5	41622,45	145968,2	104345,75	250,70
Доходи бюджету, враховуючи міжбюджетні трансфери, млн. грн.	25017,6	58912,96	105685,91	46772,95	79,39
Доходи бюджету, без трансферів з державного бюджету, млн.грн.	7716,6	66866,95	155093,11	88226,16	131,94
Видатки бюджету, враховуючи трансфери до державного бюджету, млн. грн.	22228,3	60435,48	93205,92	32770,44	54,22
Видатки бюджету, без трансфертів до державного бюджету, млн. грн.	40139,2	59271,77	75814,81	16543,04	27,91
Середній рівень доходів на одну особу, грн.	9134,3	62912,89	116790,98	53878,09	85,64

3.3. ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Започатковані зміни в фінансово-економічній системі України останніх років та поглиблення процесів фінансової децентралізації, кінцева мета якої - достатній рівень автономності органів місцевого самоврядування в питаннях формування та реалізації бюджетної політики, чіткий розподіл фінансової бази, видаткових повноважень та функцій між різними рівнями управління, дієві стимули та механізми відповідальності ОМС для забезпечення ефективного надання якісних суспільних послуг, обумовлюють необхідність підвищення бюджетної ефективності територій.

Забезпечення такої ефективності базується на низці важелів та інструментів, використання яких дозволить сформувати алгоритм дієвості бюджетного процесу в умовах децентралізації.

Систему інструментів та важелів підвищення бюджетної ефективності розвитку територій подано на рисунку 3.11. Вона включає низку важливих блоків, серед яких: блок доходів, блок видатків, блок міжбюджетних відносин та нормативно-законодавчий блок. Розглянемо кожен з них.

Підвищення бюджетної ефективності в контексті забезпечення соціально-економічного розвитку територій України потребує у першу чергу вдосконалення її дохідної складової, адже тривала невідповідність між доходною базою та функціями, покладеними на територіальні органи влади, зумовлювала низку проблем соціального, економічного, інфраструктурного характеру.

Першочерговими кроками у напрямі дохідної складової є такі.

1.1. Зміцнення самостійності місцевих бюджетів та розширення їх фінансової спроможності. Вважаємо за доцільне переглянути і відкорегувати склад доходів місцевих бюджетів, що у кінцевому підсумку дозволить зменшити їх трансфертну залежність з державного бюджету. Позитивом реформи децентралізації безсумнівно є зарахування податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) до бюджетів міст й ОТГ у розмірі 60%.

Рис. 3.11. Інструменти підвищення бюджетної ефективності розвитку територій за блоками доходів, видатків та міжбюджетних відносин

Однак, розподіл на загальнодержавний рівень 25% даного податку та 15% на обласний рівень нами вважається несправедливим, оскільки обласні бюджети з 2016 року зобов'язались фінансувати профтехосвіту та вищу освіту I-II рівня акредитації. Тому вважаємо доцільним збільшення нормативу відрахування з ПДФО, що сплачується зареєстрованими платниками на території області до обласного бюджету, до 25%, натомість 15% – зараховувати до державного бюджету.

Залишається проблемною система адміністрування земельного податків. Це потребує вирішення сукупності проблем, зокрема: а) проблеми інвентаризації земель; б) формування повноцінного

земельного кадастру; в) посилення фіскального адміністрування земельного податку, а також орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності; г) організації проведення грошової оцінки (переоцінки) земель як у населених пунктах так і за їх межами, враховуючи ринкові фактори.

1.2. Нарощення економічного потенціалу та забезпечення інвестиційної привабливості територій. Доходи місцевих бюджетів залежать, у першу та основну чергу, від ефективності роботи суб'єктів економічної діяльності, розташованих на їх території. Тому органи місцевого самоврядування повинні віднаходити шляхи стимулювання для бізнесу. Це можуть бути як надані земельні ділянки, відбудована інфраструктура, так і фінансові важелі стимулювання бізнесу шляхом надання певних преференцій та пільг.

Інвестиційна привабливість територій є предметом досліджень науковців та практиків, органів влади та політичних інституцій, громадських організацій та бізнесу.

Систематизуючи підходи до визначення чинників впливу на інвестиційну привабливість території, можна виокремити дві основні складові: тверді чинники (зміна яких є неможливою або тривалою) та м'які чинники (підлягають швидкій зміні).

До твердих чинників слід віднести:

- географічне розташування;
- наявні природні ресурси та клімат;
- рівень розвитку людського капіталу;
- інноваційний потенціал;
- рівень економічного розвитку території;
- рівень розвитку інфраструктури;
- обсяг споживчого ринку.

До м'яких чинників відносяться:

- ефективність та прозорість діяльності органів влади;
- місцеві податки та платежі;
- адміністративні послуги та процедури.

Таким чином, органи місцевого самоврядування повинні вибудувати регіональну політику у напрямі підвищення інвестиційної привабливості території, що має бути передбачено як у довго-, та і у короткострокових цілях.

1.3. Залучення додаткових фінансових джерел забезпечення соціально-економічного розвитку територій. Такими джерелами можуть бути місцеві запозичення, які здійснюються з метою створення або модернізації стратегічних об'єктів довготривалого користування або для вирішення нагальних проблем чи задоволення інтересів населення територій.

Такі запозичення органи місцевого самоврядування, зокрема міста (під заставу, як правило, комунального майна), можуть здійснювати, керуючись статтею 143 Конституції України, статтями 16,74 Бюджетного Кодексу України, пунктом 26 частини 1 статті 26, статтею 70 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 110 «Про затвердження порядку здійснення місцевих запозичень» (зі змінами).

Слід наголосити, що ринок місцевих запозичень в Україні станом на сьогодні перебуває лише на етапі свого становлення, а це в той час, коли в ринкових економіках використання боргових інструментів (до яких належать місцеві позики) та прямі залучення кредитних ресурсів задля ефективної реалізації стратегій розвитку набули активного й широкого застосування та є вагомим інструментом фінансування розвитку регіонів. За умови ефективного й раціонального управління, місцеві запозичення дозволяють мобілізувати додаткові ресурси для задоволення потреб у фінансуванні капітальних видатків у приймати виважені децентралізовані рішення у сфері фінансування місцевих інвестицій тощо.

В Україні ринок муніципальних запозичень функціонує на засадах «золотого правила». Вплив місцевих запозичень на територіальний розвиток визначається самою їхньою суттю. Будучи дієвим інструментом фінансування суспільних потреб міст, вони спрямовуються на розвиток інфраструктури: розвиток транспортної мережі; розбудову інфраструктурних об'єктів; будівництво соціальних об'єктів, шкіл, закладів охорони здоров'я; модернізацію й будівництво систем водовідведення, електропостачання; в конкретні інвестиційні проекти. Ефективне управління місцевим боргом, як і сам по собі місцевий борг, здатні впливати на регіональний розвиток через збільшення доходів місцевих бюджетів, вплив на ринок боргового капіталу, підвищення

кредитоспроможності регіону та забезпечення належного рівня кредитного рейтингу, підвищення фінансової самостійності та самодостатності місцевих громад.

Для підвищення бюджетної ефективності територій, подальший розвиток ринку місцевих запозичень та ефективне управління місцевим боргом сприятимуть:

а) покращенню інвестиційного клімату, що здатне викликати підвищення зацікавленості з боку як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів до проектів, які реалізуються місцевою владою;

б) зростанню кредитного рейтингу території. Проведення виваженої політики управління місцевим боргом дає їй можливість залучати не лише додаткові фінансові ресурси, але й належним чином забезпечувати їх погашення та обслуговування, що позитивно впливатиме на рівень довіри з боку інвесторів. Оскільки запозичення формують кредитну історію муніципалітетів, то встановлення належного рівня кредитного рейтингу здатне забезпечити ліквідність боргових інструментів та, як наслідок, гарантувати в майбутньому можливість залучення більш дешевих та довгих фінансових ресурсів;

в) фінансування конкретних виробничих проектів за рахунок місцевих запозичень дозволяє не лише прямо впливати на зайнятість і доходи населення регіону та зростання податкових надходжень, але й за рахунок рівня надійності та ліквідності муніципальних цінних паперів забезпечувати залучення додаткових інвестицій у промисловість територій.

З метою перетворення місцевих запозичень на вагомий інструмент фінансування розвитку доцільно здійснювати випуск муніципальних цінних паперів під високо прибуткові проекти розвитку; залучені фінансові ресурси спрямовувати винятково на інвестиційні цілі. Наповненню місцевих бюджетів сприятиме запровадження інституту спільного інвестування на територіальному рівні.

Органам місцевого самоврядування рекомендується запускати муніципальні ваучерні програми з метою досягнення цілей, визначених у стратегії розвитку територій та відповідних стратегіях розвитку територій. Вони є, передусім, стимулюючим інструментом, яким органи місцевого самоврядування можуть мотивувати як мешканців громади, так представників приватного

і муніципального підприємницького секторів, до участі розвитку економічної інфраструктури території [191, с. 73–74].

Фінансування муніципальних ваучерних програм здійснюється як за рахунок коштів місцевого бюджету, так і шляхом співфінансування із підприємствами, що перебувають у комунальній власності, та іншими зацікавленими сторонами.

Муніципальні позики сприяють не лише вирішенню проблем, пов'язаних із фінансуванням бюджету, проведенням регіональної фінансово-кредитної політики, яка спрямована на розвиток території та задоволення потреб муніципалітету необхідними фінансовими ресурсами, підтримку пріоритетних галузей економіки та, як наслідок, розвиток промисловості, але й сприяє розвитку банківського сектору території, що, в свою чергу, через процеси розширеного відтворення, впливає на процеси забезпечення території кредитними та інвестиційними банківськими ресурсами.

Муніципальні запозичення здійснюються із загальною метою – вирішення місцевих проблем, і, як наслідок, забезпечення розвитку території. Тому, самі по собі такі запозичення не є високодохідними та над привабливими для потенційних інвесторів, але для громади міст здійснення муніципальних запозичень та ефективне управління місцевим боргом органами місцевої влади дозволить стимулювати інвестиційну та інноваційну діяльність в регіоні, фінансувати соціальну сферу, вирішувати проблеми інфраструктури міста, створювати нові робочі місця тощо, що зрештою призведе до економічного розвитку території.

Окрім запозичень, важливим напрямом нарощення бюджетного потенціалу є залучення коштів ДФРР, субвенцій на соціально-економічний розвиток територій, грантові кошти міжнародних програм, що дозволить суттєво наростити бюджетну спроможність та ефективність територій. Для цього слід, у першу чергу, удосконалити регіональний менеджмент.

Таким чином, напрямки забезпечення бюджетної ефективності розвитку територій через вдосконалення дохідної складової бюджету лежать у площині, по-перше, розширення фінансової самостійності місцевих бюджетів, по-друге, нарощення економічного потенціалу та забезпечення інвестиційної привабливості територій, по-третє, залучення зовнішніх запозичень для реалізації важливих завдань та проєктів.

Підвищення бюджетної ефективності розвитку територій України потребує поруч з доходною, вдосконалення її видаткової складової, адже раціональне використання ресурсів території, їх вдалилий розподіл та контроль за використанням є визначальними для забезпечення бюджетної ефективності.

Запинимось на обґрунтуванні напрямків забезпечення бюджетної ефективності розвитку територій через вдосконалення видаткової складової бюджету.

Першочерговими кроками у напрямі видаткової складової є такі.

2.1. Удосконалення процесу розробки державних та регіональних прогнозних, а також програмних документів відповідно до середньострокового бюджетного планування. З 2018 року, всі місцеві бюджети, що характеризується прямими взаємовідносинами з державним бюджетом перейшли на середньострокове планування на програмно-цільовій основі, що передбачає трьохрічний прогноз економічного та соціального розвитку України (на заміну раніше однорічному з двохрічним прогнозом макропоказників), трьохрічну бюджетну декларацію (на зміну Основних напрямів бюджетної політики) та трьохрічний план діяльності головних розпорядників бюджетних коштів. У цьому напрямі особливої актуальності набуває оцінка ефективності бюджетних програм. Йдеться, зокрема, про відсутність усталених, науково обґрунтованих критеріїв та показників оцінювання бюджетних програм. Не вироблено єдиного чіткого розуміння про ефективність та продуктивність бюджетних програм. Фактично їх оцінка зводиться до відомостей про рівень використання бюджетних коштів на той чи інших заході програми, без зазначення чіткого результату її реалізації. Тобто актуальними є питання розробки інструментарію вимірювання результативності регіональних програм. Окрім того, відсутня досконала система реалістичних показників для оцінювання як окремих завдань, так і бюджетної програми в цілому. У додаток до цього, кожна регіональна програма вимагає на сьогодні стратегічної екологічної оцінки згідно ЗУ «Про стратегічну екологічну оцінку» [192], механізм запровадження якої спричиняє додаткові суттєві витрати бюджетів на її проведення.

Такий підхід є певним чином суперечливим, оскільки не усі регіональні програми є дотичними до екологічної проблематики та не передбачають жодного впливу на довкілля.

Для того, щоб середньострокове планування стало вектором ефективності бюджетних процесів, а регіональні програми дієвим інструментом забезпечення соціально-економічного розвитку територій, першочерговим завданням є розробка оновлених методичних рекомендацій щодо порядку формування регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання у зв'язку з втратою чинності 16.01.19 р. наказу Міністерства економіки України від 04.12.2006 № 367 [193], де чітко зазначаються критерії оцінки виконання програм, які уможливають визначення міри досягнення кінцевої мети через встановлення причинно-наслідкових зв'язків між витраченими бюджетними коштами і отриманими вигодами.

Отже, визначальною проблемою оцінювання ефективності виконання бюджетних програм є вибір та застосування реалістичних показників їх оцінки [194].

Критеріями такої оцінки є ефективність, поширюваність та стабільність.

Орієнтовний набір таких критеріїв та відповідно до них, показників, подано у таблиці 3.8.

На нашу думку, застосування даних критеріїв при оцінці регіональних програм дозволить підвищити рівень бюджетної ефективності територій.

При цьому важливо також визначити і відповідальність за невідповідність отриманих результатів визначеним критеріям. Це є визначальною умовою підвищення ефективності реалізації регіональних програм та, як наслідок, бюджетної ефективності територій їх реалізації.

2.2. Інвентаризація існуючих державних та регіональних цільових програм, що виконуються за рахунок бюджетів та приведення їх у відповідність до потреб територій і наявних фінансових можливостей. На нашу думку, такий захід здатен суттєво посилити ефективність видатків. При цьому слід запровадити постійний моніторинг як ефективності використання бюджетних коштів, так і діяльності головних розпорядників та розпорядників нижчого рівня.

2.3. Збільшення видатків розвитку у структурі видатків місцевих бюджетів.

Таблиця 3.8. Критерії оцінки бюджетної ефективності регіональних програм

Критерії	Показники	Алгоритм розрахунку
Ефективність	<p>Кількість отриманого економічного результату на одиницю вкладених ресурсів, %</p> <p>Кількість отриманого соціального результату на одиницю вкладених ресурсів, %</p> <p>Кількість отриманого екологічного результату на одиницю вкладених ресурсів, %</p>	<p>Алгоритм розрахунку</p> $E = \frac{\text{Результат}}{\text{Ресурси}} \times 100\%$
Поширюваність	<p>Кількість населення, на яку поширюється результат у відношенні на гривню вкладених ресурсів, осіб/грн</p> <p>Частка населення, на яку поширюється результат, %</p> <p>Частка площі, на яку поширюється результат, %</p> <p>Частка підприємств, на які поширюється результат, %</p>	$П1 = \frac{\text{Рівень охоплення}}{\text{Ресурси}}$ $П2 = \frac{\text{Кількість охоплення}}{\text{Загальна кількість}}$
Стабільність	<p>Темп росту економічного результату, %</p> <p>Темп росту соціального результату, %</p> <p>Темп росту екологічного результату, %</p>	$Тр = \frac{\text{Показник (t+1) року}}{\text{Показник t року}} \times 100\%$

Переважання поточних видатків місцевих бюджетів над видатками розвитку є негативною рисою видаткової бюджетної політики, а видатки за функціональною класифікацією мають соціально орієнтований вектор (виключне фінансування споживчих потреб). Зазначений розподіл видатків свідчить про зменшення інвестиційної складової місцевих бюджетів, а отже і неспроможність органів місцевого самоврядування впливати на соціально-економічну ситуацію. Така бюджетна політика не вирішує соціальних проблем населення і не забезпечує економічний розвиток, а тому потребує перегляду та зміщення акцентів в напрямку зростання інвестиційних видатків території.

Аналіз структури видатків місцевих бюджетів свідчить про значні видатки на сферу освіти, культури, охорони здоров'я (до запровадження реформи). Однак, структура видатків є досить неефективною, адже левову частку (до 95% - 99%) становлять поточні видатки. Такий гарантований підхід щодо обсягу коштів на захищені статті із року у рік, без перегляду доцільності витрачання коштів саме на таку кількість послуг, та відверте лобювання кількості коштів розпорядниками коштів, не стимулюють органи влади до критичної оцінки та перегляду напрямів використання коштів. Як результат, території мають низку проблем інфраструктурного характеру кожної зі сфер та певний звичний режим розподілу та витрачання коштів.

У цьому напрямі доцільним та необхідним є запровадження інноваційних підходів до розподілу бюджетних коштів. Одним із таких підходів є запровадження портфельного підходу до управління бюджетними коштами.

2.4. Розширення практики формування бюджетів участі. Не менш важливою для забезпечення бюджетної ефективності є залучення громадськості до розподілу ресурсів. Йдеться не лише про громадські слухання при формуванні бюджету, а й про впровадження громадських бюджетів (бюджетів участі), що стали поширеним явищем у багатьох територіальних одиницях. Вони передбачають оголошення конкурсів місцевих ініціатив на подання громадянами проектів, що будуть реалізовані за бюджетні кошти. Такий підхід створює важливі передумови формуванню громадянського суспільства. На нашу думку, на законодавчому рівні слід встановити

норму обов'язкової частки у структурі бюджету розвитку, видатків громадських бюджетів.

При цьому формування громадського бюджету повинне бути прозорим, зрозумілим, чітким з можливістю охопити якнайбільшу кількість ініціативних громадян.

Основними завданнями формування громадських бюджетів на конкурсній основі є:

- стимулювання діяльності щодо самоорганізації громад шляхом надання фінансової підтримки їх ініціативам;
- об'єднання ресурсів громад для вирішення соціально важливих проблем;
- розвиток співпраці між органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності, громадськими організаціями, органами самоорганізації населення, ініціативними групами, благодійними фондами;
- вирішення місцевих проблем територіальних громад області;
- підвищення професійного рівня представників органів місцевого самоврядування, громадськості з питань управління проектами;
- поширення позитивного досвіду розв'язання проблем місцевого розвитку, набутого в процесі реалізації проектів;
- розвиток співпраці органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємницької діяльності та громадського сектору в реалізації проектів місцевого розвитку.

Приклад положення про обласний конкурс проектів місцевих ініціатив з розробленою формою заявки подано у додатку І.

Особливістю запропонованого положення є передбачена можливість приймати участь у конкурсі ініціативним групам громадян, склад якої повинен містити не менше трьох осіб. Такий підхід не обмежуватиме ініціативних громадян подати проект та прийняти участь у вирішенні проблеми території за кошти бюджету.

Найбільш важливим для визначення прохідних проектів є критерії їх оцінки, що повинні базуватись на показниках бюджетної ефективності. Розроблена система критеріїв подана у таблиці 3.9.

Серед критеріїв важливе значення для бюджетної ефективності містить коефіцієнт капіталомісткості проекту ($K_{\text{кап}}$). Коефіцієнт капіталомісткості — це відношення обсягу коштів обласного бюджету на реалізацію проекту до

Таблиця 3.9. Критерії оцінки проектів, поданих для участі в обласному конкурсі місцевих ініціатив

	Показники	К-сть балів
1	2	3
1	ЗАГАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ПРОЕКТУ	
1.1.	Якість оформлення проекту:	
	- проект зрозумілий, структурований, логічний	Від 3 до 5
	- проект містить неточності та погрішності у змісті та оформленні	Від 1 до 2
	- проект не є цілісним, оформлений хаотично	0
2.	АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОЕКТУ	
2.1.	Важливість мети і завдань проекту:	
	- проект вирішує проблему від 70 % до 100 % мешканців громади	15
	- проект вирішує проблему від 30 % до 70 % мешканців громади	10
	- проект вирішує проблему до 30 % мешканців громади	5
	- неможливо оцінити через низьку якість підготовки проекту	0
3.	ОЦІНКА ЗАХОДІВ ПРОЕКТУ	
3.1.	Участь громади у реалізації проекту	
	проект реалізовуватиметься із залученням громади (ресурси, робота)	Від 3 до 10
	- проект реалізовуватиметься без залучення громади (ресурси, робота)	Від 1 до 2
	- неможливо оцінити через низьку якість підготовки проекту	0
3.2.	Узгодженість мети і заходів проекту	
	- головні ланки проекту «проблема – мета – завдання – заходи» є логічно узгодженими	Від 6 до 10
	- головні ланки проекту «проблема – мета – завдання – заходи» містять логічні погрішності	Від 1 до 5
	головні ланки проекту «проблема – мета – завдання – заходи» не є логічно узгодженими	0

Продовж. табл. 3.9

1	2	3
4.	РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЕКТУ	
4.1.	Значимість і чіткість очікуваних результатів	
	- очікувані результати є значимими, чіткими та конкретними	Від 1 до 10
	- очікувані результати не є значимими, чіткими та конкретними	0
4.2.	Тривалість результатів проекту	
	- результати проекту мають довгостроковий ефект	Від 6 до 10
	- результати проекту мають лише короткостроковий ефект	Від 1 до 5
5.	БЮДЖЕТ ТА КАПІТАЛОМІСТКІСТЬ ПРОЕКТУ	
5.1.	Додатково залучені кошти понад обов'язковий внесок, що підтверджено гарантійними листами	
	Більше 25 % від обов'язкового внеску	20
	Від 10 % до 25 % (включно) від обов'язкового внеску	15
	Від 5 % до 10 % (включно) від обов'язкового внеску	10
	До 5 % (включно) від обов'язкового внеску	5
5.2.	Коефіцієнт капіталомісткості проекту ($K_{\text{кап}}$)	
	До 5 тис.грн/особу (включно)	20
	Від 5,1 до 10 тис.грн/особу	15
	Від 10,1 до 20 тис.грн/особу	10
	Більше 20,1 тис. грн/особу	5
	ВСЬОГО (максимум – 100 балів)	

кількісного результату реалізації проекту (кількості отримувачів користі від реалізації проекту).

Одиницею обсягу коштів є одна тисяча гривень, надана з обласного бюджету на реалізацію проекту. Одиницею результату є: кількість жителів, які отримують блага або інший показник, який підлягає кількісному виміру і характеризує результати проекту.

Слід вказати, що бали для оцінки показників розділів 1, 3, 4 варіюються у межах вказаної шкали, а бали для оцінки показників розділів 2 та 5 не варіюються, а відповідають вказаній шкалі.

Таким чином, бюджетна ефективність територій залежить у першу чергу від низки раціональних кроків щодо розподілу наявного ресурсу, де визначальними є такі складові як: удосконалення процесу розробки державних та регіональних прогнозних, а також програмних документів відповідно до середньострокового бюджетного планування; інвентаризація існуючих державних та регіональних цільових програм; збільшення видатків розвитку у структурі видатків місцевих бюджетів, розширення практики формування бюджетів участі. Вдосконалення бюджетної політики в сфері видатків дозволить створити сприятливі умови для економічного зростання та розвитку територій, а також сприятиме підвищенню ефективності використання бюджетних коштів.

Зупинимось на обґрунтуванні напрямків оптимізації системи міжбюджетних відносин з врахуванням нових викликів децентралізаційних процесів.

Першочерговими кроками у напрямі міжбюджетних відносин є такі.

3.1 Чіткий і зрозумілий розподіл системи повноважень між органами державної влади й органами місцевого самоврядування.

Модернізація бюджетної політики розвитку територій України на засадах децентралізації та саморозвитку потребує чіткого розподілу повноважень між органами державної влади й місцевого самоврядування, який би базувався на економічних критеріях. Одним з найбільших викликів децентралізації (влади та ресурсів) є розмежування повноважень у системі ОМС та органів виконавчої влади різних рівнів, яке повинно сприяти покращенню надання населенню суспільних благ та послуг. В цьому аспекті звертає на себе увагу той факт, що згідно з БКУ (ст. 86 п.1) «розмежування видатків між місцевими бюджетами здійснюється на основі принципу субсидіарності, з урахуванням критеріїв повноти надання гарантованих послуг та наближення їх до безпосереднього споживача» [18]. Разом з тим практична реалізація положень цієї статті обумовлює правову невизначеність щодо застосування принципу субсидіарності, не до кінця зрозумілим є трактування «повноти надання послуг» та «гарантовані послуги». Важко пояснити: чиї інтереси представляють місцеві державні адміністрації в процесі формування та реалізації бюджетної політики, які в межах наданих їм повноважень реалізують функції виконавчої влади на

території певної адміністративно-територіальної одиниці (забезпечують дотримання Конституції та Законів України, наказів Президента України тощо) і одночасно виконують функції виконавчих органів районних та обласних рад (наприклад, підготовка та виконання відповідних місцевих бюджетів). Якщо послуговуватися ст. 7 БКУ, то принцип субсидіарності передбачає такий розподіл видів видатків між державним та місцевими бюджетами, який сприяє максимально можливому наближенню гарантованих послуг до їх споживача. Згідно з принципом субсидіарності органи влади вищого рівня виконують завдання лише у тому випадку, коли там вони виконуються більш ефективно.

Перші результати реалізації фінансової децентралізації засвідчили, що в процесі розмежування повноважень в системі ОМС різних рівнів недостатньо враховувати лише територіальне наближення надання послуг до споживача, адже виконання переданих функцій потребує значних фінансових ресурсів. Низька фінансова спроможність значної кількості ОТГ не сприяє якісному забезпеченню суспільних послуг. Наприклад, ми є свідками того, що з кожним роком кількість переданих «на місця» функцій збільшується, без належної фінансової підтримки, не говорячи про порушення принципу субсидіарності (мова йде і про передані пільги по ЖКГ, і по перевізниках, і по фінансуванню профтехосвіти та коледжів, і переданих видатках з утримання закладів освіти і охорони здоров'я). Такі кроки в підсумку не сприяють нарощенню фінансової спроможності місцевих бюджетів, більшість їх є незбалансованими, що в підсумку унеможлиблює реалізацію в повному обсязі та належної якості гарантованих суспільних послуг.

На наше переконання, удосконалення розподілу функціональних обов'язків між територіальними рівнями має три визначальні складові:

- необхідність впорядкування адміністративних рівнів управління (державна-область-район-ОТГ) з визначеними повноваженнями кожного з них;
- необхідність впорядкування рівнів самоврядування (область-ОТГ) з ліквідацією неефективного районного рівня;
- необхідність впорядкування виконавчої гілки влади з ліквідацією районних та обласних адміністрацій та передачею виконавчих функцій органам самоврядування.

- Таке впорядкування, звісно, спричиняє низку корегувань нормативних та законодавчих актів та вимагає тривалого часу на реалізацію.

3.2. Вдосконалення трансфертного методу вирівнювання за доходами. На етапі впровадження реформи міжбюджетних відносин передбачалося, що для покращення надання якісних публічних послуг для населення доцільно відомчим міністерствам розробити чіткі галузеві стандарти з надання таких послуг. Це у свою чергу дозволить забезпечити перехід від кошторисного фінансування бюджетних закладів до фінансування саме публічних послуг згідно до їх визначеного переліку, а на їх основі вже проводити розрахунки обсягів субвенцій. Такі заходи повинні бути компетенцією відомчих міністерств за погодженням МФУ та Міністерства розвитку громад та територій. Запровадження і застосування на практиці державних стандартів суспільних послуг стане каталізатором підвищення ефективності процесів планування і використання бюджетних коштів всіх рівнів. Практика такого підходу до розподілу коштів реалізована для сфери охорони здоров'я шляхом проведення медичної реформи, створенням національної служби здоров'я України, яка забезпечує реалізацію державної політики щодо надання державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення шляхом виконання функцій замовника медичних послуг і лікарських засобів за програмою медичних гарантій.

3.3. Вдосконалення формульних розрахунків базової та реверсної дотації. Потреба перегляду методики розрахунку дотацій зумовлена низкою прогалин існуючого підходу, серед яких визначальними є: 1) відсутність можливості коригування обсягу дотації в залежності від зміни протягом року базових параметрів; 2) обсяг реверсної дотації для податкоспроможних територій у розмірі 50 % (для територій з обсягом надходжень податків на одного жителя більшим за середньо державний рівень), що певним чином не стимулює території до нарощення власного фінансового ресурсу. Звісно, залишок частини реверсної дотації на рівні території зібрання (50%) можна вважати її мотивуючим елементом, однак все ж це не є стимулом для громад та територій до нарощення податкоспроможності. Інакше кажучи, такі рішення руйнують чи призупиняють процес децентралізації, адже ті міста чи ОТГ, які активно займалися розвитком та зуміли акумулювати більше коштів, ніж

планували, змушені будуть відволікати свій ресурс на ті, що не були ефективними.

Таким чином, оптимізація системи міжбюджетних відносин базується на таких базових елементах: чіткий і прозорий розподіл повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування; вдосконалення трансфертного методу вирівнювання за доходами; вдосконалення формульних розрахунків базової та реверсної дотації.

Реалізація визначених орієнтирів бюджетної ефективності розвитку територій країни потребує відповідних змін щодо формування стратегічних засад бюджетного процесу, своєї бюджетної стратегії. Така потреба зумовлена відсутністю, як правило, в органів місцевого самоврядування стратегічного плану використання бюджетних коштів на термін від трьох і більше років.

Наявність бюджетної стратегії території дозволить, по-перше, впорядкувати довгострокові потреби та можливості території відповідно до бюджетних видатків; по-друге, конкретизувати регіональні програми відповідно до бюджетних можливостей; по-третє, забезпечить прозорість бюджетної політики території та ін.

Звісно ж, така стратегія повинна узгоджуватись з соціально-економічною, інфраструктурною, екологічною, інноваційною стратегіями розвитку території, мати довгостроковий характер, ідентичний часовим межах інших стратегій, містити сталу та гнучку складові, різні сценарії розвитку подій.

Таким чином, розроблені пропозиції щодо удосконалення бюджетної політики в сфері доходів, видатків та міжбюджетних відносин дадуть змогу усунути низку деструктивних чинників гальмування перебігу реформи фінансової децентралізації та сприятимуть зростанню фінансової самодостатності органів місцевого самоврядування, а відтак дозволять бюджетній політиці стати дієвим інструментом забезпечення соціально-економічного розвитку територій.

ВИСНОВКИ

У монографії наведене теоретичне узагальнення та подано нове вирішення наукового завдання – розробки механізмів забезпечення бюджетної ефективності територій в умовах децентралізації. У процесі дослідження зроблено такі висновки.

1. Доведено, що бюджетна ефективність території є інтегральним показником стану бюджетної системи території, який комплексно й системно синтезує і відображає результат досягнутого рівня ефективності й прозорості діяльності органів територіальної влади та місцевого самоврядування щодо формування, розподілу та використання бюджетних коштів на соціо-еколого-економічні цілі стратегічного й тактичного характеру. На основі різновекторних досліджень довкола окресленої проблематики, удосконалено концептуальні засади бюджетної ефективності території, зокрема, шляхом обґрунтування теоретичного, методологічного та інструментально-організаційного концепту бюджетної ефективності, що базуються на ключових її сутнісних аспектах (фінансово-економічний аспект; організаційно-управлінський аспект; макроекономічний аспект).
2. Обґрунтовано, що в науковій літературі існують різні підходи до дослідження децентралізації, систематизація яких дозволяє її розглядати як процес, що триває на довгостроковій основі, має ознаки управлінської діяльності та підкріплюється належним ресурсним забезпеченням при передачі повноважень, згідно чого, під децентралізацією розуміється процес перерозподілу владних повноважень, компетенцій та ресурсів від центральних органів державної влади до місцевих органів влади та самоврядування.
3. Доведено, що поруч з низкою переваг децентралізаційних процесів, вони містять певні ризики та загрози, до яких віднесено:

- фінансову неграмотність, корупційні ризики, нестачу фінансових ресурсів, відсутність досвіду, нерівномірність ресурсних можливостей, ризики макроекономічної стабільності, які слід враховувати при формуванні положень стратегії національної безпеки.
4. Розроблено методичний підхід до діагностики бюджетної ефективності територій, на основі якого визначено: рівень регіонів за економічною, фінансовою, соціальною ефективністю і ефективністю бюджетного інвестування; рівень адміністративних районів за критеріями формування доходів, розподілу витрат та використання коштів; рівень територіальних громад за критеріями: бюджетна результативність; бюджетна самодостатність; бюджетна транспарентність. На основі запропонованого методичного підходу до проведення комплексної оцінки бюджетної ефективності територій досліджено територіальні асиметрії у рівнях бюджетної ефективності територій обласного, районного рівня та рівня громад.
 5. Здійснено аналіз бюджетної ефективності областей, адміністративних районів та територіальних громад (на прикладі Волинської області), що дозволило виявити основні фактори її забезпечення та згрупувати території за рівнями ефективності. Комплексна оцінка та групування територій України за рівнем бюджетної ефективності дозволили виявити прогалини, що на перспективу враховуватимуться для усунення негативних тенденцій. Проведене дослідження стало основою формування стратегічних засад та інструментів підвищення бюджетної ефективності територій України.
 6. Обґрунтовано стратегічні засади фінансового менеджменту територій в умовах бюджетної децентралізації, що полягають у визначенні складових ефективності фінансового менеджменту, побудові алгоритму колаборації в територіальній управлінській системі та розробці системної стратегії фінансового управління, що базується на формуванні векторних орієнтирів фінансової архітектури та імперативів безперервного вдосконалення фінансового менеджменту через Кайдзен-технологію структурної симетрії та синергії бюджетної ефективності.
 7. Доведено, що на основі побудови кореляційно-регресійних моделей прогнозування чинників, що визначають параметри капі-

талізації бюджетного потенціалу територій, обрані мультиплікатори мають суттєвий вплив на зростання валового регіонального продукту, що дає можливість, при формуванні механізму забезпечення бюджетної ефективності територій, враховувати ключові параметри двофакторного та багатофакторно регресійного рівняння. Запропонований інструментарій пов'язаний з такими факторами, як: стимулювання органів місцевого самоврядування, децентралізація повноважень місцевого самоврядування, рівень контролю за використанням бюджетних коштів, прозорість формування бюджетних коштів, обсяг податкових та неподаткових надходжень.

8. Обґрунтовано інструменти удосконалення бюджетної політики в сфері доходів, видатків та міжбюджетних відносин, використання яких дозволить усунути низку деструктивних чинників гальмування перебігу реформи фінансової децентралізації та сприятимуть зростанню фінансової самодостатності органів місцевого самоврядування, а відтак дозволять бюджетній політиці стати дієвим інструментом забезпечення соціально-економічного розвитку територій та громад.

Список використаних джерел

1. Парето В. Компендиум по общей социологии / В. Парето; пер. с итал. А.А. Зотова; Гос. ун-т Высш. шк. экономики. Москва: ГУ ВШЭ, 2007. 511 с.
2. Лобай Р. Теоретичні підходи до визначення ефективності економічної діяльності. *Ефективність державного управління: Збірник наукових праць*. 2013. Вип. 36. С. 353-361.
3. Полегенька М.А. Теоретична сутність економічної категорії «ефективність». *АГРОСВІТ*. 2016. №10. С. 69–74. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2016/12.pdf (дата звернення: 28.04.2020).
4. Літвінова В.О. Економічна ефективність: сутність та форми. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. №2. С. 43–45.
5. Морщенок Т. С. Огляд підходів до визначення економічної сутності поняття «ефективність». *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 1. С. 7-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_1_3. (дата звернення: 28.04.2020).
6. Лазарева Н.О. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності виробничих підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»; Одеська національна академія харчових технологій. Одеса, 2017. URL: https://www.onaft.edu.ua/download/dissertation/thesis/Disser_Lazareva.pdf (дата звернення: 28.04.2020).
7. Перерва П.Г., Кравчук А.В. Ефективність як економічна категорія. *Вісник НТУ «ХПИ»*. 2018. № 15(1291). С. 137–143. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/161789675.pdf> (дата звернення: 28.04.2020).
8. Гринько Т.В., Алещенко В.І. Вплив та взаємозв'язок ефективності та економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/42-2020/3.pdf> (дата звернення: 20.10.2020).
9. Mihaiu, Diana Marieta & Opreana, Alin & Cristescu, Marian Pompiliu, 2010. *Efficiency, Effectiveness and Performance of the Public Sector: Journal for Economic Forecasting, Institute for Economic Forecasting*, vol. 0(4), pp. 132–147, December.
10. Чучук Ю.В. Теоретична сутність понять економічна ефективність та ефективність діяльності. *Ефективна економіка*. 2014. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2765> (дата звернення: 25.08.2020).

11. Кухта К., Орошан Т. Ефективність як основна економічна характеристика результативності виробництва. *Аграрна економіка*. 2018. Т. 11. №1–2. С. 15–22. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/450485.pdf> (дата звернення: 25.08.2020).
12. Васютинська Л.А. Система видатків бюджету в умовах розвитку програмно-цільового управління: монографія. Одеса: Друк-Південь, 2014. 192 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3075/1/Система%20видатків%20бюджету%20в%20умовах%20розвитку%20програмно-%20цільового%20управління.pdf> (дата звернення: 25.08.2020).
13. Iskandar Muda, Erlina, Idhar Yahya and Abdillah Arif Nasution. Performance Audit and Balanced Scorecard Perspective. *International Journal of Civil Engineering and Technology (IJCIET)*. Volume 9, Issue 5, May 2018, pp. 1321–1333, Article ID: IJCIET_09_05_146. Available online at http://www.iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJCIET/VOLUME_9_ISSUE_5/IJCIET_09_05_146.pdf (дата звернення: 25.06.2020).
14. Milana Otrusynova, Eliska Pastuszkova. Concept of 3 E's and Public Administration Performance. *International Journal of Systems Applications, Engineering & Development*. Issue 2, Volume 6, 2012. Pp. 171–178. URL: <https://naun.org/main/UPress/saed/16-119.pdf> (дата звернення: 25.04.2020).
15. Stasys Pučkorius. 3E koncepcijos plėtra [The development of 3E concepts]. *VIEŖŲ POLITIKA IR ADMINISTRAVIMAS*. 2002. Nr. 3. URL: <https://www3.mruni.eu/ojs/public-policy-and-administration/article/view/2515/2322> (дата звернення: 20.04.2020).
16. Saba Hinrichs-Krapels, Jonathan Grant. Exploring the effectiveness, efficiency and equity (3e's) of research and research impact assessment. 2016. URL: <https://www.nature.com/articles/palcomms201690> (дата звернення: 25.08.2020).
17. Ingo Keilitz. A Logic Model of Performance Inputs, Outputs and Outcomes. 2005. URL: <http://made2measure.blogspot.com/2005/10/logic-model-of-performance-inputs.html> (дата звернення: 25.08.2020).
18. Бюджетний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50–51, ст. 572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 25.08.2020).
19. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; наук. ред.: В. С. Кравців, І. З. Стороняньська. Львів, 2020. 531 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20200001.pdf> (дата звернення: 25.08.2020).
20. Стороняньська І.З., Патицька Х.О., Прокопюк А. Бюджетна спроможність регіонів України: порівняльний аналіз і напрями нарощення. *Вісник Університету банківської справи*. 2016. № 1–2. С. 10–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU_2016_1-2_4 (дата звернення: 25.08.2020).

21. Патицька Х.О. Формування фінансово-економічного потенціалу територіальних громад в умовах реалізації реформи місцевого самоврядування: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка (051 – Економіка). Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», Львів, 2018. URL: https://ird.gov.ua/irdd/d20180705_a805_PatytskaKh2.pdf (дата звернення: 25.08.2020).
22. Вахович І.М., Камінська І.М. Фінансова спроможність регіону: діагностика та механізми забезпечення: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2009. 400 с.
23. Вахович І.М., Камінська І.М. Резерви нарощування фінансової спроможності регіонів України. *Актуальні проблеми економіки: науковий економічний журнал*. 2010. №3(105). С. 187–196.
24. Камінська І.М. Інтегральна оцінка фінансової спроможності регіонів України. *Актуальні проблеми економіки: науковий економічний журнал*. 2008. №5(83). С. 92–101. (0,63 друк. арк.).
25. Раделицький Ю.О. Місцеві бюджети в умовах фінансової децентралізації в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису: Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2019. URL: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/dis_radelytskyu.pdf (дата звернення: 20.10.2020).
26. Боярко І.М., Люта О.В., Пігуль Н.Г. Стійкість місцевого бюджету як елемент фінансового механізму управління соціально-економічним розвитком міста. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/57633/7/Boiarko_Liuta_Pigul.pdf;jsessionid=F128EF3FA898D5990742382624509E5E (дата звернення: 20.10.2020).
27. Твердохлібова Д.В. Теорія і практика використання індикаторів бюджетної стійкості. *Економіка і прогнозування*. 2018. № 3. URL: http://eip.org.ua/docs/EP_18_3_07_uk.pdf (дата звернення: 25.10.2020).
28. Твердохлібова Д.В. Особливості побудови індикаторів бюджетної стійкості в Україні. *Економіка і прогнозування*. 2019. 4. С. 24–55. URL: http://eip.org.ua/docs/EP_19_4_24_uk.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
29. Лисяк Л. В. Бюджетна політика як інструмент забезпечення фінансової безпеки України. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2018. №9. С. 53–59. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/9-2018/lysiak.pdf> (дата звернення: 20.10.2020).
30. Лисяк Л.В., Грабарчук О.М. Зміцнення бюджетного потенціалу місцевих бюджетів України в умовах фінансової децентралізації. *Проблеми економіки*. 2018. №1(35). С. 294–299.
31. Куценко Т.Ф., Вербицька А.О. Моделювання та оцінювання бюджетної спроможності об'єднаних територіальних громад в Україні: оглядовий

- аналіз. *Ефективна економіка*. 2020. №8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2020/73.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
32. Сембер С.В., Чубарь О.Г., Машіко К.С. Теоретичні підходи до визначення сутності фінансової спроможності та фінансових ресурсів територіальної громади. *Регіональна економіка*. 2015. №3. С. 81–90. URL: http://re.gov.ua/re201503/re201503_081_SemberSV,ChubarOH,MashikoKS.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
 33. Валуїський І.А. Трансформація бюджетної політики України у кризовий період. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». – Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара МОН України, Дніпро, 2018. URL: http://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/dissertations/K08.051.17/dissertation_5c44b5254eb1d.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
 34. Дем'янишин В.Г. Ефективність бюджетної політики та шляхи її підвищення в сучасних умовах. Фінансова система України: збірник наук. праць; відп. ред. І.Д. Пасічник. Острог: Видавництво «Національний університет «Острозька академія», 2007. Вип. 9. Ч. 1. С. 72–83.
 35. Дем'янишин В.Г., Кізіма Т.О. Регіональна бюджетна політика: теоретична концептуалізація та перспективи розвитку. *Регіональна економіка*. 2016. №4. С. 91–99. URL: http://re.gov.ua/re201604/re201604_091_DemyanyshynVH,KizymaTO.pdf (дата звернення 20.11.2020).
 36. Пелехатий А.О. Обґрунтування нової парадигми бюджетної політики розвитку територій в умовах реформування публічних фінансів в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. №7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2019/39.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
 37. Качула С.В., Стефанишин О.В., Абдін А.В. Бюджетний потенціал та фінансове забезпечення охорони здоров'я в Україні в умовах реалізації стратегії сталого розвитку. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. №3(69). С. 109–115. URL: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2020/3_69_2020/21.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
 38. Мельник В.М., Савастеева О.М. Бюджетна політика в системі фінансової безпеки держави. *Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2020. №1–2. С. 73–80.
 39. Бутенко В.В. Роль бюджетної політики в системі забезпечення фінансової безпеки України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2017. №1 (62). С. 170–179.
 40. Грицишен Д.О., Свірко С.В., Супрунова І.В. Бюджетна безпека як об'єкт аналітичних досліджень в умовах реформування системи управління місцевими бюджетами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 24. С. 129–134.

41. Чугунов І., Самошкіна О. Видатки бюджету в системі соціально-економічного розвитку країни. *Вісник КНТЕУ*. 2019. № 2. С. 103–121. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2019/02/9.pdf> (дата звернення: 20.11.2020).
42. Назукова Н. Демографічно-детерміновані зміни державних видатків на освіту в Україні у контексті бюджетної стійкості. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 1. Частина 1. С. 133–146.
43. Кузнєцова А.Я., Боронос В.М., Захаркін О.О. Чухно Р.Ю. Аналіз фінансової самодостатності місцевих бюджетів на прикладі Сумської області. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2020. № 3. С. 156–163. URL: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2020/17.pdf (дата звернення: 16.01.2021).
44. Забарна Е.М., Чердниченко В.А. До питання формування правових та фінансових передумов самоуправління регіонів та територіальних громад. *Економічний форум: науковий журнал*. 2018. № 1. С. 62–67. URL: http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/ekonomichnyi_forum_1.compressed.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
45. Вавдіюк Н.С. Оцінка фінансової спроможності громади в умовах бюджетної децентралізації (на прикладі Любешівської ОТГ Волинської області). *Моделювання регіональної економіки*. 2020. 1(35). С. 92–101.
46. Іщук Л.І., Бірук Т.С. Перспективи розвитку потенціалу місцевих бюджетів регіону. *Економічний форум: науковий журнал*. 2021. №1. С. 52–61. URL: http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/178/166 (дата звернення: 20.01.2021).
47. Кузьмак О.М., Кузьмак О.І. Стан формування бюджетного потенціалу місцевих фінансів в умовах децентралізації. *Економіка і управління: науковий журнал*. 2020. № 4 (88). С. 90–95. URL: <https://e-u.in.ua/ua/nauka/zhurnal-z-ekonomichnih-nauk-ekonomika-i-upravlinnja/> (дата звернення: 10.01.2021).
48. Афанасьев Р.С., Голованова Н.В. Понятие эффективности бюджетных расходов: теория и законодательство. *Финансовый журнал*. 2016. №1. С. 61–69. URL: https://www.nifi.ru/images/FILES/Journal/Archive/2016/1/stftii_1/fm_2016_1_06.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
49. Górski A., Parkitna A. The budget efficiency of entities in public finance sector. *Journal of Management and Finance*. 2017. Vol. 15. №. 1/2017. Pp. 51–62. URL: http://www.wzr.ug.edu.pl/zif/1_4.pdf (дата звернення: 20.03.2020).
50. Федченко Е.Ф. Формирование системы показателей эффективности использования бюджетных средств. *Вестник Финансового университета*. 2016. №2. С. 106–116. URL: <https://financetp.fa.ru/jour/article/viewFile/397/324.pdf> (дата звернення: 20.10.2020).
51. Маркович Г. Оцінка ефективності бюджетних програм. *Бюджетна бухгалтерія*. 2016. №46. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bb/2016/december/issue-46/article-23802.html> (дата звернення: 20.11.2020).

52. Сергієнко Л.К. Ефективність державної бюджетної політики у контексті інтеграційних процесів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 11. С. 255–259. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_11_58 (дата звернення: 20.11.2020).
53. Проць Н.В. Методичні підходи до оцінювання реалізації бюджетної політики на місцевому рівні. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20145\(109\)/sep20145\(109\)_353_ProtsNV.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20145(109)/sep20145(109)_353_ProtsNV.pdf) (дата звернення: 20.16.2020).
54. Богомолова Н.І. Ефективність бюджетної політики в системі фінансової безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2011. №11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=759> (дата звернення: 15.04.2020).
55. Гець В.М. Бюджетна політика в Україні: проблеми і перспективи. *Дзеркало тижня*. 2004. № 5(480). С. 18–21.
56. Кольчихина В.Н. Разработка методики оценки эффективности бюджетных расходов Брянской области. *Современная экономика: проблемы и решения*. 2014. №10 (58). С. 189–195.
57. Управління фінансовими ресурсами місцевих бюджетів Львівщини: проблеми та напрями підвищення ефективності / [І.З. Сторонянська, М.А. Козоріз, С.А. Давимука, Г.В. Возняк та ін.]; НАН України. Інститут регіональних досліджень; за ред. д.е.н., проф. І. З. Сторонянської. Львів. 2013. 93 с.
58. Васютинська Л.А. Підвищення ефективності управління видатками бюджету: проблематика та прагматика. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць* / За ред.: М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. Одеса: Одеський національний економічний університет. 2019. № 1 (69). С. 140–148.
59. Тимошенко А.О. Забезпечення ефективності управління витрачанням бюджетних коштів в Україні. *Modern Economics: електронне наукове фахове видання з економічних наук*. 2018. №7. С. 166–181. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/7-2018/UKR/timoshenko.pdf> (дата звернення: 20.07.2020).
60. Белец Ж.А. Результативність використання бюджетних коштів в умовах застосування програмно-цільового методу на місцевому рівні. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Science*. 2014. II(3). Issue: 18. Pp. 152–155. URL: https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/belets_z_h.a._the_effectiveness_of_the_use_of_budget_funds_in_terms_of_the_use_of_program-target_method_locally.pdf (дата звернення: 20.07.2020).
61. Валеев А.Р. Эффективность бюджетных расходов: планирование и контроль (на примере Республики Татарстан): автореферат на соискание ученой степени кандидата экон.наук. спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит»; Федеральное бюджетное учреждение «Госу-

- дарственный научно-исследовательский институт системного анализа Счетной палаты Российской Федерации». Москва. 2012. URL: <http://economy-lib.com/effektivnost-byudzhethnyh-rashodov-planirovanie-i-kontrol> (дата звернення: 20.07.2020).
62. Елистратова О.Ю. Методические аспекты оценки эффективности расходов бюджетов на оказание общеобразовательных услуг с учетом их институциональной особенности. *МИР (Модернизация. Инновации. Развитие)*. 2016. Т. 7. № 4. С. 205–210. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/234826329.pdf> (дата звернення: 20.11.2020).
 63. Малиняк Б., Підлісний І. Ефективність видатків місцевих бюджетів: механізм контролю в Шотландії та уроки для України. *Світ фінансів*. 2018. №3(56). С. 41–57.
 64. Радіонов Ю.Д. Використання бюджетних коштів в Україні: тенденції, проблеми і шляхи їх вирішення. *Економіка України: науковий журнал*. 2016. №2 (651). С. 16–27.
 65. Стребков С.Г. Направления совершенствования оценки эффективности бюджетных расходов на образование. *Молодой ученый*. 2019. № 21 (259). С. 257–261. URL: <https://moluch.ru/archive/259/59367/> (дата звернення: 20.11.2020).
 66. Целищева Е.Ф. Анализ эффективности бюджетных расходов муниципальных учреждений. *Финансовая аналитика: проблемы и решения*. 2014. № 14 (200). С. 40–50. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-effektivnosti-byudzhethnyh-rashodov-munitsipalnyh-uchrezhdeniy/viewer> (дата звернення: 18.04.2020).
 67. Аветисян И.А. Об эффективности государственного бюджета и бюджетных расходов. *Экономические и социальные перемены в регионе: факты, тенденции, прогноз*. 2005. № 29. С. 9–19. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ob-effektivnosti-gosudarstvennogo-byudzheta-i-byudzhethnyh-rashodov/viewer> (дата звернення: 20.03.2020).
 68. Височан О.О., Литвиненко Н.О. Аудит ефективності як засіб підтвердження результативності, економності та продуктивності використання бюджетних коштів у державному секторі економіки України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 25. Частина 1. С. 44–48. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_1_2019ua/11.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
 69. Воронкова Т.Є., Мельник А.О. Економічний зміст показників ефективності використання бюджетних коштів. *Економіка та держава*. 2020. №11. С. 84–87. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2020/17.pdf (дата звернення: 10.01.2021).
 70. Роменська К.М. Оцінка ефективності використання коштів місцевих бюджетів України. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012.

- №4(16). С. 228–235. URL: <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/eco-4-2012/228-235.pdf> (дата звернення: 20.01.2020).
71. Сидорчук А.А. Поняття ефективності використання коштів місцевих бюджетів. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2018. № 3 (61). С. 104–109. URL: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2018/3_61_2018/17.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
72. Бугай Т. В. Методичні підходи до оцінки ефективності бюджетного процесу в Україні. *Ефективна економіка*. 2015. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4287> (дата звернення: 20.11.2020).
73. Мельник В. М., Савастєєва О. М. Ефективність бюджетного процесу: поняття та підходи до аналізу. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2017. № 3 (2). С. 75–81.
74. Денисюк О. В. Оцінка ефективності бюджетного процесу в Україні. *Бізнес Інформ*. 2019. №3. С. 286–291. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-3_0-pages-286_291.pdf (дата звернення: 20.11.2020).
75. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.05.2020).
76. Децентралізація: Інформаційний портал реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (децентралізації), що триває в Україні з 2014 року. URL: <https://decentralization.gov.ua/questions/1?page=2> (дата звернення: 12.04.2020).
77. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 10.05.2020).
78. Методика формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214 (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 34) / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-%D0%BF> (дата звернення 15.06.2020).
79. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (дата звернення 15.06.2020).
80. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення 15.06.2020).
81. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України № 5/2015 від 12 січня 2015 р. Офіційний вісник України. 2015. № 4. С. 8. Ст. 67.

82. Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад: Закон України від 16.04.2020 № 562-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-20#Text> (дата звернення: 20.11.2020).
83. Про утворення та ліквідацію районів: Постанова Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (дата звернення: 20.11.2020).
84. Романенко О.Р. Фінанси: підручник. Київ, КНЕУ. 2003. 312 с.
85. Децентралізація: короткий словник політологічних термінів. URL: politics.ellib.org.ua (дата звернення 15.06.2020).
86. UNDP. Decentralized Governance Programme: Strengthening Capacity for People – Centered Development, Management Development and Governance Division. Bureau for Development Policy. September, 1997. 62 p. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/487236> (дата звернення 15.07.2020).
87. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування: наук. вид. Укр. Вільна Акад. наук в Німеччині, Мюнхен. 1963. 194 с.
88. Борденюк В.І. Децентралізація державної влади та місцеве самоврядування: поняття, суть та форми (види). *Право України*. 2005. № 1. С. 21–25.
89. Коваленко А.В. Органи місцевого самоврядування у системі державного контролю з питань захисту прав споживачів. *Теорія та практика державного управління*. 2012. Вип. 4. С. 374–379. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2012_4_54 (дата звернення 05.06.2020).
90. Alper Ozmen. Notes to the concept of decentralization. *European Scientific Journal*. April. 2014. Edition.vol.10. P. 415–424.
91. Грицяк І. Місцеве самоврядування України в історії сучасності. *Вісник УАДУ*. 1996. № 1. С. 53–67.
92. Покрова Р.А. Децентралізація як основний інструмент реформування державного управління в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі Словацької Республіки та Республіки Польща). *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології*: зб. наук. праць. 2011. № 2 (5). С. 123–130.
93. Karpenko V. The tension between the executive and local government at the regional level and mechanisms of their solving: the experience of Ukraine and France. Thesis abstract of Cand. Sc. Econ. 25.00.04. Ukraine. 2001. 19 p.
94. Машина С.Н. Сущность и системне характеристики политико-правовой категории «децентрализация» в современном демократическом государстве. *Государство и право*. 2006. № 7. С. 27–30.
95. Гурне Б. Державне управління / пер. з фр. В.Шовкун. К., 1993. 166 с.
96. Роман В. Особливості децентралізації та деконцентрації влади: теоретичний аспект. *Ефективність державного управління*: зб. наук. праць. 2014. Вип. 38. С. 92–98.

97. Матвієнко А.С. Політико-правові засади децентралізації влади в контексті адміністративної реформи в Україні: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. К., 2010. 23 с.
98. Карабін Т.О. Проблеми децентралізації виконавчої влади в Україні та можливі напрями їх вирішення. *Форум права*. 2012. № 4. С. 439–444.
99. Колишко Р.А. Децентралізація публічної влади: історія та сучасні тенденції розвитку. *Вісник КНУ*. Серія: міжнар. відносини. 2003. Вип. 27. С. 198–204.
100. Ляпин И.Ф. Конституционные особенности децентрализации государственной власти в Российской Федерации. *Вестник Нижегородского университета им. Н. М. Лобачевского*. 2015. № 1. С. 152–154.
101. Ременяк О. В. Децентралізація публічної влади в правовій теорії та державотворчій практиці: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2019. 210 с. URL: https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/2235/dysertaciyna_robotanazdobuttyuanaukovogostupenyakandydatayurydychnyhnaukremenyakolesivasylyvny.pdf (дата звернення 15.06.2020).
102. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К., 2001. 1728 с.
103. Тихомиров Ю.А. Публичное право: учебник. Москва: Изд-во БЕК, 1995. 496 с.
104. Малиновський В.Я. Словник термінів і понять з державного управління. К.: Атіка, 2005. 240 с.
105. Линьов К.О. Централізація, децентралізація та нелінійність у державному управлінні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 «Теорія та історія державного управління». К., 2001. 20 с.
106. Дорош У. До визначення поняття децентралізації влади. Ефективність державного управління. 2017. Вип. 3 (52). Ч. 1. С. 130–137. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/edu_52/fail/16.pdf (дата звернення 05.03.2020).
107. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація: монографія / кол. авт.; відп. ред. проф. Н.Р. Нижник. К.: УАДУ при Президентові України, 1997. 448 с.
108. Державне управління і менеджмент: навч. посіб. у таблицях і схемах / за заг. ред. проф. Г.С. Одінцової. Харків: ХарПІ УАДУ, 2002. 492 с.
109. Державне управління та державна служба: словн.-довід. / уклад. О.Ю. Оболенський. Київ: КНЕУ, 2005. 480 с.
110. Дробуш І. Децентралізація та субсидіарність як необхідні умови реалізації соціальних прав територіальних громад на місцевому рівні. *Національний юридичний журнал: теорія та практика*. 2014. № 3. URL: <http://www.jurnaluljuristic.in.ua/archive/2014/3/10.pdf> (дата звернення 03.03.2020).

111. Європейська хартія місцевого самоврядування (від 15.10.1985): ратифіковано Законом України № 452/97-ВР від 15.07.97 / Рада Європи; Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (дата звернення 03.02.2020).
112. Онупрієнко А.М. Принципи централізації та децентралізації в територіальній організації влади. Форум права. 2014. № 4. С. 224–227.
113. **Серьогін В.О.** Децентралізація публічної влади: поняття, зміст, основні тенденції: International scientific and practical conference. Lublin, the Republic of Poland October 30–31, 2020. С. 120–124.
114. Лучко М.О. Децентралізація державної влади в Україні. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 5. URL: http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/5_2018.pdf#page=73 (дата звернення 03.02.2020).
115. Любченко П.М. Пропозиції щодо розмежування повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади в аспекті здійснення децентралізації публічної влади в Україні. Добровільне об'єднання територіальних громад в Україні. 2017. Вип. 21. 216 с.
116. Бризіцький М. Ризики децентралізації. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/11589> (дата звернення 03.02.2020).
117. Возняк Г.В. Переваги та ризики бюджетної децентралізації: теоретико-методологічні аспекти. Проблеми економіки. 2015. № 2. С. 253–257.
118. Макаров Г.В. Очікувані ризики в процесі децентралізації влади в Україні: аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1021/> (дата звернення 03.02.2020).
119. **Кульчицький М.І., Заброцька О.В.** Децентралізація як основа розбудови регіонів та підвищення фінансового забезпечення територій. **Бізнес інформ.** 2016. № 4. С. 88–95.
120. Возняк Г. **Фінансова децентралізація та стале ендегенне зростання регіонів: формалізація напрямів впливу.** Світ фінансів. 2018. № 2 (59). С. 49–59.
121. Наконечна Г., Матвійчук Н. Бюджетна децентралізація в Україні: сутність та основні переваги реалізації реформи. Історико-правовий часопис. 2019. № 1 (13). С. 39–44.
122. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28.12.2014 р. № 79-VIII (в редакції від 01.01.2017) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-19#Text> (дата звернення 03.11.2020).
123. Пріоритети реформування та напрями перспективного розвитку міжбюджетних відносин в умовах бюджетної децентралізації в Україні: аналітична доповідь. К.: НІСД, 2015. 80 с.

124. Сунгуров А. Общественное участие как условие формирования гражданского общества. URL: <http://www.prof.msu.ru/publ/conf/conf05.htm> (дата звернення 03.05.2020).
125. Жаліло Я.А. *Децентралізація влади як інституційний чинник системної трансформації економіки*. Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць / за ред. М.І. Зверякова (голов. ред.) та ін. Одеса: Одеський національний економічний університет. 2019. № 1 (69). С. 69–82.
126. Open Budget Survey (2019). *International Budget Partnership's Open Budget Initiative*. URL: <https://www.internationalbudget.org/open-budget-survey/open-budget-survey-2019-0> (2021, January, 5) [in English].
127. Хакет Р. Програмно-цільовий метод : навч. посіб. Washington : Barents Group. 1999. Р. 111–112.
128. Сухарев О. С. Бюджетные расходы, эффективность и приоритеты развития экономики. Финансовый журнал. 2015. № 1. С. 17–28.
129. Tamburaka S., Dali N., Fathurrachman M. F., Yusuf. Analysis of the effectiveness and efficiency of performance based shopping budget in the Government of Kendari City. *Journal of Business and Management*. Vol 22. Issue 5. Ser. VIII. P. 7–11. DOI: <https://10.9790/487X-2205080711> (2021, January, 5) [in English].
130. Mahsun Mohamad. Measurement of Public Sector Performance. Yogyakarta : BPFE, 2006.
131. Бугай Т. В. Методичні підходи до оцінки ефективності бюджетного процесу в Україні. Ефективна економіка. 2015. № 9. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2015/18.pdf (дата звернення: 18.12.2020).
132. Hrubliak O. M., Karvatskyi M. V., Zhavoronok A. V. Methodical approaches to assess the efficiency of the budget process in Ukraine. *Науковий вісник Полісся*. 2018. №2(14). Ч. 2. С. 108–113. DOI : [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2018-2-2\(14\)-108-113](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2018-2-2(14)-108-113) (дата звернення: 18.12.2020).
133. Вахович І.М. До питання оцінки ефективності витрачання бюджетних коштів. Економічний форум. 2014. № 2. С. 46–53.
134. Сорокина Т.В. Оценка финансово-бюджетной устойчивости муниципальных образований. Вестник Байкальского государственного университета экономики и права. 2013. № 5. С. 83–87.
135. Сорокина Т.В. Особенности местных бюджетов и межбюджетных отношений. Финансы, учет, аудит. 2015. № 8. С. 8–11.
136. Камінська І.М. Діагностика фінансової стійкості регіонів України. *Економічні науки*. Вип. 5(20). 2008. С. 168–182.
137. Лисяк Л.В., Дяченко М.К. Оцінка бюджетної стійкості: регіональний аспект. *Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. Сер. Економічні науки*. 2011. №2. С. 62–68.
138. Lysiak L., Kachula S., Hrabchuk O., Filipova M., Kushnir A. Assessment of financial sustainability of the local budgets: case of Ukraine. *Public and*

- Municipal Finance*. 2020. 9(1), 48–59. DOI:10.21511/pmf.09(1).2020.05 [in English].
139. Возняк Г.В. Методичний інструментарій оцінювання бюджетного забезпечення регіону. *Регіональна економіка*. 2016. № 1. С. 110–120.
 140. Лучка А.В. Бюджетний потенціал фінансової незалежності місцевого самоврядування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.08. Тернопіль, 2009. 20 с.
 141. Люта О.В., Боярко І.М., Пігуль Н.Г. Удосконалення методів оцінки фінансової стійкості місцевого бюджету. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. №9(135). С. 194–201.
 142. Васильєва М.В. Оценка эффективности и результативности использования бюджетных средств при проведении финансового контроля. *Финансовая аналитика: проблемы и решения*. 2011. № 13 (55). С. 24–34.
 143. Ананенко С.А. Повышение эффективности бюджетных расходов с помощью аналитических возможностей БОР. *Финансы*. 2006. № 11. С. 14–21.
 144. Апатова Н.В., Меджитова Р.Ш. Оцінка ефективності місцевих бюджетів. *Економіка Крима*. 2010. № 4(33). С. 104–107.
 145. Рябушка Л.Б., Койло В.В. Аналітична оцінка фінансової спроможності місцевих бюджетів у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів. *БІЗНЕСІНФОРМ*. № 11. 2013. С. 148–155.
 146. Сторонянська І.З., Патицька Х. О., Прокопюк А. Бюджетна спроможність регіонів України: порівняльний аналіз і напрями нарощення. *Вісник Університету банківської справи*. 2016. № 1–2. С. 10–17.
 147. Камінська І.М. *Фінансова спроможність регіону: діагностика та механізми забезпечення. Економічний форум: науковий журнал*. 2011. № 2. С. 131–144.
 148. Вахович І.М., Камінська І.М. *Фінансова спроможність регіону: діагностика та механізми забезпечення. Економічний форум: науковий журнал*. 2011. № 3. С. 90–103.
 149. Костирко Л.А., Велентейчик Н.Ю. Методичні засади комплексного аналізу фінансової стійкості місцевих бюджетів. *Фінансовий простір*. 2016. № 1. С. 83–92.
 150. Про оцінку ефективності бюджетних програм державного бюджету. Наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2020 р., № 223. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0646-20#Text> (дата звернення 17.12.2020)
 151. Раделицький Ю.О., Пелехатий А.О., Квасній О.Р. Інтегральне оцінювання рівня бюджетної децентралізації регіонів України. *Вісник Львівського університету. Сер. Економіка*. 2018. Вип. 55. С. 90–101.
 152. Джаферова Л.Р. Оценка приоритетности распределения бюджетных ресурсов региона. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2005. Вип. 210. С. 384–390.

153. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку стану економічної безпеки України: наказ М-ва економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовт. 2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (дата звернення: 17.12.2020).
154. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні : наукова доповідь / за ред. І. О. Луніної. Київ : НАН України, 2016. 70 с.
155. Спасів Н.Я. Оцінювання структури бюджетів об'єднаних територіальних громад: вітчизняні реалії в умовах фінансової децентралізації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 25. Частина 2. 2019. С. 137–143. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26766/1/Спасів%20Н.%20Я..pdf> (дата звернення: 15.11.2020).
156. Sydorchuk A. Concepts of effective use of financial resources for territorial communities. Причорноморські економічні студії. 2018. №34. С. 163–166.
157. Фінансова спроможність бюджетів перспективних об'єднаних територіальних громад : матеріали Групи фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні (за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» та проекту SKL International) / Казюк Я., Демиденко С., Венцель В., Герасимчук І. URL: [finance.pdf \(decentralization.gov.ua\)](https://finance.pdf(decentralization.gov.ua)) (дата звернення: 23.12.2020).
158. Luchko M. Economy of Ukraine: The analysis of the innovative way of the development. *Economics, management and sustainability*, 2017. №2(2). P. 95–103. DOI : <https://doi.org/10.14254/jems.2017.2-2.10> (дата звернення: 18.12.2020).
159. Лучко М. Р. Децентралізація: окремі питання методики аналізу ефективності управління коштами місцевих бюджетів. Галицький економічний вісник. 2018. № 2. С. 121–128.
160. Glonti V., Zhiyenbayev M., Manvelidze R. The method of estimating the regional budgetary process. *MATEC : Web of Conferences*. 2018. Vol. 212. P. 1–6. DOI : <https://doi.org/10.1051/matecconf/201821208029> (дата звернення: 18.12.2020).
161. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р. № 856 «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF/conv#Text> (дата звернення: 18.12.2020).
162. Побурко Я.О. Основи організації регіональної статистики; НАН України. ІРД. Л., 2004. 196 с.
163. Побурко Я.О., Данилко В. К. Часткові та комплексні статистичні оцінювання внеску регіонів України у соціально-економічний розвиток держави. Регіональна економіка. 2004. №3. С. 121–139.
164. Vakhovych I., Kaminska I., Nedopad H. Methodological approaches to assessment of budget capacity in the context of decentralization. *Фінансо-*

- во-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. Vol. 1. No. 36. Pp. 210–218. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/227753>. (*Web of Science*)
165. Вахович І.М., Недопад Г.В. **Методичний підхід до комплексної оцінки бюджетної ефективності територій**. «Европскý časopis ekonomiky a managementu». 2021. № 1. С. 6–14. (*Index Copernicus*)
166. Недопад Г.В. *Теоретичні аспекти дослідження бюджетної ефективності територій*. Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія «Регіональна економіка». Випуск 17 (67). Редкол.: відп. ред. к.е.н., професор І.В. Кривов'язюк. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. 348 с. С. 334–341.
167. Недопад Г.В. *Методичні підходи до оцінки бюджетної ефективності територій*. *Modern Economics*. 2020. № 24(2020). С. 125–131. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V24\(2020\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-20). URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/methodical-approaches-to-the-assessment/>.
168. Недопад Г. В. *Методики оцінки бюджетної ефективності регіонів*. Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 22 грудня 2020 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 1. 67 с. С. 36–38.
169. Вахович І.М., Камінська І.М., Недопад Г.В. *До питання формування критеріїв бюджетної ефективності територій*. *Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання*. 2021. №2. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.2.4 URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/6.pdf (*Index Copernicus*).
170. Вахович І.М., Недопад Г.В. *Ризики бюджетної децентралізації*. Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (5 грудня 2020 р.) / відп. ред. В.В. Чудовець. Вип. 14. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. 428 с. С. 53–55.
171. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.09.2020).
172. Бюджет України 2017: статистичний збірник. Мінфін України. К. 2018. 308 с.
173. Бюджет України 2018: статистичний збірник. Мінфін України. К. 2019. 310 с.
174. Бюджет України 2019: статистичний збірник. Мінфін України. К. 2020. 298 с.
175. Вахович І.М. *Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізми реалізації*: Монографія. Луцьк: Надстир'я, 2007. 496 с.
176. Саймон Г.А. *Адміністративна поведінка*. Київ: АртЕк, 2001. 231 с.

177. Причини невиконання бюджетних програм. URL: <https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2019/01/reasons.pdf> Фахрутдінова Е.В. (дата звернення: 10.09.2020).
178. Штефан С.В. Статистичні методи досліджень: Тексти лекцій для студентів Інституту журналістики. Київ, 2009. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/navch/StatMetodyDoslid.pdf> (дата звернення: 10.09.2020).
179. Маркович Г. Публічність та прозорість бюджетного процесу – ознака демократичного розвитку країни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/4992> (дата звернення: 10.09.2020).
180. Вахович І.М., Камінська І.М., Недопад Г.В. Волинська область у площині соціально-економічного розвитку України. *Економічний форум: науковий журнал*. 2020. № 2. С. 44–56. URL: <http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/sites/default/files/files12/ekonomichniy-forum-2-2020.pdf> (*Index Copernicus*)
181. Недопад Г.В. Особливості оцінки бюджетної ефективності ОТГ Волинської області. *Економічний форум: науковий журнал*. 2021. № 1. С. 84–93. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-1-10>.
182. Вахович І.М., Недопад Г.В. Аналіз та оцінка рівня бюджетної ефективності адміністративних районів Волині. *Бізнес Інформ*. 2021. №3. URL: <https://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=2021>.
183. Вахович І.М., Недопад Г.В. Аналіз бюджетної ефективності адміністративних районів Волині. *Економіка, фінанси, облік та право: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (24 лютого 2021 р., м. Полтава). Полтава, 2021. С. 221–224.
184. Вахович І.М., Герасимчук З.В. Фінансове забезпечення розвитку регіонів України: міжбюджетні відносини та інноваційні інструменти стимулювання: монографія. Луцьк: Волиньполіграфтм, 2014. 332 с.
185. Моделювання ефективної фінансової діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в умовах децентралізації. Консолідований підхід. Посібник. 136 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/569/5.pdf> (дата звернення 12.12.2020 року).
186. L.L. Igonina & V.V. Vikharev & S.V. Shurygin & D.V. Yaroshenko, 2019. Budget Potential of the Region: Attributive Features and Methods of Assessment: International Journal of Economics & Business Administration (IJEBA), International Journal of Economics & Business Administration (IJEBA), vol. 0(Special 1), pp. 355–361.
187. Бюджетний потенціал регіону: оцінка та перспективи розвитку : монографія / Н.С. Педченко, В.Ю. Стрілець. Полтава: ПУЕТ, 2014. 220 с.
188. Козоріз М.А., Пушак Я.Я. Методичний підхід до оцінки бюджетного потенціалу регіону. URL: http://re.gov.ua/re201103/re201103_061_KozorizMA,PushakYaYa.pdf/ (дата звернення 03.02.2020).
189. Міністерство фінансів України. Статистичний збірник. URL: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik/> (дата звернення 03.11.2020).

190. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 03.11.2020).
191. Управління фінансовими ресурсами та бюджетом територіальних громад: практич. посіб. / за заг. ред. С.М. Серьогіна. Дніпро. ГРАНІ. 2018. С. 73–74.
192. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 16, ст. 138 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>) (дата звернення 03.02.2020).
193. Наказ Міністерства економіки України від 04.12.2006 № 367. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS33185> (дата звернення 03.02.2020).
194. Шевченко І.О. Птащенко О.В., Кошарна В.В. Бюджетна програма як основа програмно-цільового планування. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21809/1/5%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf> (дата звернення 30.10.2020).
195. Недопад Г.В. Оцінка ефективності показників бюджету та їх вплив на валовий регіональний продукт Волинської області. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. №7. с. [міжнародні наукометричні бази: EBSCO host; Ulrich's PeriodicalsDirectory; Econ Lit; Cabell's Directories; ABI/Inform (by Pro Quest), ERIH PLUS].
196. Недопад Г.В. Інструменти підвищення бюджетної ефективності територій в умовах фінансової децентралізації. *Моделювання регіональної економіки*. 1(33)2019. С. 100–113.
197. Недопад Г.В. Імперативи стратегічного фінансового менеджменту територій в умовах асиметричного розвитку. *Економічний аналіз: збірник наукових праць*. 2020. №4. Т. 30. С. 67–73. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/issue/archive>.
198. Вахович І.М., Камінська І.М., Недопад Г.В. Основні підходи до формування стратегічних орієнтирів капіталізації економік регіонів України. *Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації: Збірник тез IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, (Кременчук, 5-7 листопада 2019 року)*. Кременчук, КрНУ, 2019. 235 с. С. 83–86.
199. Вахович І.М., Камінська І.М., Недопад Г.В. Стратегічні вектори розвитку інноваційного підприємництва в регіоні. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 6 грудня 2019 року)*. Харків: ХНАДУ. 2019. 212 с. С. 45–47. DOI: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2020-17\(67\)-34](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2020-17(67)-34).
200. Салівончик І.М., Недопад Г.В. Стратегічний погляд інноваційного розвитку підприємництва. *Економічна безпека: держава, кластер, підприємство: Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (25–26 грудня 2020 р. Лісабон, Португалія)*. С. 61–63. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-018-6-13>.

ДОДАТОК А

Таблиця А. 1.

Узагальнення визначальних методичних положень вчених щодо діагностики бюджетної ефективності територій

Напрями діагностики	Критерії	Показники	Науковці	Використання у авторському підході
1	2	3	4	5
Стан бюджету	збалансованість бюджету	– бюджетне покриття	О. Сухарев, Т. Сорокіна, Г. Возняк, Н., Апагова, Р. Меджитова, Л. Рябушко, В. Койло, Л. Костирко, Н. Велентейчик, Л. Джаферова, В. Глонті, М. Жиєнбаєв, Р. Манвелідзе	+
		– бюджетна забезпеченість	О. Сухарев, Т. Сорокіна, Г. Возняк, Апагова, Р. Меджитова, Л. Рябушко, В. Койло, Л. Костирко, Н. Велентейчик, Л. Джаферова, В. Глонті, М. Жиєнбаєв, Р. Манвелідзе	ОТГ
Стан бюджету	збалансованість бюджету	– співвідношення обсягу фактичних і запланованих доходів/видачків бюджету	О. Грубляк, М. Карваський, А. Жаворонок, Л. Джаферова, Т. Бугай, В. Глонті, М. Жиєнбаєв, Р. Манвелідзе, Н. Далі, С. Тамбурака, М. Ф. Фатуррахман, Юсуф, М. Мухсун	-
		– співвідношення структури фактичних і запланованих видачків	О. Грубляк, М. Карваський, А. Жаворонок, Т. Бугай, Т. Сорокіна	-

Продовж. табл. А.1

1	2	3	4	5
Фінансова спроможність бюджету	стійкість	<p>– частка видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення</p>	Г. Возняк	+ регіони; адміністративні райони. ОТП
		<p>– темпи зростання доходів бюджету</p>	О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай, В. Глонті, М. Жиєнбаєв, Р. Манвелдзе	-
		<p>– частка дефіциту бюджету у ВВП</p>	О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай	-
	стійкість	<p>– фінансова стійкість</p>	І. Вахович, Т. Сорокіна, Г. Возняк, О. Люта, І. Боярко, Н. Пігуль, М. Васильєва, І. Камінська, Л. Рябушко, В. Койло, І. Сторонянська, Х. Патицька, А. Прокопюк, Л. Костирко, Н. Велентейчик, В. Глонті, М. Жиєнбаєв, Р. Манвелдзе	+ регіони; адміністративні райони
		<p>– податкова стійкість</p>	Л. Костирко, Н. Велентейчик	+ регіони; адміністративні райони
		<p>– фінансова достатність</p>	О. Люта, І. Боярко, Н. Пігуль, І. Вахович, І. Камінська, І. Сторонянська, Х. Патицька, А. Прокопюк	-
дієздатність	<p>– фінансова дієздатність</p>	І. Вахович, І. Камінська, І. Сторонянська, Х. Патицька, А. Прокопюк	-	
дієздатність	<p>– інвестиційний потенціал</p>	Г. Возняк, Л. Рябушко, В. Койло	+ адміністративні райони	

Продовж. табл. А.1

Напрями діагностики	Критерії	Показники	Науковці	Використання у авторському підході
1	2	3	4	5
Міжбюджетні відносини	взаємодія	– дотаційність	Г. Возняк, Л. Костишко, Н. Велентейчик, Л. Джаферова, І. Луніна, Група фінансового моніторингу (Я. Казюк, С. Демиденко, В. Венцель, І. Герасимчук), М. Лучко	-
		– частка субвенцій в структурі доходів	Г. Возняк	-
		– концентрація власних доходів	Г. Возняк	-
Фінансова самостійність	фінансова незалежність	– автономія	Т. Сорокіна, Г. Возняк, А. Лучка	+ адміністративні райони, ОТГ
		– фіскальна самостійність	Г. Возняк, Л. Костишко, Н. Велентейчик	+ регіони; адміністративні райони
	регіональна автономія	– фінансова децентралізація	Експертна група при Мінрегіон України, І. Луніна	ОТГ

Продовж. табл. А.1

1	2	3	4	5
Бюджетна залежність	боргова заборгованість	— розрахунки за бюджетним боргом	І. Вахович, Т. Сорокіна, Г. Возняк	-
	боргове навантаження	— виконання бюджетних зобов'язань	І. Вахович, Т. Сорокіна, Г. Возняк, М. Васильєва	-
Результативність бюджетування	якість	— рівень задоволеності в потребі	Р. Хакет	-
		— відповідність вимогам	Р. Хакет	-
	продуктивність	— обсяг наданих суспільних благ	Р. Хакет, Н. Апагова, Р. Меджитова	-
	ефективність	— частка отриманого зиску в загальному обсязі витрачених на це ресурсів	Р. Хакет, Група фінансового моніторингу (Я. Казюк, С. Демиденко, В. Венцель, І. Герасимчук), М. Лучко	-
		— співвідношення між результатами і виконавцями	Р. Хакет	-
	рентабельність	— розмір витрат на одиницю суспільного блага	Р. Хакет, І. Вахович, О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай, Н. Апагова, М. Васильєва, Р. Меджитова, Л. Костишко, Н. Велетейчик, Група фінансового моніторингу (Я. Казюк, С. Демиденко, В. Венцель, І. Герасимчук), М. Лучко	+ регіони; адміністративні райони

Продовж. табл. А.1

Напрями діагностики	Критерії	Показники	Науковці	Використання у авторському підході
1	2	3	4	5
		<ul style="list-style-type: none"> – умови бюджетного планування – частка видатків на утримання апарату управління у власних ресурсах – умови подання звітів з виконання бюджету – послідовність основних напрямів бюджетної політики – графік і умови затвердження бюджету законодавчим органом – публікація бюджетної інформації на офіційних сайтах – проведення громадських слухань з бюджетних питань 	<p>О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай</p> <p>Група фінансового моніторингу (Я. Казюк, С. Демиденко, В. Венцель, І. Герасимчук), М. Лучко</p> <p>О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай</p> <p>О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай</p> <p>О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай</p> <p>О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай</p> <p>О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай</p>	<p>ОТГ</p> <p>ОТГ</p> <p>ОТГ</p> <p>ОТГ</p> <p>ОТГ</p> <p>ОТГ</p> <p>ОТГ</p>
Бюджетний менеджмент	організації			

Продовж. табл. А.1

1	2	3	4	5
	контроль	— наявність фінансових порушень	О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай	ОТГ
		— повнота звітів з виконання бюджету	О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай	ОТГ
		— дотримання бюджетного процесу	О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай	ОТГ
		— зміни, внесені в бюджет законодавчим органом	О. Грубляк, М. Карвацький, А. Жаворонок, Т. Бугай	ОТГ
	координація	— вплив управлінських рішень місцевих органів влади на бюджетний процес	І. Вахович	ОТГ

Примітка. Узагальнено автором

ДОДАТОК Б

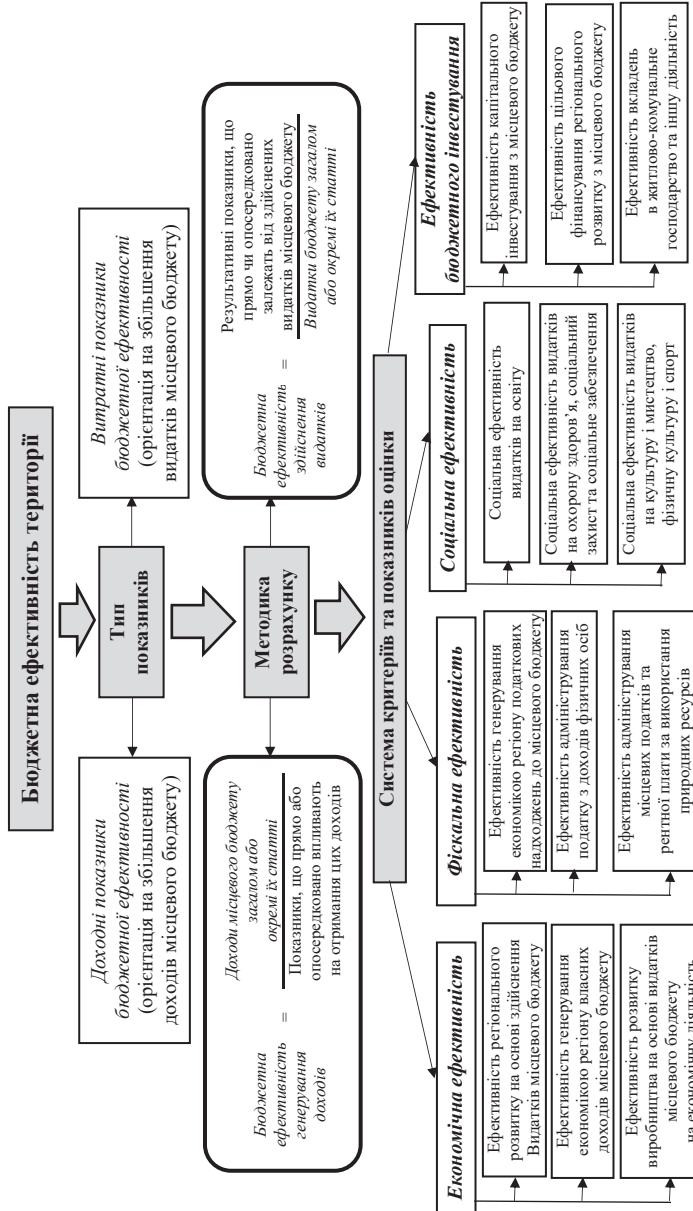

Рис. Б. 1. Методичний підхід до оцінки бюджетної ефективності регіонів України в умовах децентралізації

Примітка. Розроблено автором

ДОДАТОК В**Таблиця В.1**
Показники бюджетної ефективності регіонів України за критерієм «економічна ефективність» за 2017-2019 рр.

Регіони	Рівень ефективності регіонального розвитку на основі здійснення Видатків місцевого бюджету			Рівень ефективності генерування економікою регіону власних доходів місцевого бюджету			Рівень ефективності розвитку виробництва на основі Видатків місцевого бюджету на економічну діяльність		
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Вінницька	4,60	4,86	5,36	0,107	0,099	0,107	107,62	89,77	90,07
Волинська	3,96	4,01	3,87	0,106	0,095	0,109	73,90	74,41	69,38
Дніпропетровська	7,29	7,19	7,49	0,093	0,094	0,104	110,77	92,12	94,40
Донецька	6,62	6,84	7,24	0,093	0,087	0,095	220,31	123,08	142,64
Житомирська	4,02	4,35	4,51	0,108	0,098	0,114	118,57	90,27	83,51
Закарпатська	3,18	3,30	3,15	0,120	0,108	0,128	66,05	68,39	50,53
Запорізька	5,87	5,67	5,92	0,108	0,109	0,116	97,59	77,02	80,94
Івано-Франківська	3,84	4,16	4,47	0,092	0,086	0,094	105,80	109,09	87,15
Київська	6,45	6,72	6,88	0,104	0,088	0,100	274,50	286,96	219,56
Кіровоградська	4,45	4,71	5,02	0,107	0,100	0,109	139,27	124,58	102,29
Луганська	3,39	3,80	3,84	0,122	0,111	0,121	89,49	106,98	67,81
Львівська	4,72	4,96	5,16	0,104	0,097	0,112	65,03	66,88	65,31
Миколаївська	5,28	5,41	5,47	0,099	0,093	0,104	131,09	124,12	107,45
Одеська	5,05	5,29	5,16	0,123	0,114	0,120	51,00	65,88	67,29
Полтавська	7,45	7,55	8,05	0,075	0,078	0,088	170,61	134,07	106,63

Продовж. табл. В.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Рівненська	3,40	3,38	3,80	0,110	0,108	0,107	131,68	76,53	88,80
Сумська	4,11	4,33	4,89	0,117	0,107	0,115	121,55	96,02	95,16
Тернопільська	3,30	3,51	3,73	0,102	0,099	0,115	18,95	19,10	15,38
Харківська	5,98	6,49	6,39	0,094	0,091	0,104	88,58	91,97	73,85
Херсонська	4,21	4,11	4,26	0,109	0,107	0,116	205,74	112,84	108,74
Хмельницька	4,02	4,21	4,34	0,107	0,101	0,118	122,70	97,57	85,08
Черкаська	4,61	5,36	5,80	0,105	0,092	0,098	137,53	153,01	124,16
Чернівецька	2,80	2,96	3,07	0,121	0,112	0,120	64,56	63,75	56,26
Чернігівська	4,36	4,72	4,93	0,103	0,094	0,109	88,31	86,75	74,81
м.Київ	14,12	14,34	14,48	0,058	0,058	0,064	110,61	105,38	116,12
Всього	6,01	6,24	6,49	0,091	0,087	0,096	100,56	93,24	89,14
Максимальне	14,12	14,34	14,48	0,12	0,11	0,13	274,50	286,96	219,56
Мінімальне	2,80	2,96	3,07	0,06	0,06	0,06	18,95	19,10	15,38
Середнє значення	5,08	5,29	5,49	0,10	0,10	0,11	116,47	101,46	90,93

Таблиця В.2
Показники бюджетної ефективності регіонів України за критерієм «фіскальна ефективність» за 2017-2019 рр.

Регіони	Рівень ефективності генерування економікою регіону податкових надходжень до місцевого бюджету			Рівень ефективності адміністрування податку з доходів фізосіб			Рівень ефективності адміністрування місцевих податків		
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Вінницька	0,073	0,072	0,078	0,056	0,059	0,060	1,12	1,35	1,58
Волинська	0,078	0,070	0,085	0,053	0,056	0,058	0,69	0,87	1,08
Дніпропетровська	0,068	0,067	0,077	0,061	0,059	0,061	1,88	1,99	2,47
Донецька	0,063	0,058	0,066	0,059	0,054	0,056	0,39	0,44	0,54
Житомирська	0,081	0,075	0,088	0,057	0,058	0,059	0,89	1,06	1,33
Закарпатська	0,093	0,084	0,096	0,052	0,054	0,054	0,60	0,70	0,93
Запорізька	0,034	0,035	0,041	0,027	0,028	0,029	0,59	0,70	0,87
Івано-Франківська	0,069	0,066	0,073	0,045	0,046	0,048	0,74	0,88	1,07
Київська	0,078	0,066	0,076	0,070	0,069	0,071	1,57	1,86	2,29
Кіровоградська	0,084	0,080	0,088	0,064	0,067	0,067	1,27	1,52	1,83
Луганська	0,090	0,084	0,094	0,053	0,046	0,045	0,24	0,29	0,36
Львівська	0,079	0,075	0,086	0,058	0,059	0,060	1,02	1,25	1,55
Миколаївська	0,074	0,073	0,082	0,060	0,060	0,062	1,16	1,33	1,59
Одеська	0,094	0,087	0,094	0,055	0,054	0,054	1,59	1,90	2,38

Продовж. табл. В.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Полтавська	0,053	0,060	0,068	0,070	0,070	0,069	1,52	1,75	2,01
Рівненська	0,082	0,079	0,085	0,050	0,052	0,054	0,71	0,85	1,06
Сумська	0,089	0,083	0,092	0,058	0,059	0,059	1,13	1,32	1,55
Тернопільська	0,077	0,077	0,089	0,051	0,054	0,056	0,74	0,92	1,11
Харківська	0,072	0,071	0,082	0,060	0,065	0,065	1,49	1,76	2,17
Херсонська	0,079	0,080	0,090	0,050	0,051	0,052	1,08	1,26	1,42
Хмельницька	0,078	0,077	0,090	0,053	0,058	0,061	1,02	1,21	1,44
Черкаська	0,076	0,069	0,076	0,060	0,063	0,063	1,37	1,57	1,80
Чернівецька	0,089	0,085	0,093	0,042	0,045	0,046	0,71	0,81	0,99
Чернігівська	0,077	0,072	0,086	0,058	0,061	0,063	1,17	1,38	1,72
м.Київ	0,043	0,044	0,050	0,042	0,044	0,045	3,32	3,92	4,70
Всього	0,066	0,064	0,072	0,054	0,054	0,056	1,20	1,41	1,71
Максимальне	0,09	0,09	0,10	0,07	0,07	0,07	3,32	3,92	4,70
Мінімальне	0,03	0,03	0,04	0,03	0,03	0,03	0,24	0,29	0,36
Середнє значення	0,07	0,07	0,08	0,05	0,06	0,06	1,12	1,32	1,59

Примітка. Побудовано автором.

Таблиця В.3
Показники бюджетної ефективності регіонів України за критерієм «соціальна ефективність» за 2017-2019 рр.

Регіони	Рівень ефективності витратків на освіту			Рівень ефективності витратків на охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення			Рівень ефективності витратків на культуру і мистецтво, фізичну культуру і спорт		
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Вінницька	0,926	0,881	0,798	0,268	0,268	0,362	0,56	0,70	0,61
Волинська	0,827	0,794	0,729	0,211	0,204	0,267	0,51	0,68	0,60
Дніпропетровська	1,003	0,900	0,826	0,348	0,321	0,403	0,64	0,80	0,69
Донецька	0,823	0,761	0,677	0,267	0,259	0,313	0,88	1,16	0,90
Житомирська	0,866	0,809	0,758	0,226	0,222	0,308	0,50	0,66	0,60
Закарпатська	0,879	0,823	0,736	0,222	0,227	0,299	0,47	0,68	0,53
Запорізька	1,243	1,138	1,051	0,420	0,388	0,528	0,69	0,85	0,69
Івано-Франківська	0,943	0,877	0,820	0,233	0,226	0,311	0,53	0,85	0,70
Київська	0,870	0,845	0,759	0,301	0,277	0,344	0,66	0,88	0,83
Кіровоградська	0,848	0,805	0,764	0,244	0,229	0,311	0,38	0,63	0,59
Луганська	0,857	0,805	0,757	0,232	0,258	0,326	0,75	0,99	0,92
Львівська	1,118	1,054	0,945	0,329	0,337	0,454	0,68	0,85	0,73
Миколаївська	0,879	0,838	0,751	0,267	0,260	0,303	0,61	0,68	0,61
Одеська	1,085	1,042	0,970	0,476	0,448	0,486	0,68	0,93	0,84

Продовж. табл. В.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Полтавська	0,911	0,862	0,753	0,257	0,244	0,387	0,57	0,67	0,59
Рівненська	0,852	0,807	0,779	0,206	0,202	0,272	0,49	0,61	0,60
Сумська	0,952	0,934	0,881	0,232	0,212	0,317	0,52	0,70	0,64
Тернопільська	0,481	0,436	0,401	0,097	0,096	0,127	0,13	0,21	0,23
Харківська	1,483	1,363	1,258	0,352	0,299	0,399	0,71	0,73	0,78
Херсонська	0,856	0,829	0,741	0,268	0,249	0,307	0,51	0,73	0,67
Хмельницька	0,889	0,856	0,821	0,237	0,238	0,326	0,39	0,64	0,54
Черкаська	0,887	0,858	0,826	0,230	0,234	0,322	0,53	0,74	0,71
Чернівецька	0,919	0,873	0,803	0,235	0,240	0,313	0,45	0,71	0,69
Чернігівська	0,898	0,852	0,784	0,231	0,211	0,296	0,48	0,74	0,63
м.Київ	1,617	1,456	1,362	0,965	0,904	0,962	3,46	4,77	4,29
Всього	1,004	0,939	0,867	0,325	0,312	0,405	0,82	1,05	0,96
Максимальне	1,62	1,46	1,36	0,96	0,90	0,96	3,46	4,77	4,29
Мінімальне	0,48	0,44	0,40	0,10	0,10	0,13	0,13	0,21	0,23
Середнє значення	0,96	0,90	0,83	0,29	0,28	0,36	0,67	0,90	0,81

Примітка. Побудовано автором.

Таблиця В.4
Показники бюджетної ефективності за критерієм «ефективність бюджетного інвестування» за 2017-2019 рр.

Регіони	Рівень ефективності капітального інвестування з місцевого бюджету			Рівень ефективності цільового фінансування регіонального розвитку з місцевого бюджету			Рівень ефективності використаних коштів державного фонду регіонального розвитку		
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Вінницька	127,07	160,32	165,95	24,814	24,800	24,980	453,97	784,45	536,11
Волинська	152,85	148,92	98,55	26,116	25,289	24,288	433,01	438,25	282,98
Дніпропетровська	174,84	125,73	119,48	34,284	29,364	32,603	1304,59	1187,06	967,77
Донецька	200,93	122,90	140,82	24,203	24,024	25,873	698,43	349,47	296,53
Житомирська	160,68	156,32	153,96	31,984	28,863	27,100	396,15	446,23	317,36
Закарпатська	122,78	115,18	96,53	24,009	25,085	20,351	292,78	308,11	199,80
Запорізька	223,66	184,19	175,89	37,675	30,194	33,001	1431,24	827,15	785,80
Івано-Франківська	104,07	105,08	103,22	28,180	28,788	24,504	407,68	426,42	263,55
Київська	314,44	243,84	171,69	29,903	27,910	28,376	1482,06	1117,51	1120,81
Кіровоградська	132,99	154,48	149,56	36,716	36,984	33,810	721,54	791,13	512,06
Луганська	61,92	91,81	81,17	15,385	21,216	16,397	150,85	121,01	86,16

Продовж. табл. В.4

Львівська	153,02	147,61	112,95	24,487	25,257	24,337	810,47	821,78	483,98
Миколаївська	156,07	173,45	133,36	35,281	37,948	30,276	1224,09	917,83	689,13
Одеська	83,42	92,55	82,61	17,290	20,503	21,286	849,07	955,83	815,29
Полтавська	192,71	203,05	192,58	40,558	39,816	34,725	1382,67	1367,26	1385,40
Рівненська	142,20	115,61	108,54	27,115	21,553	25,913	338,86	346,69	230,67
Сумська	131,32	162,35	149,96	28,589	29,265	30,659	513,37	860,91	368,19
Тернопільська	160,24	149,00	107,39	33,583	30,452	22,581	352,00	364,59	209,58
Харківська	108,32	114,63	101,14	29,631	30,870	26,764	904,90	978,94	726,54
Херсонська	163,04	136,91	122,17	35,586	28,180	26,966	400,25	389,12	420,40
Хмельницька	129,34	127,66	134,34	27,935	26,216	23,436	394,91	419,89	248,06
Черкаська	145,79	235,44	229,20	33,899	43,273	39,364	782,89	879,83	648,29
Чернівецька	96,24	109,66	88,54	18,803	20,965	18,038	262,28	285,81	196,76
Чернігівська	134,14	139,37	112,02	29,639	31,736	27,075	436,99	1025,75	318,91
м. Київ	166,63	192,53	191,55	39,584	37,321	42,137	3533,24	3651,94	2615,66
Всього	150,49	148,81	137,21	30,321	29,773	29,726	815,43	794,56	568,88
Максимальне	314,44	243,84	229,20	40,56	43,27	42,14	3533,24	3651,94	2615,66
Мінімальне	61,92	91,81	81,17	15,39	20,50	16,40	150,85	121,01	86,16
Середнє значення	149,55	148,34	132,93	29,41	29,03	27,39	798,33	802,52	589,03

Примітка. Побудовано автором.

ДОДАТОК Г

Таблиця Г.1
Вихідні дані для оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за 2018 рік
(доходи загального фонду), тис. грн

Адміністративні райони Волинської області	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Загальний обсяг фактичних доходів	Фактичні податкові надходження	Фактичні неподаткові надходження	Фактичні міжбюджетні трансферти	Дотації	Субвенції	Обсяг фактичних податкових надходжень в результаті сплати місцевих податків і зборів	Фактичний обсяг власних доходів
м.Луцьк	1691916,663	1168363,123	59716,313	463835,976		463835,976	276797,100	1228080,687
м. Вол.- Волинський	259259,646	157528,810	8268,035	93462,800		93462,800	31552,500	165796,846
м.Ковель	475352,834	291390,940	19590,860	164367,927	8179,300	156188,627	90747,800	310984,907
м.Нововолинськ	294870,083	157450,046	6279,838	131140,200	15308,800	115831,400	45955,500	163729,883
Вол.-Волинський	14363,032	4693,527	524,005	9145,500	1828,600	7316,900	2252,100	5217,532
Городишівський	298604,105	116246,864	3025,941	179331,300	29135,000	150196,300	44887,600	119272,805
Іваничівський	53476,381	16758,335	986,746	35731,300	6251,700	29479,600	7137,800	17745,081
Камінь- Каширський	356282,255	82703,535	2513,920	271064,800	48160,000	222904,800	22612,000	85217,455
Ківерцівський	295277,240	107990,287	2495,456	184779,227	25949,600	158829,627	31890,800	110498,013

Продовж. табл. Г.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ковельський	56547,403	19392,678	723,377	36431,348	6252,100	30179,248	8283,000	20116,055
Локачинський	114311,434	43868,833	1704,401	68738,200	9453,000	59285,200	15729,600	45573,234
Луцький	324003,656	191321,725	13359,127	119322,805		119322,805	44044,200	204680,851
Любешівський	37538,826	5101,557	547,669	31889,600	5946,100	25943,500	1464,900	5649,226
Льобомльський	33653,631	7495,982	931,850	25225,800	3489,600	21736,200	2298,500	8427,831
Маневийський	244644,760	87637,224	3714,149	153262,339	17966,700	135295,639	16127,700	91382,421
Ратнівський	142912,211	43697,873	2255,138	96959,200	12947,300	84011,900	10096,600	45953,011
Рожищенський	194506,392	73397,096	2417,520	118691,100	16520,800	102170,300	23482,200	75815,292
Старовижівський	115217,999	33323,256	2474,843	79419,900	11700,400	67719,500	10725,100	35798,099
Турійський	82977,171	29145,937	967,035	52864,200	9640,700	43223,500	14077,000	30112,971
Шашький	50814,182	14070,497	339,985	36403,700	5512,700	30891,000	5606,600	14410,482
Зведений бюджет Волинської області	13788195,132	4028346,530	224738,765	9497607,636	1085305,500	8412302,136	898593,809	4290587,496

Таблиця Г.2
Вихідні дані для оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за 2019 рік
(доходи загального фонду), тис. грн

Адміністративні райони Волинської області	2	3	4	5	6	7	8	9
м.Луцьк	1941188,323	1417574,320	51997,290	471616,609	471616,609	471616,609	345483,545	1469571,714
м.Вол.- Волинський	289695,789	193621,518	8775,282	87298,989	87298,989	87298,989	34507,972	202396,800
м.Ковель	550639,623	361355,959	21578,758	167702,602	5962,400	161740,202	129031,892	382937,021
м.Нововолинськ	327627,708	185198,389	6397,846	136031,474	24261,800	111769,674	52966,768	191396,234
Вол.-Волинський	429,115	2,310	426,805	0,000			0,000	429,115
Горохівський	316877,196	134360,373	2618,022	179898,800	32428,500	147470,300	52063,394	136978,396
Іванічівський	24924,696	6931,695	722,801	17270,200	4827,100	12443,100	4419,102	7654,496
Камінь- Каширський	373869,981	87479,815	2781,117	283609,049	59208,200	224400,849	27734,758	90260,932
Ківерцівський	153385,707	51258,058	1293,798	100821,400	22344,900	78476,500	16969,470	52564,307
Ковельський	63103,058	23229,351	518,807	39354,900	8422,000	30932,900	10036,196	23748,158
Локачинський	64960,384	30754,824	827,619	33377,940	4398,200	28979,740	10151,527	31582,444

Продовж. табл. Г:2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Луцький	74097,810	33170,663	1008,047	39919,100	7352,200	32566,900	13486,848	34178,710
Льобешівський	43918,208	7362,813	241,595	36313,800	9217,900	27095,900	2197,494	7604,408
Льобомльський	31800,743	11103,857	224,650	20472,236	3588,100	16884,136	2119,884	11328,508
Маневицький	279606,681	108483,067	2561,018	168562,173	23944,500	144617,673	21188,213	111044,509
Рагнівський	143811,363	51128,935	2406,428	90276,000	14491,200	75784,800	12542,457	53535,363
Рожищенський	211416,119	85522,933	2361,803	123524,603	21634,200	101890,403	30928,674	87891,516
Старовижівський	50476,340	9733,301	1100,772	39642,267	9140,400	30501,867	3723,108	10834,073
Турійський	92701,724	37877,666	1481,258	53342,800	12493,400	40849,400	17612,729	39358,924
Шашький	77187,008	17474,040	320,453	59392,515	7357,600	52034,915	6033,638	17794,493
Зведений бюджет Волинської області	13468622,079	4809441,403	164530,320	8494490,965	1153874,700	7340616,265	1119286,952	4974131,114

Таблиця Г.3
Вихідні дані для оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за 2020 рік
(доходи загального фонду), тис. грн

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Адміністративні райони Волинської області	Загальний обсяг фактичних доходів	Фактичні податкові надходження	Фактичні неподаткові надходження	Фактичні мікробюджетні трансферти	Дотації (фактичні дані)	Субвенції (фактичні дані)	Обсяг фактичних податкових надходжень в результаті сплати місцевих податків і зборів	Фактичний обсяг власних доходів
м.Вол.-Волинський	290848,724	218517,166	4384,951	67946,500		67946,500	36583,230	222902,224
м.Ковель	559024,764	389436,692	19542,928	150045,144	3354,500	146690,644	153798,695	408979,620
м.Нововолинськ	329351,717	194355,818	8201,198	126794,701	30026,800	96767,901	56220,561	202557,016
Вол.-Волинський	370,036	1,800	368,236	0,000			0,000	370,036
Горохівський	338219,769	148594,394	2928,366	186697,008	40224,300	146472,708	52750,968	151522,760
Іваничівський	25158,207	7918,620	360,087	16879,500	6087,500	10792,000	5172,882	8278,707
Камінь-Каширський	409903,362	98147,543	2352,319	309403,500	72782,100	236621,400	29418,783	100499,862
Ківерцівський	138790,895	46552,186	916,569	91322,140	23253,000	68069,140	14187,310	47468,755
Ковельський	66652,567	24667,986	267,781	41716,800	10110,000	31606,800	10054,364	24935,767
Локачинський	67744,901	34430,634	609,631	32704,636	5487,900	27216,736	12005,274	35040,265
Луцький	78662,861	36782,167	1397,994	40482,699	9966,700	30515,999	15114,405	38180,161

Продовж. табл. Г.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Льобешівський	46914,276	7763,212	345,864	38805,200	10831,000	27974,200	2213,183	8109,076
Льобомльський	31466,637	11025,271	118,466	20322,900	4467,700	15855,200	2265,587	11143,737
Маневицький	292395,676	114001,763	2354,257	176027,096	28977,100	147049,996	22312,908	116368,581
Ратнівський	158472,062	57813,797	1559,865	99098,400	20246,900	78851,500	13719,647	59373,662
Рожищенський	222498,888	93105,175	1874,316	127519,397	26631,900	100887,497	33214,115	94979,491
Старовижівський	55820,412	10477,337	932,875	44410,200	11575,700	32834,500	3956,102	11410,212
Турійський	95357,802	39454,723	1372,304	54530,775	14483,400	40047,375	16218,010	40827,028
Шашький	61614,493	22490,614	79,880	39044,000	9124,300	29919,700	6250,837	22570,493
Зведений бюджет Волинської області	10258655,757	5167823,861	150453,838	4940306,650	1023730,800	3916575,850	1193241,729	5318349,107

Таблиця Г.4
Вихідні дані для оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за 2018 рік
(видатки), тис. грн

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Адміністративні райони Волинської області	Загальний обсяг видач	Загальний плановий обсяг видач	Фактичний обсяг видач на державне управління	Фактичний обсяг видач на соціально-культурну сферу	Фактичний обсяг видач на економічну діяльність	Фактичний обсяг видач на освіту	Фактичний обсяг видач на реалізацію регіональних програм	Фактичний обсяг видач на діяльність ЖКТ	Фактичні видачки на зарплатню платі з нарахан-ням	Фактичний обсяг видач на соціальний захист	Фактичні видачки на купівлю і мистецтво
м.Лушак	2284961,349	2319159,976	142722,508	2000846,395	127084,001	794648,388	183308,627	85979,931	819999,442	832908,426	26026,150
м.Волинський	410013,521	422482,769	21446,734	369952,298	17392,358	128941,839	78683,065	17381,833	133176,806	154539,175	3507,855
м.Ковель	742715,418	757176,363	32366,112	674546,507	33301,154	216635,717	80887,592	16698,904	222919,331	312817,443	3864,904
м.Новолинськ	492450,790	510259,496	28290,961	442493,749	21010,167	147768,456	73875,360	14877,243	152359,413	206372,765	7172,819
Волинський	135218,540	137449,042	2993,201	131619,427	589,217	14962,741	664,200	197,999	21400,608	113913,945	2205,695
Горохівський	573400,462	583496,787	30699,157	528799,944	12800,924	184787,414	42761,823	6364,821	203579,561	275817,418	13818,648
Іваничівський	251279,174	255700,664	6729,028	242359,422	1961,426	53424,817	31883,202	1122,364	60520,393	146122,383	4216,157
Камінь-Каширський	698290,934	706263,520	20864,021	662946,752	12884,191	277310,022	58255,760	4471,774	290240,272	312183,137	13778,133
Ківерцівський	616673,711	625612,952	27397,590	572138,752	15332,979	212576,767	58255,073	7650,089	232923,418	284504,402	12418,273
Ковтальський	205222,540	210193,757	5428,468	196363,378	2423,399	34850,275	752,706	616,082	41415,168	155090,369	5861,652
Локачинський	228419,800	234723,929	14306,996	210282,991	3573,616	86692,039	21400,406	1732,596	96737,166	92241,458	5164,358

Таблиця Г.5
Вихідні дані для оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за 2019 рік
(видатки), тис. грн

Адміністративні райони Волинської області	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Загальний обсяг фактичних видачків	Загальний плановий обсяг видачків	Фактичний обсяг видачків на державне управління	Фактичний обсяг видачків на соціально-культурну сферу	Фактичний обсяг видачків на економічну діяльність	Фактичний обсяг видачків на освіту	Фактичний обсяг видачків на реалізацію регіо-нальних програм	Фактичний обсяг видачків на діяльність ЖКГ	Фактичні видачки на заробітну плату з нарахуваннями	Фактичний обсяг видачків на соціальний захист	Фактичні видачки на культуру і мистецтво
1											
м.Луцьк	2154159,240	2228162,007	172405,094	1785802,205	181535,412	888955,745	29494,239	131509,089	944764,184	528573,788	32629,295
м.Волинський	343715,990	361486,557	26907,191	295051,325	20403,454	122336,916	44431,648	20377,220	137319,849	98215,413	4406,616
м.Ковель	667602,362	684241,756	40792,676	575515,903	48606,456	259594,465	6034,616	26668,718	270577,806	183925,409	5738,606
м.Новолинськ	417280,353	439255,075	35665,309	357230,371	24796,320	166013,035	24547,778	19179,899	178302,435	114070,165	7734,864
Волинський	71817,928	79737,531	1013,430	70793,216	6,200	3211,119	338,643	6,200	5003,940	65716,293	1300,508
Горохівський	483500,671	523918,531	36080,976	429395,930	16459,743	202200,910	1458,771	8971,383	225426,047	166099,079	14829,893
Іванківський	138169,079	148692,067	4072,476	132906,287	1191,090	18428,473	11570,451	560,024	25079,595	82928,639	2546,484
Камінь-Каширський	671836,139	694068,898	22134,348	635005,562	13284,340	297289,247	6660,572	4817,594	312545,874	271676,274	15432,703
Ківерцівський	494168,462	520847,903	18295,514	468194,947	6305,711	201163,103	20960,034	1289,725	208527,440	208041,595	8679,997
Ковельський	169993,643	182700,829	6184,949	160362,253	2641,876	38777,963	968,741	780,984	44086,698	115883,728	5095,394

Продовж. табл. Г.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Локачинський	147751,079	156572,148	8542,779	136629,461	2587,808	55862,622	390,174	1695,008	65108,606	56807,374	4065,493
Луцький	321563,519	341313,805	11672,659	300193,292	6241,266	62422,147	1172,205	3783,365	69969,343	178578,807	4632,733
Любешівський	177129,982	193559,943	3963,321	172702,944	151,327	32903,513	162,025	43,574	34733,217	129714,122	1263,917
Любомльський	160091,080	178267,683	4329,135	155005,968	651,387	25099,258	531,803	264,847	30393,049	93796,131	939,829
Маневський	465932,052	503790,565	20146,295	422027,133	21879,297	181974,493	4111,407	9841,509	190333,126	180898,521	10909,957
Рагівський	381302,639	397764,871	10174,449	363380,081	6468,062	111659,974	5864,597	3637,114	114531,186	207109,215	6786,715
Рожищенський	333347,242	350258,383	23413,489	297100,833	11014,938	147329,118	1647,111	7495,311	165784,773	107974,627	9715,601
Старовижівський	187351,800	197572,907	5783,878	180723,210	520,111	66425,870	2675,947	174,023	71449,293	86732,660	3378,816
Турійський	181701,950	193687,471	14265,489	164192,250	2649,493	54957,402	350,399	820,404	65454,033	84075,593	4875,727
Шашківський	107903,348	118336,663	7903,165	98629,496	1012,427	39335,081	654,394	547,817	48327,389	43618,757	3449,555
Зведений бюджет Волинської області	12195751,674	12823864,157	794944,992	10787577,081	558281,262	5286756,639	725814,870	320773,763	5417582,313	3197112,449	317966,534

Таблиця Г.6
Вихідні дані для оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за 2020 рік
(видатки), тис. грн

Адміністративні райони Волинської області	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
м.Волинський	244 208,400	257 197,878	35 145,212	187 054,558	18 906,257	138 371,889	2 959,471	18 820,334	165 707,577	10 463,766	4 347,626
м.Ковель	476 886,100	501 467,356	48 558,511	379 244,712	45 409,445	286 872,254	9 619,621	28 603,708	313 747,476	14 421,104	6 193,174
м.Новолинськ	308 063,700	318 483,962	42 288,598	237 350,217	28 219,246	184 181,432	1 989,484	22 539,387	211 846,203	8 904,765	8 639,259
Вол.-Волинський	3 580,300	3 879,466	2 098,527	1 481,768	0,000	118,053	1 278,459		1 690,878	405,639	956,336
Городишківський	335 813,300	344 398,813	42 390,738	274 881,474	15 919,732	227 919,466	4 218,770	9 977,563	261 317,786	12 674,641	12 480,172
Іваничівський	35 025,900	36 415,807	4 587,044	29 951,889	352,914	17 045,842	99,931	233,934	21 198,541	1 410,833	1 099,015
Камінь-Каширський	433 475,600	442 945,717	29 430,315	391 465,745	10 463,288	339 754,822	8 327,232	4 818,196	365 018,921	16 245,075	16 805,452
Ківерцівський	161 773,900	165 926,973	17 219,159	139 498,556	3 261,400	111 326,825	1 923,894	1 048,865	129 613,551	9 256,561	4 825,880
Ковельський	66 129,100	69 878,447	8 153,436	53 923,310	3 012,750	45 106,817	2 208,311	620,770	51 908,610	3 078,044	5 368,124
Локачинський	75 778,700	76 624,904	11 005,389	63 132,031	1 637,982	47 589,080	1 443,776	1 105,681	60 242,036	5 097,001	3 327,368
Луцький	93 025,100	101 949,325	15 856,961	71 543,848	5 071,042	46 152,680	2 835,499	3 886,281	54 313,280	3 154,234	2 076,946

Продовж. табл. Г.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Любешівський	46 729,800	47 136,484	4 827,616	41 506,212	31,241	34 201,618	118,855	22,007	37 273,122	2 263,998	1 025,534
Любомльський	46 493,500	47 791,954	4 579,621	41 157,578	676,766	25 105,974	446,856	297,167	31 260,096	3 555,764	912,549
Маневиський	302 224,500	307 504,034	25 535,709	260 179,340	13 332,642	214 450,482	2 865,040	8 832,161	233 277,204	13 851,442	10 587,486
Рагнінський	170 073,800	172 582,878	12 090,410	150 938,246	5 787,628	126 780,337	2 232,374	4 039,751	135 671,293	2 543,264	6 178,159
Рожищенський	230 329,000	235 126,173	28 747,536	190 910,219	9 285,994	158 387,113	3 072,300	7 098,294	188 343,043	9 487,620	9 751,677
Старовижівський	62 241,100	65 990,206	6 125,521	55 329,359	575,368	43 160,307	467,351	259,600	48 418,814	1 696,806	1 535,786
Турійський	95 728,200	97 723,491	16 068,923	76 083,573	2 774,277	61 526,882	295,805	860,714	76 177,870	479,814	5 561,308
Шацький	61 074,400	61 774,551	9 178,963	50 402,052	590,225	39 465,247	317,676	450,400	50 919,287	3 515,791	3 112,548
Звездений бюджет Волинської області	8 998 591,869	9 437 810,407	962 344,417	7 429 067,312	534 801,570	5 834 640,916	408 173,449	353 562,423	6 280 293,378	360 980,331	314 427,716

Таблиця Г.7
Вихідні дані для оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за 2018 рік
(статистика)

Адміністративні райони Волинської області	1	2	3	4	5	6
		Чисельність наявного населення, осіб	Кількість освітніх закладів на певній адміністративній території, одиниць	Обсяг реалізованої промислової продукції, тис. грн.	Кількість суб'єктів господарювання (юридичних осіб), одиниць	Кількість закладів культури і мистецтва на певній адміністративній території, одиниць
м.Луцьк		216696	89	12243555,6	10166	36
м.Вол.-Волинський		38739	14	604863,5	616	5
м.Ковель		68846	31	840871,1	1237	4
м.Новолинськ		55571	22	4632903,4	960	12
Вол.-Волинський		25000	44	971860,6	471	65
Горохівський		51040	88	163234,6	895	99
Іваничівський		31700	59	67837,0	557	63
Камінь-Каширський		64144	76	137548,7	602	96
Ківерцівський		63882	87	849914,2	864	96
Ковельський		40397	54	266861,3	608	97
Локачинський		21965	59	199112,3	411	59

Продовж. табл. Г.7

1	2	3	4	5	6
Луцький	65374	67	7512378,3	1771	83
Любешівський	35645	60	31159,4	361	65
Любомльський	38976	66	15252,8	492	76
Маневийський	54118	60	329617,1	568	99
Рагнівський	52128	67	67172,8	440	71
Рожитненський	38889	68	1343628,9	610	81
Старовижівський	30032	47	46774,1	399	49
Турійський	26026	47	556303,0	399	66
Шацький	16725	19	17026,7	263	42
Всього по області	1036893	1124	30897875,3	22690	1247

Таблиця Г.8
Вихідні дані для оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за 2019 рік
(статистика)

Адміністративні райони Волинської області	2	3	4	Кількість освітніх закладів на певній адміністративній території, одиниць	Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	Кількість суб'єктів господарювання (юрідичних осіб), одиниць	Кількість закладів культури і мистецтва на певній адміністративній території, одиниць
1	2	3	4	5	6	6	6
м.Луцьк	217101	89	12524192,9	10171	36	36	36
м.Вол.-Волинський	38458	14	618727,7	618	5	5	5
м.Ковель	68421	31	860144,9	1237	4	4	4
м.Нововолинськ	55958	22	4739095,3	960	12	12	12
Вол.-Волинський	24684	44	994136,9	471	65	65	65
Горохівський	50490	88	166976,1	895	99	99	99
Іваничівський	31426	59	69391,9	557	63	63	63
Камінь-Каширський	63979	76	140701,4	602	96	96	96
Ківерцівський	63706	87	869395,2	868	96	96	96
Ковельський	40426	54	272978,1	608	97	97	97
Локачинський	21719	59	203676,2	411	59	59	59

Продовж. табл. Г.8

1	2	3	4	5	6
Луцький	66439	67	7684571,2	1771	83
Любешівський	35300	60	31873,6	364	65
Любомльський	38712	66	15602,4	492	76
Маневський	53729	60	337172,3	568	99
Ратнівський	51940	67	68712,4	443	71
Рожищенський	38522	68	1374426,5	613	81
Старовижівський	29779	47	47846,3	405	49
Турійський	25951	47	569054,1	441	66
Шацький	16635	19	17416,9	265	42
Всього по області	1033375	1124	31606092,4	22760	1247

Таблиця Г.9
Вихідні дані для оцінки бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за 2020 рік
(статистика)

Адміністративні райони Волинської області	Чисельність наявного населення, осіб	Кількість освітніх закладів на певній адміністративній території, одиниць	Обсяг реалізованої промислової продукції, тис. грн.	Кількість суб'єктів господарювання (юридичних осіб), одиниць	Кількість закладів культури і мистецтва на певній адміністративній території, одиниць
1	2	3	4	5	6
м. Вол.-Волинський	38106	14	560043,5	617	5
м. Ковель	68051	31	778563,1	1239	4
м. Нововолинськ	55145	22	4289608,4	963	12
Вол.-Волинський	24208	44	899846,4	476	65
Горохівський	49725	88	151139	902	99
Іваничівський	31059	59	62810,3	562	63
Камінь-Каширський	63957	76	127356,4	603	96
Ківерцівський	63353	87	786936,1	869	96
Ковельський	40233	54	247087,1	623	97
Локачинський	21410	59	184358,2	415	59

Продовж. табл. Г.9

1	2	3	4	5	6
Львівський	67867	67	6955716,1	1779	83
Любешівський	34876	60	28850,5	364	65
Любомльський	38357	66	14122,6	497	76
Маневський	53141	60	305192,7	574	99
Ратнівський	51602	67	62195,3	448	71
Рожищенський	38053	68	1244066,9	617	81
Старовижівський	29490	47	43308,2	409	49
Турійський	25645	47	515081,3	443	66
Шацький	16486	19	15765	268	42
Всього по області	1028062	1124	28608363,4	22897	1247

ДОДАТОК Д

Таблиця Д.-1
Показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за формуванням доходів у 2018 році

Адміністративні райони Волинської області	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
м.Луцьк		0,7405	0,7259	0,6906	0,2369	0,2741	0,3777	0,5375	0,1211	0,6744	1,0000
м.Вол.- Волинський		0,6323	0,6395	0,6076	0,2003	0,3605	0,5637	0,4044	0,0770	0,5238	1,0000
м.Ковель		0,6400	0,6542	0,6130	0,3114	0,3458	0,5285	0,4187	0,1222	0,5302	0,9502
м.Нововолинськ		0,5988	0,5553	0,5340	0,2919	0,4447	0,8010	0,3325	0,0933	0,4347	0,8933
Вол.-Волинський		0,1062	0,3633	0,3268	0,4798	0,6367	1,7528	0,0386	0,0167	0,0408	0,8001
Горохівський		0,5208	0,3994	0,3893	0,3861	0,6006	1,5035	0,2080	0,0783	0,2818	0,8375

Продовж. табл. Д.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Іванічівський	0,2128	0,3318	0,3134	0,4259	0,6682	2,0136	0,0706	0,0284	0,0800	0,8250
Камінь-Каширський	0,5102	0,2392	0,2321	0,2734	0,7608	3,1809	0,1220	0,0324	0,1793	0,8223
Ківерцівський	0,4788	0,3742	0,3657	0,2953	0,6258	1,6722	0,1792	0,0517	0,2413	0,8596
Ковельський	0,2755	0,3557	0,3429	0,4271	0,6443	1,8111	0,0980	0,0404	0,1149	0,8284
Локачинський	0,5004	0,3987	0,3838	0,3586	0,6013	1,5083	0,1995	0,0689	0,2694	0,8625
Луцький	0,5463	0,6317	0,5905	0,2302	0,3683	0,5830	0,3451	0,0743	0,4320	1,0000
Любешівський	0,1305	0,1505	0,1359	0,2871	0,8495	5,6450	0,0196	0,0051	0,0216	0,8135
Любомльський	0,1457	0,2504	0,2227	0,3066	0,7496	2,9932	0,0365	0,0100	0,0403	0,8617
Маневський	0,5676	0,3734	0,3582	0,1840	0,6265	1,6772	0,2120	0,0374	0,3091	0,8828
Ратнівський	0,3232	0,3215	0,3058	0,2311	0,6785	2,1100	0,1039	0,0228	0,1283	0,8665
Рожищенський	0,5121	0,3898	0,3774	0,3199	0,6102	1,5655	0,1996	0,0618	0,2731	0,8608
Старовижівський	0,4621	0,3107	0,2892	0,3219	0,6893	2,2186	0,1436	0,0430	0,1971	0,8527
Турійський	0,3896	0,3629	0,3513	0,4830	0,6371	1,7555	0,1414	0,0661	0,1774	0,8176
Шацький	0,5302	0,2836	0,2769	0,3985	0,7164	2,5262	0,1504	0,0585	0,2219	0,8486
Зведений бюджет Волинської області	1,0941	0,3085	0,2922	0,2231	0,6888	2,2136	0,3375	0,0713	1,0241	0,8857

Таблиця Д.2
Показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за формуванням доходів у 2019 році

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Адміністративні райони Волинської області	Коефіцієнт загального покриття видатків місцевого бюджету	Коефіцієнт фінансової незалежності місцевих бюджетів	Коефіцієнт податкової незалежності місцевих бюджетів	Коефіцієнт чистої податкової не залеж-ності	Коефіцієнт загальної фінансової залежності місцевого бюджету	Коефіцієнт прямої фінансової залежності місцевого бюджету	Коефіцієнт загальної фінансової стійкості	Коефіцієнт власної податкової стійкості	Коефіцієнт власної збалансована-ності місцевого бюджету	Коефіцієнт якості міжбюджетних трансфертів
м.Луцьк	0,9011	0,7570	0,7303	0,2437	0,2430	0,3209	0,6822	0,1604	0,8734	1,0000
м.Вол.- Волинський	0,8428	0,6987	0,6684	0,1782	0,3013	0,4313	0,5888	0,1004	0,7893	1,0000
м.Ковель	0,8248	0,6954	0,6562	0,3571	0,3046	0,4379	0,5736	0,1933	0,7570	0,9044
м.Нововолинськ	0,7852	0,5848	0,5653	0,2860	0,4152	0,7100	0,4592	0,1269	0,6271	0,8216
Вол.-Волинський	0,0060	1,0000	0,0054	0,0000	0,0000	0,0000	0,0060	0,0000	0,0060	0,0000
Горохівський	0,6554	0,4323	0,4240	0,3875	0,5677	1,3133	0,2833	0,1077	0,4076	0,8197
Іваничівський	0,1804	0,3071	0,2781	0,6375	0,6929	2,2562	0,0554	0,0320	0,0609	0,7205
Камінь- Каширський	0,5565	0,2414	0,2340	0,3170	0,7586	3,1421	0,1343	0,0413	0,2017	0,7912

Продовж. табл. Д.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ківерцівський	0,3104	0,3426	0,3342	0,3311	0,6573	1,9181	0,1063	0,0343	0,1265	0,7784
Ковельський	0,3712	0,3763	0,3681	0,4320	0,6237	1,6572	0,1397	0,0590	0,1708	0,7860
Локачинський	0,4397	0,4862	0,4734	0,3301	0,5138	1,0569	0,2138	0,0687	0,2659	0,8682
Луцький	0,2304	0,4613	0,4477	0,4066	0,5387	1,1680	0,1063	0,0419	0,1183	0,8158
Любешівський	0,2479	0,1731	0,1676	0,2985	0,8269	4,7754	0,0429	0,0124	0,0507	0,7462
Любомльський	0,1986	0,3562	0,3492	0,1909	0,6438	1,8071	0,0708	0,0132	0,0791	0,8247
Маневський	0,6001	0,3971	0,3880	0,1953	0,6029	1,5180	0,2383	0,0455	0,3456	0,8579
Ратнівський	0,3772	0,3723	0,3555	0,2453	0,6277	1,6863	0,1404	0,0329	0,1752	0,8395
Рожненський	0,6342	0,4157	0,4045	0,3616	0,5843	1,4054	0,2636	0,0928	0,3797	0,8249
Старовижівський	0,2694	0,2146	0,1928	0,3825	0,7854	3,6590	0,0578	0,0199	0,0691	0,7694
Турійський	0,5102	0,4246	0,4086	0,4650	0,5754	1,3553	0,2166	0,0969	0,2794	0,7658
Шацький	0,7153	0,2305	0,2264	0,3453	0,7695	3,3377	0,1649	0,0559	0,3185	0,8761
Зведений бюджет Волинської області	1,1044	0,3693	0,3571	0,2327	0,6307	1,7077	0,4078	0,0918	1,0245	0,8642

Таблиця Д-3
Показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за формуванням доходів у 2020 році

Адміністративні райони Волинської області	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
м.Вол.- Волинський		Коефіцієнт загальног місцевого бюджету	Коефіцієнт фінансової незалежності місцевих бюджетів	Коефіцієнт податкової незалежності місцевих бюджетів	Коефіцієнт чистої податкової незалежності	Коефіцієнт загальної фінансової залежності місцевого бюджету	Коефіцієнт прямої фінансової залежності місцевого бюджету	Коефіцієнт загальної фінансової стійкості	Коефіцієнт власної податкової стійкості	Коефіцієнт власної збалансованості місцевого бюджету	Коефіцієнт якості міжбюджетних трансфертів
м.Ковель		1,1722	0,7316	0,6966	0,3949	0,2684	0,3669	0,8576	0,3225	1,2386	0,9776
м.Нововолинськ		1,0691	0,6150	0,5901	0,2893	0,3850	0,6260	0,6575	0,1825	0,9586	0,7632
Вол.-Волинський		0,1034	1,0000	0,0049	0,0000	0,0000	0,0000	0,1034	0,0000	0,1034	0,0000
Горохівський		1,0072	0,4480	0,4393	0,3550	0,5520	1,2321	0,4512	0,1571	0,8003	0,7845
Іваничівський		0,7183	0,3291	0,3148	0,6533	0,6709	2,0389	0,2364	0,1477	0,3416	0,6394
Камінь- Каширський		0,9456	0,2452	0,2394	0,2997	0,7548	3,0786	0,2318	0,0679	0,5105	0,7648
Ківерцівський		0,8579	0,3420	0,3354	0,3048	0,6580	1,9238	0,2934	0,0877	0,5066	0,7454
Ковельський		1,0079	0,3741	0,3701	0,4076	0,6259	1,6730	0,3771	0,1520	0,7223	0,7577

Продовж. табл. Д.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Локачинський	0,8940	0,5172	0,5082	0,3487	0,4828	0,9333	0,4624	0,1584	0,7216	0,8322
Луцький	0,8456	0,4854	0,4676	0,4109	0,5146	1,0603	0,4104	0,1625	0,6108	0,7538
Любешівський	1,0039	0,1728	0,1655	0,2851	0,8272	4,7854	0,1735	0,0474	0,4324	0,7209
Любомльський	0,6768	0,3541	0,3504	0,2055	0,6459	1,8237	0,2397	0,0487	0,3637	0,7802
Маневський	0,9675	0,3979	0,3899	0,1957	0,6020	1,5127	0,3850	0,0738	0,7499	0,8354
Ратнівський	0,9318	0,3747	0,3648	0,2373	0,6253	1,6691	0,3491	0,0807	0,6509	0,7957
Рожитненський	0,9660	0,4269	0,4185	0,3567	0,5731	1,3426	0,4124	0,1442	0,7338	0,7912
Старовижівський	0,8968	0,2044	0,1877	0,3776	0,7956	3,8921	0,1833	0,0636	0,3880	0,7393
Турійський	0,9961	0,4281	0,4138	0,4111	0,5719	1,3357	0,4265	0,1694	0,7332	0,7344
Шашківський	1,0088	0,3663	0,3650	0,2779	0,6337	1,7299	0,3696	0,1023	0,7245	0,7663
Зведений бюджет Волинської області	1,1400	0,5184	0,5038	0,2309	0,4816	0,9289	0,5910	0,1326	1,0465	0,7928

Таблиця Д-4
Показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за розподілом витратків у 2018 році

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Адміністративні райони Волинської області	Коефіцієнт фактичних витратків місцевого бюджету	Коефіцієнт витратків на державне управління	Коефіцієнт соціальної спрямованості бюджету	Коефіцієнт витратків на провадження економічної діяльності	Коефіцієнт витратків на реалізацію регіональних програм	Коефіцієнт витратків на діяльність житлово-комунального господарства	Коефіцієнт витратків на соціально-культурну сферу в загальному обсязі власних доходів	Коефіцієнт витратків на економічну діяльність в загальному обсязі власних доходів	Коефіцієнт витратків на заробітну плату в обсязі фактичних податкових надходжень до бюджету	Коефіцієнт витратків на заробітну плату в обсязі витратків на соціально-культурну сферу та державне управління
м.Луцьк	0,9853	0,0625	0,8757	0,0556	0,0802	0,0376	1,6292	0,1035	0,7018	0,3825
м.Вол.-Волинський	0,9705	0,0523	0,9023	0,0424	0,1919	0,0424	2,2314	0,1049	0,8454	0,3403
м.Ковель	0,9809	0,0436	0,9082	0,0448	0,1089	0,0225	2,1691	0,1071	0,7650	0,3153
м.Нововолинськ	0,9651	0,0574	0,8986	0,0427	0,1500	0,0302	2,7026	0,1283	0,9677	0,3236
Вол.-Волинський	0,9838	0,0221	0,9734	0,0044	0,0049	0,0015	25,2264	0,1129	4,5596	0,1590
Горохівський	0,9827	0,0535	0,9222	0,0223	0,0746	0,0111	4,4335	0,1073	1,7513	0,3039
Іваничівський	0,9827	0,0268	0,9645	0,0078	0,1269	0,0045	13,6578	0,1105	3,6114	0,2430
Камінь-Каширський	0,9887	0,0299	0,9494	0,0185	0,0834	0,0064	7,7795	0,1512	3,5094	0,4244

Продовж. табл. Д.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ківерцівський	0,9857	0,0444	0,9278	0,0249	0,0945	0,0124	5,1778	0,1388	2,1569	0,3885
Ковельський	0,9763	0,0265	0,9568	0,0118	0,0037	0,0030	9,7615	0,1205	2,1356	0,2052
Локачинський	0,9731	0,0626	0,9206	0,0156	0,0937	0,0076	4,6142	0,0784	2,2051	0,4307
Луцький	0,9659	0,0515	0,8677	0,0586	0,1107	0,0181	2,5144	0,1697	0,7999	0,2807
Любешівський	0,9836	0,0116	0,9876	0,0002	0,0880	0,0001	50,2897	0,0124	19,8981	0,3532
Любомльський	0,9710	0,0183	0,9783	0,0024	0,1846	0,0013	26,8138	0,0656	9,9157	0,3229
Маневийський	0,9551	0,0373	0,9300	0,0226	0,1174	0,0148	4,3861	0,1065	1,8662	0,3923
Ратнівський	0,9853	0,0209	0,9658	0,0113	0,0889	0,0066	9,2934	0,1086	2,4360	0,2440
Рожитенський	0,9825	0,0513	0,9226	0,0224	0,0948	0,0169	4,6218	0,1123	1,9824	0,3933
Старовижівський	0,9836	0,0402	0,9296	0,0281	0,1093	0,0057	6,4739	0,1957	2,7600	0,3804
Турійський	0,9884	0,0543	0,9334	0,0055	0,1084	0,0022	6,6012	0,0387	1,9875	0,2754
Шашківський	0,9614	0,0625	0,9220	0,0094	0,0049	0,0062	6,1320	0,0622	2,9175	0,4351
Зведений бюджет Волинської області	0,9745	0,0516	0,9106	0,0325	0,1513	0,0184	2,6746	0,0954	1,1750	0,3904

Таблиця Д.5
Показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за розподілом витратів у 2019 році

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Адміністративні райони Волинської області	Коефіцієнт фактичних витратів місцевого бюджету	Коефіцієнт витратів на державне управління	Коефіцієнт соціальної спрямованості бюджету	Коефіцієнт витратів на провадження економічної діяльності	Коефіцієнт витратів на реалізацію регіональних програм	Коефіцієнт витратів на діяльність житлово-комунального господарства	Коефіцієнт витратів на соціально-культурну сферу в загальному обсязі власних доходів	Коефіцієнт витратів на економічну діяльність в загальному обсязі власних доходів	Коефіцієнт витратів на заробітну плату в обсязі фактичних податкових надходжень до бюджету	Коефіцієнт витратів на заробітну плату в обсязі витратів на соціально-культурну сферу та державне управління
м.Луцьк	0,9668	0,0800	0,8290	0,0843	0,0137	0,0610	1,2152	0,1235	0,6665	0,4825
м.Вол.-Волинський	0,9508	0,0783	0,8584	0,0594	0,1293	0,0593	1,4578	0,1008	0,7092	0,4265
м.Ковель	0,9757	0,0611	0,8621	0,0728	0,0090	0,0399	1,5029	0,1269	0,7488	0,4390
м.Нововолинськ	0,9500	0,0855	0,8561	0,0594	0,0588	0,0460	1,8645	0,1294	0,9628	0,4538
Вол.-Волинський	0,9007	0,0141	0,9857	0,0001	0,0047	0,0001	164,9749	0,0144	2166,2080	0,0697
Горохівський	0,9229	0,0746	0,8881	0,0340	0,0030	0,0186	3,1348	0,1202	1,6778	0,4843
Іваничівський	0,9292	0,0295	0,9619	0,0086	0,0837	0,0041	17,3632	0,1556	3,6181	0,1831

Продовж. табл. Д.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Камінь-Каширський	0,9680	0,0329	0,9452	0,0198	0,0099	0,0072	7,0352	0,1472	3,5728	0,4756
Ківерцівський	0,9488	0,0370	0,9474	0,0128	0,0424	0,0026	8,9071	0,1200	4,0682	0,4286
Ковельський	0,9304	0,0364	0,9433	0,0155	0,0057	0,0046	6,7326	0,1112	1,8979	0,2647
Локачинський	0,9437	0,0578	0,9247	0,0175	0,0026	0,0115	4,3261	0,0819	2,1170	0,4485
Луцький	0,9421	0,0363	0,9335	0,0194	0,0036	0,0118	8,7830	0,1826	2,1094	0,2244
Любешівський	0,9151	0,0224	0,9750	0,0009	0,0009	0,0002	22,7109	0,0199	4,7174	0,1966
Любомльський	0,8980	0,0270	0,9682	0,0041	0,0033	0,0017	13,6828	0,0575	2,7372	0,1907
Маневський	0,9249	0,0432	0,9058	0,0470	0,0088	0,0211	3,8005	0,1970	1,7545	0,4304
Рагнівський	0,9586	0,0267	0,9530	0,0170	0,0154	0,0095	6,7877	0,1208	2,2400	0,3066
Рожитненський	0,9517	0,0702	0,8913	0,0330	0,0049	0,0225	3,3803	0,1253	1,9385	0,5172
Старовижівський	0,9483	0,0309	0,9646	0,0028	0,0143	0,0009	16,6810	0,0480	7,3407	0,3831
Турійський	0,9381	0,0785	0,9036	0,0146	0,0019	0,0045	4,1717	0,0673	1,7280	0,3668
Шашківський	0,9118	0,0732	0,9141	0,0094	0,0061	0,0051	5,5427	0,0569	2,7657	0,4536
Зведений бюджет Волинської області	0,9510	0,0652	0,8845	0,0458	0,0595	0,0263	2,1687	0,1122	1,1264	0,4677

Таблиця Д.6
Показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за розподілом видатків у 2020 році

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Адміністративні райони Волинської області	Коефіцієнт фактичних видатків місцевого бюджету	Коефіцієнт вилатків на державне управління	Коефіцієнт соціальної спрямованості бюджету	Коефіцієнт вилатків на провадження економічної діяльності	Коефіцієнт вилатків на реалізацію регіональних програм	Коефіцієнт вилатків на діяльність житлово-комунального господарства	Коефіцієнт вилатків на соціально-культурну сферу в загальному обсязі власних доходів	Коефіцієнт вилатків на економічну діяльність в загальному обсязі власних доходів	Коефіцієнт вилатків на заробітну плату в обсязі фактичних податкових нарахувань до бюджету	Коефіцієнт вилатків на заробітну плату в обсязі вилатків на соціально-культурну сферу та державне управління
м.Вол.-Волинський	0,9495	0,1439	0,7660	0,0774	0,0121	0,0771	0,8392	0,0848	0,7583	0,7458
м.Ковель	0,9510	0,1018	0,7953	0,0952	0,0202	0,0600	0,9273	0,1110	0,8056	0,7334
м.Нововолинськ	0,9673	0,1373	0,7705	0,0916	0,0065	0,0732	1,1718	0,1393	1,0900	0,7576
Вол.-Волинський	0,9229	0,5861	0,4139	0,0000	0,3571	0,0000	4,0044	0,0000	939,3769	0,4723
Горохівський	0,9751	0,1262	0,8186	0,0474	0,0126	0,0297	1,8141	0,1051	1,7586	0,8236
Іваничівський	0,9618	0,1310	0,8551	0,0101	0,0029	0,0067	3,6179	0,0426	2,6770	0,6138
Камінь-Каширський	0,9786	0,0679	0,9031	0,0241	0,0192	0,0111	3,8952	0,1041	3,7191	0,8672
Ківерцівський	0,9750	0,1064	0,8623	0,0202	0,0119	0,0065	2,9387	0,0687	2,7843	0,8271
Ковельський	0,9463	0,1233	0,8154	0,0456	0,0334	0,0094	2,1625	0,1208	2,1043	0,8562

Продовж. табл. Д.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Локачинський	0,9890	0,1452	0,8331	0,0216	0,0191	0,0146	1,8017	0,0467	1,7497	0,8126
Луцький	0,9125	0,1705	0,7691	0,0545	0,0305	0,0418	1,8738	0,1328	1,4766	0,6214
Любешівський	0,9914	0,1033	0,8882	0,0007	0,0025	0,0005	5,1185	0,0039	4,8012	0,8044
Любомльський	0,9728	0,0985	0,8852	0,0146	0,0096	0,0064	3,6933	0,0607	2,8353	0,6835
Маневський	0,9828	0,0838	0,8609	0,0441	0,0095	0,0292	2,2358	0,1146	2,0463	0,8170
Ратнівський	0,9855	0,0711	0,8875	0,0340	0,0131	0,0238	2,5422	0,0975	2,3467	0,8322
Рожанівський	0,9796	0,1248	0,8289	0,0403	0,0133	0,0308	2,0100	0,0978	2,0229	0,8574
Старожівівський	0,9432	0,0984	0,8890	0,0092	0,0075	0,0042	4,8491	0,0504	4,6213	0,7879
Турійський	0,9796	0,1679	0,7948	0,0290	0,0031	0,0090	1,8636	0,0680	1,9308	0,8267
Шашківський	0,9887	0,1503	0,8253	0,0097	0,0052	0,0074	2,2331	0,0262	2,2640	0,8546
Зведений бюджет Волинської області	0,9535	0,1069	0,8256	0,0594	0,0454	0,0393	1,3969	0,1006	1,2153	0,7484

Таблиця Д.7
Показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за використанням коштів у 2018 році

Адміністративні райони Волинської області	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		Обсяг фактичних витратів в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Відношення фактичних витратів на освіту до кількості освітніх закладів на певній адміністративній території, тис. грн. / одиницю	Фактичні витрати місцевого бюджету соціально культурного спрямування в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Відношення обсягу реалізованої продукції до обсягу фактичних витратів на економічну діяльність, грн. / грн.	Відношення фактичних витратів на суб'єктів господарювання (юридичних осіб), тис.грн. / одиницю	Відношення обсягу фактичних власних доходів до фактичного загального обсягу витратів, грн. / грн.	Обсяг фактичних витратів на соціальну сферу в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Обсяг фактичних витратів на заробітну плату в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Співвідношення фактичних витратів на культуру і мистецтво до кількості закладів культури і мистецтва на певній адміністративній території, тис. грн. / одиницю	Відношення обсягу реалізованої продукції до обсягу фактичних витратів місцевого бюджету, грн. / грн.
м. Луцьк		10,545	8928,634	9,233	96,342	12,501	0,537	3,844	3,784	722,949	5,358
м. Вол.-Волинський		10,584	9210,131	9,550	34,778	28,234	0,404	3,989	3,438	701,571	1,475
м. Ковель		10,788	6988,249	9,798	25,251	26,921	0,419	4,544	3,238	966,226	1,132
м.Нововолинськ		8,862	6716,748	7,963	220,508	21,886	0,332	3,714	2,742	597,735	9,408
Вол.-Волинський		5,409	340,062	5,265	1649,409	1,251	0,039	4,557	0,856	33,934	7,187
Горохівський		11,234	2099,857	10,361	12,752	14,303	0,208	5,404	3,989	139,582	0,285
Іваничівський		7,927	905,505	7,645	34,586	3,521	0,071	4,610	1,909	66,923	0,270

Продовж. табл. Д.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Камінь-Каширський	10,886	3648,816	10,335	10,676	21,402	0,122	4,867	4,525	143,522	0,197
Ківерцівський	9,653	2443,411	8,956	55,430	17,747	0,179	4,454	3,646	129,357	1,378
Ковельський	5,080	645,375	4,861	110,119	3,986	0,098	3,839	1,025	60,429	1,300
Локачинський	10,399	1469,357	9,574	55,717	8,695	0,200	4,199	4,404	87,531	0,872
Луцький	9,073	2104,407	7,872	216,231	19,617	0,345	4,426	2,341	155,126	12,665
Львівський	8,070	1663,673	7,970	445,358	0,194	0,020	4,268	2,848	46,404	0,108
Львівський	5,926	1098,865	5,798	27,586	1,124	0,036	2,460	1,907	36,373	0,066
Маневийський	7,964	2569,091	7,406	33,854	17,142	0,212	3,371	3,022	95,225	0,765
Ратнівський	8,482	1577,649	8,193	13,456	11,346	0,104	5,202	2,042	85,309	0,152
Рожищенський	9,766	1931,488	9,010	157,865	13,953	0,200	4,392	3,741	109,777	3,538
Старовижівський	8,302	1794,440	7,717	6,675	17,561	0,144	3,774	3,062	96,406	0,188
Турійський	8,183	1059,198	7,638	477,933	2,917	0,141	4,584	2,226	65,975	2,612
Шашківський	5,730	1795,950	5,283	18,984	3,410	0,150	2,665	2,454	78,603	0,178
Зведений бюджет Волинської області	12,471	4180,711	11,067	75,508	18,034	0,332	4,301	4,565	226,608	2,389

Таблиця Д.8
Показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за використанням коштів у 2019 році

Адміністративні райони Волинської області	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Обсяг фактичних витратів в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Відношення фактичних витратів на освіту до кількості освітніх закладів на певній адміністративній території, тис. грн. / одиницю	Фактичні витрати місцевого бюджету соціально квітучого спрямування в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних витратів на економічну діяльність, грн./грн	Відношення фактичних витратів на екологічну діяльність до кількості суб'єктів господарювання (юридичних осіб), тис.грн. / одиницю	Відношення обсягу фактичних власних доходів до фактичного загального обсягу витратів, грн. / грн	Обсяг фактичних витратів на соціальну сферу в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис.грн. / особу	Обсяг фактичних витратів на заробітну плату в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Співвідношення фактичних витратів на квітучу і мистецтва до кількості закладів квітучу і мистецтва на певній адміністративній території, тис. грн. / одиницю	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних витратів місцевого бюджету, грн./грн
1 м. Луцьк	9,922	9988,267	8,226	68,990	17,848	0,682	2,435	4,352	906,369	5,814
м. Вол.-Волинський	8,937	8738,351	7,672	30,325	33,015	0,589	2,554	3,571	881,323	1,800
м. Ковель	9,757	8374,015	8,411	17,696	39,294	0,574	2,688	3,955	1434,651	1,288
м.Нововолинськ	7,457	7546,047	6,384	191,121	25,829	0,459	2,038	3,186	644,572	11,357

Продовж. табл. Д.8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Вол.-Волинський	2,909	72,980	2,868	160344,654	0,013	0,006	2,662	0,203	20,008	13,842
Горохівський	9,576	2297,738	8,505	10,145	18,391	0,283	3,290	4,465	149,797	0,345
Івано-Франківський	4,397	312,347	4,229	58,259	2,138	0,055	2,639	0,798	40,420	0,502
Камінь-Каширський	10,501	3911,701	9,925	10,592	22,067	0,134	4,246	4,885	160,757	0,209
Ківерцівський	7,757	2312,220	7,349	137,874	7,265	0,106	3,266	3,273	90,417	1,759
Ковельський	4,205	718,110	3,967	103,327	4,345	0,140	2,867	1,091	52,530	1,606
Локачинський	6,803	946,824	6,291	78,706	6,296	0,214	2,616	2,998	68,907	1,379
Луцький	4,840	931,674	4,518	1231,252	3,524	0,106	2,688	1,053	55,816	23,898
Львівський	5,018	548,392	4,892	210,627	0,416	0,043	3,675	0,984	19,445	0,180
Львівський	4,135	380,292	4,004	23,953	1,324	0,071	2,423	0,785	12,366	0,097
Маневський	8,672	3032,908	7,855	15,411	38,520	0,238	3,367	3,542	110,202	0,724
Рагнівський	7,341	1666,567	6,996	10,623	14,601	0,140	3,987	2,205	95,588	0,180
Рожницький	8,653	2166,605	7,712	124,778	17,969	0,264	2,803	4,304	119,946	4,123
Старовинський	6,291	1413,316	6,069	91,992	1,284	0,058	2,913	2,399	68,955	0,255
Турійський	7,002	1169,306	6,327	214,779	6,008	0,217	3,240	2,522	73,875	3,132
Шацький	6,487	2070,267	5,929	17,203	3,820	0,165	2,622	2,905	82,132	0,161
Зведений бюджет Волинської області	11,802	4703,520	10,439	56,613	24,529	0,408	3,094	5,243	254,985	2,592

Таблиця Д.9
Показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за використанням коштів у 2020 році

Адміністративні райони Волинської області	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		Освіт фактичних видачків в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Відношення фактичних видачків на освіту до кількості освітніх закладів на певній адміністративній території, тис. грн. / одиницю	Фактичні видачки місцевого бюджету соціально культурного спрямування в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних видачків на економічну діяльність, грн. / грн	Відношення фактичних видачків на економічну діяльність до кількості суб'єктів господарювання (юридичних осіб), тис. грн. / одиницю	Відношення обсягу фактичних власних доходів до фактичного загального обсягу видачків, грн. / грн	Обсяг фактичних видачків на соціальну сферу в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Обсяг фактичних видачків на заробітну плату в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн. / особу	Співвідношення фактичних видачків на культуру і мистецтво до кількості закладів культури і мистецтва на певній адміністративній території, тис. грн. / одиницю	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних видачків місцевого бюджету, грн. / грн
м. Вол.-Волинський	6,409	9883,706	4,909	29,622	30,642	0,913	0,275	4,349	869,525	2,293	
м. Ковель	7,008	9253,944	5,573	17,145	36,650	0,858	0,212	4,610	1548,293	1,633	
м. Нововолинськ	5,586	8371,883	4,304	152,010	29,303	0,658	0,161	3,842	719,938	13,924	
Вол.-Волинський	0,148	2,683	0,061	-	0,000	0,103	0,017	0,070	14,713	251,333	
Горохівський	6,753	2589,994	5,528	9,494	17,649	0,451	0,255	5,255	126,062	0,450	
Іваничівський	1,128	288,913	0,964	177,976	0,628	0,236	0,045	0,683	17,445	1,793	
Камінь-Каширський	6,778	4470,458	6,121	12,172	17,352	0,232	0,254	5,707	175,057	0,294	

Продовж. табл. Д.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ківерцівський	2,554	1279,619	2,202	241,288	3,753	0,293	0,146	2,046	50,270	4,864
Ковельський	1,644	835,311	1,340	82,014	4,836	0,377	0,077	1,290	55,341	3,736
Локачинський	3,539	806,595	2,949	112,552	3,947	0,462	0,238	2,814	56,396	2,433
Луцький	1,371	688,846	1,054	1371,654	2,851	0,410	0,046	0,800	25,023	74,772
Льобешівський	1,340	570,027	1,190	923,493	0,086	0,174	0,065	1,069	15,777	0,617
Любомльський	1,212	380,394	1,073	20,868	1,362	0,240	0,093	0,815	12,007	0,304
Маневийський	5,687	3574,175	4,896	22,891	23,228	0,385	0,261	4,390	106,944	1,010
Рагнівський	3,296	1892,244	2,925	10,746	12,919	0,349	0,049	2,629	87,016	0,366
Рожищенський	6,053	2329,222	5,017	133,972	15,050	0,412	0,249	4,949	120,391	5,401
Старовижівський	2,111	918,304	1,876	75,270	1,407	0,183	0,058	1,642	31,343	0,696
Турійський	3,733	1309,083	2,967	185,663	6,262	0,426	0,019	2,970	84,262	5,381
Шальський	3,705	2077,118	3,057	26,710	2,202	0,370	0,213	3,089	74,108	0,258
Зведений бюджет Волинської області	8,753	5190,962	7,226	53,493	23,357	0,591	0,351	6,109	252,147	3,179

ДОДАТОК Е

Таблиця Е.1
Стандартизовані показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за формуванням доходів у 2018 році

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Адміністративні райони Волинської області	Коефіцієнт загального покриття видатків місцевого бюджету	Коефіцієнт фінансової незалежності місцевого бюджету	Коефіцієнт податкової незалежності місцевого бюджету	Коефіцієнт чистої податкової незалежності	Коефіцієнт загальної фінансової залежності місцевого бюджету	Коефіцієнт прямої фінансової залежності місцевого бюджету	Коефіцієнт загальної фінансової стійкості	Коефіцієнт власної податкової стійкості	Коефіцієнт власної збалансовано-власної місцевого бюджету	Коефіцієнт якості міжбюджетних трансфертів
м.Луцьк	1,0000	1,0000	1,0000	0,4905	1,0000	1,0000	1,0000	0,9914	1,0000	1,0000
м.Вол.- Волинський	0,8540	0,8810	0,8799	0,4147	0,7605	0,6700	0,7524	0,6298	0,7767	1,0000
м.Ковель	0,8644	0,9013	0,8877	0,6448	0,7928	0,7146	0,7790	1,0000	0,7863	0,9502
м.Нововолинськ	0,8087	0,7650	0,7732	0,6043	0,6164	0,4716	0,6186	0,7638	0,6447	0,8833
Вол.-Волинський	0,1435	0,5005	0,4732	0,9935	0,4306	0,2155	0,0718	0,1363	0,0605	0,8001
Горохівський	0,7033	0,5503	0,5638	0,7995	0,4565	0,2512	0,3870	0,6407	0,4179	0,8375
Іваничівський	0,2874	0,4572	0,4538	0,8819	0,4103	0,1876	0,1314	0,2325	0,1186	0,8250
Камінь- Каширський	0,6891	0,3295	0,3361	0,5661	0,3603	0,1187	0,2271	0,2650	0,2658	0,8223
Ківерцівський	0,6467	0,5155	0,5296	0,6114	0,4381	0,2259	0,3334	0,4232	0,3579	0,8596
Ковельський	0,3721	0,4901	0,4966	0,8843	0,4255	0,2085	0,1824	0,3303	0,1704	0,8284

Продовж. табл. Е.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Локачинський	0,6759	0,5493	0,5557	0,7424	0,4559	0,2504	0,3712	0,5636	0,3996	0,8625
Луцький	0,7377	0,8703	0,8551	0,4766	0,7444	0,6479	0,6421	0,6077	0,6406	1,0000
Любешівський	0,1762	0,2073	0,1968	0,5945	0,3227	0,0669	0,0365	0,0417	0,0320	0,8135
Любомльський	0,1968	0,3450	0,3226	0,6349	0,3657	0,1262	0,0679	0,0814	0,0597	0,8617
Маневийський	0,7666	0,5144	0,5187	0,3810	0,4376	0,2252	0,3944	0,3063	0,4583	0,8828
Рагнівський	0,4365	0,4430	0,4428	0,4784	0,4041	0,1790	0,1934	0,1869	0,1903	0,8665
Рожищенський	0,6916	0,5370	0,5464	0,6624	0,4493	0,2413	0,3714	0,5060	0,4049	0,8608
Старовижівський	0,6241	0,4280	0,4188	0,6664	0,3977	0,1702	0,2672	0,3521	0,2923	0,8527
Турійський	0,5262	0,5000	0,5087	1,0000	0,4303	0,2151	0,2631	0,5410	0,2631	0,8176
Шашківський	0,7160	0,3907	0,4010	0,8250	0,3827	0,1495	0,2798	0,4788	0,3290	0,8486

Таблиця Е.2
Стандартизовані показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за формуванням доходів у 2019 році

Адміністративні райони Волинської області	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
м.Луцьк		1,0000	0,7570	1,0000	0,3823	1,0000	1,0000	1,0000	0,8298	1,0000	1,0000
м.Вол.- Волинський		0,9353	0,6987	0,9152	0,2796	0,8062	0,7440	0,8632	0,5194	0,9037	1,0000
м.Ковель		0,9153	0,6954	0,8986	0,5601	0,7977	0,7328	0,8408	1,0000	0,8667	0,9644
м.Нововолинськ		0,8713	0,5848	0,7741	0,4486	0,5851	0,4520	0,6730	0,6567	0,7180	0,8216
Вол.-Волинський		0,0066	1,0000	0,0074	0,0000	0,0000	0,0000	0,0088	0,0000	0,0068	0,0000
Горохівський		0,7273	0,4323	0,5806	0,6078	0,4279	0,2444	0,4153	0,5571	0,4667	0,8197
Іванічівський		0,2002	0,3071	0,3808	1,0000	0,3506	0,1422	0,0812	0,1655	0,0697	0,7205
Камінь- Каширський		0,6175	0,2414	0,3204	0,4973	0,3203	0,1021	0,1969	0,2136	0,2310	0,7912
Ківерцівський		0,3444	0,3426	0,4576	0,5193	0,3696	0,1673	0,1559	0,1777	0,1448	0,7784
Ковельський		0,4119	0,3763	0,5041	0,6777	0,3896	0,1937	0,2048	0,3055	0,1955	0,7860

Продовж. табл. Е.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Локачинський	0,4879	0,4862	0,6483	0,5178	0,4728	0,3037	0,3133	0,3555	0,3044	0,8682
Луцький	0,2557	0,4613	0,6130	0,6378	0,4510	0,2748	0,1558	0,2170	0,1354	0,8158
Любешівський	0,2751	0,1731	0,2296	0,4682	0,2938	0,0672	0,0629	0,0642	0,0580	0,7462
Любомльський	0,2204	0,3562	0,4781	0,2995	0,3774	0,1776	0,1037	0,0685	0,0906	0,8247
Маневийський	0,6659	0,3971	0,5313	0,3064	0,4030	0,2114	0,3493	0,2353	0,3957	0,8579
Ратнівський	0,4185	0,3723	0,4869	0,3848	0,3870	0,1903	0,2058	0,1702	0,2006	0,8395
Рожищенський	0,7038	0,4157	0,5539	0,5673	0,4158	0,2283	0,3865	0,4800	0,4348	0,8249
Старовижівський	0,2990	0,2146	0,2641	0,6000	0,3094	0,0877	0,0848	0,1028	0,0791	0,7694
Турійський	0,5662	0,4246	0,5595	0,7294	0,4222	0,2368	0,3175	0,5015	0,3199	0,7658
Шашківський	0,7938	0,2305	0,3100	0,5416	0,3157	0,0962	0,2417	0,2893	0,3647	0,8761

Таблиця Е.3
Стандартизовані показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за формуванням доходів у 2020 році

Адміністративні райони Волинської області	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
м. Вол.- Волинський	1,0000	1,0000	0,7664	1,0000	0,2563	1,0000	1,0000	1,0000	0,4645	1,0000	1,0000
м. Ковель	0,9843	0,9843	0,7316	0,9272	0,6046	0,8704	0,8309	0,9396	1,0000	0,9794	0,9776
м. Нововолинськ	0,8977	0,8977	0,6150	0,7855	0,4428	0,6068	0,4870	0,7204	0,5659	0,7581	0,7632
Вол.- Волинський	0,0868	0,0868	1,0000	0,0065	0,0000	0,0000	0,0000	0,1132	0,0000	0,0817	0,0000
Горохівський	0,8457	0,8457	0,4480	0,5848	0,5434	0,4232	0,2474	0,4943	0,4871	0,6328	0,7845
Іваничівський	0,6031	0,6031	0,3291	0,4189	1,0000	0,3482	0,1495	0,2590	0,4579	0,2701	0,6394
Камінь- Каширський	0,7940	0,7940	0,2452	0,3187	0,4588	0,3095	0,0990	0,2540	0,2104	0,4037	0,7648
Ківерцівський	0,7204	0,7204	0,3420	0,4464	0,4665	0,3550	0,1584	0,3215	0,2719	0,4006	0,7454
Ковельський	0,8463	0,8463	0,3741	0,4926	0,6239	0,3733	0,1822	0,4131	0,4714	0,5712	0,7577
Локачинський	0,7506	0,7506	0,5172	0,6765	0,5338	0,4839	0,3266	0,5066	0,4912	0,5706	0,8322
Луцький	0,7100	0,7100	0,4854	0,6224	0,6290	0,4539	0,2875	0,4497	0,5038	0,4830	0,7538

Продовж. табл. Е.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Льобешівський	0,8430	0,1728	0,2203	0,4364	0,2824	0,0637	0,1901	0,1469	0,3419	0,7209
Любомльський	0,5683	0,3541	0,4664	0,3146	0,3617	0,1671	0,2626	0,1511	0,2876	0,7802
Маневицький	0,8123	0,3979	0,5189	0,2996	0,3881	0,2015	0,4218	0,2289	0,5930	0,8354
Рагнівський	0,7824	0,3747	0,4856	0,3633	0,3736	0,1826	0,3825	0,2501	0,5147	0,7957
Рожищенський	0,8111	0,4269	0,5570	0,5461	0,4076	0,2270	0,4518	0,4471	0,5802	0,7912
Старовижівський	0,7530	0,2044	0,2498	0,5780	0,2936	0,0783	0,2008	0,1971	0,3068	0,7393
Турійський	0,8364	0,4281	0,5507	0,6292	0,4085	0,2282	0,4673	0,5253	0,5798	0,7344
Шашький	0,8471	0,3663	0,4858	0,4255	0,3687	0,1762	0,4049	0,3174	0,5729	0,7663

Таблиця Е.4
Стандартизовані показники ефективності адміністративних районів Волинської області за розподілом
видатків у 2018 році

Адміністративні райони Волинської області	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
м.Луцьк		0,9969	0,9972	0,8867	0,9495	0,4180	0,8876	1,0000	0,1197	1,0000	0,4156
м.Вол.- Волинський		0,9819	0,8351	0,9136	0,7242	1,0000	1,0000	0,7302	0,1181	0,8302	0,4672
м.Ковель		0,9924	0,6958	0,9196	0,7655	0,5675	0,5304	0,7511	0,1157	0,9174	0,5041
м.Нововолинськ		0,9765	0,9172	0,9098	0,7284	0,7817	0,7126	0,6028	0,0965	0,7253	0,4912
Вол.-Волинський		0,9954	0,5334	0,9856	0,0744	0,0256	0,0345	0,0646	0,1097	0,1539	1,0000
Горохівський		0,9943	0,8548	0,9338	0,3811	0,3886	0,2618	0,3675	0,1154	0,4008	0,4369
Іваничівський		0,9943	0,4275	0,9766	0,1333	0,6612	0,1054	0,1193	0,1120	0,1943	0,6543
Камінь- Каширський		1,0004	0,4770	0,9613	0,3150	0,4347	0,1511	0,2094	0,0819	0,2000	0,3746

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Коефіцієнт видалення на провадження економічної діяльності в загальному обсязі власних доходів

Продовж. табл. Е.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ківерцівський	0,9973	0,7093	0,9394	0,4245	0,4923	0,2926	0,3147	0,0893	0,3254	0,4092
Ковельський	0,9878	0,4223	0,9689	0,2016	0,0191	0,0708	0,1669	0,1028	0,3286	0,7746
Локачинський	0,9846	1,0000	0,9322	0,2671	0,4882	0,1789	0,3531	0,1579	0,3183	0,3691
Луцький	0,9773	0,8220	0,8786	1,0000	0,5767	0,4270	0,6480	0,0730	0,8774	0,5664
Льобешівський	0,9952	0,1846	1,0000	0,0042	0,4588	0,0018	0,0324	1,0000	0,0353	0,4501
Любомльський	0,9825	0,2925	0,9906	0,0409	0,9620	0,0307	0,0608	0,1888	0,0708	0,4924
Маневийський	0,9663	0,5956	0,9417	0,3857	0,6120	0,3490	0,3715	0,1162	0,3761	0,4052
Рагнівський	0,9969	0,3332	0,9780	0,1928	0,4633	0,1554	0,1753	0,1140	0,2881	0,6516
Рожищенський	0,9941	0,8198	0,9342	0,3826	0,4942	0,3985	0,3525	0,1103	0,3540	0,4042
Старовижівський	0,9952	0,6424	0,9412	0,4798	0,5695	0,1348	0,2517	0,0633	0,2543	0,4179
Турійський	1,0000	0,8669	0,9452	0,0933	0,5651	0,0523	0,2468	0,3204	0,3531	0,5773
Шальський	0,9727	0,9971	0,9336	0,1598	0,0256	0,1459	0,2657	0,1990	0,2406	0,3654

Таблиця Е.5
Стандартизовані показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за розподілом видатків у 2019 році

Адміністративні райони Волинської області	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Коефіцієнт фактичних витратів місцевого бюджету	Коефіцієнт витратів на державне управління	Коефіцієнт соціальної спрямованості бюджету	Коефіцієнт витратів на провадження економічної діяльності	Коефіцієнт витратів на реалізацію регіональних програм	Коефіцієнт витратів на діяльність житлово-комунального господарства	Коефіцієнт витратів на соціально-культурну сферу в загальному обсязі власних доходів	Коефіцієнт витратів на економічну діяльність в загальному обсязі власних доходів	Коефіцієнт витратів на заробітну плату в обсязі фактичних податкових надходжень до бюджету	Коефіцієнт витратів на заробітну плату в обсязі витратів на соціально-культурну сферу та державне управління
1										
м.Луцьк	0,9909	0,9364	0,8410	1,0000	0,1059	1,0000	0,8373	0,1170	1,0000	0,1444
м.Волинська Волинський	0,9745	0,9159	0,8708	0,7044	1,0000	0,9711	0,7982	0,1433	0,9397	0,1634
м.Ковель	1,0000	0,7149	0,8745	0,8640	0,0699	0,6543	0,7583	0,1138	0,8901	0,1587
м.Нововолинськ	0,9736	1,0000	0,8685	0,7051	0,4551	0,7529	1,0000	0,1116	0,6922	0,1536
Волинська Волинський	0,9231	0,1651	1,0000	0,0010	0,0365	0,0014	0,7657	1,0000	0,0003	1,0000
Горихівський	0,9459	0,8731	0,9010	0,4040	0,0233	0,3039	0,6197	0,1202	0,3972	0,1439
Іваничівський	0,9524	0,3448	0,9758	0,1023	0,6478	0,0664	0,7725	0,0929	0,1842	0,3806
Камінь-Каширський	0,9921	0,3855	0,9589	0,2346	0,0767	0,1175	0,4801	0,0982	0,1865	0,1465

Продовж. табл. Е.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ківерцівський	0,9724	0,4332	0,9612	0,1514	0,3281	0,0428	0,6242	0,1204	0,1638	0,1626
Ковельський	0,9536	0,4257	0,9570	0,1844	0,0441	0,0753	0,7111	0,1299	0,3512	0,2633
Локачинський	0,9672	0,6765	0,9381	0,2078	0,0204	0,1879	0,7794	0,1763	0,3148	0,1554
Луцький	0,9656	0,4247	0,9471	0,2303	0,0282	0,1927	0,7584	0,0791	0,3160	0,3106
Лобешівський	0,9379	0,2618	0,9891	0,0101	0,0071	0,0040	0,5548	0,7260	0,1413	0,3545
Льобомльський	0,9204	0,3164	0,9823	0,0483	0,0257	0,0271	0,8413	0,2513	0,2435	0,3653
Маневийський	0,9479	0,5059	0,9189	0,5572	0,0683	0,3460	0,6055	0,0733	0,3799	0,1619
Рагнівський	0,9825	0,3122	0,9668	0,2013	0,1190	0,1562	0,5112	0,1196	0,2975	0,2273
Рожищенський	0,9754	0,8218	0,9042	0,3921	0,0382	0,3683	0,7273	0,1153	0,3438	0,1347
Старовижівський	0,9719	0,3612	0,9786	0,0329	0,1105	0,0152	0,6999	0,3010	0,0908	0,1819
Турійський	0,9615	0,9186	0,9167	0,1730	0,0149	0,0740	0,6292	0,2146	0,3857	0,1900
Шацький	0,9346	0,8569	0,9273	0,1113	0,0469	0,0832	0,7774	0,2539	0,2410	0,1536

Таблиця Е.6
Стандартизовані показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за розподілом видатків у 2020 році

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Адміністративні райони Волинської області	Коефіцієнт фактичних видатків місцевого бюджету	Коефіцієнт видатків на державне управління	Коефіцієнт соціальної спрямованості бюджету	Коефіцієнт видатків на проживання економічної діяльності	Коефіцієнт видатків на реалізацію регіональних програм	Коефіцієнт видатків на діяльність житлово-комунального господарства	Коефіцієнт видатків на соціально-культурну сферу в загальному	Коефіцієнт видатків на економічну діяльність в загальному	Коефіцієнт видатків на заробітну плату в обсязі фактичних податкових надходжень до бюджету	Коефіцієнт видатків на заробітну плату в обсязі видатків на соціально-культурну сферу та державне управління
м.Вол.-Волинський	0,9578	0,2455	0,8482	0,8130	0,0339	1,0000	1,0000	0,3083	1,0000	0,6333
м.Ковель	0,9593	0,1737	0,8806	1,0000	0,0565	0,7783	0,9050	0,2355	0,9413	0,6440
м.Нововолинськ	0,9757	0,2342	0,8531	0,9620	0,0181	0,9494	0,7162	0,1877	0,6957	0,6234
Вол.-Волинський	0,9309	1,0000	0,4583	0,0000	1,0000	0,0000	0,2096	0,0000	0,0008	1,0000
Горохівський	0,9836	0,2154	0,9064	0,4979	0,0352	0,3855	0,4626	0,2489	0,4312	0,5734
Іваничівський	0,9702	0,2234	0,9469	0,1058	0,0080	0,0867	0,2319	0,6134	0,2833	0,7695
Камінь-Каширський	0,9871	0,1158	1,0000	0,2535	0,0538	0,1442	0,2154	0,2512	0,2039	0,5446
Ківерцівський	0,9835	0,1816	0,9548	0,2117	0,0333	0,0841	0,2856	0,3806	0,2724	0,5710

Продовж. табл. Е.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ковельський	0,9546	0,2104	0,9029	0,4785	0,0935	0,1218	0,3881	0,2164	0,3604	0,5648
Локачинський	0,9976	0,2478	0,9225	0,2270	0,0534	0,1893	0,4658	0,5594	0,4334	0,5812
Луцький	0,9204	0,2908	0,8516	0,5725	0,0854	0,5421	0,4478	0,1969	0,5136	0,7600
Льобешівський	1,0000	0,1763	0,9835	0,0070	0,0071	0,0061	0,1640	6,7878	0,1579	0,5871
Льобомльський	0,9813	0,1681	0,9802	0,1529	0,0269	0,0829	0,2272	0,4306	0,2675	0,6910
Маневийський	0,9914	0,1430	0,9533	0,4633	0,0265	0,3792	0,3753	0,2282	0,3706	0,5780
Ратнівський	0,9940	0,1213	0,9827	0,3574	0,0368	0,3082	0,3301	0,2683	0,3231	0,5675
Рожищенський	0,9881	0,2129	0,9178	0,4234	0,0374	0,3999	0,4175	0,2675	0,3749	0,5508
Старовижівський	0,9514	0,1679	0,9843	0,0971	0,0210	0,0541	0,1731	0,5186	0,1641	0,5994
Турійський	0,9881	0,2864	0,8801	0,3044	0,0087	0,1167	0,4503	0,3848	0,3928	0,5713
Шацький	0,9973	0,2564	0,9138	0,1015	0,0146	0,0957	0,3758	1,0000	0,3349	0,5526

Таблиця Е.7
Стандартизовані показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за використання коштів у 2018 році

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Адміністративні райони Волинської області	Освітні витрати на одну особу на повноцінне навчання, тис. грн./особу	Відношення фактичних витрат на освіту до кількості освітніх закладів на певній адміністративній території, тис. грн./особу	Фактичні витрати місцевого бюджету соціально-культурного спрямування на одну особу на повноцінне навчання, тис. грн./особу	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних витрат на економічну діяльність, грн./особу	Відношення фактичних витрат на економічну діяльність до кількості суб'єктів господарювання (юридичних осіб), тис. грн./особу	Відношення обсягу фактичних витрат до доходів до фактичного загального обсягу витрат, грн./особу	Освітні витрати на одну особу на повноцінне навчання, тис. грн./особу	Освітні витрати на одну особу на повноцінне навчання, тис. грн./особу	Співвідношення фактичних витрат на культуру і мистецтво до кількості закладів культури і мистецтва на певній адміністративній території, тис. грн./особу	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних витрат місцевого бюджету, грн./особу
м. Луцьк	0,9386	0,9694	0,8912	0,0584	0,4428	1,0000	0,7113	0,8363	0,7482	0,4231
м. Вол.-Волинський	0,9421	1,0000	0,9218	0,0211	1,0000	0,7524	0,7382	0,7598	0,7261	0,1165
м. Ковель	0,9603	0,7588	0,9457	0,0153	0,9535	0,7791	0,8408	0,7156	1,0000	0,0894
м. Нововолинськ	0,7888	0,7293	0,7686	0,1337	0,7751	0,6186	0,6872	0,6059	0,6186	0,7428
Вол.-Волинський	0,4814	0,0369	0,5082	1,0000	0,0443	0,0718	0,8432	0,1892	0,0351	0,5675
Горохівський	1,0000	0,2280	1,0000	0,0077	0,5066	0,3870	1,0000	0,8815	0,1445	0,0225
Іваничівський	0,7056	0,0983	0,7379	0,0210	0,1247	0,1314	0,8530	0,4219	0,0693	0,0213

Продовж. табл. Е.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Камінь-Каширський	0,9690	0,3962	0,9976	0,0065	0,7580	0,2271	0,9006	1,0000	0,1485	0,0156
Ківерцівський	0,8593	0,2653	0,8645	0,0336	0,6285	0,3334	0,8241	0,8058	0,1339	0,1088
Ковельський	0,4522	0,0701	0,4692	0,0668	0,1412	0,1824	0,7104	0,2266	0,0625	0,1027
Локачинський	0,9257	0,1595	0,9240	0,0338	0,3080	0,3712	0,7771	0,9733	0,0906	0,0688
Луцький	0,8076	0,2285	0,7598	0,1311	0,6948	0,6421	0,8190	0,5173	0,1605	1,0000
Лобешівський	0,7184	0,1806	0,7693	0,2700	0,0069	0,0365	0,7897	0,6294	0,0480	0,0086
Львівський	0,5275	0,1193	0,5596	0,0167	0,0398	0,0679	0,4553	0,4215	0,0376	0,0052
Маневицький	0,7089	0,2789	0,7149	0,0205	0,6071	0,3945	0,6239	0,6679	0,0986	0,0604
Рагнівський	0,7550	0,1713	0,7907	0,0082	0,4018	0,1934	0,9626	0,4513	0,0883	0,0120
Рожищенський	0,8693	0,2097	0,8697	0,0957	0,4942	0,3714	0,8127	0,8269	0,1136	0,2793
Старовижівський	0,7390	0,1948	0,7448	0,0040	0,6220	0,2672	0,6984	0,6768	0,0998	0,0148
Турійський	0,7283	0,1150	0,7372	0,2898	0,1033	0,2631	0,8482	0,4919	0,0683	0,2063
Шальський	0,5101	0,1950	0,5100	0,0115	0,1208	0,2798	0,4932	0,5424	0,0814	0,0140

Таблиця Е.8
Стандартизовані показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за використання коштів у 2019 році

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Адміністративні райони Волинської області	Обсяг фактичних видатків в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн./особу	Відношення фактичних видатків на освіту до кількості освітніх закладів на певній адміністративній території, тис. грн./одиницю	Фактичні видатки місцевого бюджету соціально-культурного спрямування в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн./особу	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних видатків на економічну діяльність, грн./тис.	Відношення фактичних видатків на економічну діяльність до кількості суб'єктів господарювання (юридичних осіб), тис.грн./одиницю	Відношення обсягу фактичних власних доходів до фактичного загального обсягу видатків, грн./тис.	Обсяг фактичних видатків на соціальну сферу в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн./особу	Обсяг фактичних видатків на заробітну плату в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн./особу	Співвідношення фактичних видатків на культуру і мистецтво до кількості закладів культури і мистецтва на певній адміністративній території, тис. грн./одиницю	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних видатків місцево-го бюджету, грн./тис.
м. Луцьк	0,9449	1,0000	0,8288	0,0004	0,4542	1,0000	0,5734	0,8908	0,6318	0,2433
м. Вол.- Волинський	0,8511	0,8749	0,7730	0,0002	0,8402	0,8632	0,6014	0,7309	0,6143	0,0753
м. Ковель	0,9292	0,8384	0,8475	0,0001	1,0000	0,8408	0,6331	0,8095	1,0000	0,0539

Продовж. табл. Е.8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
м.Нововолинськ	0,7101	0,7555	0,6432	0,0012	0,6573	0,6730	0,4801	0,6523	0,4493	0,4752
Вол.-Волинський	0,2771	0,0073	0,2890	1,0000	0,0003	0,0088	0,6270	0,0415	0,0139	0,5792
Горохівський	0,9119	0,2300	0,8569	0,0001	0,4680	0,4153	0,7747	0,9139	0,1044	0,0145
Іваничівський	0,4187	0,0313	0,4261	0,0004	0,0544	0,0812	0,6214	0,1634	0,0282	0,0210
Камінь-Каширський	1,0000	0,3916	1,0000	0,0001	0,5616	0,1969	1,0000	1,0000	0,1121	0,0088
Ківерцівський	0,7387	0,2315	0,7405	0,0009	0,1849	0,1559	0,7691	0,6700	0,0630	0,0736
Ковельський	0,4004	0,0719	0,3997	0,0006	0,1106	0,2048	0,6751	0,2232	0,0366	0,0672
Локачинський	0,6478	0,0948	0,6338	0,0005	0,1602	0,3133	0,6160	0,6137	0,0480	0,0577
Луцький	0,4609	0,0933	0,4552	0,0077	0,0897	0,1558	0,6330	0,2156	0,0389	1,0000
Льобешівський	0,4778	0,0549	0,4929	0,0013	0,0106	0,0629	0,8654	0,2014	0,0136	0,0075
Любомльський	0,3938	0,0381	0,4034	0,0001	0,0337	0,1037	0,5706	0,1607	0,0086	0,0041
Маневицький	0,8258	0,3036	0,7914	0,0001	0,9803	0,3494	0,7929	0,7252	0,0768	0,0303
Ратнівський	0,6991	0,1669	0,7049	0,0001	0,3716	0,2058	0,9390	0,4514	0,0666	0,0075
Рожищенський	0,8241	0,2169	0,7771	0,0008	0,4573	0,3865	0,6601	0,8810	0,0836	0,1725
Старовижівський	0,5991	0,1415	0,6115	0,0006	0,0327	0,0848	0,6859	0,4911	0,0481	0,0107
Турійський	0,6668	0,1171	0,6375	0,0013	0,1529	0,3175	0,7630	0,5163	0,0515	0,1311
Шашків	0,6177	0,2073	0,5974	0,0001	0,0972	0,2417	0,6175	0,5947	0,0572	0,0068

Таблиця Е.9
Стандартизовані показники бюджетної ефективності адміністративних районів Волинської області за використаним коштів у 2020 році

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Адміністративні райони Волинської області	Обсяг фактичних витратів в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн./особу	Відношення фактичних витратів на освіту до кількості освітніх закладів на певній адміністративній території, тис. грн./одиницю	Фактичні видатки місцевого бюджету соціально культурного спрямування в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн./особу	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних витратів на економічну діяльність (юрідичних осіб), тис.грн./одиницю	Відношення обсягу фактичних власних доходів до фактичного загального обсягу витратів, грн./грн	Обсяг фактичних витратів на соціальну сферу в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн./особу	Обсяг фактичних витратів на заробітну плату в розрахунку на 1 особу наявного населення, тис. грн./особу	Обсяг фактичних витратів на культуру і мистецтво до кількості закладів культури і мистецтва на певній адміністративній території, тис. грн./одиницю	Відношення обсягу реалізованої промислової продукції до обсягу фактичних витратів місцевого бюджету, грн./грн	
м. Вол.- Волинський	0,9145	1,0000	0,8020	0,0216	0,8361	1,0000	1,0000	0,7619	0,5616	0,0091
м.Ковель	1,0000	0,9363	0,9105	0,0125	1,0000	0,9396	0,7717	0,8078	1,0000	0,0065
м.Нововолинськ	0,7972	0,8470	0,7032	0,1108	0,7995	0,7204	0,5881	0,6731	0,4650	0,0554

Продовж. табл. Е.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Вод.-Волинський	0,0211	0,0003	0,0100	0,0000	0,0000	0,1132	0,0610	0,0122	0,0095	1,0000
Горохівський	0,9637	0,2620	0,9032	0,0069	0,4816	0,4943	0,9283	0,9208	0,0814	0,0018
Іваничівський	0,1609	0,0292	0,1576	0,1298	0,0171	0,2590	0,1654	0,1196	0,0113	0,0071
Камінь-Каширський	0,9672	0,4523	1,0000	0,0089	0,4735	0,2540	0,9250	1,0000	0,1131	0,0012
Ківерцівський	0,3644	0,1295	0,3597	0,1759	0,1024	0,3215	0,5321	0,3585	0,0325	0,0194
Ковельський	0,2345	0,0845	0,2190	0,0598	0,1319	0,4131	0,2786	0,2261	0,0357	0,0149
Локачинський	0,5051	0,0816	0,4818	0,0821	0,1077	0,5066	0,8670	0,4930	0,0364	0,0097
Луцький	0,1956	0,0697	0,1722	1,0000	0,0778	0,4497	0,1693	0,1402	0,0162	0,2975
Лобешівський	0,1912	0,0577	0,1944	0,6733	0,0023	0,1901	0,2364	0,1873	0,0102	0,0025
Любомльський	0,1730	0,0385	0,1753	0,0152	0,0372	0,2626	0,3376	0,1428	0,0078	0,0012
Маневийський	0,8116	0,3616	0,7999	0,0167	0,6338	0,4218	0,9492	0,7692	0,0691	0,0040
Рагнінський	0,4703	0,1915	0,4779	0,0078	0,3525	0,3825	0,1795	0,4607	0,0562	0,0015
Рожищенський	0,8637	0,2357	0,8197	0,0977	0,4106	0,4518	0,9080	0,8672	0,0778	0,0215
Старовижівський	0,3012	0,0929	0,3065	0,0549	0,0384	0,2008	0,2095	0,2877	0,0202	0,0028
Турійський	0,5327	0,1324	0,4847	0,1354	0,1709	0,4673	0,0681	0,5205	0,0544	0,0214
Шашківський	0,5286	0,2102	0,4995	0,0195	0,0601	0,4049	0,7766	0,5412	0,0479	0,0010

ДОДАТОК Є

Показники бюджетної результативності
<ul style="list-style-type: none"> • Рівень виконання доходів загального фонду бюджетів ОТГ • Рівень виконання доходів спеціального фонду бюджетів ОТГ • Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на освіту • Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на охорону здоров'я • Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на соціальний захист • Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на культуру і місцетство • Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на культуру і спорт • Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на державне управління • Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на транспорт • Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на ЖКГ • Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ на с/г • Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ інших видатків
Показники бюджетної самодостатності
<ul style="list-style-type: none"> • Доходи загального фонду на 1-го мешканця (співвідношення обсягу надходжень доходів загального фонду без трансфертів до кількості мешканців відповідної ОТГ); • Видатки загального фонду на 1-го мешканця (співвідношення обсягу видатків загального фонду до кількості мешканців відповідної ОТГ); • Видатки на утримання апарату управління у розрахунок на 1-го мешканця (співвідношення обсягу видатків на утримання апарату управління, проведених за рахунок коштів загального фонду до кількості мешканців відповідної ОТГ); • Капітальні видатки на 1-го мешканця (співвідношення обсягу капітальних видатків бюджету громади до кількості мешканців відповідної ОТГ); • Рівень дотаційності бюджетів (співвідношення обсягу базової чи реверсної дотації до загальної суми доходів загального фонду бюджету ОТГ з дотаціями, але без урахування субвенцій з державного бюджету); • Співвідношення видатків на утримання апарату управління із фінансовими ресурсами ОТГ (співвідношення видатків на утримання апарату управління органів місцевого самоврядування із сумою доходів загального фонду без урахування трансфертів з державного бюджету, у відсотках); • Питома вага заробітної плати у видатках загального фонду бюджету ОТГ (відсоткова частка проведених із загального фонду бюджету видатків на заробітну плату з нарахуваннями до обсягу видатків загального фонду бюджету без урахування трансфертів, перерахованих з бюджету ОТГ до інших бюджетів); • Питома вага капітальних видатків у загальному обсязі видатків (частка капітальних видатків у сумарному обсязі видатків загального та спеціального фонду відповідного бюджету ОТГ) • Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати ПДФО на 1-го мешканця, грн • Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від плати за землю на 1-го мешканця, грн • Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати єдиного податку на 1-го мешканця, грн • Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати акцизного податку на 1-го мешканця, грн • Обсяг надходжень до бюджету ОТГ від сплати податку на нерухоме майно на 1-го мешканця
Показники бюджетної прозорості
<ul style="list-style-type: none"> • Наявність окремої вкладки на сайті ОТГ фінанси/бюджет (+/-) • Оприлюднення рішень про місцевий бюджет на сайті ОТГ (+/-) • Оприлюднення паспортів бюджетних програм місцевого бюджету на сайті ОТГ (+/-) • Оприлюднення звітів паспортів бюджетних програм місцевого бюджету на сайті ОТГ (+/-) • Громадські бюджетні слухання (кількість за рік) • Рівень відкритості місцевих рад (за результатами задоволення запитів)

Рис. Є. 1. Система показників бюджетної ефективності об'єднаних територіальних громад

Таблиця Є.1

Показники бюджетної результативності ОТГ Волинської області у 2019 році

ОТГ Волинської області	Рівень виконання видатків місцевих бюджетів ОТГ										Рівень виконання доходів місцевих бюджетів ОТГ		
	Освіта	Охорона здоров'я	Соціальний захист	Культура і мистецтво	Фізична культура і спорт	Державне управління	Транспорт	ЖКТ	Сільське господарство	Інші видатки	Загальний фонд	Спеціальний фонд	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Група 1. ОТГ з чисельністю населення більше 15 тис. осіб													
Ківерцівська	98,35	100,00	86,21	99,98	99,93	99,62	96,60	87,70	50,64	45,45	105,70	119,15	
Льоболівська	90,74	100,00	99,69	99,38	99,13	99,50	95,58	98,87	100,00	99,96	101,60	74,27	
Любешівська	96,85	99,55	99,93	99,73	99,90	99,79	99,11	98,46	93,91	80,94	106,70	197,20	
Група 2. ОТГ з чисельністю населення від 10 до 15 тис. осіб													
Підгайська	83,02	99,90	99,55	91,03	99,09	98,91	99,98	99,66	98,61	7,69	100,20	113,01	
Колківська	96,85	97,59	97,32	96,90	68,81	99,45	99,55	90,99	99,53	94,56	107,40	295,56	
Цуманська	94,60	93,32	94,01	94,01	75,71	99,17	98,19	93,17	45,96	93,86	106,50	134,23	
Старовишівська	94,39	93,67	76,55	93,67	59,67	92,54	92,54	87,11	8,83	99,90	110,90	110,90	
Забродівська	91,99	98,43	97,96	97,29	84,97	98,65	95,32	90,45	93,76	104,10	110,62	110,62	
Група 3. ОТГ з чисельністю населення від 5 до 10 тис. осіб													
Боратинська	87,18	93,06	85,67	88,17	90,28	96,10	87,86	97,92	25,67	93,74	106,50	107,77	
Липинська	79,63	99,95	75,63	87,99	61,15	98,57	99,97	97,51	69,88	112,30	268,17	268,17	
Княгининівська	89,77	92,44	92,25	92,44	92,44	88,21	99,99	90,20	82,72	63,80	104,30	219,72	
Рівненська	90,65	92,77	97,60	88,87	91,32	98,91	96,69	60,51	78,09	76,28	105,60	72,44	
Заборонівська	86,43	94,12	91,04	88,89	77,57	96,81	93,80	89,61	54,25	61,28	106,50	183,25	
Торчинська	90,34	90,80	90,80	76,76	79,04	92,50	97,11	84,53	97,27	61,06	107,30	284,65	
Вишнівська	93,46	87,68	98,69	99,66	95,40	99,51	99,74	98,95	99,92	76,59	105,30	148,23	

Продовж. табл. Є.1

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Устилузька	91,98	48,72	85,49	83,11	67,32	94,39	46,98	75,56	39,04	69,71	112,70	90,44
Поромицька	93,60		87,21	74,33	51,52	98,04	76,58	96,48		89,74	112,20	116,26
Прилепненська	89,62	100,00	97,25	96,21	97,12	99,19	100,00	99,91	96,17	99,91	107,70	263,12
Турійська	96,84		99,88	93,00	96,08	99,13	90,56	94,74	99,80	46,63	94,50	351,47
Шацька	96,34		97,90	96,89	95,19	97,98	63,06	99,33	94,46	81,74	101,60	114,23
Іваничівська	95,78		99,17	88,66	98,93	99,01	97,99	99,41	98,83	81,49	108,10	109,28
Заболотівська	89,88	99,39	99,33	85,67	95,61	99,53	99,22	96,72	97,96	92,10	103,00	139,76
Зимнівська	92,61	48,27	97,88	98,44	99,47	99,27	89,69	91,96	82,10	62,82	104,90	342,87
Самарівська	85,21	90,20	83,99	92,75	66,40	98,63	99,90	76,65	93,62	62,61	104,40	158,61
Люблинська	99,34		99,96	99,91	99,19	99,98	99,99	99,56	93,81	100,00	100,40	116,63
Гіркополонківська	85,25	98,92	97,46	94,57	100,00	97,93	45,23	96,09	89,00	77,85	104,20	257,21
Гуто-Боровенська	91,68	42,18	87,86	86,24	0,00	93,45	90,36	89,03	87,16	70,83	108,80	178,18
Затурівська	97,86	100,00	99,75	96,70	99,54	99,79	99,96	94,81	97,66	99,21	109,00	74,22
Копачівська	99,25		96,51	98,59	100,00	99,04	98,71	99,41	100,00	91,18	97,30	109,30
Голобська	93,52		98,15	94,92	97,29	97,85	77,04	95,87	67,52	85,16	107,30	173,84
Головинська	93,94	100,00	86,18	96,71	88,42	98,26	99,87	91,25	96,64	90,06	108,20	171,21
Павлівська	96,31		98,50	98,01	99,97	98,77	99,71	99,74	100,00	96,56	101,90	191,40
Дубеченська	98,54	91,10	98,93	96,19	99,00	97,31	99,86	88,79	99,83	97,94	102,00	72,50
Група 4. ОТГ з чисельністю населення до 5 тис. осіб												
Зарічанська	93,80	97,63	90,31	94,70	76,39	85,90	93,24	89,42	32,66	20,37	116,60	188,77
Жданівська	84,68	-	98,71	98,15	100,00	99,31	99,95	95,87	99,91	0,00	114,50	138,18
Городищенська	92,96	100,00	97,05	92,51	84,56	96,88	76,14	94,55	98,03	0,00	106,40	104,20
Луцьківська	98,70		88,39	87,81	80,10	90,52	98,98	99,88	89,60	84,80	101,60	103,08
Думбівська	87,90		87,22	97,47	89,02	99,52		98,77	99,77	92,49	101,60	116,74
Смолигівська	97,48	99,99	99,67	97,07		98,86	38,04	97,76	8,48	47,73	103,40	127,95
Литовська	91,86		96,72	94,45	95,23	99,47	100,00	97,28	100,00		102,90	141,58

Продовж. табл. Є.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Овднівецька	98,46	99,55	95,53	97,76	98,07	98,51	99,29	98,10	97,88	97,91	108,10	155,66
Коломажненська	92,75		97,63	99,45	73,20	98,04	99,28	95,81	90,93	88,42	103,10	216,56
Троєгінецька			99,96	96,11	93,95	95,62	96,43	95,01			110,50	277,10
Смільненська	82,75	98,62	75,40	99,08	0,00	99,83	99,99	99,85	80,70	93,24	102,90	69,75
Привітненська	86,87		100,00	95,72		97,52	94,68	65,61		81,70	102,50	76,65
Поворська	92,79		98,14	96,93	99,28	96,67	100,00	96,54	99,74	89,08	95,30	108,84
Величненська	84,58	88,66	99,80	99,09	99,80	99,39		95,69	100,00	96,98	101,90	131,72
Серіховичівська	95,48	95,78	95,77	95,67	0,00	97,65	89,53	87,02	99,24	78,37	107,50	167,40
Війницька	98,37		98,80	98,85	100,00	98,77	89,28	88,06	100,00	99,97	104,50	144,40
Велишка	92,05		93,95	90,75	5,07	97,76	18,91	82,38	61,70	80,07	107,70	405,74
Всього по ОТГ Волинської області	92,69	97,71	96,78	93,76	93,23	97,44	92,61	94,58	80,12	82,58	105,20	99,70

Таблиця Є.2

Показники бюджетної самодостатності ОТГ Волинської області у 2019 році

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Група 1. ОТГ з чисельністю населення більше 15 тис. осіб													
Ківерцівська	3752,58	11,57	304,26	3	1863,2	13,9	61,2	431,9	1972,0	467,1	484,2	101,7	57,7
Любомльська	3134,66	25,75	1009,31	13,6	6576,5	13,1	83,6	807,1	1408,8	304,8	471,2	73,9	88,5
Любешівська	1942,89	36,4	810,12	30,1	7188,1	10,4	78,2	706,7	975,4	299,0	209,0	24,7	25,7
Група 2. ОТГ з чисельністю населення від 10 до 15 тис. осіб													
Підгаєцька	12995,6	9,93	3914,33	-11,8	10443,7	28,2	37,6	1269,8	8306,1	214,4	1412,6	164,2	57,2
Колківська	1947,82	25,59	832,7	31,9	5792	12,3	81,4	498,5	981,7	202,5	334,2	21,4	31,7
Цуманська	2287,8	29,96	1035,54	22,8	5525,1	16,4	85,7	682,2	1452,6	137,1	312,2	41,8	21,4
Старовижівська	2686,22	23,06	822,09	17,7	3261,8	19,9	72,7	619,5	1374,9	341,6	411,6	28,7	41,5
Забродівська	1166,32	33,04	1412,76	49,9	5535,4	19,7	86,3	385,3	648,1	95,4	158,1	15,3	18,2
Група 3. ОТГ з чисельністю населення від 5 до 10 тис. осіб													
Боратинська	18679,3	8,98	5129,9	-22,8	17380,7	23,3	33,5	1677	14485,2	495,6	805,0	84,6	240,1
Литинська	7451,95	17,28	2042,59	-9,4	5988,2	25,7	46,5	1275,3	4315,2	217,2	1127,3	138,8	312,8
Клятинівська	6101,94	15,78	1555,01	3,2	6606,2	19	60,6	962,6	2352,2	517,0	1311,4	393,4	107,1

Продовж. табл. Є.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Рівненська	7071,88	23,29	3328,05	2,8	10075,8	25,1	64,6	1647	1996,4	369,9	197,8	261,9	114,7
Забороньська	5153,05	20,28	2145,95	3,8	6800,9	23,3	68,2	1045,2	2387,6	374,1	1268,8	71,5	78,2
Торчинська	3374,78	26,13	708,5	5,2	5084,2	17,4	80,7	881,7	2087,5	281,7	475,1	61,8	31,9
Вишнівська	4661,91	26,42	2474,33	12,7	7650,7	25	80,2	1231,6	1231,1	516,4	441,8	100,8	110,8
Устипузька	4356,07	26,26	983,26	0	6374,3	13,6	77,5	1143,9	2204,4	505,3	454,9	54,2	61,4
Поромицька	3392	27,37	1128,89	-4,3	5522,8	16,4	76,8	983,2	2639,8	249,7	237,3	17,8	54,0
Приліпненська	3418,13	28,08	1994,72	14,5	7547,1	20,8	77,1	960	1924,2	363,5	268,4	30,6	24,6
Турійська	3394,95	26,99	354,82	4,6	8411,3	3,9	83,8	895,3	1927,4	321,2	438,1	81,9	111,8
Шацька	2991,35	26,41	1152,65	15,9	5721,6	16,3	80,9	789,9	1429,0	423,8	342,4	113,3	177,5
Іваничівська	2615,23	28,18	559,81	13,7	5085,1	9,7	77,6	736,9	1277,1	293,6	470,9	37,5	25,1
Заболоттівська	1469,38	31,5	1058,67	40,4	5710,2	15	77,8	462,9	951,2	137,1	130,0	20,5	17,5
Зимнівська	2445,89	33,16	1403,27	27,5	6548	17,2	82,6	811	1013,9	336,4	573,7	17,1	64,0
Самарівська	1165,27	47,53	1525,49	49,3	6153,6	19,4	81,4	553,8	645,9	164,3	134,6	27,7	8,3
Льбодинська	2158,63	37,61	460,25	27,6	4942,6	8	82,1	789,5	1133,2	221,1	411,8	32,8	34,2
Гіркополонівська	2562,67	32,36	894,32	22,4	4029,9	17,7	77,1	829,4	1292,4	228,7	659,2	43,0	26,7
Гуто-Воронівська	1243,49	49,34	706,4	49,8	6129,2	10,2	88,1	613,5	537,4	79,2	244,7	12,9	4,4
Затурівська	2626,7	37,25	814,63	24,7	6947	10,2	85,8	978,6	1144,4	330,1	643,7	25,7	44,2
Копатинська	2383,7	36,03	963,84	30,6	6487,8	12,6	84,1	858,8	971,3	536,2	315,2	39,8	17,4
Голобська	2238,61	37,53	917,91	26,4	5189,7	14,5	84,5	840,1	972,3	462,4	265,3	72,9	32,4
Головинська	1010,26	53,94	1048,64	52,9	4862,2	17,5	85,8	545	623,0	92,4	88,5	20,0	25,8
Павлівська	2201,66	41,81	1214,12	29,4	6328,1	15,5	85,6	920,6	924,3	366,0	489,8	29,7	22,3
Дубечинська	1273,54	36,87	789,26	47,2	5442,9	12,4	83,2	445,4	552,5	238,7	262,1	9,2	23,4
Група 4. ОТГ з чисельністю населення до 5 тис. осіб													
Зарчанська	8070,9	14,46	1646,64	-5,2	5910,8	21,7	60,2	1165	5827,3	419,7	571,8	19,3	33,7
Жидичинська	4413,48	26,19	1720,43	-7,7	6431,4	21	74,8	1155,8	2444,4	485,5	578,8	64,0	87,3
Городищенська	5590,07	23,83	1745,22	2,5	7651,8	18,1	74,7	1332,2	3406,5	576,5	1073,4	27,1	6,1

Продовж. табл. Є.2

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1													
Луківська	2745,97	25,59	702,63	21,8	5712,1	10,6	79,2	702,6	1164,3	402,7	389,0	36,8	115,7
Дубівська	4704,33	27,9	1479,17	-1,5	9627,7	12,7	80,5	1312,4	2709,8	425,7	653,7	63,7	309,9
Смолитівська	4960,81	27,08	1716,15	-6,1	6803,3	19,7	74,3	1343,1	3621,7	475,3	398,8	19,2	1,9
Литовецька	3310,67	38,82	956,44	0	5211,9	15,2	79,2	1285,1	2236,6	376,0	357,8	25,6	41,1
Овдінківська	4321,57	29,21	1190,63	12,7	6625,2	15,1	75,3	1262,4	1765,1	1 036,0	485,3	41,9	41,5
Колоязненська	2831,48	39,15	815,6	24,5	7297,9	9,7	85	1108,5	1038,8	242,1	253,2	73,1	18,5
Простяненська	2563,04	35,83	726,83	28,1	1414,2	33,2	73	918,3	1148,5	436,1	372,4	84,6	14,7
Сміднівська	1694,54	43,77	1916,87	41,4	5422	25,8	79,9	708,8	809,1	274,6	295,8	4,7	8,3
Привітненська	2075,01	37,05	509,84	32,1	3260,5	12,9	81,7	750,2	829,2	412,2	516,7	10,7	22,0
Поворська	2133,6	36,02	1375,3	28,3	5418,2	19,8	86,4	768,6	1225,6	259,2	230,8	20,6	23,9
Велимненська	760,61	42,46	1147,89	62,6	5106,2	17,8	82,8	322,9	404,9	106,4	62,3	21,3	9,0
Сериховцівська	1656,26	61,8	861,04	41,3	5091,8	14	85,6	1023,6	532,2	549,9	272,5	6,9	7,9
Війницька	2154,03	40,7	1063,28	30,6	4430,2	18,8	84,1	876,7	669,0	414,1	481,9	8,9	90,1
Велишка	1597,98	59,05	1140,58	39,5	5604,1	16,5	82,3	943,5	675,6	444,9	200,8	16,1	24,9

Продовж. табл. Є.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Заборолівська	+	-	-	-	-	-		0
Торчинська	+	-	-	-	-	-		0
Вишнівська	+	-	-	-	-	-		0
Устипузька	+	-	-	-	-	-		0
Поромівська	+	+	+	-	2	3	3	1
Приліпненська	+	-	-	-	-	-		0
Турівська	+	+	-	-	5	29	0	0
Шашка	+	+	+	+	1	1	1	1
Іванчівська	+							0
Заболотівська	+							0
Зимнівська	+							0
Самарівська	+							0
Люблинецька	+	+	+	+	3	1	1	1
Приколонківська	+							0
Гуто-Боровенська	+							0
Затурівська	+							0
Колачівська	+							0
Голобська	+	+	+	-	-	10	10	1
Головненська	+							0
Павлівська	+	+	+	+	6	-	-	0
Дубченська	+							0
Група 4. ОТГ з чисельністю населення до 5 тис. осіб								
Зарічанська	+							
Жидличинська	+	+	-	-	1	7	7	1
Городищенська	+	+	+	-	-	2	2	1
Луцьківська	+							0

Продовж. табл. Є.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Дубівська	+	-	-	-	-	-	-	0
Смолигівська	+	-	-	-	-	-	-	0
Литовезька	+	-	-	-	-	-	-	0
Оваднівська	+	+	+	+	8	14	12	0.857
Колозямненська	+	+	+	+	2	-	-	0
Тростянецька	+							0
Смідинська	+	+	+	+	1	-		0
Привітненська	+							0
Поворська	+	+	-	-	-	7	7	1
Величненська	+							0
Сериховичівська	+	+	+	+	1	12	12	1
Війницька	+							0
Велицька	+	+	+	+	1	1	1	1

ДОДАТОК Ж

Модель на основі множинних коефіцієнтів кореляції (R) та детермінації (R²)

Regression Statistics	
Multiple R	0,9560364
R Square	0,992088511
Adjusted R Square	0,952531067
Standard Error	3763,06339
Observations	7

ANOVA				
	df	SS	MS	Significance F
Regression	5	1,776E+09	355144638	25,07969172
Residual	1	14160646	14160646,1	0,150403745
Total	6	1,79E+09		

	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95,0%	Upper 95,0%
Intercept	-7575,14402	33274,829	0,22765388	0,857499664	-430371,9382	415221,6502	-430371,9382	415221,6502
X3	0,362793281	1,0516724	0,34496795	0,788524521	-12,99997205	13,72555861	-12,99997205	13,72555861
X4	-8,69342341	13,273704	0,65493575	0,630864195	-177,3518278	159,9649809	-177,3518278	159,9649809
X5	5,823299698	9,9908473	0,58286345	0,664040601	-121,1224513	132,7690507	-121,1224513	132,7690507
X6	0,285506999	1,8012006	0,15850927	0,899922477	-22,6009172	23,1719312	-22,6009172	23,1719312
X7	3,4838974	11,4328	0,30472828	0,811694874	-141,7835971	148,7513919	-141,7835971	148,7513919

ДОДАТОК 3

Додаток 3.1

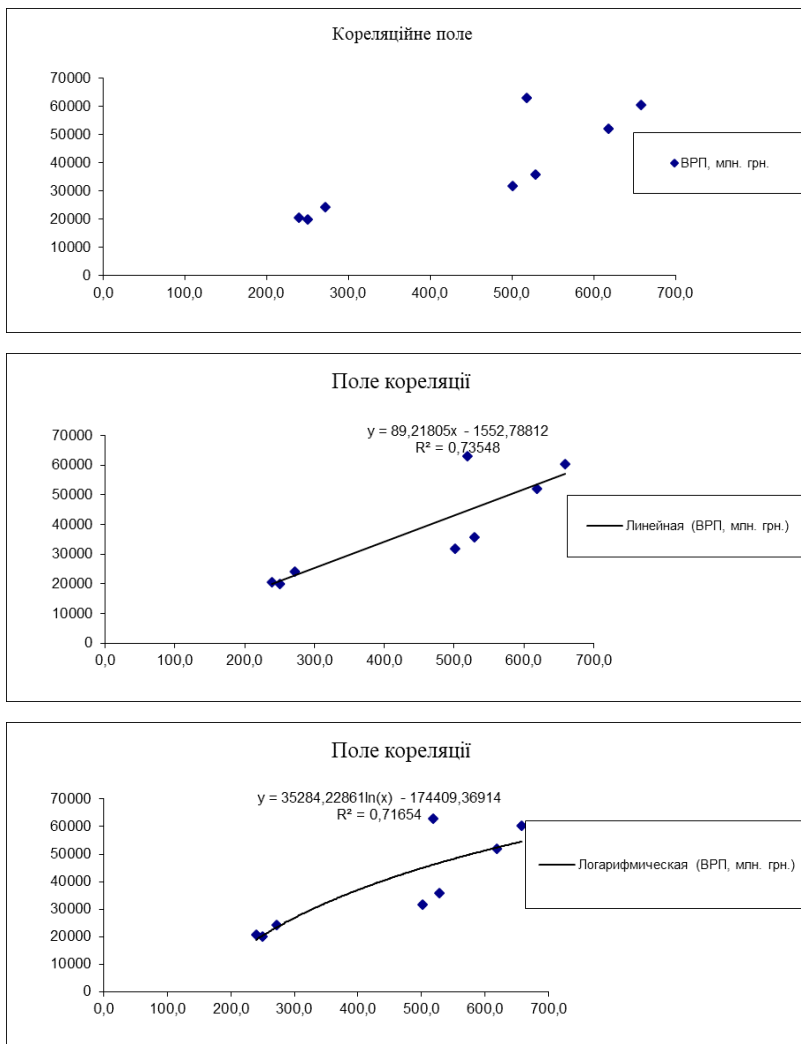
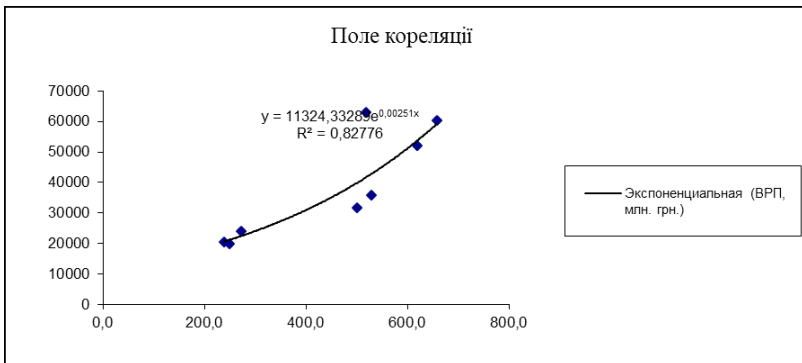
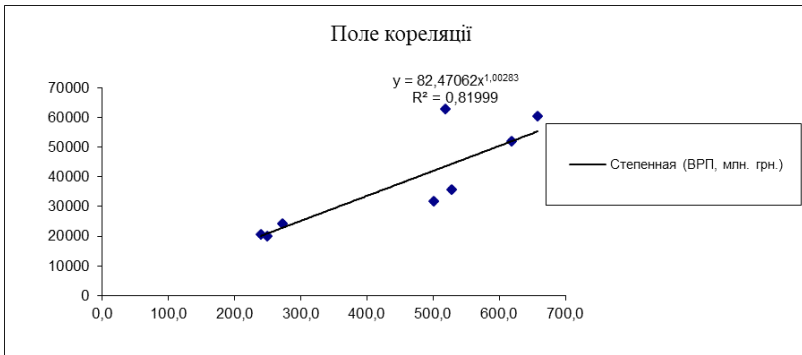
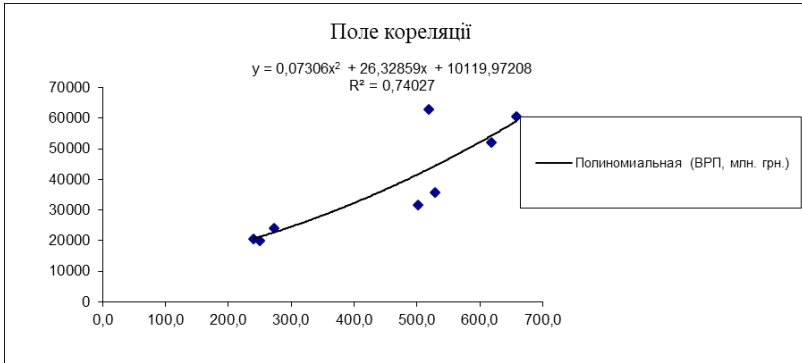
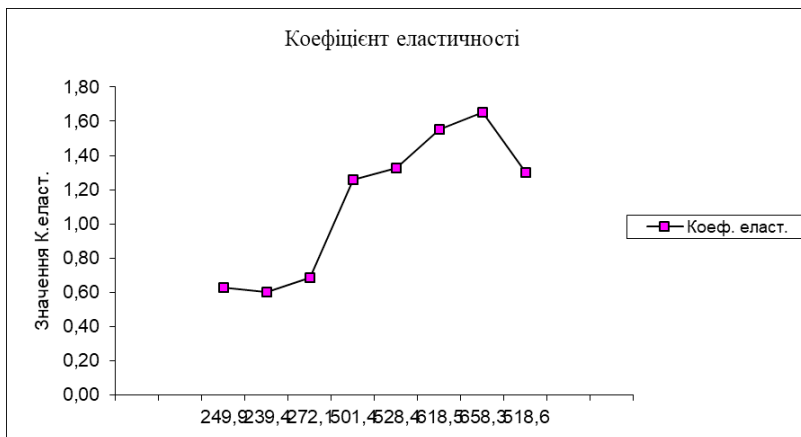
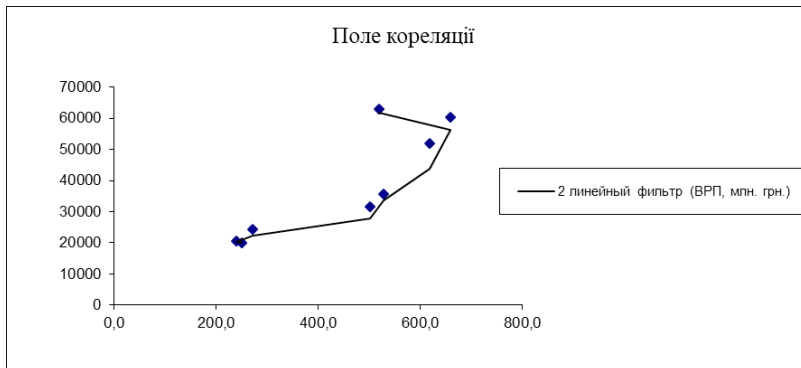

Рис. 3.1. Взаємозалежності параметрів капіталізації бюджетного потенціалу регіону (мультиплікаторів) та результуючого фактору ВРП у Волинській області

Продовж. рис. 3.1

Додаток 3.2

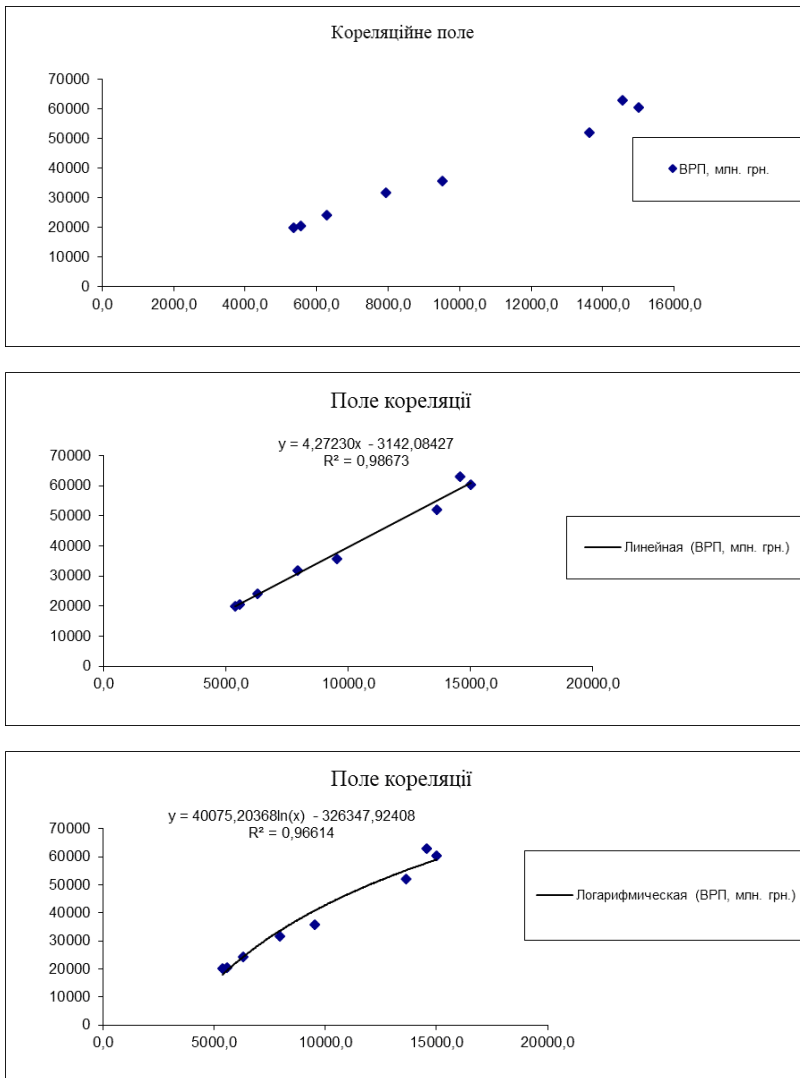
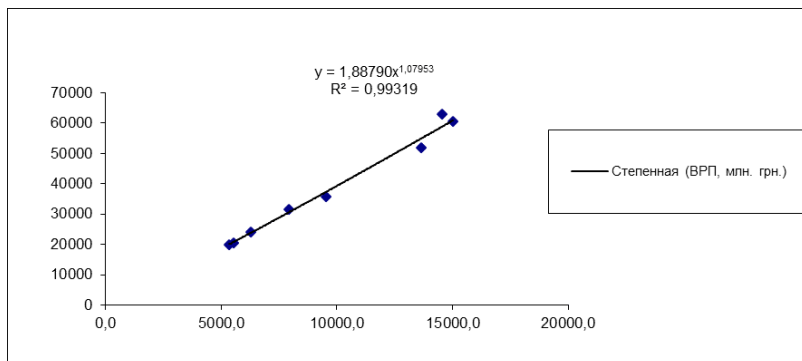
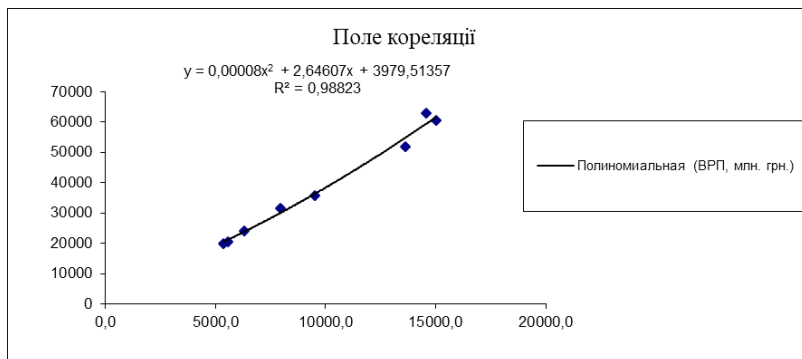
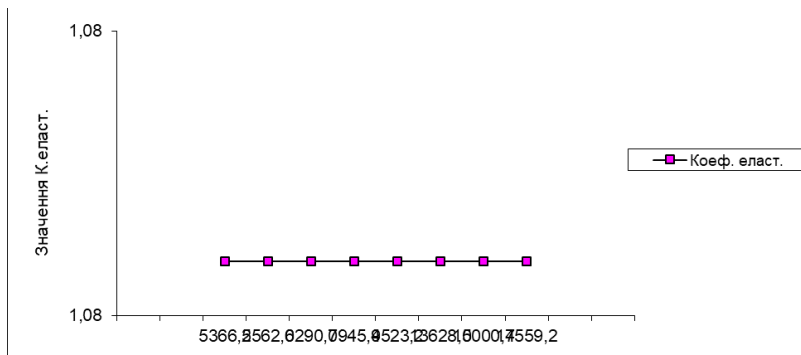
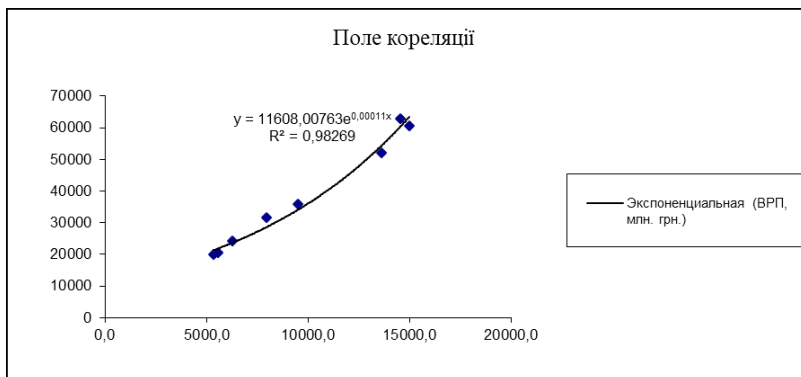

Рис. 3.2. Взаємозалежності параметрів капіталізації бюджетного потенціалу регіону (мультиплікаторів) та результуючого фактору ВРП у Волинській області

Продовж. рис. 3.2

Продовж. рис. 3.2

Додаток 3.3

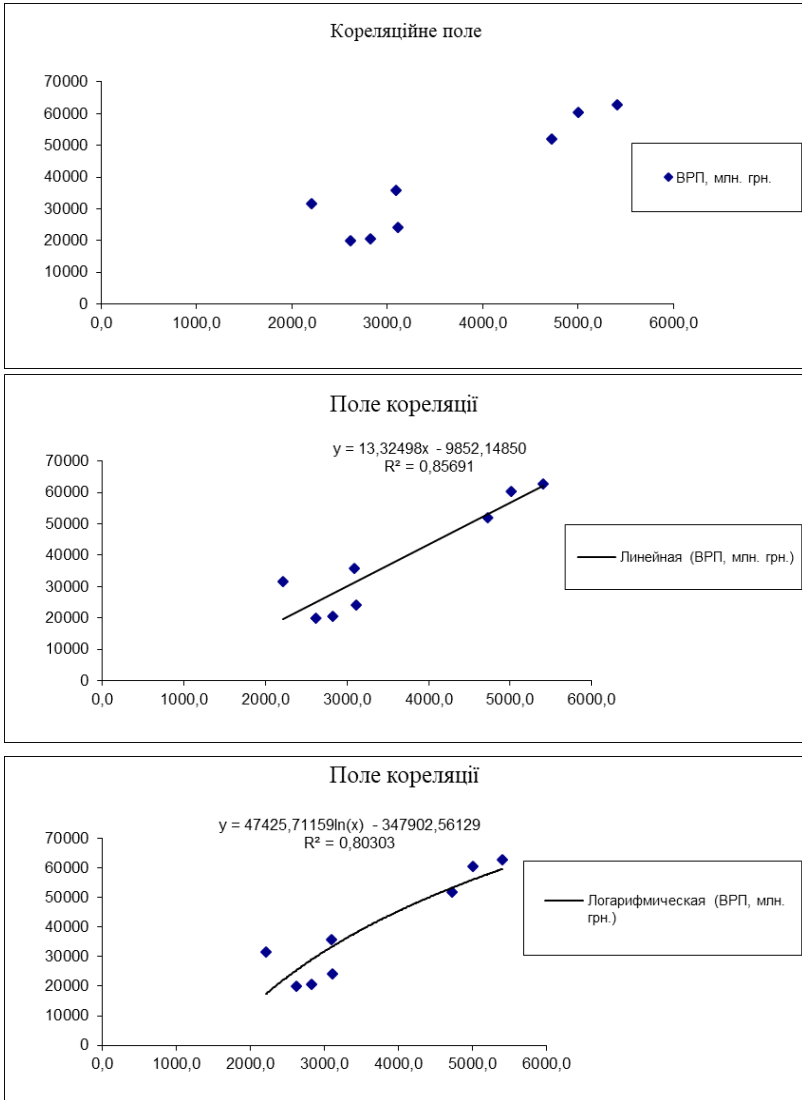
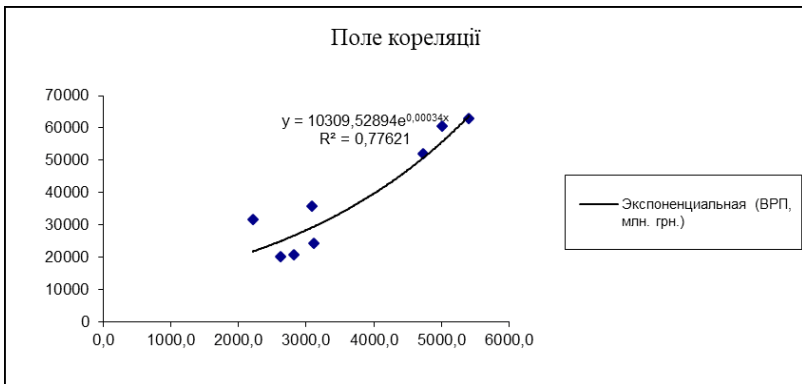
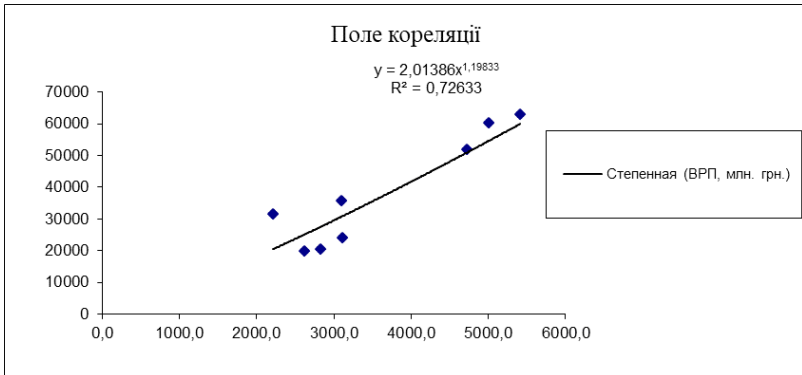
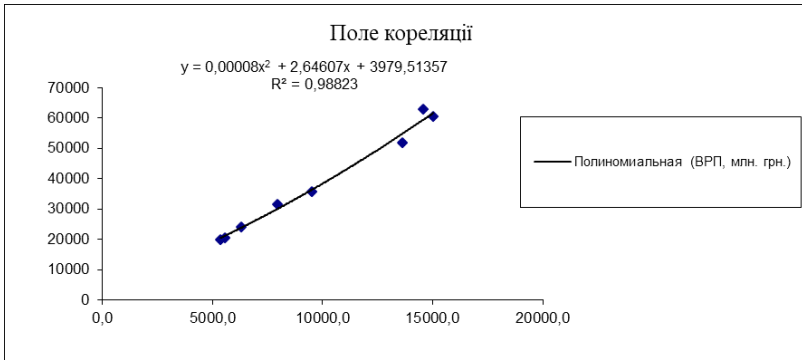
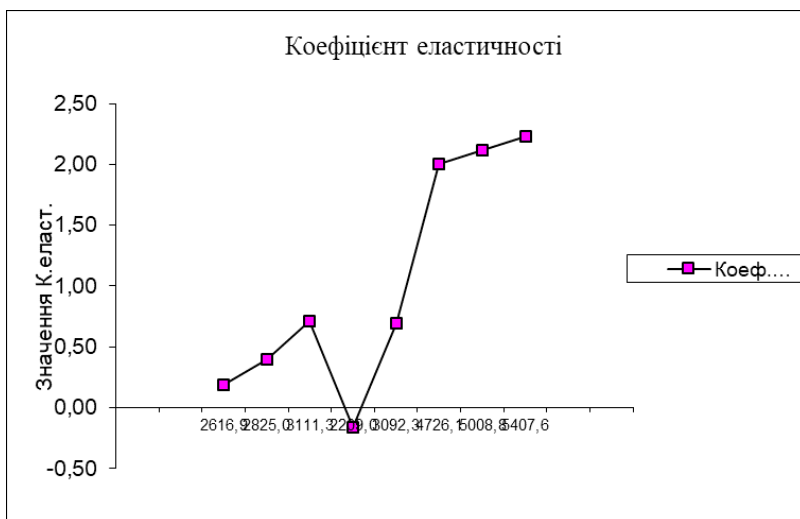
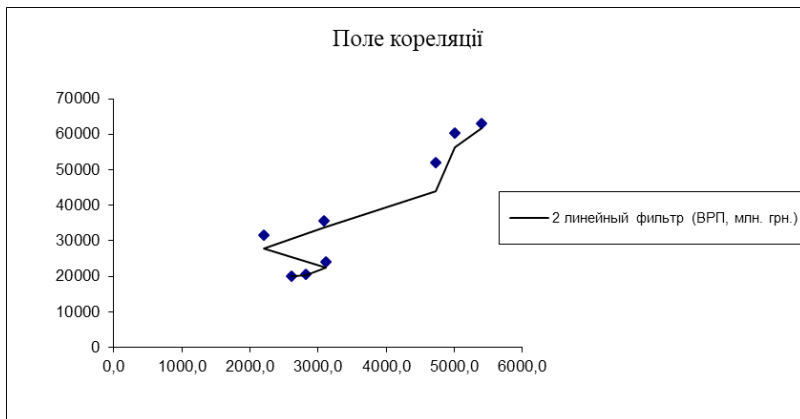

Рис. 3.3. Взаємозалежності параметрів капіталізації бюджетного потенціалу регіону (мультиплікаторів) та результуючого фактору ВРП у Волинській області

Продовж. рис. 3.3

Додаток 3.4

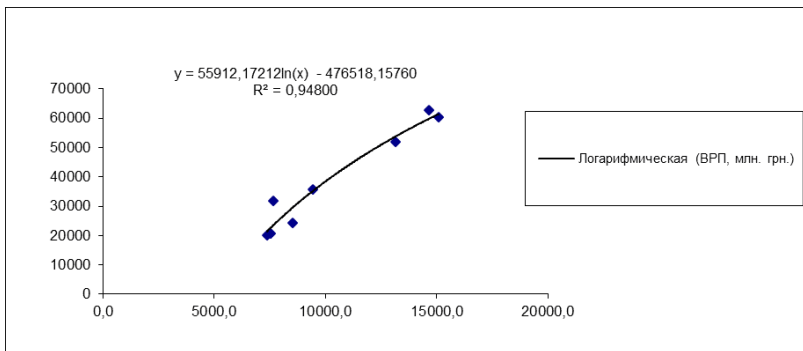
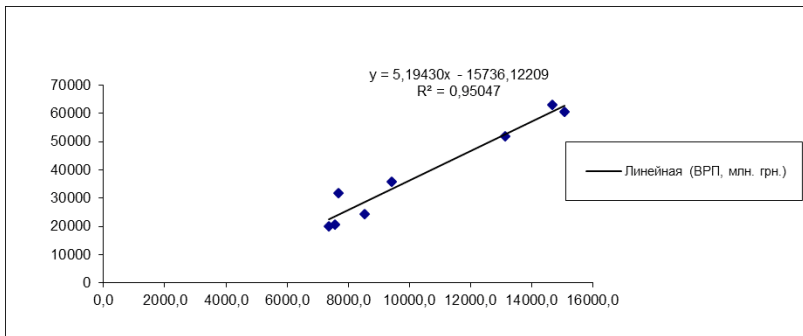
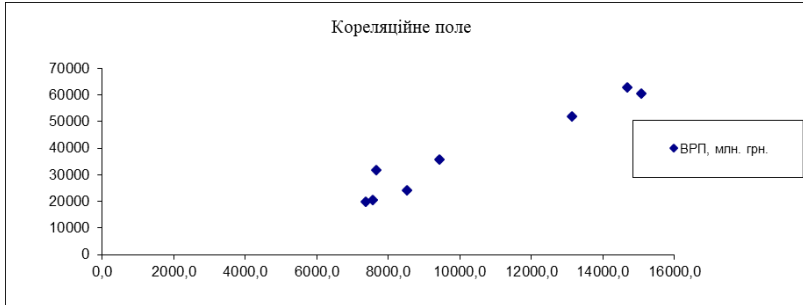
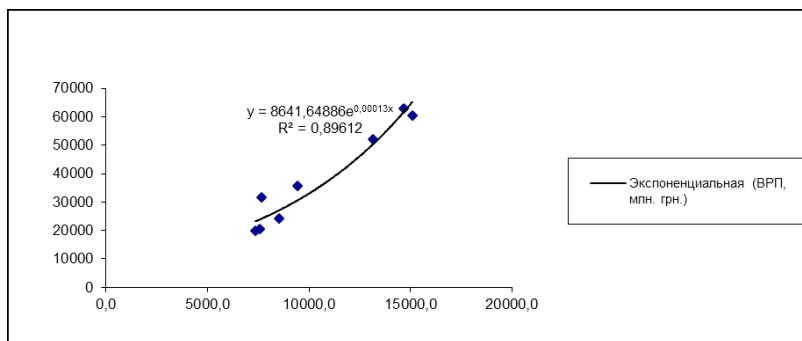
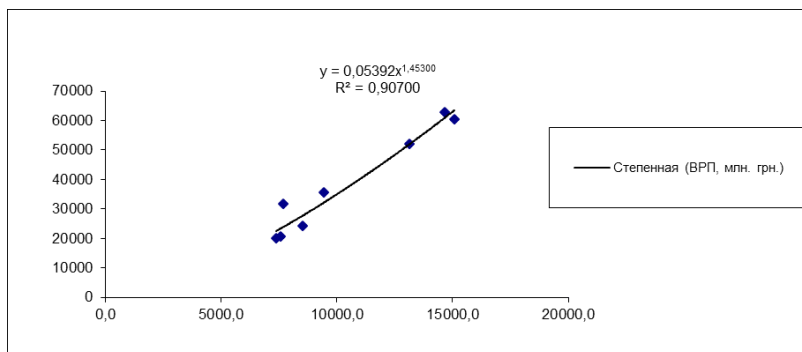
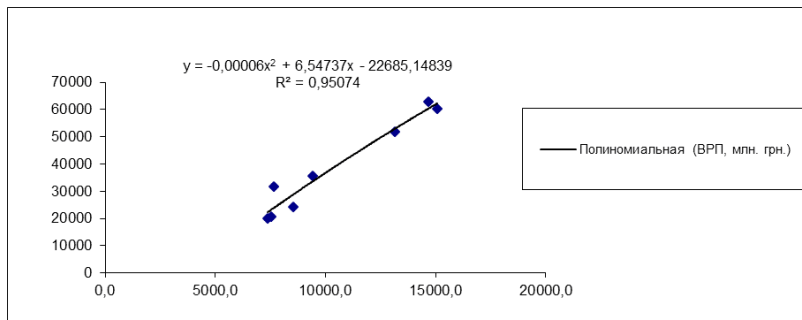
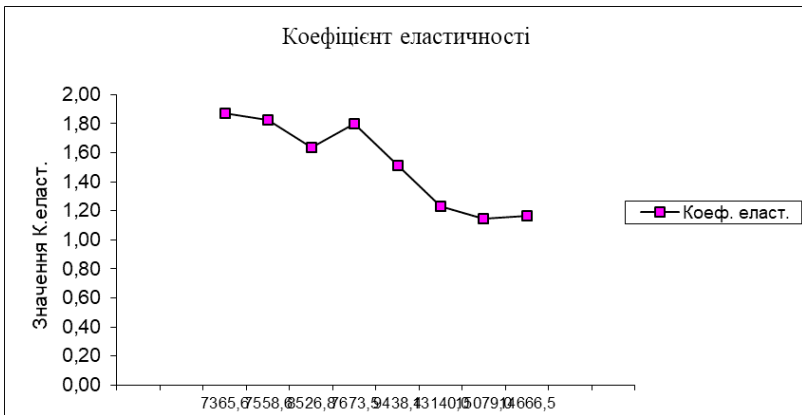
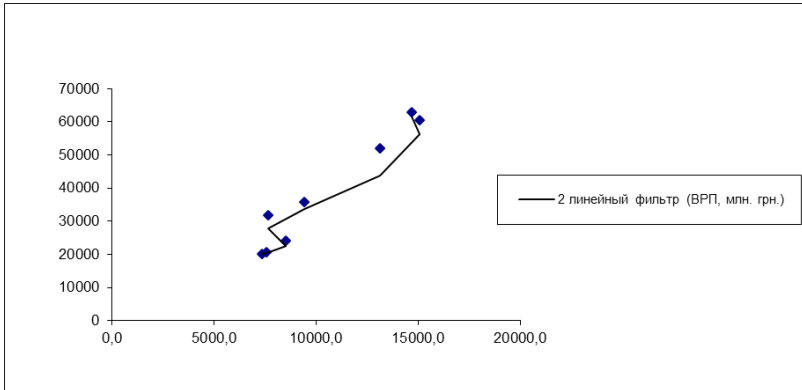

Рис. 3.4. Взаємозалежності параметрів капіталізації бюджетного потенціалу регіону (мультиплікаторів) та результуючого фактору ВРП у Волинській області

Продовж. рис. 3.4

Продовж. рис. 3.4

Додаток 3.5

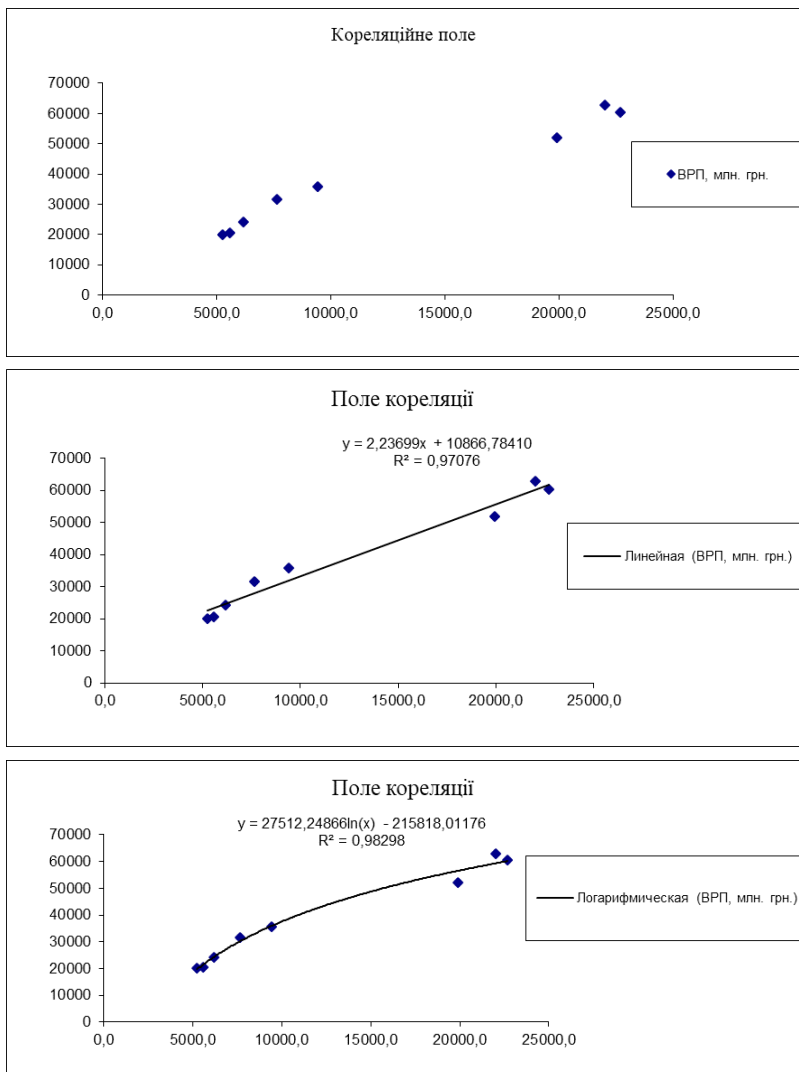
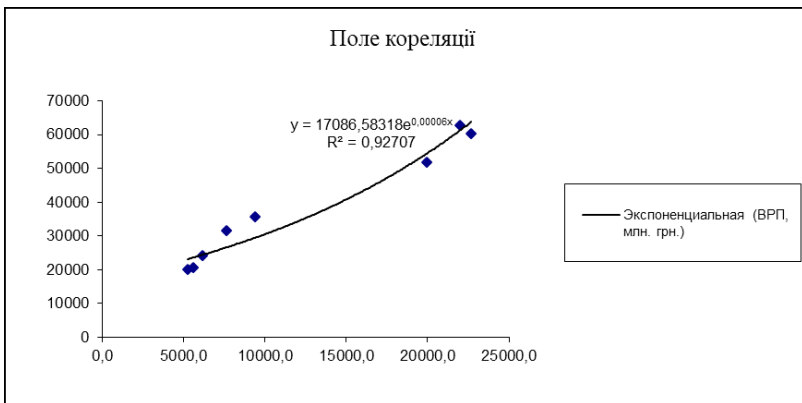
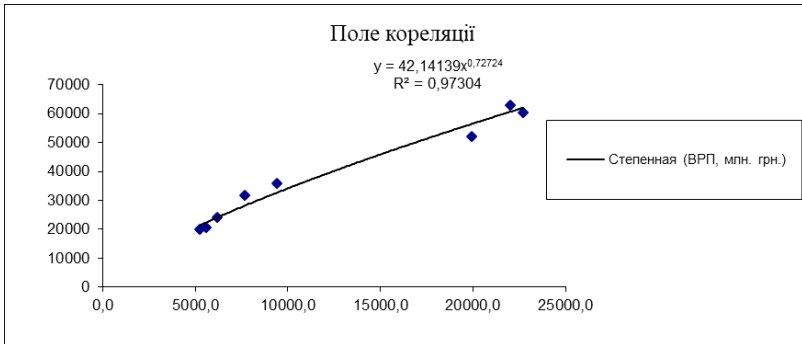
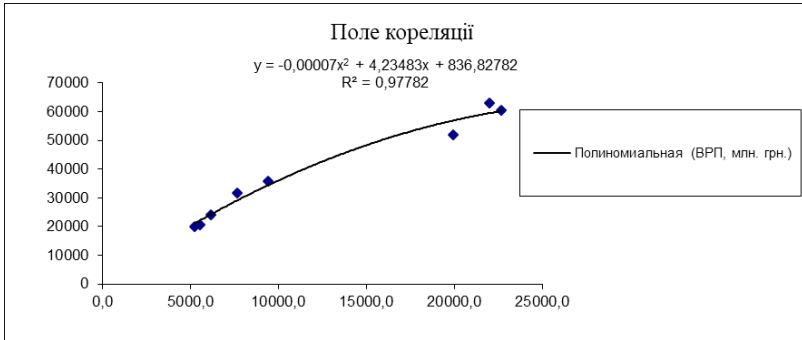
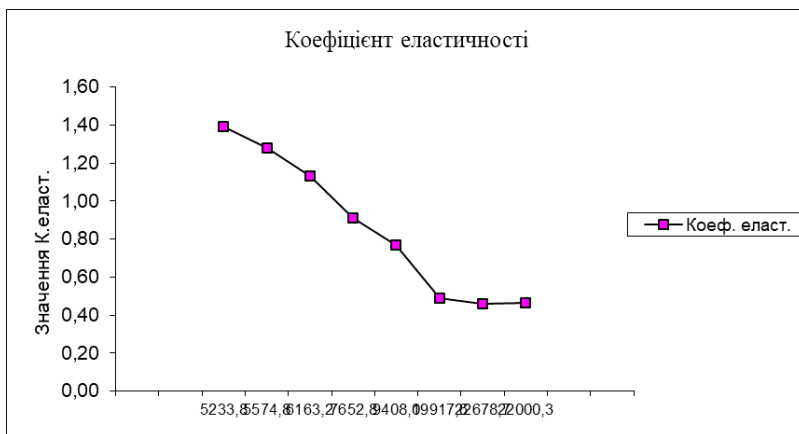
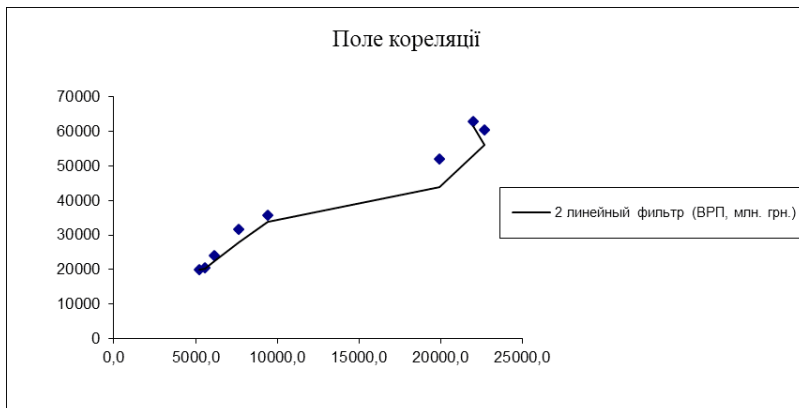

Рис. 3.5. Взаємозалежності параметрів капіталізації бюджетного потенціалу регіону (мультиплікаторів) та результуючого фактору ВРП у Волинській області

Продовж. рис. 3.5

Додаток 3.6

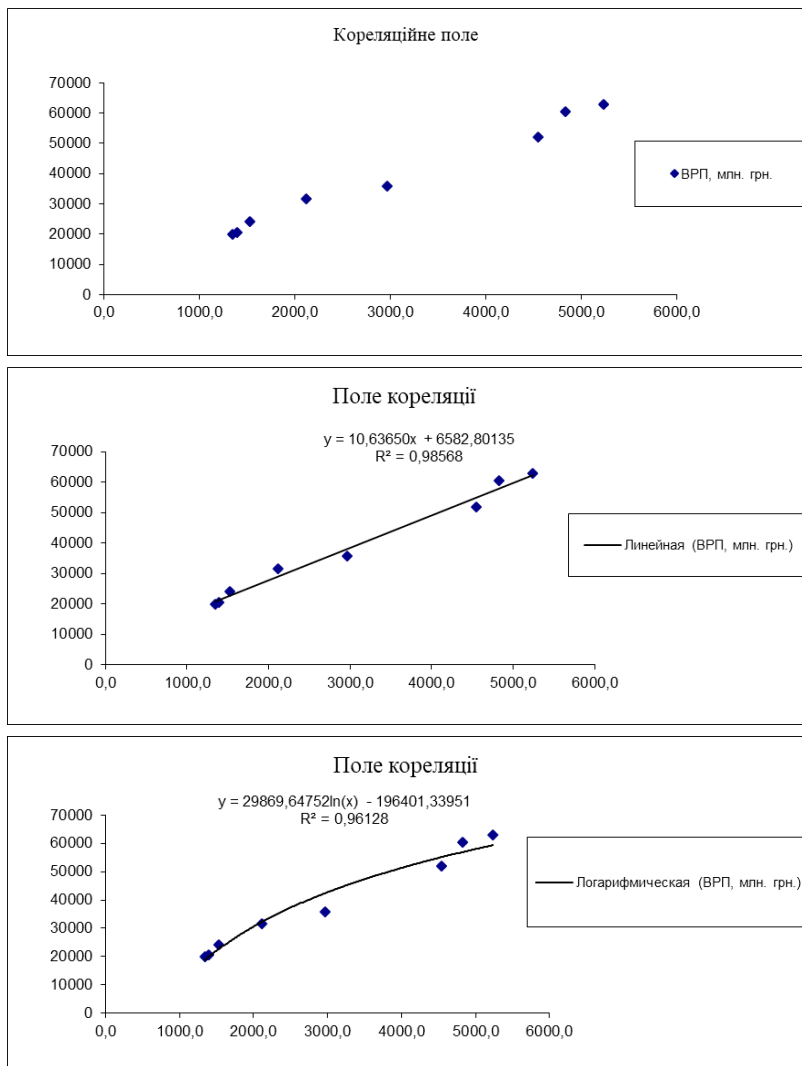
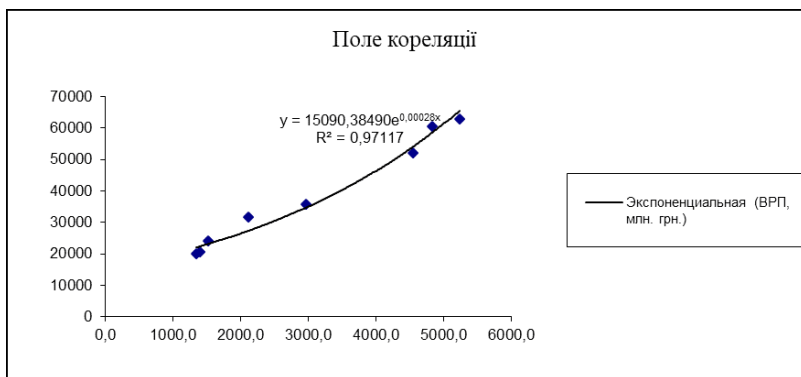
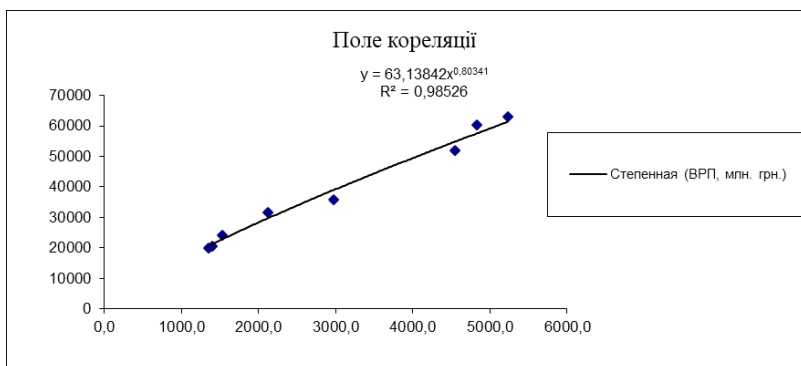
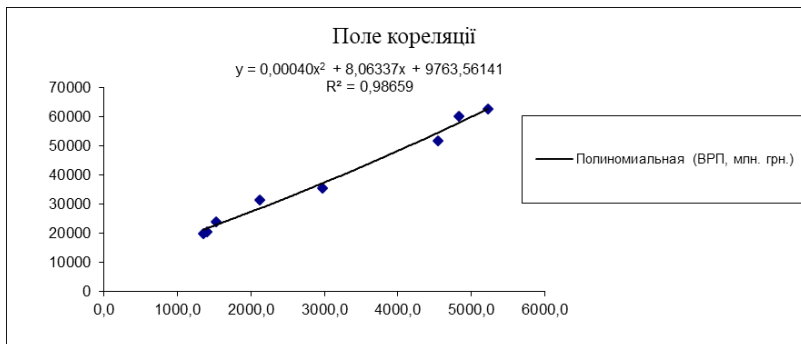
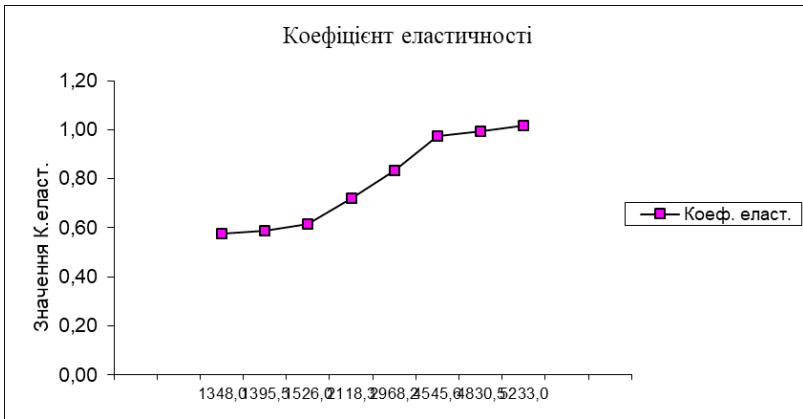
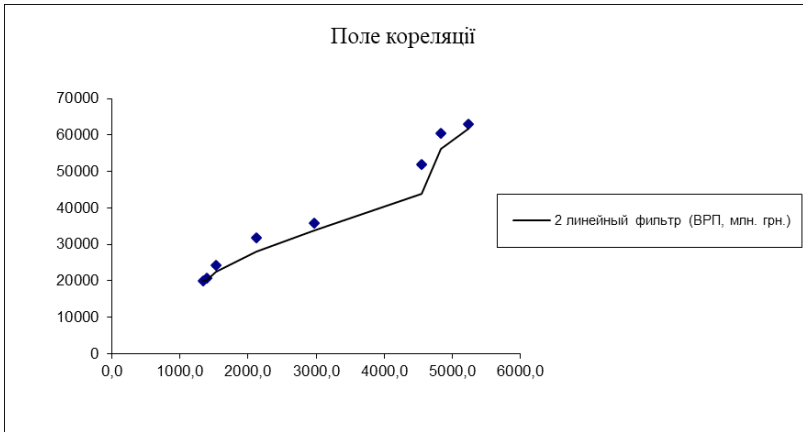

Рис. 3.6. Взаємозалежності параметрів капіталізації бюджетного потенціалу регіону (мультиплікаторів) та результуючого фактору ВРП у Волинській області

Продовж. рис. 3.6

Продовж. рис. 3.6

ДОДАТОК І**ПОЛОЖЕННЯ
про обласний конкурс проектів місцевих ініціатив****І. Загальні положення**

1. Цим Положенням регулюється процедура проведення обласного конкурсу проектів місцевих ініціатив (далі – Конкурс), розроблених органами самоорганізації населення, громадськими організаціями, благодійними фондами, ініціативними групами, сільськими, селищними, міськими радами, радами об'єднаних територіальних громад (далі – ОМС) області (далі – Конкурсанти).

2. Метою Конкурсу є відбір проектів місцевих ініціатив (далі – проекти), які фінансуються за рахунок коштів обласного бюджету відповідно до вимог бюджетного законодавства, а також інших джерел, не заборонених чинним законодавством, і спрямовані на розв'язання актуальних проблем територіальних громад та розвиток місцевого самоврядування області, а також поширення позитивного досвіду, набутого у процесі їх реалізації.

3. Основні завдання Конкурсу:

- стимулювання діяльності щодо самоорганізації громад шляхом надання фінансової підтримки їх ініціативам;
- об'єднання ресурсів громад та ОМС для вирішення соціально важливих проблем;
- розвиток співпраці між ОМС, суб'єктами підприємницької діяльності, громадськими організаціями, органами самоорганізації населення, ініціативними групами, благодійними фондами;
- вирішення місцевих проблем територіальних громад області;
- підвищення професійного рівня представників органів місцевого самоврядування, громадськості з питань управління проектами;
- поширення позитивного досвіду розв'язання проблем місцевого розвитку, набутого в процесі реалізації проектів;
- розвиток співпраці органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємницької діяльності та громадського сектору в реалізації проектів місцевого розвитку.

II. Основні напрямки, за якими розробляються проекти.

1. Основними напрямками, за якими розробляються проекти є:
- облаштування вулиць, територій та зон відпочинку (озеленення та освітлення території, встановлення обмежувачів руху транспорту, парканів, контейнерних площадок, впорядкування кладовищ тощо);
 - організація дозвілля та спорт (облаштування ігрових та спортивних майданчиків для дітей та молоді, культурно-мистецькі заходи, облаштування місць для проведення змістовного дозвілля, облаштування відкритих спортивних майданчиків та стадіонів, ремонт та оснащення спортивних залів, у тому числі придбання спортивного інвентарю та спортивної форми тощо);
 - покращення умов проживання людей з обмеженими фізичними можливостями та сімей, які опинились у важких життєвих обставинах;
 - впровадження енергозберігаючих технологій;
 - покращення екологічної ситуації (створення нових зелених зон, встановлення смітників, ліквідація стихійних сміттєзвалищ тощо);
 - інші суспільно-корисні соціальні проекти.

2. Щороку визначається перелік пріоритетних напрямків Конкурсу на рік. Такий перелік затверджується розпорядженням голови обласної ради при **оголошенні Конкурсу**.

Підставою для оголошення Конкурсу є рішення обласної ради про виділення коштів на проведення Конкурсу. Голова обласної ради своїм розпорядження оголошує Конкурс.

Офіційне повідомлення про оголошення Конкурсу та умови його проведення публікуються на веб-сайті обласної ради, в друкованих засобах масової інформації, в інших засобах масової інформації із зазначенням кінцевого строку подання заяв на участь у ньому.

3. Для формування переліку пріоритетних напрямків Конкурсу на рік голова обласної ради проводить консультації із депутатами ради, а також з представниками місцевих рад та громадських організацій області.

III. Умови реалізації проекту

1. Вимоги до Конкурсантів:

1) для ініціативних груп:

- склад ініціативної групи повинен містити не менше трьох осіб (при поданні заявки вказується склад ініціативної групи з зазначенням ПІБ, року народження та місця проживання особи);
- наявність протоколу створення ініціативної групи (зразок подано у додатку 1);
- відповідальна особа за підписання угоди повинна досягти 18 річного віку та бути громадянином України;

2) для інших категорій конкурсантів:

- наявність зареєстрованої юридичної особи;
- наявність розрахункового рахунку в банку;
- не може перебувати в стані ліквідації та реорганізації, бути в установленому порядку визнаний банкрутом, чи стосовно якого порушено справу про банкрутство.

Конкурсант повинен мати погодження (дозвіл) від кінцевого отримувача матеріальних цінностей проекту щодо згоди прийняття їх на баланс та подальшого утримання (фінансування) продукту проекту за свій кошт. Також, інші дозволи (погодження) передбачені законодавством.

Не фінансуються проекти, які передбачають:

- отримання заробітної плати, винагороди та інших компенсаційних виплат Конкурсантам;
- погашення боргових зобов'язань та матеріальних збитків;
- купівлю ліцензій, патентів, товарних знаків;
- купівлю і ремонт техніки для ініціативних груп, громадян;
- випуск авторських робіт, організацію та проведення персональних виставок;
- спрямування на політичну та виборчу діяльність;
- отримання прибутку і прямої матеріальної допомоги;
- фінансування об'єктів, які перебувають у державній чи приватній власності.

3. Реалізація проектів повинна бути завершена до 25 грудня поточного року. Після реалізації проекту, Конкурсант подає до обласної ради звіт про реалізацію проекту (згідно додатків 5, 6). Звіт про реалізацію проекту подається до 20 січня року, наступного за роком реалізації проекту.

4. Кожен учасник Конкурсу при поданні проектних заявок повинен підтвердити залучення власного обов'язкового фінансового

або нефінансового внеску (виконання робіт, послуг, придбання матеріалів) у розмірі 10% від загальної суми витрат, необхідних для реалізації проекту, що повинно бути підтверджено гарантійними листами.

5. Переможець Конкурсу зобов'язаний інформувати виконавчий апарат обласної ради про основні заходи та хід реалізації проекту. При цьому на усіх публічних заходах та підготовлених матеріалах проекту переможець Конкурсу повинен зазначати, що реалізація проекту здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету.

6. Конкурсна рада, після розподілу субвенції з обласного бюджету місцевим бюджетам на співфінансування проектів місцевих ініціатив, у 2-х місячний термін проводить моніторинг використання коштів проектів на місцях і приймає рішення щодо окремих проектів, які не реалізуються та їх заміни наступними за рейтингом проектами, відповідно до обсягу фінансування Конкурсу на поточний рік.

7. До участі в Конкурсі не допускаються проекти в таких випадках:

- невідповідність проекту та Конкурсанта вимогам цього Положення;
- Конкурсант подав заявку пізніше, ніж визначено оголошенням про Конкурс;
- Конкурсант подав офіційний лист про відкликання проекту;
- перелік документів, що додається до проекту, є не повним, не відповідає умовам проведення конкурсу, виявлені розбіжності які не усунені Конкурсантом;
- Конкурсант подав документи, які містять недостовірні дані, що виявлені під час попереднього розгляду документів.

IV. Конкурсна рада

1. Для організації Конкурсу розпорядженням голови обласної ради затверджується склад Конкурсної ради.

2. Конкурсна рада є вищим органом, який здійснює загальне керівництво щодо проведення Конкурсу, а також визначає переможця шляхом оцінки проекту.

Головою Конкурсної ради є голова обласної ради або перший заступник голови обласної ради.

3. До складу Конкурсної ради входять працівники виконавчого апарату обласної ради, можуть входити депутати обласної ради, представники місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх об'єднань, громадських організацій, незалежні експерти та науковці (за згодою).

4. Голова, заступник голови та члени Конкурсної ради здійснюють свої повноваження на громадських засадах.

5. Конкурсна рада:

- затверджує план здійснення необхідних організаційно-технічних заходів;
- готує, розглядає і затверджує документи, необхідні для проведення Конкурсу;
- оцінює проекти, визначає переможців Конкурсу.

6. Робота конкурсної комісії здійснюється у формі засідань. Рішення Конкурсної ради приймаються простою більшістю голосів її членів присутніх на засіданні і оформляються протоколом. У разі рівної кількості голосів "за" і "проти" вирішальним є голос голови Конкурсної ради.

Всі рішення конкурсної ради оформляються протоколом, який підписується всіма присутніми членами конкурсної ради.

7. Організаційну підтримку проведення Конкурсу забезпечують відповідальні особи виконавчого апарату обласної ради, які зазначаються в розпорядженні голови обласної ради про оголошення конкурсу, та на яких покладаються обов'язки з:

- забезпечення підготовки і проведення Конкурсу;
- реєстрації проектів та інших необхідних документів, здійснення перевірки проектів на відповідність вимогам Конкурсу;
- підготовки проекту угоди про реалізацію проекту між обласною радою та переможцем Конкурсу;
- здійснення аналізу результатів реалізації проектів та підготовка зведеної інформації на розгляд Конкурсної ради;
- забезпечення поширення інформації про Конкурс, форм заявок на участь у Конкурсі, вимоги до розроблення проектів;
- забезпечення організаційно-технічної та інформаційної підтримки, надання консультацій з питань проведення Конкурсу.

V. Процедура проведення Конкурсу

1. Голова обласної ради своїм розпорядження оголошує Конкурс, затверджує склад Конкурсної ради та відповідальних працівників виконавчого апарату обласної ради за організацію проведення Конкурсу, граничний розмір витрат на один проєкт за рахунок коштів обласного бюджету, умови проведення конкурсу.

2. Офіційне повідомлення про оголошення Конкурсу та умови його проведення публікуються на офіційному веб-сайті обласної ради, в офіційних друкованих засобах масової інформації, в інших засобах масової інформації із зазначенням кінцевого строку подання заяв на участь у ньому.

Подання заявок на участь у Конкурсі розпочинається наступного дня після публікації офіційного повідомлення про початок Конкурсу і здійснюється впродовж строку, визначеного в умовах проведення конкурсу.

До заявок на участь у Конкурсі, Конкурсант долучає Реєстраційну картку проєкту місцевих ініціатив за встановленою у додатку 2 формою, Зміст проєкту місцевих ініціатив за встановленою у додатку 3 формою, документи, перелік яких визначено у додатку 4.

Конкурсна документація, що надійшла після кінцевої дати її подання, зазначеної в оголошенні про проведення конкурсу, не розглядається.

3. У процесі підготовки проєктів їх розробники мають право звертатися, у разі потреби, до відповідальних працівників виконавчого апарату обласної ради для одержання додаткової інформації.

4. Розгляд поданих проєктів проводиться у два етапи.

На першому етапі розглядаються заявки на участь у Конкурсі та приймається рішення щодо відповідності документів, поданих Конкурсантом, умовам участі у Конкурсі та щодо реєстрації Конкурсанта як учасника Конкурсу у Журналі реєстрації учасників обласного конкурсу проєктів місцевих ініціатив, або щодо відмови у реєстрації.

У разі відмови у реєстрації Конкурсант повідомляється в письмовій формі про причини відмови.

На другому етапі Конкурсною радою розглядаються проєктні заявки учасників Конкурсу та визначаються його переможці.

5. Конкурсна рада впродовж одного місяця, після завершення терміну подачі проектів, вивчає подані проекти та приймає рішення про визначення переможців Конкурсу.

6. Оцінювання проектів Конкурсною радою здійснюється за критеріями.

7. Інформація про результати Конкурсу оприлюднюється на офіційному веб-сайті обласної ради.

8. З переможцем Конкурсу укладається угода про реалізацію проекту між ним та обласною радою. Угода підписується уповноваженими представниками сторін. Строк укладення угоди не повинен перевищувати 30 днів від дня оголошення результатів Конкурсу.

9. Фінансування заходів з реалізації проектів, а також відповідне звітування переможців Конкурсу здійснюється відповідно до Порядку використання коштів, спрямованих на реалізацію проектів місцевих ініціатив, затвердженого обласною державною адміністрацією, та угод.

VI. Фінансування проектів

1. Фінансування проектів-переможців здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету, передбачених на відповідний рік шляхом їх спрямування у вигляді цільової субвенції відповідним місцевим бюджетам.

На підставі рішення Конкурсної ради департамент фінансів облдержадміністрації здійснює підготовку проекту змін до обласного бюджету на відповідний рік або розпорядження голови обласної державної адміністрації про розподіл субвенції з обласного бюджету місцевим бюджетам з метою фінансування проектів.

Внесення змін до розподілу субвенції відбувається з урахуванням пункту 6 цього розділу.

2. Кошти субвенції враховуються у складі відповідного бюджету і витрачаються згідно з Порядком використання коштів, спрямованих на реалізацію проектів місцевих ініціатив, затвердженого обласною державною адміністрацією.

3. Видатки, здійснені Конкурсантами до моменту оголошення переможців та після завершення терміну реалізації проекту, оплаті не підлягають.

4. Реалізація проектів Конкурсантів, які стали переможцями Конкурсу, здійснюється на підставі:

1) трьохсторонніх угод між переможцями Конкурсу та відповідними ОМС, на території яких реалізуються проекти, і обласною радою у випадку коли переможцями конкурсу є благодійні фонди, громадські організації, органи самоорганізації населення та ініціативні групи.

У випадку, коли об'єкт комунальної власності – об'єкт проекту, що знаходиться на території громади фінансується з районного бюджету, трьохстороння угода укладається з відповідним структурним підрозділом районної державної адміністрації – головним розпорядником коштів субвенції з обласного бюджету.

2) двосторонніх угод між відповідним ОМС та обласною радою у випадку коли переможцями конкурсу є ОМС.

Головним розпорядником коштів субвенції на місцевому рівні є ОМС (структурний підрозділ ОМС) крім випадку зазначеного в абзаці другому підпункту 1 пункту 4 цього розділу.

5. Головні розпорядники коштів здійснюють контроль за станом співфінансування і спрямовують кошти обласного бюджету на фінансування проектів пропорційно після проведення видатків на цю мету за рахунок коштів Конкурсанта.

6. У випадку невиконання переможцем Конкурсу своїх зобов'язань щодо реалізації проекту в установлені умовами конкурсу термін, Конкурсна рада має право прийняти рішення про виключення відповідного проекту з числа тих, які співфінансуватимуться з обласного бюджету.

На підставі рішення Конкурсної ради затверджуються розподіл чи зміни до розподілу субвенції між місцевими бюджетами у визначеному законодавством порядку.

VIII. Прикінцеві положення

1. Усі матеріальні цінності набуті в результаті реалізації проекту передаються на баланс відповідного ОМС або комунального закладу.

2. Використання інформації, що міститься у конкурсній документації, здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про інформацію». Конкурсна документація зберігається в організатора Конкурсу.

3. Факт участі в Конкурсі означає, що всі учасники погоджуються з правилами, встановленими цим Положенням про Конкурс, а також з тим, що назва їх організації, органу самоорганізації населення, ініціативної групи, імена, прізвища учасників проекту, а також фото-і відео-матеріали, пов'язані з реалізацією проекту можуть бути використані органом місцевого самоврядування, організатором конкурсу в інформаційних, рекламних та інших матеріалах, спрямованих на популяризацію Конкурсу.

4. Конкурсанти, відповідно до чинного законодавства, несуть відповідальність за достовірність інформації та поданих документів.

5. Контроль за ефективним використанням коштів здійснюється в установленому законодавством порядку.

6. Відповідальність за цільове використання субвенції покладається на замовників робіт.

Додаток 1
до Положення
(пункт 1 розділ III)

Зразок протоколу створення ініціативної групи для підготовки та реалізації проекту обласного конкурсу місцевих ініціатив

ПРОТОКОЛ

зборів ініціативної групи міста (села, селища, ОТГ)
щодо здійснення проекту місцевих ініціатив обласної ради:
(Назва проекту) _____

(Дата)

Всього було присутніх - __ осіб

Голова зборів: _____ (П.І.Б.)

Секретар зборів: _____ (П.І.Б.)

Порядок денний:

1. Про створення ініціативної групи міста (села, селища, ОТГ) з підготовки та реалізації проекту місцевих ініціатив обласної ради (назва проекту).

Слухали: _____ (П.І.Б.)

Виступили: _____ (П.І.Б.)

Вирішили:

1. Створити ініціативну групу зі здійснення проекту місцевих ініціатив обласної ради (назва проекту) у кількості ____ осіб.

2. Обрати головою ініціативної групи _____
(П.І.Б.)

3. Доручити:

3.1. Члену ініціативної групи _____ (П.І.Б.)
підготувати описову частину проекту;

3.2. Члену ініціативної групи _____ (П.І.Б.)
підготувати перелік необхідних матеріалів на виконання проекту,
скласти кошторис витрат.

4. Голові ініціативної групи _____ (П.І.Б.)
звернутися до жителів міста (села, селища, ОТГ), керівників підприємств (установ, організацій), депутатів з ініціативою співфінансування проекту та/або здійснення нефінансового внеску.

5. Уповноважити голову ініціативної групи підписати угоду про реалізацію проекту (за умови перемоги).

Голова зборів: _____ (Підпис) (П.І.Б.)

Секретар зборів: _____ (Підпис) (П.І.Б.)

З протоколом ознайомлений:

Голова органу місцевого самоврядування (Підпис) (П.І.Б.)

Додаток 2
до Положення
(пункт 2 розділ V)

Реєстраційна картка проекту місцевих ініціатив

Назва проекту	
Результати проекту	
Перелік заходів проекту	
Назва пріоритету	
Заявник	
Тип заявника (вказати) (орган самоорганізації населення/громадська організація/благодійний фонд/ініціативна група/сільська рада селищна рада/рада ОТГ/ міська рада)	
Організації-партнери, співвиконавці проекту	
Адреса об'єкта, що подається на конкурс Район/ Місто/село/ Вулиця/ Номер	
ПІБ керівника проекту	
Місце праці	
Адреса, для листування	
Номер телефону керівника проекту	
e-mail керівника проекту	
ПІБ керівника організації/органу місцевого самоврядування, телефон	
Кількість жителів села/селища/міста/ОТГ, осіб	
Кількість отримувачів користі від реалізації проекту, осіб	
Коефіцієнт капіталомісткості проекту, тис. грн/особу	

Бюджет

Обсяг	Загальний бюджет	Обласний	Кошти конкурсанта	Інші кошти (вказати)	Нефінансовий внесок
тис.грн					
у % до підсумку	100,0				

Додаток 3
до Положення
(пункт 2 розділ V)

Зміст проекту місцевих ініціатив

I. ОПИС ПРОЕКТУ

1.1. Актуальність проекту та опис проблеми, на розв'язання якої спрямовано проект (не більше 1-ї сторінки)

Необхідно подати інформацію про:

- існуючі проблеми в об'єднаній громаді/селі/селищі/місті;
- нагальність вирішення проблеми, на яку спрямовано проект;
- територію, що буде охоплена проектом;
- те, у якій мірі проект сприятиме розвитку села/селища/міста/об'єднаної громади/району;
- категорії населення, на які спрямовані результати проекту;
- кількість отримувачів користі від реалізації проекту та відсоткове співвідношення до загальної кількості жителів населеного пункту/громади;
- належність проекту до конкретного пріоритету Конкурсу.

1.2. Мета і завдання проекту

Сформулювати мету проекту (1 - 2 речення).

Перерахувати завдання проекту (не більше 3 - 4 завдань).

1.3. Вказати організації-партнери, співвиконавців проекту

1.4. Опис заходів проекту (не більше 1-ї сторінки)

В описі заходів проекту варто:

- вказати заходи проекту (опис кожного заходу має дати можливість зрозуміти, що та як буде відбуватися);
- зазначити розподіл функцій партнерів для виконання заходів проекту;
- вказати форму участі громади та ініціативної групи у заходах проекту (в т.ч. у заходах, які передбачають нефінансовий внесок конкурсанта (участь у безоплатному виконанні робіт)).

1.5. Тривалість і план реалізації заходів проекту (не більше 1-єї сторінки)

Тривалість проекту складатиме ____ місяців.

У табличній формі необхідно подати план заходів. Не потрібно вказувати конкретні дати, лише слід зазначити конкретний період

реалізації даного заходу (“1 місяць”, “2 місяць” тощо). Також варто зазначити назву кожного заходу (детальний опис є зайвим).

Тривалість заходу	Захід	Виконавець
1-й місяць		
2-й місяць		

1.6. Очікувані результати проекту (не більше 1-єї сторінки)

- короткотривалі результати;
- довгострокові результати реалізації проекту.

1.7. Сталість проекту

Вказати інформацію про:

а) фінансову сталість (джерела фінансування подальшої діяльності після завершення проекту);

б) інституційну сталість (функціонування організацій та структур, які підтримуватимуть створені об'єкти після завершення проекту) (якщо стосується проекту);

в) екологічна сталість (чи проект матиме позитивний/ негативний вплив на довкілля) (якщо стосується проекту).

1.8. Коефіцієнт капіталомісткості проекту ($K_{\text{кап}}$)

Коефіцієнт капіталомісткості – це відношення обсягу коштів обласного бюджету на реалізацію проекту до кількісного результату реалізації проекту (кількості отримувачів користі від реалізації проекту).

Одиницею обсягу коштів є одна тисяча гривень, надана з обласного бюджету на реалізацію проекту.

Одиницею результату є: кількість жителів, які отримають блага або інший показник, який підлягає кількісному виміру і характеризує результати проекту.

Приклади розрахунку.

1) Подано проект на добудову та обладнання дитячого садка. З обласного бюджету передбачається фінансування у 100 тис.грн. Місткість садка – 20 дітей. Коефіцієнт капіталомісткості проекту становить: $K_{\text{кап}} = 100 / 20 = 5 \text{ тис.грн/особу.}$

2) Подано проект зі встановлення вуличного освітлення. З обласного бюджету передбачається фінансування у 100 тис.грн. Кількість жителів на вулиці – 50 осіб. $K_{кат} = 100/50 = 2$ тис.грн/особу.

Загальний бюджет проекту

тис. грн

№	Стаття витрат	Розрахунок статті витрат	Джерела фінансування			Нефінансовий внесок
			кошти обласного бюджету	Кошти конкурсанта	Інші джерела (вказати)	
1						
2						
...						
Разом						

Зведена таблиця джерел фінансування проекту

Джерела фінансування	Сума, тис. грн	%
Кошти обласного бюджету		
Кошти конкурсанта		
Інші джерела (вказати)		
Нефінансовий внесок конкурсанта		
Усього		100

Рекомендується при поданні проекту враховувати критерії оцінки, подані у додатку 7 Положення. Текст проекту повинен бути чітким та лаконічним.

Додаток 4
до Положення
(пункт 2 розділ V)

Додатки до заявки

До заявки Конкурсант подає такі додатки:

1. Для органів самоорганізації населення:
 - копію протоколу зборів (конференції) жителів адміністративно-територіального утворення про створення органу самоорганізації населення;
 - копію рішення виконавчого комітету відповідної ради (у випадку легалізації органу самоорганізації як юридичної особи);
 2. Для громадських організацій, благодійних фондів:
 - копію свідоцтва про державну реєстрацію;
 3. Для ініціативних груп громадян:
 - копію протоколу створення ініціативної групи, завірену керівником органу місцевого самоврядування за місцем створення ініціативної групи;
 - персональний склад членів ініціативної групи із зазначенням прізвища, імені, по батькові, року народження та місця проживання особи;
 4. Для органів місцевого самоврядування:
 - персональний склад учасників реалізації проекту із зазначенням прізвища, імені, по батькові, року народження та місця проживання.
 5. Електронну версію проекту з додатками (формується одним документом у форматі PDF. Назва документу повинна відповідати назві проекту).
 6. Документи, що підтверджують співфінансування проекту з боку Конкурсанта та партнерських організацій.
 7. Документи, що обґрунтовують видатки в рамках проекту (локальні кошториси, розрахунки тощо).
 8. Погодження (дозвіл) від кінцевого отримувача матеріальних цінностей проекту (ОМС, комунального закладу) щодо згоди прийняття їх на баланс та подальшого утримання (фінансування) продукту проекту за свій кошт. Також, інші дозволи (погодження) передбачені законодавством.
 9. Три фотознімки теперішнього стану об'єкта (майбутнього місця розташування об'єкта) в електронному вигляді.
- Усі додатки разом з проектом подаються в друкованому та в електронному варіанті одним документом у форматі PDF (назва документу повинна відповідати назві проекту).

Додаток 5
до Положення
(пункт 3 розділ III)

**Звіт про реалізацію проекту
місцевих ініціатив**

Звітний період: _____
 Назва організації: _____
 Назва проекту: _____
 Керівник проекту: _____
 Голова ОМС (керівник структурного підрозділу ОМС), керівник
 структурного підрозділу РДА _____
 Підпис керівника органу місцевого самоврядування: _____
 Дата: _____
 М.П. _____
 Телефон: _____

Слід відповісти на такі питання:

- Чи досягнуто очікуваних результатів проекту.
- Заповніть, будь ласка, таблицю, у якій узагальніть діяльність, реалізовану в рамках проекту.

Заплановані заходи	Стан виконання

Слід надати три фотографії, які демонструють досягнення результатів проекту (фото подаються в електронному та друкованому вигляді).

Звіт про реалізацію проекту подається до 20 січня року, наступного за роком реалізації проекту.

Додаток 6
до Положення
(пункт 3 розділ III)

**Акт нефінансового внеску про виконання робіт
у рамках проекту (додаток до звіту)**

_____ (назва проекту)

(дата)

(населений пункт)

Члени громади села/селища/міста/ОТГ (назва), а саме: _____

упродовж (термін) _____ виконали такі роботи, що передбачені як нефінансовий внесок:

№	Найменування робіт і витрат згідно з кошторисом	Одиниця виміру	Кількість	Вартість одиниці, грн	Загальна вартість, грн (прямі витрати)	ПП виконавців, підписи

Усі роботи згідно проекту, що кваліфікуються як нефінансовий внесок конкурсанта, виконані відповідно проектно-кошторисної документації та якісно.

Загальна вартість робіт складає _____ грн (_____)

Керівник проекту (підпис) _____

Голова ОМС (керівник структурного підрозділу ОМС), керівник структурного підрозділу РДА – головний розпорядник коштів

(підпис і печатка) _____

Список публікацій здобувача

Стаття у виданні, яке входить до наукометричної бази даних Web of Science Core Collection (WoS)

1. Vakhovych I., Kaminska I., Nedopad H. Methodological approaches to assessment of budget capacity in the context of decentralization. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2021. Vol. 1. No. 36. Pp. 210–218. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcapter.v1i36.227753>. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/227753> (Web of Science). (Здобувач обґрунтував алгоритм комплексної оцінки бюджетної спроможності регіону).

Статті у наукових фахових виданнях України

2. Вахович І.М., Камінська І.М., Недопад Г.В. Волинська область у площині соціально-економічного розвитку України. Економічний форум: науковий журнал. 2020. № 2. С. 44–56. URL: <http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/sites/default/files/files12/ekonomichniy-forum-2-2020.pdf> (Index Copernicus) (Здобувач здійснив комплексний аналіз соціально-економічного розвитку Волинської області).
3. Недопад Г.В. Теоретичні аспекти дослідження бюджетної ефективності території. Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія «Регіональна економіка». Випуск 17 (67). Редкол.: відп. ред. к.е.н., професор І.В. Кривов'язюк. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. 348 с. С. 334–341.
4. Недопад Г.В. Методичні підходи до оцінки бюджетної ефективності територій. Modern Economics. 2020. № 24(2020). С. 125–131. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V24\(2020\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-20). URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/methodical-approaches-to-the-assessment/>
5. Недопад Г.В. Оцінка ефективності показників бюджету та їх вплив на валовий регіональний продукт Волинської області. Актуальні проблеми економіки. 2020. №7. с. [міжнародні наукометричні бази: EBSCO host; Ulrich's Periodicals Directory; Econ Lit; Cabell's Directories; ABI/Inform (by Pro Quest), ERIH PLUS].
6. Недопад Г.В. Особливості оцінки бюджетної ефективності ОТГ Волинської області. Економічний форум: науковий журнал. 2021. № 1. С. 84–93.
7. Вахович І.М., Камінська І.М., Недопад Г.В. До питання формування критеріїв бюджетної ефективності території. Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. 2021. №2. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.2.4 URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/6.pdf

- (Index Copernicus). (Здобувач обґрунтував систему критеріїв бюджетної ефективності територій).
8. Недопад Г.В. Імперативи стратегічного фінансового менеджменту територій в умовах асиметричного розвитку. Економічний аналіз: збірник наукових праць. 2020. №4. Т. 30. С. 67–73. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/issue/archive> (Index Copernicus).
 9. Вахович І.М., Недопад Г.В. Аналіз та оцінка рівня бюджетної ефективності адміністративних районів Волині. Бізнес Інформ. 2021. №3. URL: <https://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=2021>.
 10. Недопад Г.В. Інструменти підвищення бюджетної ефективності територій в умовах фінансової децентралізації. *Моделювання регіональної економіки*. 1(33)2019. С. 100–113.

Статті у закордонних журналах

11. Вахович І.М., Недопад Г.В. Методичний підхід до комплексної оцінки бюджетної ефективності територій. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2021. № 1. С. 6–14. (Index Copernicus). (Здобувач обґрунтував методичний підхід до проведення комплексної оцінки бюджетної ефективності територій України, зокрема, регіонів, адміністративних районів).

Опубліковані праці апробаційного характеру

12. Вахович І.М., Камінська І.М., Недопад Г.В. Основні підходи до формування стратегічних орієнтирів капіталізації економік регіонів України. Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації: Збірник тез IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, (Кременчук, 5–7 листопада 2019 року). Кременчук, КрНУ, 2019. 235 с. С. 83–86. (Здобувач обґрунтував стратегічні орієнтири капіталізації економік регіонів України).
13. Вахович І.М., Камінська І.М., Недопад Г.В. Стратегічні вектори розвитку інноваційного підприємництва в регіоні. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 6 грудня 2019 року). Харків: ХНАДУ. 2019. 212 с. С. 45–47. DOI: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2020-17\(67\)-34](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2020-17(67)-34) (Здобувач обґрунтував стратегічні вектори розвитку інноваційного підприємництва в регіоні).
14. Вахович І.М., Недопад Г.В. Ризики бюджетної децентралізації. Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (5 груд-

- ня 2020 р.) / відп. ред. В.В. Чудовець. Вип. 14. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. 428 с. С. 53–55. (Здобувач систематизував і обгрунтував ризики бюджетної децентралізації).
15. Недопад Г.В. Методики оцінки бюджетної ефективності регіонів. Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 22 грудня 2020 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 1. 67 с. С. 36–38.
 16. Салівончик І.М., Недопад Г.В. Стратегічний погляд інноваційного розвитку підприємництва. Економічна безпека: держава, кластер, підприємство: Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (25–26 грудня 2020 р. Лісабон, Португалія). С. 61–63. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-018-6-13> (Здобувач обгрунтував теоретичні основи формування стратегії інноваційного розвитку підприємництва в регіоні).
 17. Вахович І.М., Недопад Г.В. Аналіз бюджетної ефективності адміністративних районів Волині. Економіка, фінанси, облік та право: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24 лютого 2021 р., м. Полтава). Полтава, 2021. С. 221–224.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРИТОРІЙ	7
1.1. Концептуальні засади бюджетної ефективності територій	9
1.2. Вплив децентралізації на бюджетну ефективність територій	34
1.3. Методичні підходи до діагностики бюджетної ефективності територій.....	59
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРИТОРІЙ	85
2.1. Діагностика бюджетної ефективності регіонів України в умовах децентралізації	87
2.2. Діагностика бюджетної ефективності адміністративних районів Волині.....	110
2.3. Діагностика бюджетної ефективності територіальних громад Волині	138
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕРИТОРІЙ	155
3.1. Стратегічні засади фінансового менеджменту територій в умовах бюджетної децентралізації.....	157
3.2. Мультиплікативні ефекти капіталізації бюджетного потенціалу	168
3.3. Інструменти підвищення бюджетної ефективності територій в умовах фінансової децентралізації.....	187
Висновки.....	204
Список використаних джерел	207
Додатки.....	224
Список публікацій здобувача	340

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет

Наукове видання

Вахович Ірина Михайлівна
Недопад Григорій Вікторович

**БЮДЖЕТНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕРИТОРІЇ:
МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ
В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ**
Монографія

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
Свідоцтво Держкомтелерадіо України ДК № 4123 від 28.07.2011 р.

Підписано до друку
Формат 60×84/16. Гарнітура Newton. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 21,5. Обл.-вид. арк. 21,0. Тираж пр.

Друк ВІП ЛНТУ. 43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Свідоцтво Держкомтелерадіо України ДК № 4123 від 28.07.2011 р.

Вахович І. М., Недопад Г. В.
В-22 Бюджетна ефективність територій: механізми підвищення в умовах децентралізаційних впливів: монографія. — Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2021. — 344 с.

ISBN 978-617-672-248-9

У монографії наведене теоретичне узагальнення та подано нове вирішення наукового завдання з розробки механізмів забезпечення бюджетної ефективності територій в умовах децентралізації. Обґрунтовано концептуальні засади бюджетної ефективності територій за теоретичним, методологічним та інструментально-організаційним концептом; систематизовано фактори впливу децентралізації на бюджетну ефективність територій, що дозволило визначити ризики бюджетної децентралізації; запропоновано методичний підхід до діагностики бюджетної ефективності територій, що базується на економічних, фіскальних, соціальних та інвестиційних параметрах такої оцінки, кожен з яких передбачає діагностику за сукупністю показників ефективності формування, розподілу та використання бюджетних коштів; розроблено інструментарій підвищення бюджетної ефективності розвитку територій за блоками доходів, витатків та міжбюджетних відносин з обґрунтуванням критеріїв оцінки ефективності виконання бюджетних програм та критеріїв оцінки конкурсних проєктів формування громадських бюджетів за коефіцієнтом капіталомісткості проєктів.

УДК 336.14 : 330.341.46 (043.3)